सिमकोट गाउँपालिका

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना, २०७९

सिमकोट गाउँपालिका, हुम्ला

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

सर्वाधिकार © सिमकोट गाउँपालिका, हुम्ला

योजनाको नाम : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना

तयार गरिएको वर्ष : २०७९

तयार गर्ने : सिमकोट गाउँपालिका, हुम्ला

आर्थिक सहयोग :

मटम्याक डोनाल्ड, नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम २ (NCCSP2)

सहजिकरण :

माउण्टेन रिसर्च एण्ड डेभलपमेन्ट फाउण्डेशन प्रा. लि.

Mounatin Research and Development Foundation Pvt. Ltd. (MRDF)

काठमाण्डौ २, बालुवाटार

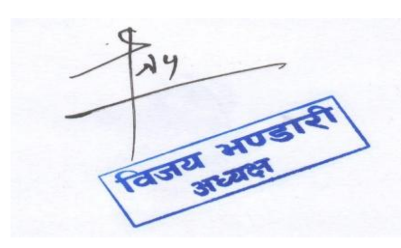

गाउँपालिकाको लेटर हेड

जलवायु परिवर्तन र यसले पार्ने प्रभाव विश्वव्यापी चुनौतिको रुपमा रहेको छ। हाम्रो समाजमा रहेको गरिबी र सामाजिक असमानतालाई जलवायु परिवर्तनले झनै बढावा दिएको छ। खडेरी, अनियमित बर्षा र अत्याधिक एवं पटक पटक आउने पहिरो, बाढी, हुरी बतास, वन डढेलो, खडेरी जस्ता सबै प्रकारका प्रकोपहरुले गर्दा गरिब तथा विपन्न वर्गको जीविकोपार्जनमा असर पारिरहेको छ। परिवर्तित जलवायुले ल्याएको असरहरुले विकासका कार्यक्रमहरुलाई समेत प्रत्यक्ष रुपमा असर पारेको अनुभव गरिएको छ। खडेरी, पहिरो, रोगकिरा, मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व, वनडढेलो, बाढी, असिना, मिचाहा प्रजाती, चट्याङ्ग यस गाउँपालिकामा देखिएका मुख्य प्रकोपहरु हुन्। यस्ता प्राकृतिक तथा मानवीय प्रकोपहरुले यस सिमकोट गाउँपालिका अन्तर्गतका स्थानीय बासिन्दाहरुलाई दिन प्रतिदिन असर पार्दै आईरहेको छ। यहाँको मुख्य पेशा कृषि तथा पशुपालन हो जुन शतप्रतिशत जलवायुसंग जोडिएको छ। यहाँका सम्पूर्ण घरधुरीहरु विपद् जोखीम तथा जलवायु परिवर्तनको असरबाट दिन प्रतिदिन प्रभावित भईरहेको सन्दर्भलाई मध्य नजर गरि नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम २ को आर्थिक सहयोगमा माउन्टेन रिसर्च एन्ड डेभलपमेन्ट फाउन्डेसन प्रा.लि. को प्राविधिक सहयोग र सहजीकरणमा सिमकोट गाउँपालिकाले स्थानीय अनुकलन कार्ययोजना २०७९ तयार गरेको छ। यो कार्ययोजना स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना २०७६ तथा जलवायु परिवर्तन नीति २०७६ अनुरुप तयार गरिएको छ। यस योजनामा विपद् तथा जलवायु जोखिमहरुलाई पहिचान गरी व्यवस्थापन गर्नको लागि आगामी ५ वर्षको विस्तृत कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ। यस योजनालाई गाउँपालिकाको नियमित योजना तर्जुमा प्रक्रियामा समायोजन गरी सम्बन्धित सबै सरोकारवालाहरुको सहयोग, समन्वय तथा सहकार्यमा कार्यान्वयन गरिनेछ।

यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन प्रक्रियामा स्थानीय श्रोत साधन परिचालन गर्न गाउँपालिका सदैव सक्रिय रहने प्रतिवद्धताका साथै आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित सबै सरोकारवालाहरुको विभिन्न श्रोतहरुको उपलब्धतासँगै अझ सक्रिय सहयोग तथा सहकार्यको अपेक्षा गर्दछौं। साथै यो योजना निर्माण गर्न सहयोग गर्नु हुने सबै प्रति हार्दिक कृतज्ञताका साथ धन्यबाद ज्ञापन गर्दछु।

....

विजय भण्डारी

गाउँपालिका अध्यक्ष

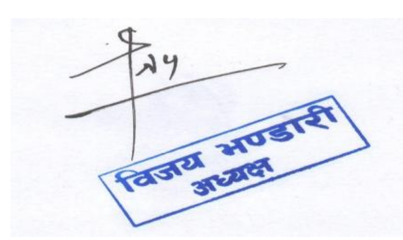

गाउँपालिकाको लेटर हेड

जलवायु परिवर्तन र यसले श्रृजना गरेका घटनाक्रमहरु विश्वव्यापी चुनौतिको रुपमा देखा परिरहेको छ । अनियमित वर्षा, पहिरो, बाढी, हुरीबतास, खडेरी जस्ता प्रकोपहरुले गर्दा गरिब तथा विपन्न वर्गको जीविकोपार्जनमा थप असर पारिहेको छ । परिवर्तित जलवायुले ल्याएको असरहरुले विकासका कार्यक्रमहरुलाई समेत प्रत्यक्ष रुपमा असर पारेको अनुभव गरिएको छ । खडेरी, पहिरो, रोगकिरा, मानव वन्यजन्तु द्वन्द्ध, वनडढेलो, बाढी, असिना, मिचाहा प्रजाती, चट्याङ्ग आदी यस गाउँपालिकामा देखिएका मुख्य प्रकोपहरु हुन् । यस गाउँपालिकाको मुख्य पेशा कृषि हो जुन शत प्रतिशत जलवायुसंग जोडिएको छ । जलवायु परिवर्तन तथा विपद् जोखीमको असरबाट दिन प्रतिदिन प्रभावित भईरहेको सन्दर्भलाई मध्य नजर गरि माउन्टेन रिसर्च एन्ड डेभलपमेन्ट फाउन्डेसन प्रा.लि. को सहजीकरणमा गाउँपालिका जनप्रतिनिधिहरु, कार्यपालिका सदस्यहरु, र सरोकारवालाहरुको अगुवाईमा जलवायु जोखिमता तथा क्षमता विश्लेषण गरि सोको आधारमा समुदायमा आधारित स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको हो । यसरी पहिचान भएका प्रकोपहरुलाई अनुकूलन गर्न आगामी ५ वर्षको लागि विस्तृत कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ । स्थानीय जलवायु परिर्वतन अनुकूलन योजना कार्यान्वयनको लागि आवश्यक पर्ने सहयोग प्राप्त गर्न सकिने सरोकारवालाहरुको पहिचान समेत गरिएको छ ।

जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजना तयारीमा सहजीकरण गर्ने माउन्टेन रिसर्च एन्ड डेभलपमेन्ट फाउन्डेसन प्रा.लि.का सहजकर्ताहरुलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । अन्तमा यस अनुकूलन योजना कार्यान्वयनमा आर्थिक तथा प्रविधिक सहयोग गर्नका लागि सबै पक्षसँग सिमकोट गाउँपालिका हार्दिक अनुरोध गर्दछ । धन्यवाद ।

....

उजिर रोकाया

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

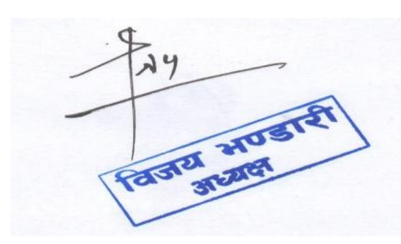

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको सारांश

जलवायु परिवर्तन र यसका प्रतिकुल प्रभावहरु समग्र विश्वकै लागि साझा चुनौतीको रुपमा अगाडि आइरहेको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा नेपाल सरकारले यसबाट श्रृजित तथा भविष्यमा श्रृजना हुन सक्ने प्रतिकुल प्रभावहरुसँग अनुकूलित हुन जलवायु परिवर्तन नीति २०७६, जलवायु परिवर्तन राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (NAPA) २०६७ एवं परीमार्जीत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना २०७६, राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम २०७८ तयार गरी राष्ट्रिय र स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका कार्यहरुलाई प्राथमिकता दिँदै आइरहेको छ।

वन तथा वातावरण मन्त्रालयको पछिल्लो प्रतिवेदन (Vulnerability and Risk Assessment and Identifying Adaptation Options, MoFE, 2021) अनुसार जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता स्तरीकरणमा हुम्ला जिल्ला अति उच्च संकटासन्न स्तरमा रहेको छ । प्रतिवेदन अनुसार हुम्ला जिल्लालाई खडेरीको जोखिमको अति उच्च संकटासन्न जिल्लाको रुपमा पहिचान गरिएको छ भने जलवायु परिवर्तन संवेदनशीलता प्रती पनि उच्च जोखिममा रहेको छ। हुम्ला जिल्ला जलवायु परिवर्तनको असरबाट अनुकुलित हुन अती कम क्षमता भएको जिल्लामा रहेको देखिन्छ । त्यसैगरी सिमकोट गाउँपालिका जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता स्तरिकरणमा अति उच्च संकटासन्न स्थानमा रहेको छ भने जलवायु परिवर्तनको असरबाट अनुकुलित हुने क्षमता समेत अति न्युन रहेको देखिन्छ।

यसै सन्दर्भमा नेपाल सरकार, वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तर्गतको नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम २ (Nepal Climate Change Support Programme-2) ले स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका कार्यहरुलाई योजनाबद्ध रुपले अगाडि बढाउन स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना (लापा) तयार गरी कार्यान्वयन गर्न सहजीकरण गरीरहेको छ । समुदायको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गर्न र उत्थानशील विकासका लागि सिमकोट गाउँपालिकाको स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ। स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको लागि नेपाल सरकारबाट स्वीकृत भएको परीमार्जीत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना २०७६ (लापा फ्रेमवर्क) अनुसारका विधि तथा प्रक्रियाहरुको अवलम्बन गरिएको छ।

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीका क्रममा यस गाउँपालिकाका नवनिर्वाचित जनप्रतिनिधी, शिक्षक, समाजसेवी, राजनैतिक दलहरुका प्रतिनिधी, गाउँपालिकाका कर्मचारी, गरिब, महिला, दलित, जनजाति तथा पछाडी पारिएका वर्ग र अन्य बुद्धिजीविहरुको प्रत्यक्ष एवं सक्रिय सहभागिता रहेको थियो । पाँच वर्षका लागी तयार गरिएको स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनामा गाउँपालिकाको विधमान सामाजिक, मानविय, आर्थिक, प्राकृतिक, भौतिक तथा सामुदायिक श्रोतहरु र जलवायु परिवर्तनबाट श्रृजित प्रतिकुल प्रभावहरु र प्रकोपहरुको पहिचान तथा लेखाजोखा गर्दै गाउँपालिका र वडाहरुको जलवायु परिवर्तन संकटासन्नता तथा अनुकूलन क्षमता मुल्यांकन गरिएको थियो । सोही मुल्यांकनको आधारमा उच्च अनुकूलन क्षमताको परिकल्पना गर्दै प्रभावकारी अनुकूलन कार्यहरुको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गरी यो कार्ययोजना तयार भएको छ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

गाउँपालिकाको सामान्य जानकारी

वडा संख्या	८
चारकिल्ला	गाउँपालिकाको पुर्वमा खार्पुनाथ गाउँपालिका र पश्चिममा नाम्खा गाउँपालिका, उत्तरमा चिन र दक्षिणमा बाजुरा जिल्ला रहेको छ।
साविकका गाविस	सिमकोट, बरगाउँ, ठेहे, डाँडाफाया, स्याँडा
क्षेत्रफल	७८५.८९ वर्गकिलोमिटर
कुल जनसंख्या	घरधुरी संख्या: २५१२; परिवार संख्या: ३००७; जम्मा जनसंख्या: १२१३०; पुरुष: ६१०१; महिला: ९०२९ श्रोत : राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक नतिजा, केन्द्रीय तथ्यांक विभाग
समुन्द्र सतह देखि उचाई	२०६१ मिटर देखि ६२२० मिटर
हावापानी	शितोष्ण देखि हिमाली हावापानी (Temperate to Alpine)
समुदाय र जातजाती	क्षेत्री (५४.८७ %), दलित (२१.२४ %), जनजाती (लामा) (१९.७४ %), व्यासी (५.८३ %), बाह्मण (०.११%)
मुख्य पेशा	कृषि (६६.४७ %), ज्याला/ मजदुरी (२९.७३ %), नोकरी (२.८५ %) र उद्योग/ व्यापार (०.९३ %)

श्रोत : सिमकोट गाउँपालिकाको वस्तुस्थिती विवरण २०७६

जलवायुको परिवर्तनका असर तथा प्रभावहरु

जलवायु संवेदनशिलता

- अत्याधिक वर्षा बढेको कारण पहिरो, बाढी जस्ता जलवायुजन्य प्रकोपको बारम्बारता बढेको, जसबाट जनधनको क्षति र कृषी उत्पादनमा कमि आएको
- हिमपात तथा वर्षामा कमी जसले गर्दा सुख्खा बढेको
- लामो समयसम्म खडेरीका कारण कृषीबाली, पशुपंक्षी तथा वनमा रोगकीराको प्रकोप पहिले भन्दा झन बढेको
- मानिसहरुमा विभिन्न किसिमको महामारी जस्तै झाडापखाला, भाइरल ज्वरो, आँखा पाक्ने आदि बढेको तर मानवीय क्षती नभएको
- नयाँ मिचाहा प्रजातीहरु देखिएको, स्थानीय रैथाने जडीबुटी (कटुकी, बोजो, सतुवा, गदाल्नु, पदमचाल, घिरमोला, पाँच औले) उत्पादन घटेको
- खानेपानीको उपलब्धतामा कमी आउनुका साथै मुहानहरु सुकेको
- तुवाँलो लाग्न थालेको जसले गर्दा पानी पर्न नसकेको तथा आँखामा समस्या आएको
- वन डढेलो बढेको जसले गर्दा बोटबिरुवा, पशुको आहारा तथा वन्यजन्तुको बासस्थान मासिएको

जलवायु सम्मुखता

- गर्मीको समयावधी तथा मात्रा बढेको
- जाडोको समय घटेको र जाडो पनी घटेको
- पहिले ९ देखि १२ फीट सम्म हिउ पऱ्यो भने अहिले घटेर जम्मा २ देखि ३ फिट मात्रै पर्ने गरेको। हिउँ पर्ने समय पनी घटेको, सधैं सेताम्मे देखिने हिमालमा पनी हिउँ कम देखिन थालेको
- विगत केहि वर्ष यता तुवाँलो लाग्ने गरेको र पानी नपरुन्जेलसम्म लागी रहने गरेको
- अत्याधीक वर्षा हुँदा बाढी पहिरोको घटना बढेको

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

- वर्षामा अनियमितता भएका कारण खडेरी बढेको
- स्याउको फूल कात्तीकमा नै फूल्न थालेको ।

प्रकोप तथा संकटासन्नताको अवस्था

मुख्य प्रकोप

खडेरी, रोगकिरा, वन्यजन्तु वनडढेलो, असिना, प्रजाती, हिमपात

पहिरो, मानव द्वन्द्व, बाढी, मिचाहा चट्याङ्ग,

संकटासन्न वर्ग

बालबालिका, महिला, बृद्ध, अतिविपन्न परिवार, दलित समुदाय, एकल महिला तथा फरक क्षमता भएका

वडा संकटासन्नता स्तर विश्लेषण

अति उच्च संकटासन्न वडा न ७, २, ८

उच्च संकटासन्न वडा न. ५, ४, १

मध्यम संकटासन्न वडा नं ६, ३

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना समायोजन, मुलप्रवाहीकरण तथा अनुगमन तथा मुल्यांकन

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनालाई नेपाल सरकारको स्थानीय तहको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा प्रक्रियाका ७ चरणहरु अन्तर्गत वडा स्तरीय योजना प्राथमिकिकरण बैठक, बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति, एकिकृत योजना तर्जुमा प्रणालीबाट गाउँ कार्यपालिकाको बैठक हुँदै गाउँ सभाको बैठकबाट अनुमोदन गरिनेछ। त्यसैगरी सम्बद्ध सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायहरुको वार्षिक तथा आवधिक योजनाहरुमा यस कार्ययोजना कार्यान्वयनको लागि समायोजन गरी मुलप्रवाहीकरण गरिनेछ । क्रियाकलाप छनौट, कार्यान्वयन प्रक्रिया, प्रगति, नतिजा तथा उपलब्धीहरुको विभिन्न तहमा समिक्षा, फिल्ड अनुगमन तथा मूल्यांकनको सुनिश्चितता गरिएको छ।

कार्ययोजना कार्यान्वयनको लागि अनुमानित बजेट

यस कार्ययोजनाको कार्यान्वयनबाट सिमकोट गाउँपालिकाको सम्पूर्ण वडाको बासिन्दा, खासगरी लक्षित विपन्न, महिला तथा दलित वर्गहरुको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्धि गरी उक्त परिकल्पनाहरु पूरा गर्नको लागि जम्मा रु. एक अर्ब चौत्तीस करोड बत्तीस लाख मात्र/- बराबरको विस्तृत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ।

विषयगत क्षेत्र	आर्थिक बर्ष (बजेट रु. लाखमा)						प्रतिशत
	२०७९।८०	२०८०।८१	२०८१।८२	२०८२।८३	२०८३।८४	कुल जम्मा	
कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	१७४	२६०	२५०	३३३	८३	११००	८.२
वन, जलाधार तथा जैविक विविधता	७२	८८	१२५	८९	४४	४१८	३.२
जल तथा उर्जा	६३०	१०४४	१३३१	४३३	४५०	३८८८	२८.९
स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई	४२	८०	७७	७३	१३६	४०८	३.०
स्थानीय ग्रामिण तथा शहरी बसोबास	७२	३५२	२१९	२८७	१९८	११२८	८.४
जलवायुजन्य प्रकोप न्युनिकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन	६६१	६२९	६०१	३६०	२२४	२४७५	१८.४
उद्योग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार	३३०	४१५	६२८	५१७	८९४	२७८४	२०.७
पर्यटन एवमं प्राकृतिक तथा सास्कृतिक सम्पदा	१६	६१	९१	१२८	३११	६०७	४.५

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकता, जिविकोपार्जन तथा सुशासन	११८	११८	६६	५७	३९	३९८	३.०
जनचेतना अभीवृद्धि तथा क्षमता विकास तालीम	२०	२४	२९	१६	४	९३	०.७
अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा समीक्षा	२१.३५	३०.७१	३४.१७	२२.९३	२३.८३	१३३	१.०
कूल जम्मा	**२१५६**	**३१०२**	**३४५१**	**२३१६**	**२४०७**	**१३४३२**	**१००**

गाउँ स्तरका मुख्य अनुकूलनका क्रियाकलापहरु

- ✓ पानी व्यवस्थापन तथा तरकारी खेती : सिंचाई कुलो मर्मत तथा स्तर उन्नती, थोपा सिंचाई प्रविधि प्रवर्द्धन, प्लाष्टिक घरमा बेमौसमी तरकारी खेती, रिचार्ज पोखरी निर्माण, पानीका मुहान संरक्षण, खानेपानी निर्माण, सिंचाइ पोखरी निर्माण
- ✓ नदि कटान तथा पहिरो नियन्त्रण : वृक्षारोपण, तटबन्ध निर्माण, ग्याविन पर्खाल निर्माण तथा बायो (इन्जिनियरिंग)
- ✓ कृषी : सुख्खा सहने तथा रोग किरा प्रतिरोधी बाली प्रजातिहरुको प्रवर्द्धन, बाली उपचार शिविर, माटो परिक्षण शिविर, जलवायु मैत्री गाउँ निर्माण
- ✓ वन : वन व्यवस्थापन, वृक्षारोपण तथा अग्नि नियन्त्रण तालिम तथा उपकरण प्रदान
- ✓ विपद व्यवस्थापन : खोज तथा उद्दार तालिम, पूर्व सूचना प्रणालीको स्थापना, विपद तथा जलवायु अनुकूलन कोष, जलवायु सचेतना केन्द्र स्थापना स्वास्थ्य तथा सरसफाई : फोहोरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई तथा पोषण सम्बन्धि तालिम, स्वास्थ्य चौकीको सबलिकरण, स्वास्थ्य सामग्री व्यवस्थापन, ढल व्यवस्थापन
- ✓ वैकल्पिक जीविकोपार्जन : जीविकोपार्जनमा सहयोग तथा महिला लक्षित तालिम सञ्चालन
- ✓ क्षमता अभिवृद्दी : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धमा गाउँपालिका, वडा तथा समुदाय स्तरमा क्षमता अभिवृद्दी कार्यक्रम सञ्चालन

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

विषय सूची

चित्रहरुको सुचि ङ

तालिकाहरुको सुचि ङ

परिच्छेद १ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको औचीत्य तथा मान्यता ज्ञ

१.१ स्थानीय अनुकूलन योजनाको औचीत्य र मान्यता ज्ञ

१.२ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको मान्यता एवं निर्देशक सिद्धान्तहरु द्द

१.३ स्थानीय अनुकूलन योजना र विपद् जोखिम व्यवस्थापन/उत्थानशील योजना बीच अर्न्तसम्बन्ध द्ध

परिच्छेद २ : सिमकोट गाउँपालिकाको परिचय ज्ञ

२.१ गाउँपालिकाको सामान्य जानकारी ज्ञ

२.१.१ गाउंपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती र भुवनोट ज्ञ

२.१.२ जनसंख्या द्द

२.१.३ आर्थिक, सामाजिक एवं मानवीय अवस्था (शिक्षा, स्वास्थ्य र मानवश्रोत) घ

२.१.४ प्राकृतिक श्रोतको अवस्था छ

२.१.५ गाउँपालिकामा कार्यरत सघसंस्थाहरुको अवस्था तथा उपलब्ध सेवाहरु ज्ञण

परिच्छेद ३ : अनूकुलन कार्ययोजनाको विधि र प्रकिया ज्ञठ

३.१ अनुकूलन कार्ययोजनाको तर्जमूा विधि र प्रक्रिया ज्ञठ

परिच्छेद ४ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमाका चरणहरु ज्ञढ

४.१ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि ज्ञढ

४.२ जलवायू परिवर्तनको क्रम र परिदृष्य विश्लेषण (Climate Change Trend and Scenario Analysis) ज्ञढ

४.२.१ परिवर्तीत प्रकोप तथा मौसमी पात्रो ज्ञढ

४.२.२ जलवायू तथ्यांक द्दज्ञ

४.३ संकटासन्नता, जोखिम विश्लेषण तथा वस्तुगत विवरणको तयारी द्दद्द

४.३.१ प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम द्दद्द

४.३.२ सामाजिक स्रोत तथा संकटासन्नता नक्सांकन घण

४.३.४ प्रकोपको प्राथमिकिकरण घङ

४.३.५ संकटासन्न वर्ग तथा समुदाय पहिचान (Differnetial impact) घढ

४.३.६ वडाहरुको संकटासन्नता स्तरीकरण द्धज्ञ

४.३.७ प्रकोप तथा जोखिम विश्लेषण द्धघ

४.३.८ जोखिमको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयास विश्लेषण छज्ञ

४.३.९जीविकोपार्जनका स्रोतहरु माथिको प्रभाव विश्लेषण छघ

४.२.१२ विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव छट

४.२.१३ पारिस्थितिकीय प्रणालीको संकटासन्नता चित्रण तथा विश्लेषण टण

४.२.१३.१ वन जङ्गल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण टण

४.२.१३.२ कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण टज्ञ

४.२.१३.३ जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण टज्ञ

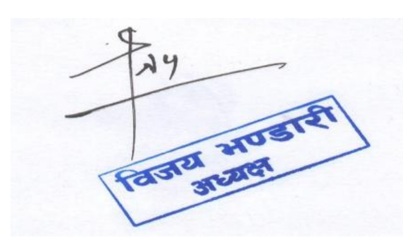

४.२.१३.४ पारिस्थितिकय प्रणालीमा परेको तुलनात्मक रुपमा जोखिम विश्लेषण टद्
४.३ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका रणनीतिहरुको पहिचान टघ
४.३.१ अनूकुलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना टघ
४.३.२ अनूकुलन तथा विपद् जोखिम न्युनीकरणका कार्यहरूको प्राथमिकीकरण टट
४.३.३ अनुकूलन कार्ययोजनाको निर्माण टङ
परिच्छेद ५: जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण मुलप्रवाहिकरण ढघ
५.१ आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरुमा मूलप्रवाहीकरण ढद्ध
५.२ स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण ढद्ध
परिच्छेद ६: अनूगमन तथा मुल्याङ्कन योजना ढट
परिच्छेद ७ : अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यहरुको तर्जुमा र कार्यान्वयन ढठ
सन्दर्भ सामग्री ज्ञण

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

चित्रहरुको सुचि

चित्र १ : जलवायु परिवर्तन र विपद जोखिम व्यवस्थापन बिच अर्न्तसम्बन्ध ४

चित्र २ : नेपालको नक्सामा हुम्ला जिल्ला तथा सिमकोट गाउँपालिका १

चित्र ३ : सिमकोट गाउँपालिकाको अवस्थित नक्शा २

चित्र ४ : अनुकूलन कार्ययोजनाको तर्जमा विधि र प्रक्रिया १७

चित्र ५ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माणमा अवलम्बल गरिएका चरण तथा प्रक्रियाहरु १८

चित्र ६ : हुम्ला जिल्लाको औषत वार्षिक वर्षा २१

चित्र ७ : हुम्ला जिल्लाको औषत वार्षिक तापक्रम २२

चित्र ८ : सामाजिक स्रोत तथा संकटासन्नता नक्सांकन ३१

चित्र ९ : सिमकोट गाउँपालिकामा रहेका पहिरोहरुको नक्सा ३३

चित्र १० : सिमकोट गाउँपालिकाको पहिरो जोखिम नक्सा ३५

चित्र ११ : सिमकोट गाउँपालिकाको बाढी जोखिम नक्सा ३६

चित्र १२ : जलबायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद जोखिम न्यूनीकरण मुलप्रवाहीकरण ९३

तालिकाहरुको सुचि

तालीका १ : समकोट गाउँपालिकाको घरधुरी र जनसंख्या विवरण ३

तालीका २ : सिमकोट गाउँपालिकाको जातजातीको विवरण ३

तालीका ३ : पेशा अनुसारको आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्या ४

तालीका ४ : गाउँपालिकाको वडा अनुसारका वस्ती विवरण ४

तालीका ५ : सामुदायीक वन सम्बन्धी विवरण ५

तालीका ६ : कबुलीयती वन सम्बन्धी विवरण ६

तालीका ठ सिमकोट गाउँपालीकाको भू उपयोग सम्बन्धी विवरण ८

तालीका ड : संस्थागत विशलेषण १०

तालीका ९ : परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो २०

तालीका १० : सिमकोट गाउँपालिकाको ऐतिहासिक समय रेखा २३

तालीका ११ : गाउँ क्षेत्रमा भएका मुख्य पहिरो तथा प्रभावित समुदाय र घरधुरीको विवरण ३३

तालीका १२ : गाउँ क्षेत्रमा भएका मुख्य बाढी तथा प्रभावित समुदाय र घरधुरीको विवरण ३६

तालीका १३ : समग्र रुपमा सिमकोट गाउँपालिकाको जोखिम वस्तीहरु ३६

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

तालीका १४ : सिमकोट गाउँपालीकाको जोखिमको रुपरेखा ३७

तालीका १५ : संकटासन्न वर्ग तथा सामाजिक समुहहरुको पहिचान ३९

तालीका १६ : अपाङ्ग व्यक्तहरुर्ला परेको असर विश्लेषण............................... **Error! Bookmark not defined.**

तालीका १७ : वडाहरुको संकटासन्नता स्तरीकरण ४१

तालीका १८ : प्रकोप तथा जोखिम विश्लेषण... ४३

तालीका १९ : जोखिमको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयास विश्लेषण.. ५१

तालीका २० : विषयगत क्षेत्रमा परेको प्रभाव.. ५७

तालीका २१ : वन जगंल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण.. ६१

तालीका २२ : कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण.. ६१

तालीका २३ : जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण ६२

तालीका २४ : पारिस्थितिकिय प्रणालीहरुको तुलनात्मक जोखिम विश्लेषण ६२

तालीका २५ : अनूकुलन तथा विपद् जोखिम न्युनीकरणका कार्यहरूको प्राथमिकीकरण ६६

तालीका २६ : अनुकूलन कार्ययोजनाहरुको विस्तृत विवरण ६९

तालीका २७ : योजना तर्जुमा प्रक्रियाको समयमा समायोजन गर्नूपर्ने ९५

तालीका २८ : योजना तर्जुमा प्रक्रियाको समयमा समायोजन गर्नूपर्ने ९६

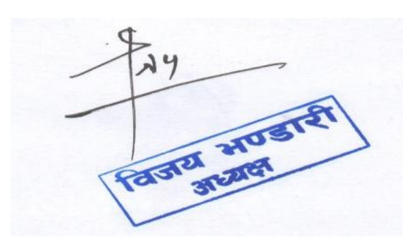

परिच्छेद १ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको औचीत्य तथा मान्यता

१.१ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको औचित्य र मान्यता

जलवायु परिवर्तन र यसले श्रृजना गरेका प्रभावहरु विश्वव्यापी चुनौती बनेका छन् । यसले कृषी, वन, पानी, उर्जा, भू-उपयोग जस्ता क्षेत्रमा असर गरिरहेको छ । जलवायु परिवर्तनको मुख्य कारक तत्व रहेको हरित गृह ग्याँस उत्सर्जनको ठुलो हिस्सा विकशित देशहरुले उत्सर्जन गर्ने भएपनि यसको असर तथा प्रभाव नेपाल जस्तो अल्प विकसित र विकासोन्मुख देशहरुमा बढी पर्ने गरेको छ । सन् १७५० मा वायुमण्डलमा २७८ पि पि एम[१] रहेको कार्वन डाईआक्साईड सन् २०२२ को अप्रिल महिनामा ४१८ पि पि एम पुगेको छ भने मिथेन, नाइट्रस अक्साइड जस्ता अन्य हरित गृह ग्याँसहरुको मात्रामा समेत उल्लेखनिय वृद्धि भएको छ । त्यस्तै सन् १८५० देखि १९०० र २००३ देखि २०१२ सम्म पृथ्विको औषत तापक्रम ०.७८ डिग्री सेल्सियसले बढेको छ[२] । जलवायु परिवर्तनले नेपाल जस्ता हिमाली र भूपरिवेष्ठित राष्ट्रहरु अझ बढी जोखिममा रहेका छन् । कमजोर भौगोलिक बनावट, संवेदनशील पारिस्थितकीय प्रणालीहरु, धरातलीय विविधता, उचाइ र मोहडाहरू, विविध प्रकारको जलवायु तथा शुक्ष्म जलवायु क्षेत्रहरूका कारण नेपाल जलवायु परिवर्तनको असरप्रति अति संवेदनशील छ । बाढी, पहिरो, खडेरी जस्ता मौसम तथा जलवायुजन्य प्रकोपहरूमा तीव्रता आएको कारणबाट नेपालमा अत्याधिक मात्रामा धनजनको क्षति हुनुको साथै जिविकोपार्जनमा प्रतिकूल असर परेको देखिन्छ । जलवायु परिवर्तनको कारण कृषि तथा खाद्यान्न, जलस्रोत, वन तथा जैविक विविधता, मानव स्वास्थ्य, पर्यटन, उर्जा, जल, सिंचाई, बसोवास तथा पूर्वाधार विकासका क्षेत्रहरूमा प्रतिकूल प्रभाव पर्न थालेको छ । सन् २०१६ को जल तथा मौसम विज्ञान विभागको प्रतिवेदन अनुसार नेपालको प्रति वर्ष औषत तापक्रम ०.०४ डिग्री सेल्सियस, अधिकतम औषत तापक्रम ०.०५६ डिग्री सेल्सियस र` न्युनतम औषत तापक्रम ०.००२ डिग्री सेल्सियसले बढेको छ । सोहि प्रतिवेदन अनुसार सन् १९७१ देखि २०१४ सम्ममा नेपालको औषत बर्षा १.३३ मि.मि घटेको देखिन्छ । सन् २०००-२०१९ को अवधीमा जलवायु परिवर्तनबाट प्रभावित प्रमुख देशहरुको सूचीमा नेपाल दशौं नम्बर भित्र परेको छ[३] ।

जलवायु परिवर्तनले गर्दा तापक्रममा वृद्धि हुने, वर्षाको समय र मात्रामा परिवर्तन हुने र समग्र पृथ्वीको प्राकृतिक सन्तुलनमा फरकपन महशुस हुन थालेको छ । हिमालका हिँउ तिव्र रुपमा पग्लने (हिमगलन), हिमतालहरू फुट्ने, अनियमित तथा अधिक वर्षा हुने, समुन्द्री सतह बढ्ने, बाढी, पहिरोको जोखिम तथा आवृत्ति बढ्ने, खडेरीको समयावधी लम्बिने तथा कृषि उत्पादनमा ह्रास आउने जस्ता समस्याहरू विकाराल रुपमा देखिदैं आएका छन् । जिविकोपार्जनका लागि प्राकृतिक स्रोतहरु र वर्षे पानीमा अधिक निर्भर रहने हाम्रो देशमा यसको असर र यसले पार्न सक्ने प्रभावहरु आउने दिनमा अझै बढोत्तर हुने देखिन्छ । विश्वका १९८ मलुक मध्ये नेपाल भू-कम्पीय जोखिमको हिसाबले ११ औं (यु.एन.वि.सि.पि.आर, २००४), पानीजन्य प्रकोपबाट हुने क्षतिका हिसाबले ३० औं (मानव विकास प्रतिवेदन २००९), बहुप्रकोपको हिसावले २० औं स्थानमा रहेको छ । जलवायु परिवर्तनका कारण जीविकोपार्जन, प्राकृतिक स्रोत, कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, जलस्रोत तथा ऊर्जा, वन तथा जैविक विविधता, मानव स्वास्थ्य, ग्रामीण बसोवास तथा भौतिक पूर्वाधारमा धेरै नकारात्मक असर परेको विवरण राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (नापा) २०६७ ले जनाएको छ । जलवायु परिवर्तनका कारण सामाजिक, आर्थिक, पर्यावरणीय र विकासका संरचनाहरूमा नकारात्मक असर पुगिरहेको र यसको असरबाट गरिब, विपन्न, महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धाहरु,स्रोतसाधन मा कम पहुँच भएका घरधुरी साथै प्राकृतिक स्रोतमा आश्रीत समुदायहरु बढी प्रभावित भइरहेका छन् ।

यसै सन्दर्भमा जलवायु परिवर्तनको कारणबाट श्रृजित समस्याहरुको सामना गर्न नेपाल सरकारले नीतिगत रुपमा राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (NAPA) २०६७, जलवायु परिवर्तन नीति २०७६ र स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना (National Framework on LAPA) २०७६ तर्जुमा गर्नुका साथै स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाहरु (LAPA) तयार गरी सफलतापूर्वक कार्यान्वयन गर्दै आएको छ । जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धी आवश्यकताहरू पहिचान तथा प्राथमिकीकरण गर्ने र सोही आधारमा मध्यकालीन (सन् २०३० सम्म) र दिर्घकालीन (सन् २०५० सम्म) समयका

---

[१] Parts per million. Source: https://climate.nasa.gov/vital-signs/carbon-dioxide/

[२] IPCC Fifth Assessment Report 2021

[३] जर्मनवाच द्वारा प्रकाशीत 'ग्लोकल क्लाइमेट रिस्क इन्डेक्स-२०२१' को १६ औ संस्करण

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयको समन्वयमा राष्ट्रिय अनुकूलन योजना (National Adaptation Plan-NAP) तयार गरिएको छ । विगतका अनुभव, अन्तराष्ट्रिय सन्दर्भ र नेपालमा भएको राज्य पूर्नसंरचना अनुकूल हुने गरी नेपाल सरकारले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४, वातावरण संरक्षण ऐन २०७६ र जलवायु नीति २०७६ जारी गरेको छ । स्थानीय स्तरमा विकास निर्माणको समग्र प्रक्रियामा जलवायु अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनलाई मूलप्रवाहीकरण गर्नुपर्दछ भन्ने सैद्धान्तिक अवधारणामा आधारित रही परीमार्जीत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना (Revised LAPA Framework) २०७६ पारीत भइ कार्यान्वियनको चरणमा रहेको छ । परिमार्जित खाकाले स्थानीय सरकारहरूलाई स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तनका असरहरु व्यवस्थापन गर्न र दीर्घकालिन जलवायुमैत्री विकासका योजनाहरु पहिचान तथा कार्यान्वयन गर्न सहयोग गर्नेछ । यसले स्थानीय स्तरमा विभिन्न सरोकारवालाहरु बीच नियमित सहकार्य तथा सम्वाद मार्फत् स्थानीय क्रियाकलापहरूको कार्यान्वयनमा सहमति निर्माण गरी जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन र दिगो विकाससँग सम्बन्धित अन्तरराष्ट्रिय प्रतिवद्धताहरुको कार्यान्वियन गर्न समेत मद्दत गर्नेछ ।

यसै सन्दर्भमा स्थानीय समुदायलाई जलवायु परिवर्तनले विभिन्न क्षेत्रमा पारेको असरहरुसँग सामना गर्न सक्ने क्षमताको अभिवृद्धि गर्न स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वियन गर्ने उद्देश्यका साथ हुम्ला जिल्लाको सिमकोट गाउँपालिकाको संकटासन्नता, सम्मुखता र अनुकूलन क्षमताको विश्लेषणको आधारमा जोखिम मुल्याँकन तयार पारिएको, संकटासन्न नक्शामा आधारित भई स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचनाले निर्दिष्ट गरेका विधि, प्रक्रिया र चरणहरुलाई अवलम्बन गरी बहुसरोकारवाला निकायहरु, गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि, विषयगत शाखा प्रमुख, स्थानीय गैरसरकारी संघसंस्थाहरुको प्रतिनिधि, जलवायु परिवर्तन क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्थाहरु, महिला तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरुको सक्रिय सहभागीतामा वडा तथा गाउँ स्तरबाट पहिचान भएको प्रकोप तथा अनुकूलनका उपायहरुलाई समेत समावेश गरी स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ । यो कार्ययोजना मिति २०७९ वैशाखदेखि २०७९ श्रावणसम्म सिमकोट गाउँपालिकाको विभिन्न तह (समुदाय, वडा तथा गाउँपालिका) मा सहभागितात्मक विधीमा आधारित रहेर संचालित अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा गोष्ठीबाट प्राप्त सुचनाहरु, विभिन्न प्रतिवेदन तथा नीतिगत व्यवस्थाहरुको अध्ययन र गाउँपालिकामा उपलब्ध विवरणहरुको आधारमा तयार गरिएको छ ।

१.२ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको मान्यता एवं निर्देशक सिद्धान्तहरु

१.२.१ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको लक्ष्य तथा मान्यता

यो कार्ययोजना तयारी गर्दा स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना मार्गदशनले निर्दिष्ट गरेका सिद्धान्तहरुलाई आधार विन्दु मान्नुका साथै तपशिल अनुसारका विषय वस्तुहरुलाई समेत समावेश गरिएको छ ।

एकिकृत जोखिम व्यवस्थापन : सिमकोट गाउँपालिका जलवायु परिवर्तनका हिसावले अती उच्च जोखिममा रहेको गाउँपलिका हो । जलवायु परिवतर्नका कारण पर्ने प्रतिकुल प्रभावबाट यस गाउँपालिका संवेदनशील अवस्थामा रहेको छ । यस सन्दर्भमा स्थानीय स्तरमा हुने जोखिम न्युनिकरणका कार्य संचालन गर्दा एकिकृत रुपमा संचालन गर्ने मान्यता रहेको छ ।

असमान संकटासन्नता तथा जोखिमको उचित पहिचान र सम्बोधन : गाउँपलिकाका विभिन्न क्षेत्र, जात/जाती, लिङ्ग तथा सामाजिक समूहहरुमा पर्ने जलवायु परिवर्तनको प्रभाव, संकटासन्नता र जोखिमको असमान अवस्थालाई पहिचान र आत्मसात् गर्दै सिमकोट गाउँपालिकाद्वारा जलवायु उत्थानशिल विकासका कार्यहरुमा उचित संवोधन गर्ने अपेक्षा गरिएको छ ।

जन सहभागिता : जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण कार्यक्रमहरुलाई प्रभावकारी बनाउन स्थानीय स्तरमा सबै निर्णय प्रक्रियाहरुमा व्यापक जनसहभागिता सुनिश्चित गर्ने अपेक्षा गरिएको छ । वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समितीले योजना प्रकृयामा जलवायू परिवर्तन उत्थानशील योजनाहरु छनौट तथा प्राथमिकिकरण गर्न सहजीकरण गरिने छ ।

लचकता : अनुकूलन क्रियाकलाप प्रभावकारी ढंगले कार्यान्वयन गर्न लापा संरचनाले प्रशासनिक, वित्तिय, प्राविधिक, नीतिगत तथा संस्थागत चुस्तता सुनिस्चित गर्ने हुँदा यसलाई लचिलो भनिएको छ र लचकताले अनूकुलनको लागि

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

अवसर प्रदान गर्दछ । जलवायु परिवर्तनको असरबाट सृजित समस्या, समय तथा स्थान विशेषले फरक हुन्छ र त्यस अनुरुप प्रविधिको प्रयोग र स्थानीय साधन, श्रोत, ज्ञान र सिपको उच्चतम उपयोग गर्न लचकताको सिद्धान्त अवलम्बन गरिने छ ।

तत्परता : जोखिममा परेका समुदाय वा परिवारले प्राप्त गर्ने अनुकूलन सेवा छिटो, चुस्त तथा प्रभावकारी गराउन स्थानीय सरकार सदा तत्पर हुनु पर्दछ र त्यसका लागि लापा संरचनाको उपयोग प्रभावकारी मानिएको छ । स्थानीय सरकारले न्यूनतम साधन स्रोतको अधिकतम र प्रभावकारी परिचालन मार्फत अति उत्तम नतिजा हासिल गर्ने, जनहित कायम गरी लापा क्रियाकलापहरु सञ्चालन गरिने छ ।

सुशासन : गाउँ स्तरमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरण क्रियाकलापहरु तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्दा पारदर्शी, सहभागितामूलक, जबाफदेही र उत्तरदायी निर्णय प्रक्रिया अनुसरण गरिने छ ।

१.२.२ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको लक्ष्य

जलवायु उत्थानशील समाजको निर्माण गर्न सिमकोट गाउँपलिकामा कार्यान्वयन गरिने विकास निर्माण र स्रोत व्यवस्थापनको समग्र प्रक्रियामा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनलाई मूलप्रवाहीकरण गर्ने यस योजनाको लक्ष्य रहेको छ ।

१.२.३ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको उद्देश्य

सिमकोट गाउँपलिकामा विकास निर्माण र स्रोत व्यवस्थापनको समग्र प्रक्रियामा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनलाई मूलप्रवाहीकरण गर्न गाउँपालिका तथा अन्य सरोकारवालाहरूलाई दिशानिर्देश गर्नु यस योजनाको मुख्य उद्देश्य रहेको छ । सिमकोट गाउँपलिकामा निर्मित स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाले सम्पुर्ण वडा, वस्ती र टोल तथा समुदायको अनुकूलन क्षमता अभिवृद्दि भई जिविकोपार्जनमा सुधार ल्याएको हुनेछ । यसका विशिष्ट उद्देश्यहरू निम्न बमोजिम रहेका छन् :

- गाउँपालिकामा जलवायु परिवर्तनबाट सृजित जोखिम र संकटासन्नताको पहिचान, अभिलेखीकरण र प्राथमिकीकरण गर्न सहयोग गर्ने ।
- जोखिममा रहेका तथा संकटासन्न व्यक्ति, घरधुरी, समूह र समुदायको अनुकूलन क्षमतामा बढोत्तरी गर्न र जलवायु उत्थानशील क्रियाकलापहरू पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्न सहजीकरण गर्ने ।
- गाउँपालिकाको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनको विषयलाई एकीकृत गर्दै जलवायु उत्थानशील योजनाहरूको कार्यान्वयनमा लगानी अभिवृद्धि गर्ने ।
- गाउँपालिकामा निर्माण गरिने विकासका पूर्वाधारहरूका साथै शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी र स्थानीय प्रविधिलाई जलवायु उत्थानशील बनाउन सहयोग गर्ने ।
- कार्ययोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्दै कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने ।
- योजनाहरुलाई लागतको आधारमा अनुकूलनका प्रभावकारी विकल्प पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

१.२.४ मान्यता

- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना स्थान विशेष अनुसार फरक फरक हुन्छ ।
- स्थानीय समुदाय तथा सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष सहभागितामा लक्षित क्षेत्र, वर्ग तथा समुदायको पहिचान गरी जलवायु परिवर्तनको असर सामना गर्न अनुकूलनका उपायहरुको प्राथमिकिकरण गरी स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ ।
- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाले लक्षित क्षेत्र, वर्ग तथा समुदायलाई समेटी जोखिम क्षेत्रको पहिचान गरी कार्यक्रमहरुको तय गरेको हुँदा यो कार्ययोजना प्रभावकारी रुपले सञ्चालन गर्न सकिन्छ ।
- स्थानीय निकायमा निर्वाचित जनप्रतिनिधि भएको हुँदा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागी अनुकूल वातावरणको श्रृजना हुनेछ ।

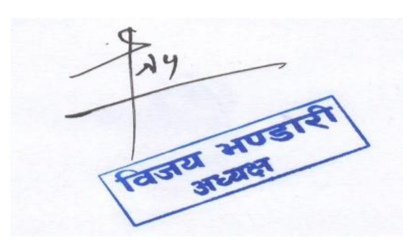

- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माण गर्दा गाउँपालिकामा रहेको सम्पुर्ण सरोकारवालाहरुलाई समावेश गरिएकाले योजनालाई प्राथमिकताका साथ कार्य गर्न उपयुक्त वातावरण श्रृजना हुनेछ ।
- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचनाको निर्देशित सिद्धान्त एकिकृत जोखिम व्यवस्थापन, असमान संकटासन्नता तथा जोखिमको उचित पहिचान र सम्बोधन, जनसहभागिता, शुसासन, तत्परता र लचिलोपनमा आधारित भई स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गरिएको छ।
- राष्ट्रिय अनुकूलन योजनाले पहिचान गरेका क्षेत्रमा आधारित भई जलवायु परिवर्तनले असर गर्ने सबै विषयगत क्षेत्र समेटि विभिन्न सरकोकारवाला निकायहरुको सहभागितामा योजना तयार गरिएको छ।
- स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्दा स्थानीय विपद व्यवस्थापनका पक्षहरुलाई पनि विशेष ध्यान दिईएको छ ।
- नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम २ ले तयार पारेको बाढी तथा पहिरो जोखिम चित्रावली २०२२ लाई समेत आधार मानिएको छ ।
- जलवायु परिवर्तनका कारण सिमकोट गाउँपालिका भित्रका विभिन्न वर्ग, लिङ्ग, क्षेत्र, समुदाय, जातजातीहरु आदीमा पर्ने फरक प्रभावहरुलाई विश्लेषण गरी तयार गरिएको छ ।

१.३ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना र विपद् जोखिम व्यवस्थापन/उत्थानशील योजना बीच अर्न्तसम्बन्ध

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयारीको लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालयले स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको राष्ट्रिय संरचना तयार गरी लागु गरेको छ भने स्थानीय विपद व्यवस्थापन योजना तयारीको लागि संघीय मामीला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयबाट मार्गदर्शन तयार गरी लागु गरिएको छ । दुवै दस्तावेजको लागि छुट्टाछुट्टै मन्त्रालयबाट मार्गदर्शन लागु गरिएको भएता पनि यसको उद्देश्य, आसय, योजना तर्जुमा, प्रक्रिया र विधिमा समानता रहेको छ। दुवै योजनाको मुख्य उद्देश्य नेपालले भोगिरहेको र दोहोरीरहने खडेरी, बाढी, पहिरो, महामारी, आगलागी जस्ता विनासकारी समस्या तथा जोखिमहरुसँग जुध्न उत्थानशील समुदायको निर्माण गर्नु रहेको छ। स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाले जलवायु परिवतर्नबाट सिर्जित जलवायुजन्य प्रकोपहरुमा केन्द्रित भई संकटासन्न समुदायको अनुकूलन क्षमतामा अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यका साथ योजना तयार गरेको छ। यसैगरी स्थानीय विपद् व्यवस्थापन योजनाले जलवायुजन्य विपदका साथसाथै अन्य प्रकोपहरुलाई समेटी विपद व्यवस्थापनका पक्षलाई केन्द्रित गर्ने तथा योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने पक्ष समेटेको छ । विपद व्यवस्थापन योजनामा समावेश भए गरेका विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि योजनाहरु पनि स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनामा समावेश गरी कार्यान्वयन गर्दा अझ बढी प्रभावकारी हुने देखिएकोले यस सिमकोट गाउँपालिकाको स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनामा दुवै पक्षहरुलाई समावेश गर्ने प्रयास गरिएको छ ।

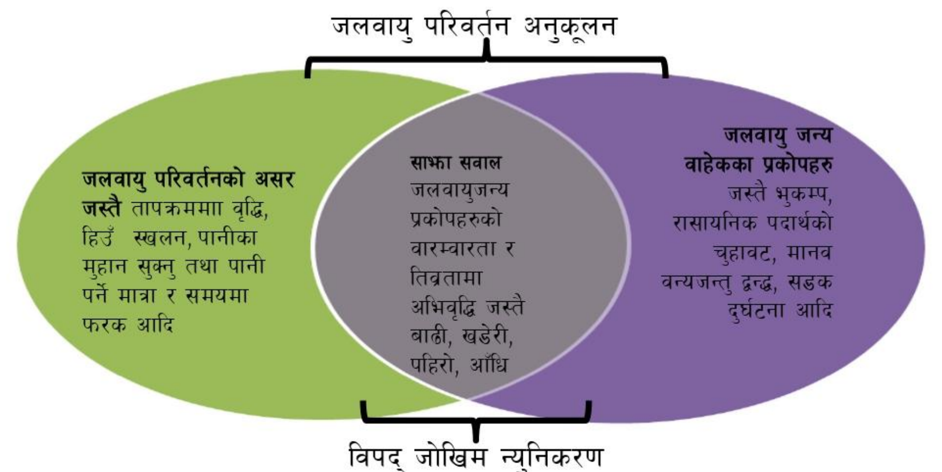

चित्र १: जलवायु परिवर्तन र विपद् जोखिम व्यवस्थापन बिच अर्न्तसम्बन्ध

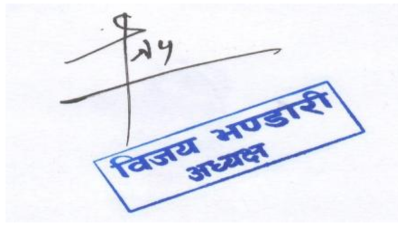

परिच्छेद २ : सिमकोट गाउँपालिकाको परिचय

२.१ गाउँपालिकाको सामान्य जानकारी

सिमकोट गाउँपालिका कर्णाली प्रदेशमा रहेको हुम्ला जिल्लाको उत्तर भागमा अवस्थित छ। साविकको ५ वटा गाबिस (सिमकोट, स्याँडा, डाँडाफाया, ठेहे र बरगाउँ) मिलेर सिमकोट गाउँपालिका बनेको छ। सिमकोट गाउँपालिकालाई हाल ८ वटा वडामा विभाजन गरीएको छ। जनघनत्वको हिसाबले जिल्लाके सबभन्दा बढि जनघनत्व भएको गाउँपालिकामा पर्न आउँछ। यो गाउँपालिकाको प्रवेशद्धार अझै सम्म खुल्न सकेको छैन्। तसर्थ गाउँपालिकामा उपलब्ध श्रोत साधनलाई प्रभावकारी ढंगले उपयोग गर्न सकिएको छैन। राज्यबाट भएको वहिष्करणको कारणले गर्दा यस गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने मानिसहरु स्वास्थ, शिक्षा र पोषण जस्ता आधारभूत आवश्यकताको परिपुर्तिबाट बञ्चित रहेका छन् । यो गाउँपालिकामा नेपालको अन्य ठाउँबाट पुग्ने साधन भनेको नेपालगञ्ज - सिमकोट तथा सुर्खेत - सिमकोटको हवाई मार्ग मात्र हो जुन मौसमका कारण निकै चुनौतीपूर्ण छ।

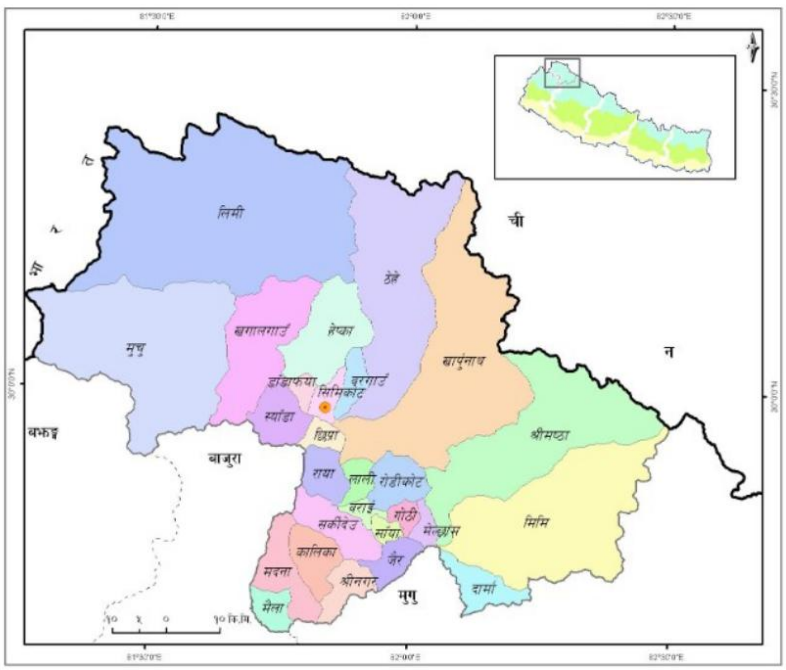

चित्र २ : नेपालको नक्सामा हुम्ला जिल्ला तथा सिमकोट गाउँपालिका

२.१.१ गाउँपालिकाको भौगोलिक अवस्थिती र भुवनोट

हुम्ला जिल्लाको उत्तर पुर्वी क्षेत्रमा पर्ने यो सिमकोट गाउँपालिकाको पुर्वमा खार्पुनाथ गाउँपालिका, पश्चिममा नाम्खा गाउँपालिका, उतरमा चिन र र दक्षिणमा बाजुरा जिल्ला पर्दछन् । भौगोलिक रुपमा २९°५४" २ सेकेण्ड उत्तरी अक्षांस देखि ३०° २५" उत्तरसम्म र ८१°३८" पुर्वी देसान्तर देखि ८२°८"१० सेकेण्ड पुर्वी देसान्तरसम्म फैलिएको यो गाउँपालिका समुद्री सतहदेखि करिव २ ९५० मी. उचाइमा रहेको छ।समुद्र सतहबाट करिव २०६१ मिटर देखि ६२२० मिटर सम्मको

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

उचाइमा रहेको यहाँको हावा पानी ठण्डी छ। औषत अधितम तापक्रम २९º सेल्सीयस र न्यूनतम तापक्रम माईनस २०º सेल्सीयस र औषत वर्षा ५५ मि.लि. रहेको छ। यो गाउँपालिकाको कुल क्षेत्रफल ७८९.८९ बर्ग कि.मि. छ। हुम्ला जिल्लाको कुल क्षेत्रफल मध्ये १५ प्रतिशत क्षेत्रफल यस गाउँपालीकाले ओगेटेको छ। पालिका केन्द्र सिमकोटबाट टाढाको वडामा पुग्न सात देखि आठ कोष पैदल हिड्नु पर्छ।

उच्च पहाडी तथा हिमाली जिल्ला अन्तरगत रहेको यस क्षेत्रमा धरातलिय स्वरुपका हिसाबले उच्च पहाडी उपत्यकाभित्रको समथर क्षेत्र रहेका छन्। तथापि, होचा तथा अग्ला पहाडी एवम् हिमाली श्रृंखलाको काखमा रहेको समथर भूबनोटका कारण यस गाउँपालिकामा विविधतायुक्त धरातलिय अवस्थिति रहेको छ। यो पालिका प्राकृतिक साधन र श्रोतले सम्पन्न छ। हुम्लाका अन्य पालिका जस्तै कमजोर खाद्य सुरक्षाको अवस्था र राष्ट्रिय आकँडामा पनि सिमकोट गाउँ पालिका पनि अछुतो रहेको छैन। यद्यपि अन्य गाउँपालिकाहरु भन्दा तुलनात्मक रुपमा न्यानो हावापानी भएका कारण कृषि तथा पशुपालनमा आधुनिकीकरण गरिएमा उत्पादनमा उल्लेख्यि वृद्धि हुन सक्ने र यहाँका जनताहरुको जीवन स्तरमा केही हदसम्म सुधार आउन सक्ने बलियो संभावना भने बोकेको छ।

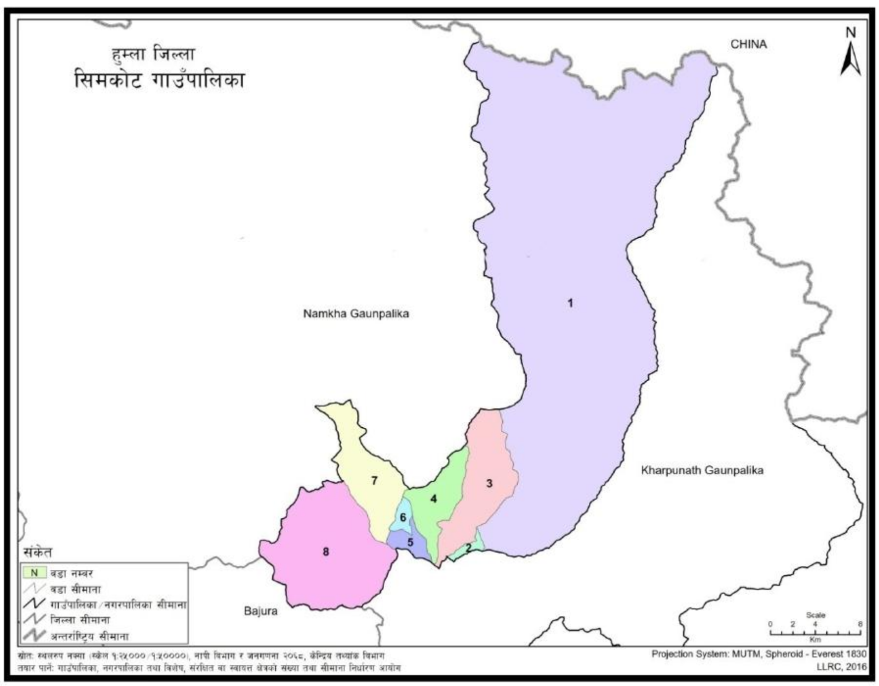

चित्र ३ : सिमकोट गाउँपालिकाको अवस्थित नक्शा

२.१.२ जनसंख्या

सँघियताको विकास क्रम सँगै साविकको ५ ओटा गा.वि.स. मिलेर यो सिमकोट गाँउपालिका बनेको छ। गाउँपालिकाको बस्तुस्थिती विवरण २०७६ अनुसार कूल परिवार संख्या २,४४५ र जनसंख्या १५,७२७ रहेको छ। त्यसैगरी, औषत घरपरिवार संख्या ६.०१ जना प्रति परिवार रहेको छ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

भर्खर गरीएको राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रारम्भिक नतिजा अनुसार सिमकोट गाउँपालिकामा कुल २,५१२ घरधुरी, ३,००७ परिवार र जम्मा १२,१३० जनसंख्या रहेको छ । कुल जनसंख्याको ५०.३० % अर्थात ६,१०१ पुरुष रहेका छन् भने ४९.७० % अर्थात ६,०२९ महिला रहेका छन् । तलको तालीकामा गाउँपालिकाको बस्तुस्थिती विवरण २०७६ अनुरुपको घरधुरी र जनसंख्याको वृस्तीत विवरण दिईएको छ ।

तालीका१ : सिमकोट गाउँपालिकाको घरधुरी र जनसंख्या विवरण

वडा नम्बर	परिवार संख्या			जनसंख्या		
	महिला घरमुली भएको	पुरुष घरमुली भएको	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	१२	१७७	१८९	५५८	६६५	१२२३
२	१८	३३९	३५१	११४२	१०१९	२१६१
३	१४	२८९	३०३	९५४	८७३	१८२७
४	१२	१८६	१९८	६९७	७२९	१४२६
५	११	३०१	३१२	८१७	८८३	१७००
६	१३	१६९	१८२	७२२	८९८	१६२०
७	१६	४३४	४५०	१४२३	१५९५	३०१८
८	१९	४४१	४६०	१२१९	१३३३	२५५२
जम्मा	११५		२४४५	७५३२	८१९५	१५७२७

श्रोत : गाउँपालिकाको वस्तुस्थिती विवरण, २०७६

जातीगत विवरण अनुसार यो पालीकामा सबै भन्दा बढी क्षेत्रीहरुको बाहुल्यता रहेको छ । त्यस पछि क्रमशै दलित, जनजाती (लामा), व्यासी र केहि संख्यामा बाह्मणको बसोबास रहेको छ ।

तालीका २ : सिमकोट गाउँपालिकाको जातजातीको विवरण

जातजाती	जनसंख्या	प्रतीशत
दलित	३२२०	२१.२४
जनजाती	२७१९	१७.९४
क्षेत्री	८३१७	५४.८७
बाह्मण	१७	०.११
व्यासी	८८४	५.८३
जम्मा	१५१५७	

श्रोत : गाउँपालिकाको बस्तुस्थिती विवरण २०७६

२.१.३ आर्थिक, सामाजिक एवं मानवीय अवस्था (शिक्षा, स्वास्थ्य र मानवश्रोत)

अज्ञानता, राजनीतिक, सामाजिक, आर्थिक पिछडापन, असमानता, वञ्चितीकरण, गरिबी र विपन्नता तथा जातीय र लैङ्गिक विभेद यस पालिकाका मुख्य समस्याहरु हुन् । श्रोत, साधन, प्रविधि र सीपको अभावका कारण भौगोलिक बनावट, प्राकृतिक तथा मानवीय श्रोतले धनी भएर पनि यसको सदुपयोग र परिचालन हुन सकेको छैन । यहाँका प्राय बासिन्दाहरुले नेपाली भएको गर्व गर्ने अवसर पाएका छैनन् । यहाँका मानिसहरुको जिविकोपार्जनका मुख्य श्रोत कृषि (६६.४७%), ज्याला/ मजदुरी (२९.७३%), नोकरी (२.८५%) र उद्योग/ व्यापार (०.९३%) रहेको छ । तथापि यहाँको कृषिले जेनतेन ३ देखी ६ महिना पनि पुग्दैन । केही मानिसहरुले सरकारी तथा गैससमा अल्पकालीन तथा दृघकालीन रुपमा काम गरिरहेका छन् भने बाँकीले समय संचालित विकास निर्माणका कामहरुमा दक्ष तथा अर्धदक्ष श्रमिकको रुपमा क्रियाशिल रहने गरेका छन । अन्य बैकल्पीक उपायहरुको रुपमा यस क्षेत्रमा पाइने उच्च मुल्य पर्ने जडिबुटीहरुको संकलन र

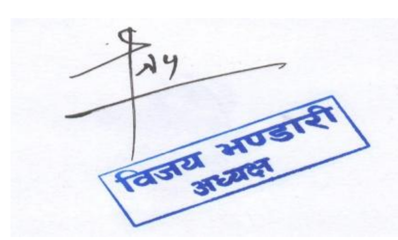

व्यापार नै हो भने बर्खे मौसममा यहाँका मानिसहरु विशेष गरी चिनको ताक्लाकोटमा मजदुरी गरी जीविकोपार्जन गर्न बाध्य छन् । ज्यादै न्यून फाटट फुटट रुपमा अन्य देशमा जानेको संख्या पनि केही छन् ।

तालीका ३ : पेशा अनुसारको आर्थिक रुपले सक्रिय जनसंख्या

वडा नम्बर	कृषि			नोकरी			उद्योग/व्यापार			ज्याला /मजदुरी			जम्मा		
	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा	महिला	पुरुष	जम्मा
१	५४७	२१२	७५९	११	३६	४७	०	१२	१२	०	४०५	४०५	५५८	६६५	१२२३
२	४६५	७०८	११७३	२५	४०	६५	०	१६	१६	१३४	२६६	४००	६२४	१०३०	१६५४
३	८१३	२८१	१०९४	८	२०	२८	०	१८	१८	१३३	५५४	६८७	९५४	८७३	१८२७
४	५७८	२९०	८६८	१०	२८	३८	४	१४	१८	१३४	२४५	३७९	७२६	५७७	१३०३
५	८७२	३९८	१२७०	११	९४	१०५	०	१५	१५	०	३१०	३१०	८८३	८१७	१७००
६	६५४	२९०	९४४	११	२९	४०	४	१४	१८	५३	५६५	६१८	७२२	८९८	१६२०
७	१४०३	८१४	२२१७	१५	५७	७२	०	२१	२१	५	७०३	७०८	१४२३	१५९५	३०१८
८	१२००	३८०	१५८०	९	२१	३०	८	१२	२०	२	९२०	९२२	१२१९	१३३३	२५५२
जम्मा	६५३२	३३७३	९९०५	१००	३२५	४२५	१६	१२२	१३८	४६१	३९६८	४४२९	७१०९	७७८८	१४८९७

श्रोत : गाउँपालिकाको बस्तुस्थिती विवरण २०७६

जीविकोपार्जनको मुख्य उपाय तथा माध्यमको रुपमा रहेको जडिबुटीको वैज्ञानिक व्यवस्थापनका कार्यक्रमको अभावमा उक्त श्रोतको अति दोहन भई बहुमुल्य जडिबुटीहरु नै लोप हुने अवस्था देखिएको छ। मानिसहरुमा यस सम्बन्धि चेतना, जानकारी र उपर्युक्त सीप तथा प्रविधि हस्तान्तरण हुन सकिरहेको छैन। स्थानीय तहमा तालिम प्राप्त मानव संसाधनको विकास र परिचालन हुन नसक्दा एकातिर स्थानीय जनताको दैनिक जीविकोपार्जनमा समस्या परिरहेको छ भने अर्कोतिर वातावरणमा ह्रास आएको छ। यसै गरी भाषागत रुपमा नेपाली भाषा बोल्ने सबैभन्दा धेरै र केही मात्रामा लामा भोटे भाषा बोल्ने रहेका छन् ।

तालीका ४ : गाउँपालिकाको वडा अनुसारका वस्ती विवरण

वडा नं.	मुख्य बस्तीहरु
१	दोजाम, ग्यारु, ठेहे, बैजीवाडा
२	कुम्लिक, चिमिक,ठेहे र प्याङप्याङ, हवेल्टी, उदीढुस्का, उदी, धारा, चौथा, ग्याग्रु, बजेक, ढाँड, ढाँटिल्ला, हुडिक
३	बरगाउँ, तोर्पा, टल्की, गुम्बा, लिमाटाङ, तुम्पोत, हुटिक, लाङ्गदु
४	स्याम्ने, बुराउँसे, हिल्दुम, लाङ्गदु, तल्लो लाङ्गदु
५	तल्लो बजार, माथील्लो बजार, खाद्य टोल
६	पाउवाडा, लादेबाडा
७	ग्वालीखोर, डाँडाफाया, टुलिङ, धारापुरी, थाया, चौगनफाया, पाम्खाथुङ, ओखेन, पाल्टसी, जवुका, माँझगाउँ, नाउला, चुकेडी, टुङजुक, चौर, गोठानी, लुम्पुढे,, खवुका, सर्सिङ, हेक्पा कुरिल्ला
८	स्याँडा, खोल्सी, साता, याङ्गु, खुम्डी लिगुडी खेत, चरि

श्रोत : गाउँपालिकाको बस्तुस्थिती विवरण, २०७६

यस गाउँपालिका भित्र जँम्मा १ वटा क्याम्पस र २ वटा उच्च शिक्षा अध्ययन गर्ने विद्यालय रहेकाले यहाँका विद्यार्थीहरु यस जिल्ला भन्दा बाहिरका अन्य शैक्षिक संस्थाहरुमा विषेश गरि काठमान्डौ, नेपालगन्ज, सुर्खेत लगायतका स्थानमा जाने गरेको देखिन्छ। यस गाउँपालिकामा माध्यमीक तह सम्मका निजी ५ वटा र सरकारी २२ वटा विद्यालय सञ्चालनमा

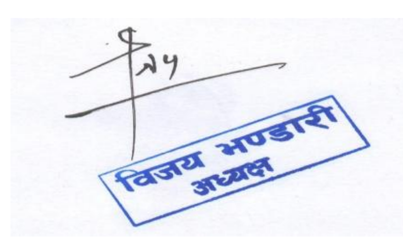

रहेका छन् । त्यस्तै १ वटा प्राविधिक तथा २६ वटा सामुदायीक बाल विकास केन्द्र रहेका छन् । त्यस्तै स्थायी र अस्थायी गरेर २९ जना शिक्षीका र ७६ जना शिक्षक कार्यरत छन् ।

यस गाउँपालिकामा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने एउटा सरकारी, १ आर्युवेदिक औषधालय र ५ वटा स्वास्थय चौकी रहेका छन् । सेवा प्रदायक तथा औषधि उपकरण सिमकोट बजार केन्द्रित छ र ग्रामिण भेगका मानिसहरु स्वास्थ्य सेवाबाट बन्चित छन् र सुबिधाको लागि सिमकोट बजारमा आउन यातायातको अभाव भएको देखिन्छ ।

२.१.४ प्राकृतिक श्रोतको अवस्था

क) जलाधार

सिमकोट गाउँपालिकाको उत्तरी सिमाना भएर हेप्का खोला, पूर्वी सिमाना भएर दोजाम खोला र पश्चिम तिर कर्णाली नदी बग्दछन् भने करिब मध्ये भाग बाट विभिन्न साना ठुला नदी बग्दछन् । सिमकोट बजार नजिकै रहेको हिल्दुम खोलाबाट ५०० मे.वा को हिल्दुम खोला साना जलविद्युत आयोजना संचालनमा रहेको छ र सोही आयोजनाबाट उत्पादित विद्युतले सिमकोट गाउँपालिकाको सबैजसो वस्तिमा विद्युत सेवा पुरयाईएको छ । सिमकोट गाउँपालिकाको वडा नं १ मा प्रशस्त मात्रामा खोला नाला रेहेको र पानीको मुहानहरु पनि प्रशस्त मात्रामा रहेको हुनाले यो वडा जलस्रोतको हिसाबले सबैभन्दा धनि रहेको मानिन्छ र सो वडामा ग्याग्गू खोला, ठुला सागु खोला, ताउले खोला आदी रहेका छन् । यो गाउँपालकि भित्र प्रशस्त मात्रामा साना ठुला खोला नाला एवम् पानीका अन्य स्रोत भएता पनि हालसम्म ति खोला नालाबाट आवश्यक मात्रमा सिँचाई एवम् अन्य क्षेत्रमा पानीको प्रयोग गर्न सकिरहेको देखिँदैन ।

ख) वन सम्बन्धि विवरण

सिमकोट गाउँपालिकालाई वन श्रोतको आधारमा धनि मानिन्छ । यहाँ चुवा खोला वन र रलिङ्ग स्याङटन गरी २ मुख्य वन छन् । सल्लो, ठिङ्गो सल्ला, गोब्रे सल्ला, बैंस, बाँझ, चुली, धुपी, , उत्तिस, पिपल, मेल, तारुचुक, धुपी जस्ता काष्ठजन्य बोट बिरुवाहरु रहेका छन् । ठिन्के, भोजपत्र, सेता गुराँस, चिमालो, लौंठ, चुम्ला जस्ता बुट्यानहरु पनि पाईन्छ । ओखर, चुली, खामु, चुत्रो (चोत्तो), ढँटेलो, डाले चुकजस्ता तेलहनको रुपमा प्रयोग हुने रुखहरु पनि प्रचुर मात्रामा छन् । जटामासी, कटुकी, बन लसुन, सेताक चिनी (खिराउला), गुच्छे च्याउ आदी जडीबुटीहरु पनि यहाँको वन क्षेत्रमा उपलब्ध हुन्छ । त्यस्तै वन्यजन्तुमा झारल, कस्तुरी, नावर, भालु, च्याखु, ब्वाँसो र चराहरुमा डाँफे, च्याखुरा, कालिज, मलेवा, ढुकुर पाइन्छन् । हाल यस पालिकामा दर्तावाल २० वटा सामुदायिक वन (३७६१.९८) र २६ वटा कबुलियती वन (५७१.५५ हेक्टर) हरु पनि रेहका छन् तर खासै सकृय देखिएका छैनन् ।

तालीका ५ : सामुदायीक वन सम्बन्धी विवरण

वडा न	दर्ता नम्बर	हस्तान्तरण मिति	सामुदायिक वनको नाम	वनको क्षेत्रफल (हे.)	लाभन्वित घरधुरी संख्या	आवद्ध सदस्य संख्या		
						महिला	पुरुष	जम्मा
३	२८	०५५/३/३२	तोर्पा हुटिक	११२.६	३७	१३९	१६४	३०३
	५८	०६२/३/३१	छिटाङमु	७५.३	७५	८१	१६८	२४९
	१९	०५४/९/६	ताक्पाफूक	४५०.३९३	४१	१४९	२१०	३५९
	२९	०५५/०३/३२	लाङदुगुम्बा	४२.८७	१४	४४	४९	९३
	जम्मा		**४**	**६८१.६३**	**१६७**	**४१३**	**५९१**	**१००४**
७	३९	०५७/६/६	थया	५३.७	७९	२०५	२०७	४१२
	२	०५२/३/२३	पानी मूल	४००.५५८	४९	१३८	१४५	२८३
	३४	०५७/३/१९	ओग्रयान	७७५	७२	१८४	२१६	४००
	१	०५३/३/२१	ग्वालेखोर	२९९	५६	१६६	१८०	३४६
	जम्मा		**४**	**१०७४**	**२५६**	**६९३**	**७४८**	**१४४१**
४, ५, ६	३३	०५७/३/२०	टिकापातल	१३	४५०	१२४७	११५०	२३९७
	३२	०५७/३/२०	राताढुँगा भुलभुले	२६६	३४५	१०१२	१०७०	२०८२
	४३	०५८/३/१४	तरथुमथुम तारेचुक	४५	८८	२७५	३०२	५७७

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

	५७	०५९/०९/२१	काला ढेगा	४.५६	३६	१०६	१०८	२१४
	१८	०५४/३/३०	ग्वारक्टु	१२५	८९	३३१	३२७	६५८
		०६५/३/१२	सिमकोट	१८.३५	७७	२७६	३०३	५७९
	जम्मा		६	४४९	१०८५	३२४७	३२६०	६५०७
८	५९	०६४/११/२६	दुधकुण्ड	२००	४५	१३३	१२९	२६२
	६४	०६६/०३/३०	गुरगुरे	१८२	१६९	५४३	५५१	१०९४
	७०	०७१/०३/३०	सुनखानी	१७३.३९२	४१	११९	१३६	२५५
	जम्मा		३	३८२	२५५	७९५	८१६	१६११
१, २	५३	०५९/३/२१	कर्णाली	५९.१६	११	४०	४५	८५
	६१	०६५/३/१२	चाड्ला	१०५८.३५	६७	२०१	२१०	४११
	७४	२०७२/३/३१	चुटकिला	५७.८४	३५७	९७२	११२९	२१०१
	जम्मा		३	११७५.३५	४३५	१२१३	१३८४	२५९७

स्रोत : डिभिजन वन कार्यालय, २०७८

तालीका ६ : कबुलीयती वन सम्बन्धी विवरण

सि. नं.	क.ब.को नाम	ठेगाना	हस्तान्तरण मिति	क्षेत्रफल (हे.)	पछिल्लो नविकरण मिति	घरधुरी संख्या	सदस्य संख्या			जनसंख्या		
							महिला	पुरुषा	जम्मा	महिला	पुरुषा	जम्मा
१	डांगी	ठेहे -९	२०६०/१२/२४	३१.५	२०७२/०३/३१	१७	६	११	१७	११२	९७	२०९
२	धारापोरी	सिमकोट -२	"	४.३१	२०७२/०३/३१	६	२	४	६	१०	१३	२३
३	सापाटा	सिमकोट -६	"	८.१८	२०७२/०३/३१	६	२	४	६	२१	१५	३६
६	छिमिल्या	ठेहे -९	"	३२.७५	२०७२/०३/३१	१७	६	११	१७	७०	६४	१३४
१०	तोराल ओड्डार	ठेहे -७	"	२६	२०७२/०३/३१	१५	३	१२	१५	५४	५४	१०८
११	चाड्डाखोला	सिमकोट -५	"	६.३१	२०७२/०३/३१	६	३	३	६	१५	१८	३३
१२	चिसामुल	सिमकोट -३	"	४.१२	२०७२/०३/३१	६	१	५	६	१५	१८	३३
१३	पानीमूल	सिमकोट -४	"	४.५	२०७२/०३/३१	६	३	३	६	१५	१४	२९
१४	साली	ठेहे -८	"	३०.७५	२०७२/०३/३१	१७	६	११	१७	४८	६१	१०९
१५	ग्वालेढुस्का	सिमकोट -१	"	५.१२	२०७२/०३/३१	६	२	४	६	१४	२१	३५
१६	रिनाङ्मो	सिमकोट -७ र ८	२०६१/११/२३	३२	-	१६	७	९	१६	६१	६८	१२९
१७	च्याजाङ्मो	सिमकोट -७ र ८	"	४१.५	२०७२/०३/३१	२१	४	१७	२१	४२	३८	८०
१८	टाक्पालूङ्बा	सिमकोट -७ र ८	"	३४	२०७२/०३/३१	१७	७	१०	१७	८५	७९	१२७

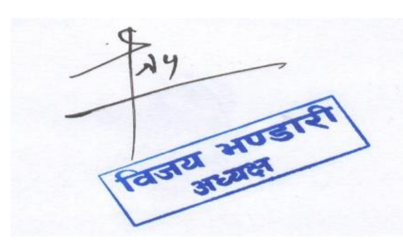

१९	क्याङ्डाबथो	सिमकोट -७ र ८	"	३४	२०७२/०३/३१	१७	६	११	१७	५५	५७	११२
२०	सोतखोला बाघमारे	डाडँफया -३	२०६२/०३/२८	६.५	२०७२/०३/३१	७	३	४	७	२०	२८	४८
२१	हिमाली	डाडँफया -५	"	३१.२	२०७२/०३/३१	१६	११	५	१६	४९	६१	११०
२२	भवानी कालाढगा	डाडँफया -३	"	२१.४८	२०७२/०३/३१	१५	११	४	१५	४१	३८	७९
२३	ढाके खोला	ठेहे -६	"	१४.३८	२०७२/०३/३१	११	६	५	११	४१	२६	६७
२४	काडेमूल	ठेहे -६	"	१२.४७	२०७२/०३/३१	१२	७	५	१२	३४	३६	७०
५७	मेल्चौथा	डाडाँफया-१, ओग्रेन	"	२८.८	२०७२/०३/३१	१३	९	४	१३	३७	५२	८९
५८	खड्वा सार्वा	बरगाउँ -१, २, ३ र ४	"	३७.२५	२०७२/०३/३१	१८	६	१२	१८	५२	४९	१०१
५९	हिर्लछिया	बरगाउँ -१, २, ३ र ४	"	४०.५	२०७२/०३/३१	२०	७	१३	२०	७४	७२	१४६
६०	टोङथोङा	बरगाउँ -१, २, ३ र ४	"	३९.२५	२०७२/०३/३१	२१	६	१५	२१	७८	७५	११३
८७	न्याक्पोथाङ्	बरगाउँ -७, ८ र ९	"	१५.४५	२०७२/०३/३१	१५	५	१०	१५	५१	६०	१११
८८	पिरचाङगा	बरगाउँ -७, ८ र ९	"	१३	२०७२/०३/३१	१३	६	७	१३	५९	५८	११७
८९	टाक्खानेक	बरगाउँ-७, ८ र ९	"	१६.२३	२०७२/०३/३१	१६	६	१०	१६	५१	६०	१०१
	जम्मा			५७१.५५		३५०	१४१	२०९	३५०	१२०४	१२३२	२३४९

स्रोत : डिभिजन वन कार्यालय, २०७८

ग) जमिन विवरण

यस गाउँपालिकाको क्षेत्रभित्र समेटिएको भु भागमध्ये कृषि योग्य भुमिको माटो पथ्थरिलो छ । यस माटोमा नाइट्रोजन र फोस्फोरस कमि भएता पनि पोटासको परिमाण भने औषतमा उल्लेखनीय भएको पाइन्छ । सेता र कमेरो माटो, यस पालिकामा बिभिन्न खनिज पदार्थहरुको उपलब्धताको संम्भावना रहेता पनि आवश्यक सोधखोज र अनुसन्धानको खोजको अभावले गर्दा के कति प्रकारका खनिजहरु रहेका छन् भन्ने कुराको पहिचान हुन सकेको छैन । सिमकोट वडा नं १ को दोजामको लाचार्मुमा फटिङ र तोरे माटो, ह्याप भित्र नुन भएको पाईन्छ । यद्यपि यसको अध्ययन तथा अनुसन्धान भने भएको छैन ।

गाउँपालिकाको आधाभन्दा बढी भू-भाग अर्थात् ५७८.९७ वर्गकिमी बाँझो जमिन क्षेत्रले ओगटेको छ । गाउँपालिकाको उत्तरी तथा पूर्वी सिमामा १६.६७ वर्गकिमी क्षेत्र झाडी बुट्यान र १२.५८ वर्ग किमी क्षेत्र खेतियोग्य जमिन रहेको छ । यस गाउँपालिकाको भू-उपयोगको अवस्था सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

तालीका ७ : सिमकोट गाउँपालीकाको भू उपयोग सम्बन्धी विवरण

भू उपयोग	क्षेत्रफल (वर्ग किलोमिटर)	प्रतिशत
खेती गरीएको जमीन	३५.६२	४.५४
बाँझो जमिन	२७७.९७	३५.४०
घाँसे मैदान	१९८.९५	२५.३४
वन क्षेत्र	२७.३८	३.४९
बुट्यानले ढाकेको क्षेत्र	४७.१६	६.०१
पानी	०.५२	०.०७
हिउँले ढाकेको क्षेत्र	१९७.५४	२५.१६
जम्मा	७८५.१३	१००

स्रोत : ICIMOD. 2010

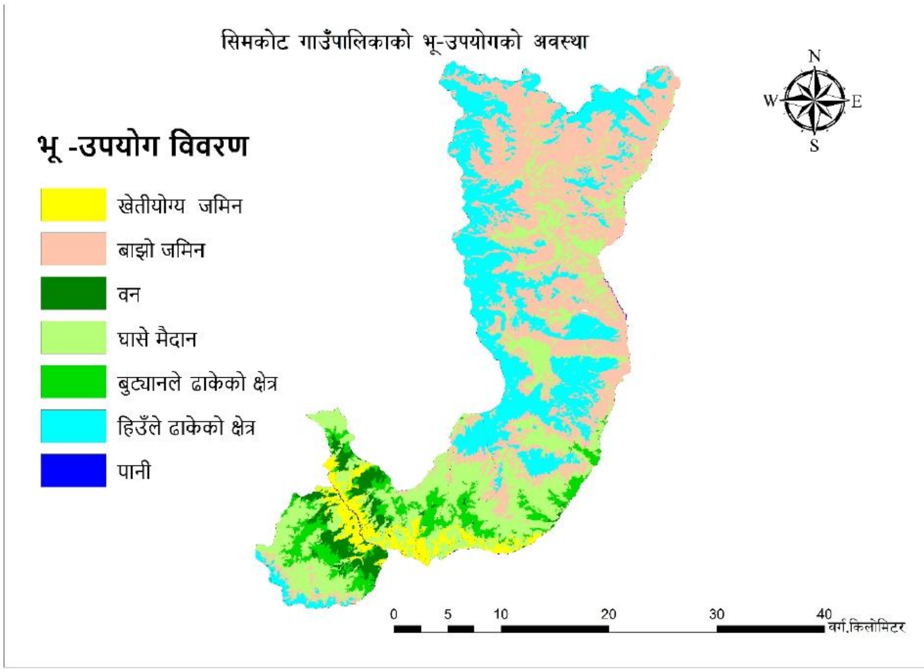

चित्र ४ : सिमकोट गाउँपालीकाको भूउपयोग नक्सा

घ) जलश्रोत विवरण

नेपालको सबभन्दा लामो नदी कर्णाली तिब्बतबाट यारी नाका भएर प्रवेश गरी लगभग सिमकोट गाउँपालिका बीच पारेर बगेको छ । त्यो बाहेक यहाँ दोजाम कर्णाली, ग्यागु खोला, लुङफे खोला, फुने छहडा, हिल्दु खोला, चुकेडी खोला, धारापोरी खोला, घट्टे खोला, मर्मे खोला, लाँगा खोला, मेलागाड, भेढीगाड जस्ता नदीनालाहरु छन् । यस पालिकाको उत्तरी भागमा केही रमणीय ताल तथा दहहरु जस्तै दहडिल ताल, रलिङ्ग ताल, दुधे दह, लडे दह, लाछुमा ताल, छवागन ताल, गुरिरगाड, रुइखाड ताल, थारक्वाक ताल, लिमाटाङ ताल आदि रहेका छन् ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

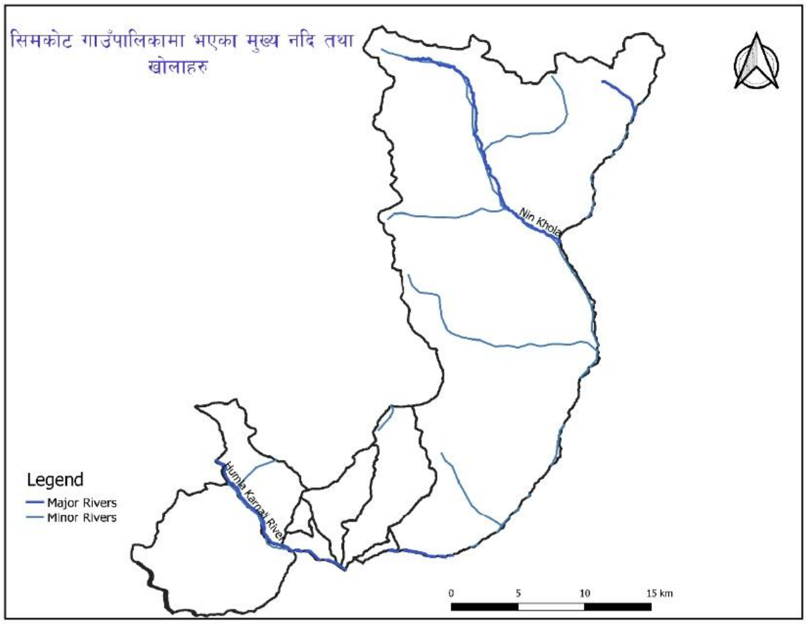

चित्र ५ : सिमकोट गाउँपालिकामा रहेका मुख्य नदि तथा खोलाहरु

ङ) उर्जाको अवस्था

यहाँका मानिसहरुलाई पर्याप्त रुपमा बिजुली उपलब्ध छैन । भरपर्दो तथा दिगो विद्युत आपुर्तिको व्यवस्था छैन र यसबाट सूचना, सञ्चार, उद्योग धन्दा सञ्चालन गर्न बाधा पुगेको छ । यहाँ ५७ घरधुरीले सौर्य टुकी, ३१३ घरधुरीले सोलार बत्ती तथा २४४५ घरधुरीले लघु जल विद्युत बाट उर्जाको प्रयोग गरेको छन् । खाना पकाउनको लागि दाउरा प्रयोग गर्नु पर्ने बाध्यता छ । प्राय सबैको घरमा धुँवारहित चुल्हो छ र अहिले बजार तिर गयाँस चुल्हो तथा विद्युतीय चुल्होको प्रयोग बढेको छ । दाउरा प्रयोगले गर्दा वन विनास बढ्न गई भू-क्षय र मरुभूमिकरण बढ्दै छ ।

च) भौतिक पुर्वाधार तथा सामूदायिक विकास

विकासका आर्थिक तथा सामाजिक पूर्वाधार खास गरेर सडक, विद्युत, उद्योग, पुल, सञ्चार, स्वास्थ्य तथा शिक्षा खासगरी सीपमूलक शिक्षाको अभाव रहेको छ । यस गाउँपालिकाको केन्द्र सिमकोट गाउँपालिकाको वडा न.६ सिमकोट बजारमा रहेको छ र जिल्लाको सदरमुकाम पनि यहि ठाउँ नै रहेको हुँदा यस वडा नं ६ सहित वडा नं ४ र ५ का बासिन्दालाई जिल्लामा रहेको सबै सेवा सुविधा लिन केहि हद सम्म सहज छ । अझैसम्म पनि यो गाउँपालिका सडकको राष्ट्रिय सञ्जालमा जोडिन सकेको छैन । यस गाउँपालिका क्षेत्रमा निर्माण भएको हिल्सा सिमकोट सडक खण्ड भएर लामो तथा छोटो दूरीका सार्वजनिक यातायात सञ्चालन भएको देखिन्छ । यहाँ निर्माण भएका सडक सञ्जालको कुल लम्बाई ८७ किलोमिटर रहेको छ । साथै कर्णाली करिडोर अन्तर्गतको लालु लोखडा खण्ड देखि सिमकोट सम्म सडकको ट्याक खोल्ने काम भइरहेको छ । तर गाउँपालिको केन्द्र रहेको क्षेत्रबाट वडा नम्बर ८ बाहेक सबै वडा कार्यालय सम्म भने कच्ची सडक संजाल रहेको हुनाले केहि मात्रामा गाडी, डोजर एंवम् ट्याटर चल्ने गरेको छन् । वन र जलश्रोतमा धनि भएर पनि यहाँका मानिसहरुमा स्वस्थ्य पिउने पानी पहुँच छैन । घना एकै ठाउमा झुम्मिएको बस्तिका कारण सरसफाई तथा

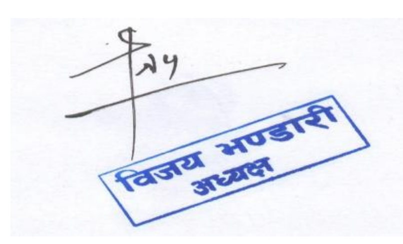

ढल निकासको समस्या छ भने घरहरु जोडिएका कारण आगलागीको पनि जोखिम प्रचुर मात्रामा रहेको छ । यसबाट विगतमा लाखौ धनजनको आर्थिक क्षति पनि भएको छ। यस पालिकामा १८ वटा काठे पुल, झोलुगें पुल, १४२० कि.मि घोडेटो बाटो, ३८ वटा पानी घट्ट, २ वटा आधुनीक घट्ट, ५२६ किलो वाटको हिल्दुम लघु जल विद्युत, ५ वटा वडा भवन तथा २४ वटा विद्यालय भवन रहेका छन् । गाउँपालिका क्षेत्रमा कूल १९ वटा ठूला र साना गरी सिंचाई आयोजनाहरू रहेका छन। संचारको क्षेत्रमा नेपाल टेलिकम र एनसेलले सेवा प्रदान गरिरहेका छन् भने स्थानीय एफएम तथा डिसहोम टेलिभिजनको सुबिधा उपलब्ध छ। जिल्ला सदरमुकाममा अवस्थित यस गाउँपालिकामा अधिकांश जिल्ला स्थित सरकारी कार्यालयहरु, राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक, कृषि विकास बैक र नीजि क्षेत्रका बैंकहरु स्थापना भइ सञ्चालनमा आइरहेका छन् । अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्था र वित्तिय संघ संस्थाहरु मार्फत पनि वित्तिय कारोवार हुने गरेको छ । गाउँपालिका क्षेत्रमा धार्मिक स्थलका रुपमा १५ वटा प्रमुख मन्दिर रहेका छन् ।

२.१.५ गाउँपालिकामा कार्यरत संघसंस्थाहरुको अवस्था तथा उपलब्ध सेवाहरु

यस गाउँपालिकाको विभिन्न वडाहरुमा सामुदायिक संस्थाहरुले काम गरेका छन् । यी संस्थाहरुले विभिन्न किसिमका तालिम, बैठकहरु संचालन गर्नुका साथै बचत तथा विभिन्न क्षेत्रको विकासका लागि स-साना परियोजनाहरु पनि संचालन गरिरहेका छन् । वडा स्तरिय बैठक बाट प्रत्येक वडामा आगामी दिनमा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना कार्यन्वयनमा आर्थिक, प्राविधिक तथा सहजीकरण गर्न सक्ने विभिन्न संघसंस्थाहरुको बारेमा जानकारी संकलन गरिएको थियो । विभिन्न सरकारी तथा गैह्रसरकारी संघसंस्थाहरुले प्रदान गर्ने सेवा तथा गुणस्तरको अवस्था साथै सेवा लिने प्रकृया सम्बन्धि जानकारी विश्लेषण गरी तपशिल अनुसार तालिका नं. ८ मा राखिएको छ। यि संघसंस्थाहरुले जलवायु अनुकूलन, प्रकोप न्यूनिकरण, जीवनस्तर सुधार, खानेपानी तथा सरसफाई, बालपोषण, गरीबी निवारण, सुशासन, भौतिक पूर्वाधार निर्माण, महिला शसक्तीकरण जस्ता क्षेत्रहरुमा कार्य गर्दै आएका छन् ।

तालीका ८ : संस्थागत विशलेषण

वडा	संघ संस्था	प्रदान गर्ने सेवा तथा गुणस्तर	सेवा लिने प्रकृया	सम्पर्क व्यक्ति (फोन नम्वर)
१	किर्डाक नेपाल	स्वास्थ्य, शिक्षा र भौतिक पूर्वाधार	मागमा आधारित	
	ह्रेड नेपाल	शिक्षा, स्वास्थ्य	मागमा आधारित	
	सामुदायिक स्वास्थ्य क्लिनिक, ग्यागु	स्वास्थ्य सेवा	आवश्यकता अनुसार	
	प्रा.बि ग्यागु	गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान	नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको पाठ्यक्रम अनुसार	
	बैजिबाडा प्रा.बि बैजिबाडा	गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान		
	च्यास्ला प्रा.बि दोजाम	गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान		
	कर्णाली प्रा.बि ठेहे	गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान		
	प्रहरी चौकी बैजिबाडा	शान्ती सुरक्षा	नेपाल सरकारको नियमानुसार	
	वडा कार्यालय	पञ्जीकरण, सिफारिस, योजना छनौट, कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने	निवेदनसंग सिफारीस	गोर्ख लामा (९८४३२६४०८)
२	किर्डाक नेपाल	स्वास्थ्य, शिक्षा र भौतिक पूर्वाधार	मागमा आधारित	
	ह्रेड नेपाल वडा	शिक्षा, स्वास्थ्य	मागमा आधारित	
	इलाका स्वास्थ्य चौकी	स्वास्थ्य सेवा	नेपाल सरकारको नियमानुसार	
	रामदेब मा.वि., ठेहे	गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान	नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको पाठ्यक्रम अनुसार	
	वडा कार्यालय	पञ्जीकरण, सिफारिस, योजना छनौट, कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने	निवेदनसंग सिफारीस	देवजङ्ग बोहरा (९८४९८९९४७०)

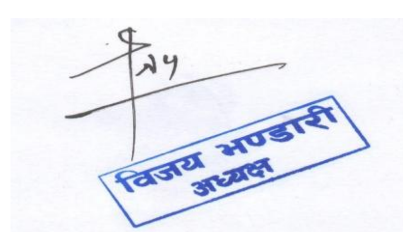

वडा	संघ संस्था	प्रदान गर्ने सेवा तथा गुणस्तर	सेवा लिने प्रकृया	सम्पर्क व्यक्ति (फोन नम्वर)
३	वडा कार्यालय	पञ्जीकरण, सिफारिस, योजना छनौट, कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने	निवेदनसंग सिफारीस	पामा लामा (९८४६५२९४५३)
	स्वास्थ्य चौकी	नियमित नभएको	सिधै	
	रलिंग मा.वि.	राम्रो, गुणस्तर		
	पशु स्वास्थ्य सेवा केन्द्र	नियमित नभएको	पशु स्वास्थ्य सेवा	
	असल छिमेकी	मध्यम स्तर		
	महिला विकास			
	रिड्स नेपाल			
	हिमाली नविन समाज			
	गरिवी निवारण			
	हिमालयन कन्जरभेसन डेभलपमेन्ट एसोसिएसन			
	बचत सहकारी संस्थाहरु ५ वटा			
	रलिंग महिला सहकारी बचत	प्रभावकारी रहेको		
४	वडा कार्यालय	पञ्जीकरण, सिफारिस, योजना छनौट, कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने, विकासका कार्यक्रम, सामाजिक सुरक्षा	वडा अध्यक्षको समन्वयमा वडा सचिव मार्फत	प्रताप लामा (९८४६२६२१७०)
	SIDC	सचेतना गरिवी निवारण, सचेतना, ग्रिनहाउस वितरण	संथाको प्रक्रिया	
	किसान लधुवित्त	वचत तथा ऋण	समुहमार्फत महिला समुह	बृदा शाही
	गुम्वा	धार्मिक आस्था, भावनात्मक एकता		
	सामुदायिक भवन	वैठक, गाष्ठी गर्ने		
	गरिवी निवारण कोष	जिविकोपार्जन, घुम्तीकोष वचत	समुह गठनवाट	सर्जाङ लामा
	कर्णाली रोजगार	गरिव घरधुरी पहिचान गरी रोजगार	समुह गठनवाट	सरोज अधिकारी
	CDP	आयआर्जन जिविकोपार्जन	नागरिक सचेतना केन्द्र मार्फत	राज वहादुर रोकाया
	हिल्दुङ जलविद्युत आयोजना	विद्युत वितरण (न्यून गुणस्तर)		दाजम्बु शेर्पा
	उद्योग वाणिज्य संघ	तालिम (होटेल, तरकारी व्यवसाय), होमस्टे	समुह मार्फत	नाङ्मेल तामाङ्ग
	महिला विकास	सचतनात्मक कार्यक्रम, महिला सशक्तिकरण		कल्पना लामा
	सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति	वन पैदावार संरक्षण	उपभोक्ता समिति	सूर्य लामा
	हिमाली आयोजना	चौरी पालन, ब्रिकेट वितरण आदि (व्यक्तिगत व्यवसाय)	प्रस्तावनाको आधारमा व्यक्तिगत रुपमा	कमल छन्त्याल
	विद्यालय	शिक्षा		जयलक्ष्मी हमाल, लाल व. लामा, जय शाही
	पंचमुखी दुधेदह सहकारी	ऋण तथा वचत, व्यवसाय		
	निर्धन लघुवित्त	महिला लक्षित आयआर्जन	महिला समुहमा ऋण मार्फत	
	नवदुर्गा मौरी पालन उद्योग	मौरी व्यवसाय (दार्ता मात्र)		नन्द व शाही
	कृषि सहकारी	विउ वितरण	व्यक्तिगत कृषक मार्फत	
	LIBIRD	सहकारी दर्ता, कुटानी मिल, जिविकोपार्जन		सरोज पन्त
	Good Neighbour International	शिक्षा, जिविकोपार्जन		

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

वडा	संघ संस्था	प्रदान गर्ने सेवा तथा गुणस्तर	सेवा लिने प्रकृया	सम्पर्क व्यक्ति (फोन नम्बर)
	SUSWA	खानेपानी, सरसफाई		
५	वडा कार्यालय	पञ्जीकरण, सिफारिस, योजना छनौट, कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने, विकासका योजनागत कार्यक्रम, सामाजिक सुरक्षा भत्ता आदि नेपाल सरकारको प्रावधान अनुसार	वडा अध्यक्ष मार्फत	चिन रावत (९८४८३१८०१०)
	KRIDAC	सरसफाई तथा खानेपानी	समुहगत छलफल	कुलबहादुर लामा
	SIDC	सरसफाई तथा जनचेतना	समुहगत छलफल	गोविन्द शाही
	कृषि सहकारी संस्था	बचत तथा ऋण	समुह मार्फत	जंग बहादुर शाही
	जिल्ला अस्पताल	स्वास्थ्य सेवा		रन्जित कुमार यादव
	सरकारी कार्यलय (अदालत, जिसस., हुलाक, प्रहरी चौकी, आर्युवेद, जिल्ला प्रशासन...)			
	किसान लघुवित्त संस्था	बचत तथा ऋण	महिला समुह मार्फत	विरेन्द्र शाही
	राष्ट्र वाणिज्य बैंक	बचत तथा ऋण	व्यक्तिगत	
	खाद्य संस्थान	खाद्यान्न वितरण, लोकल खाद्यान्न	व्यक्तिगत	नारायण के.सि.
	रेडक्रस जिल्ला शाखा	राहत तथा उद्धार, तालिम, प्राथमिक उपचार		गणेश महत
	निर्धन लघुवित्त संस्था	बचत तथा ऋण	महिला समुह मार्फत	रमेश आचार्य
	CDP	जनचेतना, महिला सशक्तीकरण, भौतिक निमार्ण	उपभोक्ता समिति तथा नागरिक सचेतना केन्द्र	राज बहादुर शाही
	LGCDP	जनचेतना, वडा नागरिक मञ्च गठन		
	गरिबी निभारण कोष	घुम्ती कोष परिचालन	समुह मार्फत	फुञ्जुक लामा
	महिला कल्याण	महिला स्वास्थ्य, अधिकार, पैरवी		
	कर्मयोगी बचत तथा ऋण	बचत तथा ऋण		धनराज शाही
	कर्णाली रोजगार	भौतिक निमार्ण, जिविकोपार्जन	गरिब घरधुरी पहिचान मार्फत	सरोज भण्डारी
	MSNP	स्वास्थ्य पोषण, सुनौलो हजार दिन कार्यक्रम	लक्षित वर्ग	दिनेश बम
	Foundation Nepal	कृषि सम्बन्धी बिउ बिजन वितरण तालिम	लक्षित वर्ग समुह मार्फत	सौरभ लामा
	पंचमुखी दुग्धेदह सहकारी संस्था	बचत तथा ऋण	कृषक समुह मार्फत	जंग बहादुर शाही
	टेलिकम	सूचना तथा सञ्चार		
	विद्युत प्रधिकरण	विद्युत प्रवाह		वृष टमाटा
	नागरिक उड्डयन प्राधिकरण	हवाई यातायात, रेश्क्यू		भिमदत्त पन्त
	Nepal Life Insurance	जीवन बिमा		देवराज पन्त
	एफ एम स्टेसन (कैलाश, कर्णाली)	सञ्चार		राजन रावत, नवराज महतारा
	क्याम्पस, स्कूल (बालमन्दिर, भिवसेन)	शिक्षा		बसन्त रोकाया, कैलाश रोकाया, बाच ब. रावत
	जिल्ला खेलकुद विकास समिति	खेलकुद गतिविधिको विकाश		विनोद बोहोरा
	उकाली प्रोजेक्ट	संरक्षण	आवश्यकता अनुसार	रिन्जीन फु. लामा (९८५११२६४६९)
	ANSAB			
	SAPPROS			
	निजी पारिवारीक वन संघ			

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

वडा	संघ संस्था	प्रदान गर्ने सेवा तथा गुणस्तर	सेवा लिने प्रकृया	सम्पर्क व्यक्ति (फोन नम्वर)
६	सिमकोट गा.पाको कार्यालय	आर्थिक सहयोग, समन्वय, सहकार्य, सुझाव र सल्लाह, तथा सिफारिस कार्यान्वयनका	योजना तर्जुमामा आमन्त्रण, निवेदन तथा योजना प्रस्तुत, गापाको योजना तर्जुमामा प्रतिनिधित्व	विजय भण्डारी (९८५८३२०७९६)
	वडा कार्यालय	पञ्जीकरण, सिफारिस, योजना छनौट, कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने, विकासका योजनागत कार्यक्रम, सामाजिक सुरक्षा भत्ता आदि नेपाल सरकारको प्रावधान अनुसार	वडा अध्यक्षको समन्वयमा वडा सचिव मार्फत	नन्द रावत (९८४८३०९६७७)
	जि.स.स. हुम्ला	आर्थिक सहयोग र सहकार्य,	योजना प्रस्तुत	
	जिल्ला प्रशासन कार्यालय, जिल्ला विपद तथा व्यवस्थापन समिती, हुम्ला	सहकार्य, तथा उद्धार व्यवस्थापन	निवेदन तथा जानकारी उपलब्ध गराएर	
	आरआरएन, फेकोफन जिल्ला महासंघ	सहयोग, समन्वय, सहकार्य सुझाव र सल्लाह र पृष्ठ पोषण	संर्पक कायम गरेर तथा निवेदन प्रस्तुत	
	डिभिजन वन कार्यालय, इलाका वन कार्यालय	समन्वय, सहकार्य र पृष्ठ पोषण, विरुवा तथा वन प्राविधिक सेवा	संर्पक कायम गरेर, निवेदन प्रस्तुततथा योजना प्रकृयामा प्रतिनिधित्व	
	जिल्ला भू संरक्षण कार्यालय,	नदी कटान नियन्त्रण तथा पोखरी संरक्षणका लागी	योजना प्रस्तुत तथा सम्पर्क कायम, उक्त कार्यालयको योजना तर्जुमामा प्रतिनिधित्व	
	कृषि ज्ञान केन्द्र	कृषि सम्वन्धिआवश्यक सहयोगकालागी	योजना प्रस्तुत र पेश सम्पर्क समन्वय र अन्तर्क्रिया	
	सिमकोट गा.पा. भित्रका (स्थानिय क्लव/महिला समुह पारा लिगल) समूह तथा संघ संस्था	सहकार्यको लागी	प्रत्यक्ष सम्पर्क, अन्तरक्रिया र समन्वय	
	जिल्ला अस्पताल, हुम्ला	आकस्मीक दुर्घटना, प्राथमिक उपचार सम्बन्धी सेवा र जन स्वास्थ्य सेवा	प्रत्यक्ष सम्पर्क, अन्तरक्रिया तथा निमन्त्रणा	
	रेडक्रस जिल्ला शाखा	सहयोग तथा राहतको लागी	योजना प्रस्तुत, अवस्था चित्रण	
	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	सहयोग, राहत तथा तथा उद्धारको लागी	उद्धारको लागि अनुरोध	
	गैर सरकारी संस्थाहरु	सहयोग, समन्वय, सहकार्य सुझाव र सल्लाह र पृष्ठ पोषण	संर्पक कायम गरेर, तथा निवेदन प्रस्तुत	
	अन्य सरकारी कार्यालय	विषयगत आर्थीक प्राविधीक सहयोग	सम्पर्क कायम गरेर, निवेदन प्रस्तुत तथा योजना प्रकृयामा प्रतिनिधित्व	
	सावउस टोल समुह, समुदायमा आधारित संस्थाहरु	सहकार्य, कार्यान्वयन जिम्मेवारी प्रदान, पृष्ठ पोषण	समूहको वैठक तथा योजना तर्जुमामा उपस्थिति भएर	
	सहकारी संस्थाहरु, बैकहरु	बितिय सेवा	निवेदन र सहकार्य	
७	वडा कार्यालय	पञ्जीकरण, सिफारिस, योजना छनौट, कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने, विकासका योजनागत कार्यक्रम, सामाजिक सुरक्षा भत्ता आदि नेपाल सरकारको प्रावधान अनुसार	वडा अध्यक्षको समन्वयमा वडा सचिव मार्फत	बलविर शाही (९८४८३२७७२४)
	आधार विकास नेपाल	स्वास्थ्य, शिक्षा र भौतिक पूर्वाधार	मागमा आधारित	अन्जुक लामा

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

वडा	संघ संस्था	प्रदान गर्ने सेवा तथा गुणस्तर	सेवा लिने प्रकृया	सम्पर्क व्यक्ति (फोन नम्वर)
	निर्धन उत्थान बैंक	बचत संकलन तथा ऋण प्रदान	समुह मार्फत सदस्यहरुलाई	
	किसान माइक्रो फाइनान्स	बचत संकलन तथा ऋण प्रदान	समुह मार्फत सदस्यहरुलाई	विरेन्द्र बहादुर शाही (९७४८९०७५१०)
	हिल्सा बचत तथा ऋण सरहकारी संस्था	बचत संकलन तथा ऋण प्रदान	समुह मार्फत सदस्यहरुलाई	राज बहादुर शाही (९८५८३६६९७२)
	समाज सुधार महिला सहकारी संस्था	बचत संकलन तथा ऋण प्रदान	समुह मार्फत सदस्यहरुलाई	गार्मु सिंह
	इलाका स्वास्थ्य चौकी	स्वास्थ्य सेवा	नेपाल सरकारको नियमानुसार	गंगाराम धाराला (९८६८३९८०८०)
	सामुदायिक स्वास्थ्य क्लिनिक, चौगनफाया	स्वास्थ्य सेवा	आवश्यकता अनुसार	जान बहादुर शाही (९८४८३६८११३)
	कर्णाली मा.वि., चौगनफाया	गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान	नेपाल सरकारले निर्धारण गरेको पाठ्यक्रम अनुसार	जयरुद्र ढकाल (९८५११६९८७२)
	कैलाश मा.वि. डाँडाफाया	गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान		मेज बहादुर बुढा (९८४८१६३४७३)
	दोभान प्रा.वि., धारापोरी	गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान		ज्ञान बहादुर शाही (९८६४९५१७६०)
	सर्किदेउ प्रा.वि.	गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान		रेखा शाही
	सनसाइन बोर्डिङ स्कूल, ग्वालेखोर	गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान	स्कूलको पाठ्यक्रम अनुसार	प्रकाश सिंह
	प्रहरी चौकी धारापोरी	शान्ती सुरक्षा	नेपाल सरकारको नियमानुसार	खुशीराम चौधरी
	पशु सेवा केन्द्र	पशु स्वास्थ्य सेवा प्रदान	नेपाल सरकारको नियमानुसार	हिराजन शाही
	खानेपानी तथा सरसफाइ कार्यालय	खानेपानी सेवा प्रदान	नेपाल सरकारको नियमानुसार	ज्वालाराज शाही (९८५८३२११३९)
८	सिमकोट गा.पा. वडा नं. ८ को कार्यालय	पञ्जीकरण, सिफारिस, योजना छनौट, कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने गरिएको भएतापनि वडा कार्यालय व्यवस्थित र भवन तथा कोठाको संख्या पर्याप्त नभएकोले सेवा प्रवाहमा कठिनाई रहेको छ	नागरिक वडा पत्रमा उल्लेख भए अनुसार	कमल बुढा (९८४८३०९५२४)
	साता बन उपभोक्ता समिती	घाँस, दाउरा, काठ उपलब्ध गराइरहेका छन् । जनसंख्या वृद्धी भइरहेकोले बन जंगलको उचित संरक्षण हुन नसक्दा जथाभावी बनजंगल फडानी भइरहेको छ । फलस्वरुप घाँस, दाउरा तथा काठ आपुर्तीमा समस्या देखिएको छ ।	बन उपभोक्ता समितिले तोकिएको शुल्क तथा पुर्जी अनुसार सेवा लिने गरिएको	
	गुरगुरे बन उपभोक्ता समिति	घाँस, दाउरा, काठ उपलब्ध गराइरहेका छन्	बन उपभोक्ता समितिले तोकिएको शुल्क तथा पुर्जी अनुसार सेवा लिने गरिएको	
	यांगु बन उपभोक्ता समिति	घाँस, दाउरा, काठ उपलब्ध गराइरहेका छन्	बन उपभोक्ता समितिले तोकिएको शुल्क तथा पुर्जी अनुसार सेवा लिने गरिएको	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

वडा	संघ संस्था	प्रदान गर्ने सेवा तथा गुणस्तर	सेवा लिने प्रकृया	सम्पर्क व्यक्ति (फोन नम्वर)
	सैपाल हिमाल माध्यामिक विद्यालय, स्याँडा	शिक्षा प्रदान गरिरहेका छन् । वडा नं. ८ दुर्गम ठाउँमा अवस्थित रहेकोले यहाँका विद्यालयहरुका भवनहरु पनि गुगस्तर र पर्याप्त नरहेको तथा विद्यार्थीको अनुपातमा शिक्षक संख्या पर्याप्त नभएको		
	बलभद्र आधारभुत विद्यालय, साता	शिक्षा प्रदान गरिरहेका छन् । वडा नं. ८ दुर्गम ठाउँमा अवस्थित रहेकोले यहाँका विद्यालयहरुका भवनहरु पनि गुगस्तर र पर्याप्त नरहेको तथा विद्यार्थीको अनुपातमा शिक्षक संख्या पर्याप्त नभएको		
	कान्ती आधारभुत विद्यालय, खोल्सी	शिक्षा प्रदान गरिरहेका छन् । वडा नं. ८ दुर्गम ठाउँमा अवस्थित रहेकोले यहाँका विद्यालयहरुका भवनहरु पनि गुगस्तर र पर्याप्त नरहेको तथा विद्यार्थीको अनुपातमा शिक्षक संख्या पर्याप्त नभएको		
	स्वास्थ्य चौकी, स्याँडा	स्वास्थ्य चौकी स्याँडाले नियमित रुपमा स्वास्थ्य सम्वन्धि सेवा प्रवाह गर्दै आइरहेको छ । दरवन्दि अनुसार कर्मचारी प्राय कार्यालयमा उपस्थित नहुने हुदा सेवा प्रवाहमा कठिनाई रहेको छ ।	नागरिक वडा पत्रमा उल्लेख भए अनुसार	
	अतिरिक्त हुलाक कार्यालय, स्याडा	सन्देस प्रवाह सम्वन्धि निरन्तर सेवा प्रदान गरिरहेको		
	धपुकोट सहकारी, स्याँडा	बचत तथा ऋण परिचालन सम्वन्धि सेवा प्रदान गरेता पनि हाल यसको सेवा त्यति व्यवस्थित तथा सन्तोषजनक देखिदैन		
	गाडघट्ट लघु जलविद्युत आयोजना, स्याँडा	बत्ति उपलब्ध गराइरहेको भए पनि हाल बन्द रहेको छ ।	१ वटा बल्ब बाले बापत मासिक रु ५० रुपैयाँ शुल्क सेवा लिने	
	३ वटा बाल क्लबहरु	वडामा बालबालिकाको हितमा बाल अधिकार सम्वन्धि कार्यहर गर्ने, बाल विवाह रोक्न प्रयास गर्ने तथा सरसफाई सम्वन्धि अभियान चलाउने कार्य गरिरहेका छन् ।		
	९ वटा आमा स्वास्थ्य समूहहरु	नियमित गर्भ परिक्षण गर्न प्रोत्साहन गर्ने, सुत्केरी गराउन मद्दत गर्ने आदि सेवा प्रदान गर्ने गरेको		
	आधार (ADARA Nepal)	बालबालीका, शिक्षा, स्वास्थ्य, महिला विकास, आर्यआर्जन, सरसफाई		

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

वडा	संघ संस्था	प्रदान गर्ने सेवा तथा गुणस्तर	सेवा लिने प्रकृया	सम्पर्क व्यक्ति (फोन नम्वर)
	Good Neighbours International	शिक्षा		
	RIDS Nepal	आर्यआर्जन, सरसफाई, खानेपानी, शौचालय निर्माण		

२.७ गाउँपालिकाको सुशासनको अवस्था

क्र.सं	सस्थागत संरचना	विवरण
१	जलवायु परिवर्तनका सम्बन्धि काम गर्ने शाखा	वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समीती
२	जलवायु परिवर्तन र विपद्सँग काम गर्ने संघ सस्था र नागरिक समाज	मट म्याकडोनाल्ड, नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम २
३	समन्वय संयन्त्र	गाउँपालिकामा समन्वय गर्नलाइ छुट्टै संयन्त्र स्थापित
४	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि कार्यक्रमहरु र परियोजना	नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम २
संस्थागत प्रक्रिया		
१	कार्यविभाजन र नीतिगत व्यवस्था	मन्त्रालयको परिपत्र अनुसार कर्मचारीको व्यवस्था भएको
२	पारदर्शिता र सूचनाको पहुँच	सूचना शाखा स्थापना गरिएको
३	योजना, कार्यन्वयन र अनुगमन संयन्त्र	योजना, कार्यान्वयन र अनुगमन संयन्त्र रहेको
४	प्रभावकारिता,मितव्ययीता	योजना कार्यान्वयन र अनुगमन संयन्त्र र आर्थिक प्रशासन शाखा रहेको
५	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि बजेट विनियोजन (आन्तरिक श्रोत)	केहि मात्रामा गरिएको
६	वित्तीय संयन्त्र	आर्थिक प्रशासन शाखा रहेको सो अन्तर्गत लेखा, प्रशासन, राजश्व र आन्तरिक लेखा परिक्षण शाखा रहेको
७	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि योजना छनौट तथा कार्यान्वयन	जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि क्षमता विकास तालिमहरु गरिएको
८	विषयगत क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धि योजनाहरुको समायोजन	केहि मात्रामा गरिएको

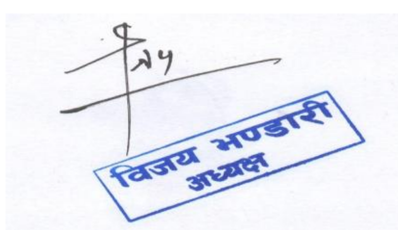

परिच्छेद ३ : स्थानीय अनूकुलन कार्ययोजनाको विधि र प्रकिया

३.१ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको तर्जूमा विधि र प्रक्रिया

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्दा जलवायु परिवर्तन नीति २०७६, राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम २०६७, परीमार्जीत स्थानीय अनुकूलन कार्य योजनाको राष्ट्रिय संरचना २०७६, स्थानीय विपद् तथा जलवायु उत्थानशील योजना तर्जुमा निर्देशिका २०७४ र वातावरण निति २०७६ लाई आधार मानिएको छ। स्थानीय जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजना (लापा) को राष्ट्रिय संरचनाका ६ चरण अन्तर्गत विभिन्न सहभागितामूलक विधि तथा औजारहरुको प्रयोग गरी यो कार्ययोजना तर्जुमा गरिएको छ।

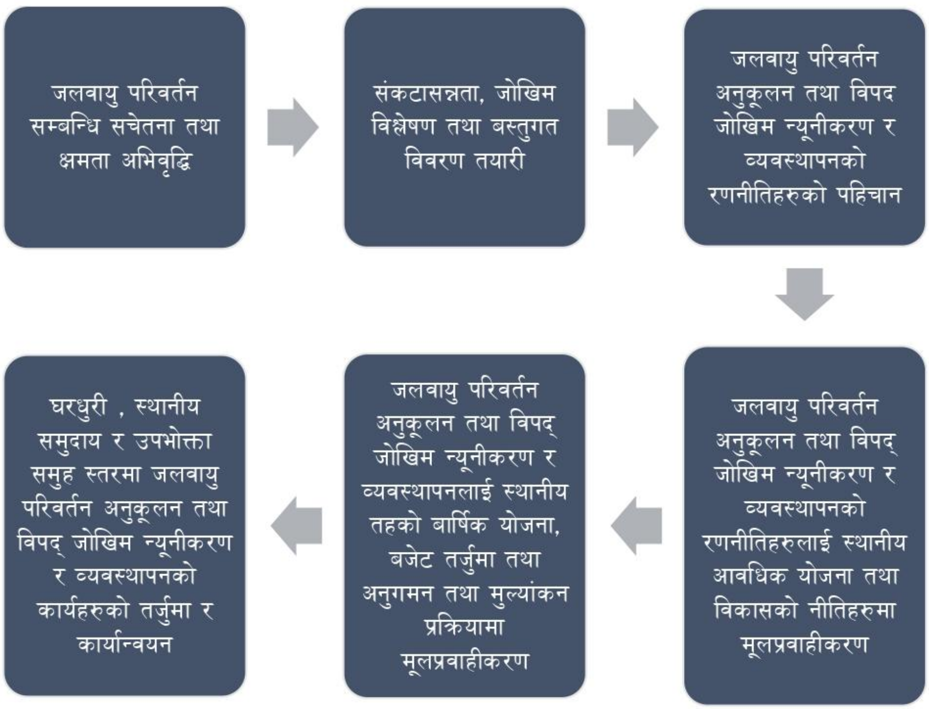

चित्र ६ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको तर्जमा विधि र प्रक्रिया

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमा विधि गोष्ठि सिमकोट गाउँपालिकामा जनप्रतिनिधीहरु सँग जलवायु परिवर्तन अनुकूलन बारेमा अनौपचारीक अभीमुखीकरण गरेर शुरुवात गरिएको थियो। त्यसैगरी वडा स्तरमा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतिकरण, प्रकोपको पहिचान र वस्तिहरु छनौट पश्चात् वस्तिहरुमा संकटासन्नता लेखाजोखा र अनुकूलनका कियाकलापहरुको पहिचान गरिएको थियो। वडामा संकटासन्ता लेखाजोखा, प्रकोप श्रोत नक्सांकन समेत तय गरी अनुकूलनका क्रियकलापहरु पहिचान गरिएको थियो। प्रत्येक कियाकलापहरुलाई विभिन्न सुचकको आधारमा प्राथामिकिकरण गरिएको थियो। प्रत्येक वडाबाट आएका सुचनाहरुलाई पुन गाउँपालिकामा प्रस्तुत गरिएको थियो। वडाहरुको स्तरीकरण, श्रोत नक्सांकन, गाउँपालिकाको जोखिम विश्लेषण, गाउँपालिका स्तरिय अनुकूलनका कियाकलापहरु पहिचान साथै वर्गिकरण गरिएको थियो।

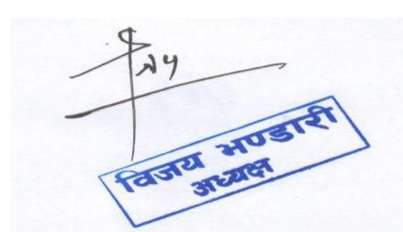

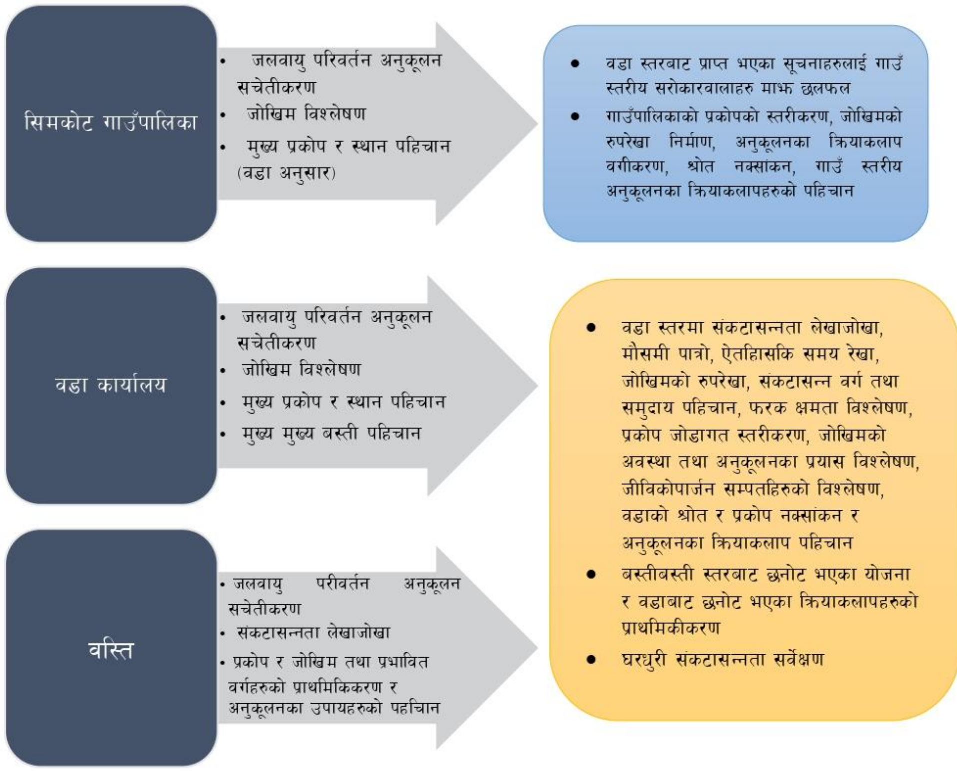

चित्र ७: स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माणमा अवलम्बल गरिएका चरण तथा प्रकियाहरु

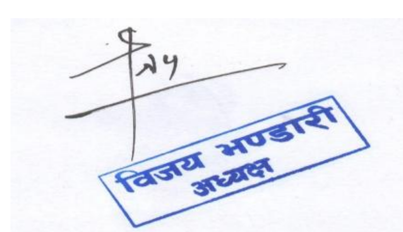

परिच्छेद ४ : स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तर्जुमाका चरणहरु

४.१ जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी सचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि

जलवायु परिवर्तन नविनतम विषयवस्तु भएकाले जलवायु परिवर्तनले पार्ने असर तथा प्रभावलाई सम्बोधन गर्नका लागि प्रभावकारी स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना तयार गर्न जलवायुले के कस्तो असर पारेको छ, के कस्तो प्रभाव पार्न सक्दछ, अनुकूलनका विद्यमान अवसर वा चुनौती के के छन् र त्यसको सामना गर्नका लागि आवश्यक स्रोत र साधन कसरी जुटाउने आदि सूचना स्थानीय स्तरमा जानकारी गराउन गाउँपालिका स्तरमा १ वटा र ८ वडामा एक एक वटा सचेतना तथा अभिमुखीकरण क्रियाकलाप संचालन गरिएको थियो । सचेतना कार्यक्रममा सङ्कटासन्न समुदाय, स्थानीय निकाय, राजनीतिक दल, शैक्षिक एवं सेवा प्रदायक संघ-संस्था, विज्ञ, दलित, जनजाति, किसान, युवा र सर्वसाधारणलाई सहभागी गरिएको थियो । सचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रमको लागि जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी प्रस्तुति, फ्लेक्स चार्ट, सामुहिक छलफल, सामुहिक कार्य आदि प्रयोग गरिएको थियो । गाउँपालिका तथा वडा स्तरका सहभागीहरुको विस्तृत विवरण तलको तालीकामा पेश गरीएको छ । सो क्रियाकलाप बाट २७८ व्यक्ति प्रत्यक्ष लाभान्वित भएका छन् ।

तालीका ९ : गाउँपालिका तथा वडा स्तरमा सञ्चालनन गरिएको गोष्ठीहरुको सहभागीहरुको विवरण

क्र.स.	वडा तथा पालिका	जातिगत विवरण					
		म.	पु.	दलित	जनजाती	बा क्षे ठ	जम्मा
१	वडा नं.१			२	२५	३	३०
२	वडा नं.२	८	१२	४		१६	२०
३	वडा नं. ३			४	२६		३०
४	वडा नं.४	४	२३	१	१७	९	२७
५	वडा नं.५	९	२१	३		२७	३०
६	वडा नं.६	२०	९	३		२६	२९
७	वडा नं.७	१०	२०	२		२८	३०
८	वडा नं.८,	६	४६	३	४२	७	५२
९	पालिका स्तर	१०	२०	२	८	२०	३०
जम्मा		६७	१५१	२४	११८	१३६	२७८

४.२ जलवायू परिवर्तनको क्रम र परिदृष्य विश्लेषण (Climate Change Trend and Scenario Analysis)

४.२.१ परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो

स्थानिय मौसम र मौसमी अवस्था, बाली तथा प्रकोपमा आएको परिवर्तन बारे जानकारी हासिल गर्न परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो विधिको प्रयोग गरिएको छ । समुदायका ज्येष्ठ नागरीक, बुद्धिजीवी तथा अन्य सरोकारवाला निकायहरुसंगको छलफलबाट भएको जलवायु सम्बन्धी जानकारी तथा सहभागितात्मक छलफलका आधारमा तापक्रम, वर्षाको स्वरुप, बिरुवाको व्यवहार, प्रकोपको स्वरुप आदिमा आधारित यो पात्रो तयार गरिएको छ । प्रकोप तथा मौसमी पात्रो सम्बन्धि जानकारी हासिल गर्न बिगत करिब ३० वर्ष पहिले र हालको अवस्था बारे तुलनात्मक अध्ययन गरी प्रकोप आउने समय, तापक्रम, बाली रोप्ने र भित्रयाउने समय आदिमा परिवर्तन आएको वा नआएको सम्बन्धमा समुदायसंग छलफल गरी तलको तालिकामा देखाईएको छ ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

तालीका १०: परिवर्तित प्रकोप तथा मौसमी पात्रो

सम्मुखताको क्षेत्र	सूचकहरु	समय	वैशाख	ज्येष्ठ	असार	श्रावण	भाद्र	आश्विन	कार्तिक	मंसिर	पौष	माघ	फाल्गुण	चैत्र	समयमा देखिएको परिवर्तन (घटबढ)
तापक्रम	गर्मिको दिन	पहिले	*	**	***	**									गर्मीको समय तथा मात्रा बढेको छ
		अहिले	**	***	***	***							*	*	
	जाडोको दिन	पहिले						*	*	**	***	***	**	*	जाडोको समय घटेको छ र जाडो पनी घटेको छ
		अहिले						*	*	*	***	***	*		
वर्षा तथा यसको स्वरुप	हिमपात	पहिले	*	*				*	*	**	***	***	**	*	पहिले ९ देखि १२ फीट सम्म हिंउ पर्‍यो भने अहिले घटेर जम्मा २ देखि ३ फिट पर्छ र समय पनी घटेको छ, सधैं सेताम्मे देखिने हिमालमा पनी हिउँ कम देखिन्छ
		अहिले							*	*	**	**			
	मौसमी वर्षा	पहिले			**	**									लामो समय सम्म नपर्ने तर परेपछि अत्याधीक पर्ने गरेको
		अहिले			***	***	*	*							
	तुसारो	पहिले													विगत केहि वर्ष यता तुवाँलो लाग्ने गरेको र पानी नपरुन्जेलसम्म लागी रहन्छ
		अहिले	*	*									*	*	
विरुवाको व्यवहार	स्याउको फूल फूल्ने	पहिले	***												रैथाने स्याउको बिरुवाको व्यवहार हेरिएको, जस अनुसार फल र फुल लाग्ने समय १ महिनाले अघि सरेको । कात्तीकमा पनी स्याउ फुलेको पाइएको
		अहिले												***	
	स्याउको फल फल्ने	पहिले		***											
		अहिले	***												
प्रकोपको स्वरुप	बाढी पहिरोको घटना	पहिले				**	**								अत्याधीक वर्षा हुँदा बाढी पहिरोको घटना बढेको छ
		अहिले				***	***	**	*	*					
	खडेरी	पहिले					**							**	वर्षामा अनीयमीता भएका कारण खडेरी बढेको छ
		अहिले	***	**									***	***	
जीविकोपार्जनका क्रियाकलापहरु	फापर (छर्ने र भित्र्याउन समय)	पहिले		****					****						फापर पहिले जेष्ठमा छर्ने र कार्तिकमा भित्र्याउने गरेकोमा हाल असारमा छरी असोजमै भित्र्याउने गरेको
		अहिले			***			***							
	जौ (छर्ने र भित्र्याउन समय)	पहिले		***						***					जौ पहिले मंसिरमा छरी जेष्ठमा भित्र छिरायाइन्थ्यो भने हाल कार्तिक मंसिर तिर छरी जेष्ठमै भित्र्याउने गरेको
		अहिले		***					**	***					
भौतिक जानकारी	पानीको मूल फुटने	पहिले				***	***								खडेरीले मुल सुक्ने तथा पानीको मात्रा पनी कम भएको
		अहिले				*	**								

पहिले भन्नाले ३० वर्ष भन्दा माथि र अहिले भन्नाले विगत ५ देखि यताको समय सम्झनु पर्छ । * कम, ** मध्यम र *** धेरै सम्झनु पर्छ ।

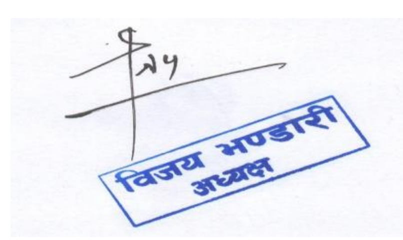

माथिको तालिकामा ऋतुगत मौसममा आएको परिवर्तन र तापक्रमको अनियमितताले कृषिजन्य क्रियाकलापमा जस्तै बाली रोप्ने, बाली भित्राउने र उत्पादनमा कमी, जाडो दिनमा अत्यधिक जाडोले निमोनिया हुने, गर्मी बढेसँगै झाडापखाला, चर्मरोग देखिने क्रम वृद्धि भएको, पशु रोग र किराको प्रकोप बढेको, खडेरीले आगलागी बढेको स्थानीय स्तरमा पाइएको छ ।

४.२.२ जलवायू तथ्यांक

सन् १९८० देखि सन् २०१९ सम्मको दार्मा स्टेशनको तथ्याकं अनुसार अधिकतम बार्षिक बर्षा १९६६.४ मिलिलिटर रहेको छ भने न्युनतम बार्षिक बर्षा ४१६.९ मिलिलिटर रहेको छ । सो स्टेशन अनुसार बार्षिक बर्षा १.७९५ मिलिलिटरले घटेको देखिन्छ ।

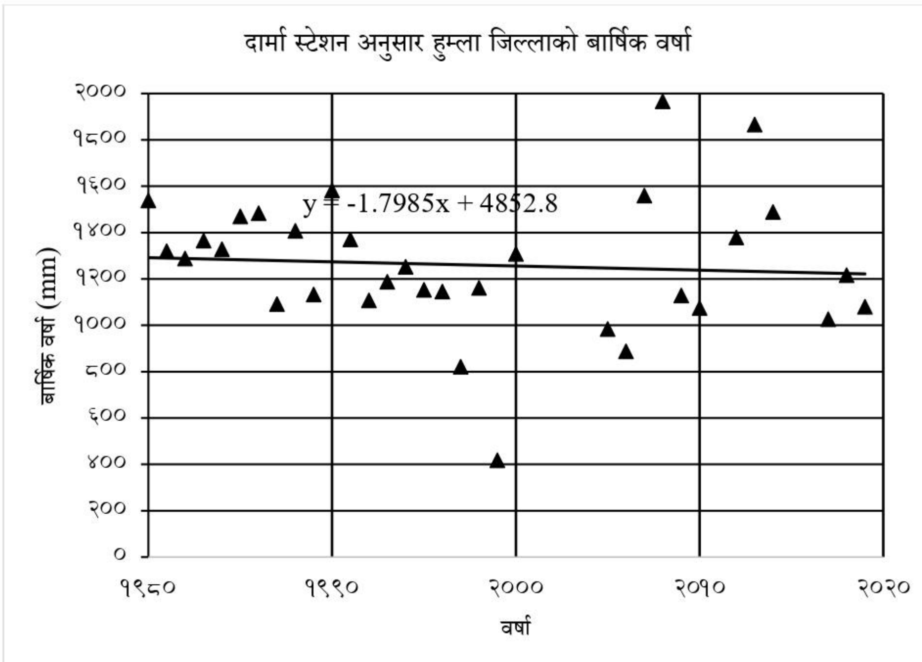

चित्र ८: हुम्ला जिल्लाको औषत वार्षिक वर्षा

त्यस्तै सन् १९९० देखि २०१८ को सिमिकोट स्टेशन अनुसार हुम्ला जिल्लाको बार्षिक तापक्रम ०.१०३ डिग्रि सेल्सियले बढेको देखिन्छ ।

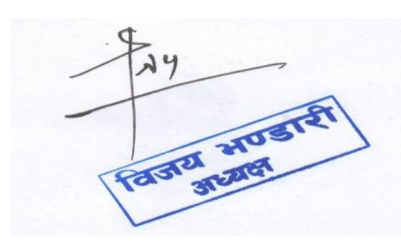

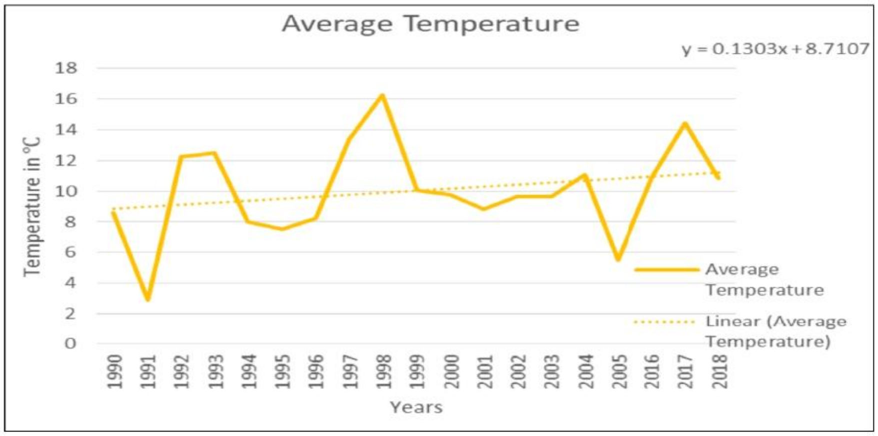

चित्र ९ : हुम्ला जिल्लाको औषत वार्षिक तापक्रम

खासगरी हिउदे बर्षा तथा हिउँ तथा मनसुनी बर्षा हुने यस क्षेत्रमा जलवायु परिवर्तनको असर प्रत्यक्ष रुपमा देखा परेको अवस्था महसुस गरिएको छ । अनिमियत तथा एक्कासि हुने वर्षा तथा हिमपातको कारण जनजीवनमा प्रत्यक्ष रुपमा असर परेको देखिन्छ ।

४.३ संकटासन्नता, जोखिम विश्लेषण तथा वस्तुगत विवरणको तयारी

यस प्रकृया मार्फत संकटासन्न व्यक्ति तथा समुदायहरु र जीविकोपार्जन तथा पर्यावरणीय प्रणालीको विवरण तयार गरी सो बमोजिम अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका कार्यक्रमहरु तयार गर्न मद्दत पुगेको छ । संकटासन्नता तथा अनुकूलन मूल्याङ्कन तथा लेखाजोखाका लागि मौसमी पात्रो, बाली पात्रो, ऐतिहासिक समय रेखा, संकटासन्नता नक्सांकन, जलवायु परिवर्तनको क्षेत्रगत प्रभाव, पारिस्थितिकीय प्रणालीमा परेका प्रभाव, जीविकोपार्जनका स्रोत र प्रकोप बिच अन्तर सम्बन्ध, जोखिम तथा अनुकूलनको विश्लेषण, अनुकूलनका उपायहरुको प्राथमिकिकरण जस्ता सहभागितामूलक अभ्यास तथा विश्लेषण गरि सो बाट आएका नतिजाहरु तल उल्लेख गरिएको छ ।

४.३.१ प्रकोपको ऐतिहासिक घटनाक्रम

यस सिमकोट गाउँपालिका, हुम्लामा विगतमा भएका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपका घटनाक्रमहरुको प्रकृति र प्रभाव विश्लेषण गर्न विगत ३० बर्ष देखि हालसम्मको जलवायुजन्य प्रकोप, प्रभाव, प्रभावीत समुदाय र त्यससँग जुध्न समुहले गरेका प्रयासहरुका साथै सो प्रकोपको असरहरुको भविष्यको परिदृष्यको बारेमा पालिकाको बस्तिहरु, वडा र पालिका स्तरमा जनप्रतिनिधिहरु, जेष्ठ नागरिक, बुद्धिजिवी तथा जानिफकारहरुको उपस्थितीमा समग्र विश्लेषण गरी संकटासन्नताको समग्र अवस्था निम्न तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

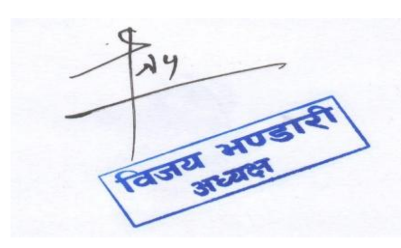

तालीका ११ : सिमकोट गाउँपालिकाको ऐतिहासिक समय रेखा

क.सं	प्रकोप	वर्ष	बारम्बारता	प्रकोपले ल्याएको असर तथा प्रभावहरु	भविश्यमा हुन सक्ने यसको प्रवृत्ति, असर तथा प्रभावहरु	असर तथा प्रभावसंग जुध्न समुदायले अपनाएका उपायहरु
१	पहिरो	२०४२, २०४६, २०४८, २०५०, २०५२, २०५४, २०५५, २०५७, २०६१, २०६६, २०६८, २०६९, २०७०, २०७१, २०७२, २०७३, २०७४, २०७५, २०७६, २०७७, २०७८/६/१२	२१	वडा नं. १ मा १५ घट्ट बगाएको, ४ घर बगाएको, पानीको ट्याकी बगाएको, ३ काठे पुल बगाएको, सिचाई कुलो भत्काएको, १६ रोपनी खेतीयोग्य जमिन बगाएको, धान कोदो बाली नाश भएको, उत्तीसका रुखहरु नष्ट गरेको, ३ मानिस पानीले बगाएको, १० गाईबस्तु बगाएको, १३ जुमा बगाएको, मानिस र पशु हिड्ने बाटो ३ महिना बन्द भएको । २०७८ पहिरोले पुल बगायो, खानेपानी मुहान, पाइप भत्कायो, घोडाहरु मरेको, ठेहेको ८० घरधुरीको खेतीयाग्य जमीन नष्ट, स्यालाको सिचाइ बन्द, दोजाममा काङ्डोल्माको १ घर जोखिममा भएर पालमा बसेको, २ वठा काठे पुल नष्ट, २०७७ मा सडक खन्दा खेतीयोग्य जमीन नष्ट तथा ठेहेमा ३ घरहरु पहिरोको जोखिममा वडा नं. २ २०७८ मा पहिरो गएर जग्गा तथा जङ्गलमा क्षती, बजयाङ धारा बगाएर ३०० घरधुरीलाई पानी खाना समस्या, कुमलीक ठाडोखोलामा पहिरो गएर जङ्गल तथा परम्परागत घट्ट क्षती तथा जोखिममा, चिमखोला पहिरो गएर १ घट्ट नष्ट, जग्गा क्षती, ८० घरधुरी जोखिममा, खानेपानी मुहान बगाएको, फूनेछड्डा भल बगरे पहिरो आइ ७० घरधुरीको खेतीयोग्य जमीन नष्ट, मुडेनी खोलामा पहिरो आइ क्षेतीयोग्य जमीन नष्ट, ३ वटा घट्ट तथा खानेपानी मुहान भत्काएर ११० घरधुरीलाई पानी अवरुद्ध, पैरोपरी पहिरोले २ घर नष्ट र ७० घरधुरीको खेतीयोग्य जमीन पुरेको, पाङ्ग्रीक खोला पहिरोले ६० घरधुरीको खेतीयोग्य जमीन पुरेको, रामपाल माड्डु मन्दिर जोखिममा, २ घर बगायो, नर्सरी तथा खानेपानी मुहान जोखिममा, ग्याउरुसिंह सिँचाइ पाइप फुटेर ६ घरधुरीको खेती नष्ट, सडकले ३० घरहरु जोखिममा वडा नं.३ मा मानविय क्षती-६, घरमा क्षती - १, कोदो, चिनो, फापर भएको खेतियोग्य जमिन बगाएको, ग्यालरीक खोलाले १ को मृत्यु, काठे पूल बगाएर ४ महिना बाटो अवरुद्ध, रलिङ खोलाले घट्ट बगाएको, जंगली जनावर र घरपालुवा घोडा चौरी, भेडा लगायतका वस्तुभाउमा क्षती भएको, गुम्बाको भवन भत्काएको, तोर्पाको खेलमैदान तथा ३ वटा टनेल बगाएको, तोर्पाको १ घर जोखिममा वडा नं. ४ मा मानविय क्षति (महिला ३ जना), दुधे दह मुनी बाट हिमपहिरो गएर झुपा, झुमा, घोडाहरु मरेको, स्याम्नेमा स्याउ, ओखरको फर्म बगाएको, खानेपानीको स्रोत नष्ट गरेको, २०७६ मा मनकी खोला सुख्खा पहिरो, २०७८ को पहिरोले हिल्दुमको ३ टोल जोखिममा, घरहरु बगाएको, विद्युत पहिरोले पाउर	जनसंख्या वृद्धीका कारण बर्षेनी बनजंगल तिव्र रुपमा विनास भइरहेका कारण भविष्यमा पहिरोका घटनाहरुमा वृद्धी हुन सक्ने, भिरालो जमिन तथा फुस्रो माटो भएकोले सुख्खा पहिरो आउन सक्ने, भविष्यमा कटान बढ्न सक्ने, घरधुरी बिस्थापित हुने सम्भावना, खेतबारी र बस्तीहरु जोखिममा परि बसाई सराई गर्नु पर्ने हुन सक्छ	सिमेन्टीको कुलो निर्माण गरेको, स्थानीयले आफै घट्ट बनाएको र बाटोको मर्मत गरेको, वृक्षारोपण गरेको, १ काठे पुल निर्माण गरेको, १०० वटा उत्तिसको रोपेको, जिसस मार्फत केहि ठाँउमा ग्याबिन पर्खाल लगाईएको, स्थानीयले अस्थायी रुपमा मर्मत गरेको संसद विकास कोष र नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोगको कार्यक्रमबाट मुहान संरक्षणको लागि सहयोग प्राप्त भएको, रेडक्रस हुम्लाबाट राहत वितरण, बाटो तथा काठे पुलहरु मर्मत गरिएको मुचुल्का पालिकामा बुझाएको गाउँपालिकाको सहयोगमा बाटो मर्मत गरीएको गाउँपालिकाले २०७८ मा वडा ४ मा तटबन्धनमा सहयोग गरेको

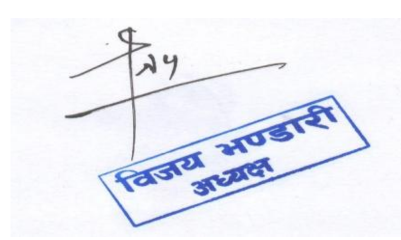

				हाउस बगायो, घाँसे मैदान, खेतीयोग्य जमीन नष्ट, तल्लो लाइदु पहिरोले प्रत्येक वर्ष खेती योग्य जमीन नष्ट गरेको वडा न. ५ मा चरन क्षेत्र, हिँड्ने बाटो, घाँस दाउरा गर्ने बाटोमा क्षती, काठेचूलीबाट वर्षातमा आउने भलले ओलखोला नाउला सम्म जग्गा कटान, २०७८ गुम्बा खोलाले सडक भत्काएको, मानधारा बाटो तथा गोरेटो बाटो भत्काएको, शिव मन्दिर देखि गुम्बा खोला सम्म ५० घरधुरी जोखिममा, रिङरोडको छेउछाउ ५० घरधुरी जोखिममा, क्युक्यु खोलाको मुल सहित इन्टेक बगाएर ३०० घरधुरीलाई पानी कम भएको वडा ६ मा रातोढुङ्गा पहिरोको जोखिम, अव्यवस्थीत सडक, ढुङ्गा उत्खनन, दलित वस्तीको ५५ घर जोखिममा, वस्ती भित्रको ढुङ्गेधारामा पानीको कमी, नर्केनीमा पहिरो वडा न. ७ मा माझगाउँ, कुवाखोला, पानीखोला, टुलिङ जबुकामा २३ हल गोरु मरेको, लाग्ने पाखो जमीनमा लगाएको बाली नस्ट भएको, चौगनफायामा २ जनाको मृत्यु भएको, ४ जना अशक्त भएको, एक जनाको मृत्यु २ जना घाइते भएको, डाँडाफायाको लेख बस्तीमा लगाएको अन्न बाली नस्ट भई करीब १ करोडको क्षति भएको, ओखरेन टोलमा दुर्गा बहादुर शाही र नरेन्द्र बहादुर शाहीले जम्मा २ हल जमीनमा लगाएको अन्न बाली नस्ट भएको, हेप्का खोला लघु जलविद्युतको मुहान भत्काएको, ग्वालेखोरमा आधुनिक घटट र पानी नाउलामा अन्न बाली नस्ट भएको वडा न. ८ मा ११ जना मानिसको मृत्यु, करिव २०० पशु चौपायहरु बगाएको, चौठिला सि.कु., गाडघटट सि.कु., स्याँडा सि.कु. मा क्षती, १० हल जग्गा बगाएको, काठे पुलहरु बगाएको, गोरेटो बाटोहरु भत्काएको, २०७४ मा गार घट्टको पहिरोले ६ वटा पानीघट्ट पुरेको, २०७७ को पहिरोले २ वटा पुल क्षती, मन्दिर बगायो, १ घर जोखिममा, २०७८ को पहिरोले याङ्गु वस्ती जोखिममा, २०७९ तुन्दिना धारा पहिरोले कोदोको धाराको सिँचाई बगाएको, लागामाडु पहिरोले बाटो अवरुद्ध गरेको, बटुमा पहिरोले ६ वटा घर जोखिममा		
२	बाढी	२०४७, २०६१, २०७२, २०७७	४	वडा न. २ मा बोट विरुवा बगाएको, खेती योग्य जमिन खेती सहित (२०।२५) हलको जमिन बगाएको, २ घर बगाउदा २ लाख जतिको क्षेति भएको, ६ वटा घटट बगाएको, १ वटा काठे पुलबगाएको वडा ६ मा घरमा पानी पस्ने वडा ८ मा २०७२ को बाढीले ४ वटा घर र १ पुल बगाएको, २०७७ को घट्टेखोलामा आएको बाढीले मोटर बाटो, खेतीयाग्य नमीन नष्ट, ठेहे जाने काठे पुल बगायो	अझै पनि खेतियोग्य जमिन तथा घरहरु बगाउन सक्ने सम्भावना	नदी नियन्त्रणको लागी ग्याविनको बाँध बाधिएको

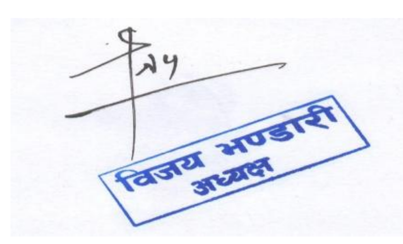

३	खडेरी	२०३२, २०४०, २०४७, २०५४, २०५८, २०६१, २०६७, २०६८, २०७०, २०७१, २०७२, २०७३, २०७४, २०७९	१४ (वर्षे पिच्छे)	खाद्यान्नको अभाव, अन्नबाली सुकेको, पशुहरुलाई घाँसको कमी, मुलहरु सुकेर खानेपानीमा समस्या वडा १ २०७९ मा खडेरीले गर्दा खेतमा केही बालीनाली जस्तै चिनो, कोदो, सिमी नभएको वडान.३ मा फापर, आलु उत्पादनमा कमी घाँसे मैदानमा किराको प्रकोप गहूँ खेती डढेर विउ जोगाउन मुस्किल वडा नं. ४ मा ५०(६० कुईन्टल वाली (गहूँ, फापर, उना, चिनो) सखाप पारेको, पानीको मुहान सुकेको, महिलाहरुलाई कार्यबोझ (खेतको जमिन साह्रो भएर काम गर्न गाह्रो, पानी लिन टाढा जानु पर्ने, दुधे दह सुक्दै गएको (तालको आकार घट्दै गएको), हिल्दुङ स्याम्ने तिर उवा, कोदो खेतीमा ह्रास आएको, नयाँ रोग देखा परेको घाँस दाउरामा कमि भएको, रुख सुकेको वडा ५ मा २०७९ सालमा चैत्र देखि जेष्ठ सम्म पानी नपरेको हुनाले जौ, गहुँ उत्पादनमा करीब ८० प्रतीशत कम भएको स्याउमा किरा लागेको तथा सिमि, कोदोको उत्पादनमा कमी	भोकमरीको समस्या, घाँसको कमीले पशुपालनमा समस्या, खाद्यान्नको समस्याले बालबालिकामा कुपोषण, पानीको मुल सुकेर पानीको समस्या बढ्ने, ताल पूर्ण रुपमा सुक्ने, खडेरी नियमित रुपमा दोहोरिरहेकोले भविष्यमा पनि पर्ने देखिन्छ जसले सिंगो जैविक विविधता नै संकटमा परी मरुभुमिकरण हुन सक्ने देखिन्छ।	सिचाई कुलो निर्माण, खाद्य संस्थानबाट चामल वितरण गरिएको, विश्व खाद्य कार्यक्रमबाट खाद्यन्न वितरण गरिएको, ईष्ट मित्र सँग सापटी मागी अन्नको संकट टारेको, किनेर खाने गरेको, वि.स. २०३२ सालमा वाजुरा वाट रासन ल्याएका, चिनका सिमानाबाट अन्न ल्याइएको
४	महामारी	२०४७, २०५९, २०५७, २०६४, २०६५, २०७१, २०७३, २०७४	८	वडा नं. १ र २ मा ६० जनाको मृत्यू, आर्थिक समस्या, स्वास्थ्य उपचारमा र औषधिमा समस्या वडा नं. ३ मा दादुराको प्रकोपले ५ जना वालवालिकाको मृत्यू, धेरै प्रभावित, कृषि उत्पादनमा ह्रास घाँस उत्पादनमा कमी, पशुहरुमा नयाँ रोग देखापरेको वडा ५ मा वैशाख देखि असोजसम्म अत्याधीक रुघाखोकी र मौसमी ज्वरो फैलीने समस्या वडा नं. ८ मा मानविय क्षती (१० जनाका मृत्यु), झाडापखाला, दादुरा ठेउला, आँखा पाक्ने, घाँटी तथा स्वास प्रस्वास सम्वन्धि समस्या, भाइरल ज्वरोको प्रकोप, पशुहरुमा अज्ञात रोगहरुको संक्रमण	स्वास्थ्य सेवा सुधारोन्मुख रहेको र सिमकोट गाउँपालिका सडक संजालसँग जोडिँदै गरेकोले भविष्यमा स्वास्थ्यमा सहज पहुँच हुन गई यस्ता महामारीको प्रकोप तथा यसका असरहरुमा कमि आउने देखिन्छ।	सरकारी संस्थाबाट केही मात्रामा औषधी सहयोग र कर्मचारी खटाइएको, व्यक्तिगत खर्च गरी उपचार गरीएको, पालीकाको सहयोगमा औषधि पसल र कर्मचारी राखी उपचार गरेको, समुदायमा व्यक्तिगत र समाजिक रुपमा सरसफाई अभियान चलाएको, घरेलु उपचार गरिएको, पशु तथा मानव स्वास्थ्य शिविरहरु संचालन गरिएको

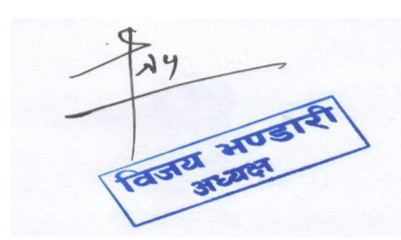

५	वन डढेलो	२०४२, २०४३, २०४९, २०५०, २०५१, २०५३, २०५४, २०५५, २०५८, २०६२, २०६३, २०६५, २०६६, २०६९, २०७० २०७१, २०७३, २०७४, २०७५, २०७६, २०७८, २०७९	२१	वडा न. १ मा ९ घर पुर्ण रुपमा जलेको, २ बाखा जलेको, २०७५ घरमा आगलागी भएको, गाईवस्तु, घारहरु, मालसमान नष्ट, १ जनाको मृत्यु, २०७६ मा मानवीय घाइते, २०७८ मा प्याउँरी लामाको पसलमा अगलागी वडा न. ३ को स्याङटाङ क्षेत्र र पिरचाँगा सबै वन क्षेत्रमा डढेलोले सखाप पारेको, २ घर पूर्णरुपले क्षती, छ्युटुङमु सा.व.मा क्षती, थाङसार्वा कबुलियती वन तथा अन्य वनमा नोक्सानी, झोपा, चौरी, घोडा, भेडा मरेको, २०७८ मा वन डढेलोले स्याउ फार्मको स्याउ, सिँचाइ पाइप तथा घेरबार नोक्सान गरेको । तोर्पाको चक्लाबन्दी स्याउ फार्म तथा घेरबार क्षती, ताक्पाफूक सावमा आगलागी भई धेरै रुख बिरुवाको क्षती तथा वन पहिरोको जोखिममा वडा ४ २०७८ मा ग्वारकटु सावमा आगली भइ पुरै वन नष्ट वडा नं. ५ मा राववाडामा ३ घर जले (पूर्ण नष्ट), २०-२५ लाख क्षती, सुकाएर भण्डारण गरेको घाँस पूर्ण रुपमा क्षती भएको, प्रत्येक वर्ष घाँसको मेलोमा आगलागी (स्याकस्याके) २०७८ मा बाचु रावतको घरमा आगलागी भएर दाउरा, घाँस, गोठ, मौरीको २ घार नष्ट भएको, मुनी कलाको दाउरा, घाँस पोलेको वडा नं. ६ मा जग्गा जमिन बगाएको, ५ वटा घर बगाएको, पशु चौपाय बगाएको (अनुमानित ३० लाखको क्षती) वडा नं. ७ मा ग्वालेखोरको बृजलाल शाहीको ५ वटा पशु मरेको, चौगनफायाको हस्त शाहीको अन्न, कपडा सहितका सामाग्री जलेर ३ लाख बराबरको क्षती भएको, ओखरेन र टुलिङको सामुदायिक वनमा आगो लागेर रुखबिरुवा नस्ट भएको, ग्वालेखोरको गंगा बहादुर शाहीको अन्न, कपडा समेत जलेर १ लाख ५० हजार जति क्षती भएको, ग्वालेखोरको गजेन्द्र शाहीको अन्न, कपडा सहित जलेर १ लाख जति क्षति भएको वडा नं. ८ मा बनजंगल विनास, १ जना मान्छेको मृत्यु भएको, घाँस, दाउरा, काठ आपुर्तिमा समस्या, बन्य जन्तुहरु लोप भएको, २०७९ मा गुरगुरे सावमा आगो लागेर रुखहरु सुकेको, चराहरु मरेको, बोटबिरुवाको नोक्सानी भएको	वडा नं. ८ को बन क्षेत्रमा बढी घाँसे मैदान भएकोले आगलागि बढ्न सक्ने, बिजुलीका तारहरु अव्यवस्थित रहेको, घर नजिकै सुकेको घाँस, दाउरा राख्ने गरेकोले आगलागीका घटनाहरु दोहोरिने सम्भावना अति नै रहेको छ भने अर्को तिर जनचेतना अभिवृद्धी भई आगलागिका घटनामा कमी आउने आँकलन पनि गर्न सकिन्छ।	आफैले घर बनाएर बसेको, २०७५ मा गाउँलेले सहयोग गरेको, रु.३०,००० त्रीपाल, भाँडाकुँडा पाएको, स्थानीय तथा नेपाली सेनाले आगो नियन्त्रण गरेको, समुदाय मिलेर निभाउने कार्य गरेको, स्याकस्याकेमा लागेको आगलागी सेना, प्रहरी, स्थानियले निभाएको, स्थानीयले आफ्नै प्रयासमा तटबन्धन गरेको र राहत वितरण गरेको
६	हावाहुरी	२०४९, २०५६, २०६४, २०६९,२०७२, २०७४, २०७८	७	वडा नं. १ मा ५ घरको छाना उडाएको, १ विद्यालयको छाना उडाएको वडा न. ३ मा विजुलीको पोल ढालेको, घरका जस्ता उडाएको घरको छतमा राखेको घाँसको कुइनो उडाएको वडा नं. ५ मा माढु उडाएको, रा.वा.बैक बसेको चक्र ब.शाहीको छाना उडाएको, संयुक्त राष्ट संघको खाद्य ल्याएको हवाई जहाज रानीवनमा ठोकिएको,	मानविय, आर्थिक तथा भौतिक संरचनाहरमा क्षति हुन सक्ने, जस्ताका घरको संख्यामा वृद्धी भइरहेकोले हावाहुरीको कारण	आफैले घरको छाना बनाएर बसेको, खाद्यान्न किनेको, बलियो भौतिक संरचनाहरु निर्माण गरिएको, रा.वा. बैक सामान्य मर्मत गरेको, जनश्रमदानबाट छाना मर्मत गरिएको

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

				२०७८ मा फुल उडाएर स्याउ, चुली, आरु, ओखरको उत्पादनमा ह्रास, मानसरोवर क्याम्पस तथा साहारा समूहको छाना उडाएको, रुखहरु ढलेको वडा नं. ७ को कर्णाली मा.वि.को छाना उडाएको	भौतिक संरचनामा क्षती बढ्न सक्ने, हावाहुरी बढ्दै गएको र यसको प्रकोप झन बढ्न सक्ने	
७	असिना	२०४५, २०४९, २०५०, २०५१, २०५२, २०५७, २०५९, २०६१, २०६६, २०६८, २०७३, २०७४ अषाढ, २०७५	१३	वडा नं. १ मा फलफुल र अन्नबाली सबै नष्ट भएको वडा नं. २ मा खेतीलाई (गहुँ, जौ, उवा) लाई असर गरेको, पशु चौपायलाई गौचरणमा समस्या वडा नं. ३ मा असिनाले ४०- ५० गाई तथा घोडा मरेको, अन्न उत्पादनमा ८० प्रतिशतले गिरावट वडा ४ स्याउको फूल झार्ने वडा नं ६ मा घोडा चौपायाको मृत्यु वडा नं. ७ मा ग्वालेखोरमा अन्नबाली नस्ट हुँदा १ करोड जतिको क्षती भएको वडा नं. ८ मा अन्न बाली तथा फलफूल नष्ट, बन्य जन्तुहरु मरेको, पशु चौपायहरु मरेको, २०७५ असिनाले १०० घरधुरीको घोडा, बाखा मरेको	असिनाको प्रभाव अझ बढ्ने, कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय नै संकटमा पर्न सक्ने	खाद्यान्न किनेको, चौपायलाई संरक्षित ठाउँमा राखिएको, अन्न तथा गेडागुडी बाहिरबाट खरिद गरी आफू तथा पशुपंक्षी पालेको
८	हिमपात	२०३५, २०४५, २०४८,२०५८, २०६३, २०६८ २०७६ २०७८	८	वडा नं. १ र २ मा ९ देखी १३ फिट हिउ परेर मानिस र पशुहरुको आवतजावतमा समस्या, सयवटा घोडा, १००० भेडा बाखा, ४ मानिस को मृत्यु, गहूँ खेतीमा क्षती वडा नं. ३ लिमाटाङमा हिमपात सँगै खोलामा वहाब बढेर ४ घरधुरीको ३० वटा जती चौरीको बाच्छोहरु बगाएको वडा नं. ५ मा गाइवस्तुलाई खुवाउन कठिन भएको, पानीको समस्या, ७/८ दिन हवाइजहाज बन्द वडा नं. ६ मा वस्ति पुरेको, १ जनाको मृत्यु भएको, कृषि तथा पुश चौपायहरुलाई असर गरेको, २०७६ मा छोपाखोर र नियागोलाको १५ घरधुरीको चौरीहरुको मृत्यु वडा नं. ७ मा १०० वटा घोडा खच्चर, ३०० वटा गाइबस्तु, ४०० जती भोडा बाखा मरेको वडा नं. ८ मा अत्याधिक चिसोको कारण र हिउँमा पुरिएर भेडा तथाा गाई गोरु, चौरीको मुत्यु भएको	बर्षेनी हिमपातको मात्रामा कमी आइरहेकोले भविष्यमा हिमपात नै नहुने र यसको प्रभाव तथा असर पनि ज्यादै न्यून रहने सम्भावना तर खडेरी बढ्न सक्ने अनुमान	स्थानीय साधन स्रोत प्रयोग गरी हिउ पन्छाउने काम गरेको, आफन्तहरुको सहयोगमा अन्न तथा लुगाफाटोको व्यवस्था गरिएको, दाउरा तथा घाँसको संचय गरेको, गेडागुडी तथा अन्न भण्डारण गरेको
९	हिमपहिरो	२०७० २०७५	२	४ जना पशुपालन हेरालुको मृत्यु वडा ४ मा २०७५ को हिमपहिरोले ९ वटा चौँरी मरे	पशुपालनमा समस्या	एउटा ग्याबिनले बाध बाधेको

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

१०	रोग किराको प्रकोप	२०६८ देखि	बर्षै पिच्छे	वडा नं १ मा कालो किराले सिमि, गोबी, साग, चिनो खाने, वडा नं. ४ मा तरकारी, फलफुल, बाली नाश (खडेरीको कारणले भुसिलकिरा बढेको), गहूँको बाला मुनि कुहिने, स्याउमा लाई लाग्ने, कोदो, कागुनो आदिमा गाँठि किराको प्रकोप, तिन बर्ष यता स्याउमा झाली किराले सास्या पारेको वडा नं. ५ मा तरकारी, फलफुल उत्पादन कमी जालिबाला किराले स्याउ त्पादनमा ह्रास, अन्नबालीमा ह्रास, भण्डारण गरेको बालीमा घुन लाग्न थालेको २०७५ यता स्याउमा लाइ किरा लागेर फल झर्ने गरेको र आलुमा पनी असर गरेको, बन्दाकाउलीमा सिस्ने किरा र घुम्ने किराको असर बढेको वडा ६ मा वर्षैभरी करेसाबारी, जौ, चिनो, कागुनो आदिमा रोगकीराले समस्या दिएको वडा नं २ मा २०७७ मा खुम्ले किराले कोदो, खोर्सानी नष्ट गरेको वडा नं ८ मा २०७८ फौजी र सलह जस्ता किराले बालीनाली, धान, कोदो, मकै, सागसब्जी नोक्सानी गरेको	खडेरी बर्षे पिच्छे बढ्दै गएकोले नयाँ नयाँ रोग तथा किराहरुको प्रकोप बढ्दै गएकोले यसले भविष्यमा झन विकराल रुप लिन सक्ने देखिन्छ ।	किरा लागेको हाँगाहरु काट्ने गरेको, रासायनिक तथा जैविक विषादीको प्रयोग गरिएको, खासै केही नभएको
११	तुँवालो	२०७६	१	तुँवालोले गर्दा १ हप्ता भन्दा बढी हवाइजहाज सेवा बन्द भएको वडा ८ मा पानी नपरेको, सिँचाइ पुगेन, कृषिमा क्षती	तुँवालो समस्या झन बढ्न सक्ने	
११	नदी कटान	२०७८	बर्षेनी	वडा नं. ७ मा नदी छेउमा रहेको धारापोरी, टुलिङ, डाडाँफाया समुदायको खेतीयोग्य जमीन कटान गरी करोडौंको क्षति भएको वडा ५ मा २०७८ मा ओलाखोलाले १०० रोपनी खेती योग्य जमीन कटान गरेको	अनियमित रुपमा हुने गरेको मुसलधारे बर्षाको कारण आगामी वर्षहरुमा समेत क्षति हुने सम्भावना अधिक रहेको	कुनै प्रयास नगरिएको २०७८ मा पालीका तथा NCCSP ले सहयोग गरेको र प्रदेशले १ करोड जतीको सहयोग गरेको
१२	अत्याधीक वर्षा	२०७४, २०७५, २०७८	३	वडा नं ३ बरगाउँको ३ वटा घर भत्कियो, सडकको पानीले छिछेरानी स्याउ फार्ममा ठूलो क्षती वडा नं ५ को खाद्यक टोलको माटोको घर चुहिन थालेको करीब ३०० घरलाई असर गरेको, करीब ७० प्रतीशत फापर, आलु, चिनो, सिमीको क्षती भएको,	अनियमित रुपमा हुने गरेको मुसलधारे बर्षाको कारण आगामी वर्षहरुमा समेत	असरको विवरण सम्बन्धीत निकायमा पेश गरेको तर केही नभएको र घर सरेको

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

				वडा ६ २०७४ मा छोपाखोरा सान्धाराको ६० घरधुरी जोखिममा, २०७५ मा सुमयजी माड्ड देखि लाड्ना सम्मको गोरेटो बाटो र खेतीयोग्य जमीन नष्ट, २०७८ अषाढ ३ मा लगभग २०० घरधुरीको भण्डारन गरेको आलु कुहियो, आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र जोखिममा	क्षति हुने सम्भावना अधिक रहेको	
१३	वन्यजन्तुको असर		केहि वर्ष यता देखिएको	दुम्सीले आलु, उवा, भटमासलाई असर गरेको र बाँदर, गुनीलले स्याउ, आलु, मकै, काँकोमा असर गरेको	सरकारले नै केही उपाय ल्याउन नसक्ने भएकाले वन्यजन्तुको असर बढ्न सक्ने	स्थानीयले धपाउने काम गरेको
१४	मिचाहा प्रजाती	२०७७	विगत ३ वर्ष यता देखिएको	वडा १ मा कुरोले घाँसे मैदान, खेती, वनमा क्षती, भेँडामा टाँसेर धागो बनाउन समस्या, गनाउने झारले टाउको दुख्ने समस्या वडा ८ मा पँहेलो गनाउने फूल फूल्ने झारले घाँस तथा खेतीयोग्य जमीनमा फैलीएको र कुरोले घाँस उम्रिन नदिने तथा हिँडडुलमा समस्या गरेको वडा ५ मा पनी मिचाहा प्रजाती घाँसमा फैलीएको	तापकम बढ्दै गए झन नयाँ नयाँ किसिमको प्रजातीहरु फैली प्राकृतीक तथा आर्थीक समस्या ल्याउन सक्ने	स्थानीयले उखालेरे फाल्ने गरेको
१५	चट्याङ	२०७४ २०७५ २०७८ २०७९	४	वडा १ को दोजाम वस्ती भिरको मुनी भएकाले चट्याङ्गो जोखिममा, २०७८ मा ७ घरधुरीको ८ घोडाहरुको मृत्यु भएको वडा ८ चोखेच्वरको १ जना घाइते भएको, ५ वटा झुमा मरेको, २०७५ मा २ जना घाइते, २०७९ मा १ जनाको मृत्यु	मानवीय तथा पशुपन्छी क्षती हुन सकने	

निष्कर्ष : गाउँपलिकामा विगत ३० वर्षको अन्तरालमा १५ किसिमका असंख्य घटनाले सिमकोट बासीलाई सताइरहेको छ । सबैभन्दा बढि आवृत्तिको हिसाबले पहिरो, वन डढेलोका घटना रहेका छन् भने त्यस पछि क्रमश असिना, हिमपात, हावाहुरी, महामारी रहेका छन् । विगत १० वर्ष यता पानी तथा हिउँ कम पर्ने भएकोले खडेरीले धेरै असर गरीरहेको छ । त्यस्तै खडेरी पर्ने समय बढेकोले बालीनाली तथा घाँसमा रोगकीराको प्रकोप पनी ३-४ वर्ष यता बढीरहेको छ । त्यो सँगै ३ वर्ष यता तुवाँलो र नयाँ नयाँ झारहरु पनी देखिन थालेको छ । बाढी, चट्याङ, अत्याधीक वर्षा, हिमपात, हिमपहिरो, बाढी, नदी कटान जस्ता प्रकोपहरु बेलाबेला दोहेरिरह्ने देखियो । स्थानीय सहभागिता र अनुभवका आधारमा बनाइएकाले घटनाक्रमहरुको परिमाण यति नै हो भन्न नसक्ने स्थानीयहरुको भनाई थियो । उपरोक्त तालिकालाई विश्लेषण गर्दा जनसंख्या बृद्धि, बस्ति विस्तारका कारण बाढी, पहिरो र आगलागीका घटनाहरु बर्षेनी घटेर ठूलो मात्रामा धनजनको क्षति पुऱ्याएको देखिन्छ भने महामारी सम्बन्धी घटनाहरु विगतका बर्षहरुमा नियमित जस्तो घट्दै आएपनि गाउँपालिका अन्तर्गतका साविकका गाविसहरु खुला दिशामुक्त हुनु र

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

यहाँका बासिन्दाहरुको सफा र सुरक्षित खानेपानीमा पहुँच बृद्धि भएकाले यसको असर कम महसुस गरीएको छ। माथि उल्लेखित सम्पूर्ण जलवायु जन्य प्रकोपका असरहरुसँग जुध्नको लागि स्थानीय समुदायले स्थानीय ज्ञान सिपको प्रयोग गरेको बाहेक बाह्य निकायहरुको निकै कम तथा नगण्य देखिन्छ।

बढ्दो जनसंख्या र तिव्र बनजंगल विनासका कारण बाढी, पहिरो, खडेरी, असिना जस्ता प्रकोपहरु भविष्य पनि दोहोरिने र त्यसका असरहरुको गहिराई पनि बढ्ने देखिन्छ। अर्को तिर जनचेतनामा बृद्धी, सडक संजाल विस्तारसँगै स्वास्थ्यमा सहज पहुँच बृद्धीका कारण आगलागी, महामारी, रोगहरुको प्रकोप आदिको असरहरु तुलनात्मक रुपमा केही कम हुने देखिन्छन् । साथै पहिलेको तुलनामा हिउँको मात्रामा कमि आइरहेका कारण हिमपहिरो र हिमपात जस्ता प्रकोपहरु दोहोरिने सम्भावना कम देखिन्छ ।

४.३.२ सामाजिक स्रोत तथा संकटासन्नता नक्सांकन

माथि उल्लेखित मौसमी पात्रो, ऐतिहासिक घटनाक्रमको समयरेखा विश्लेषणको माध्यमबाट एकिन गरिएका प्रमुख प्रकोपले प्रभावित पारेका क्षेत्रलाई सिमकोट गाउँपालिकाको नक्सामा चित्रित गर्न यो विधिको प्रयोग गरिएको छ । सहभागितामूलक तरिकाले तयार गरिएको तल उल्लेखित नक्सामा जलवायुजन्य प्रमुख प्रकोप दोहोरिन सक्ने स्थान र प्रभावित हुनसक्ने वस्ती तथा समुदाय देखाइएको छ ।

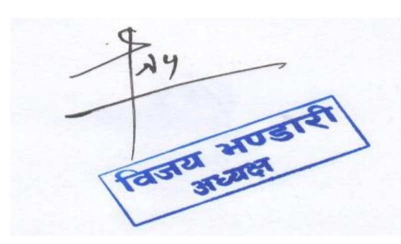

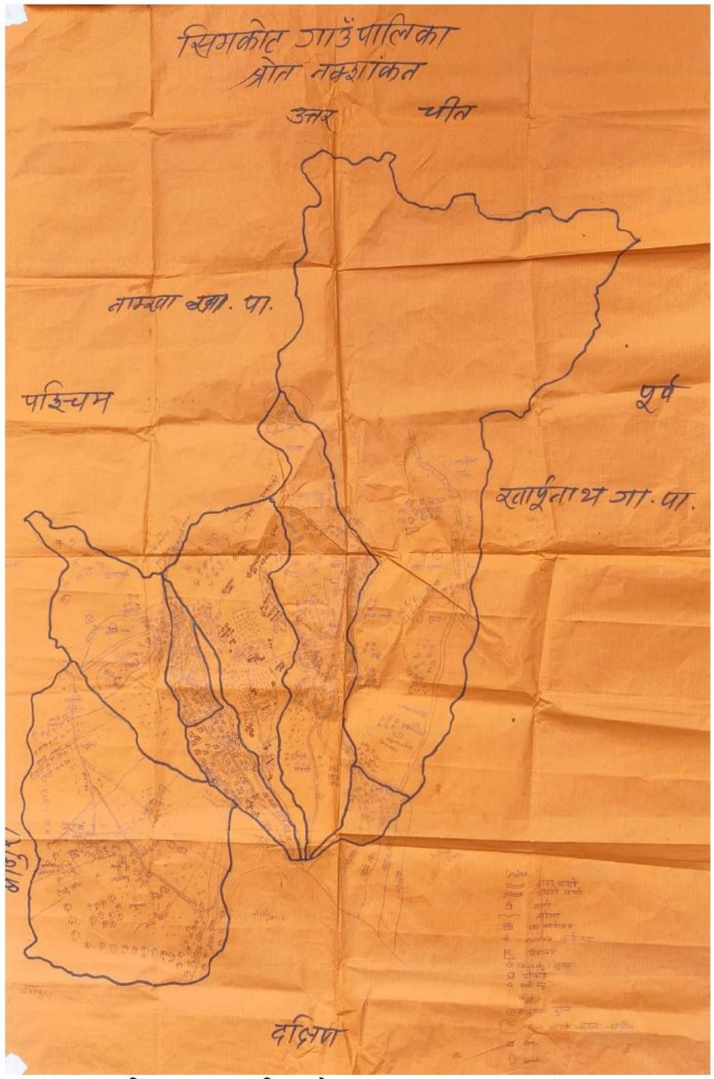

चित्र१० : सामाजिक स्रोत तथा संकटासन्नता नक्सांकन

वडाको सङ्कटासन्नता र क्षमता पहिचान गर्न वडाभित्र रहको प्राकृतिक तथा गैर प्राकृतिक साधन, स्रोत आदि उल्लेख भएको सामाजिक नक्सा समुदायका प्रतिनीधिको प्रत्यक्ष सहभागितामा तयार गरी गाउँकै वास्तविक अवस्थाको विश्लेषण गरिएको छ । यसरी तयार भएको नक्सामा समुदायको अवस्थिति, विभिन्न प्रकोपहरु तथा प्रकोपले क्षति गर्न सक्ने जिविकापोजर्नका श्रोतहरु, खोला तथा नदीनाला, पोखरी, खेतियोग्य जमिन, बाटो तथा सडक सञ्जालहरू, सामदायिक भवनहरू, विद्यालय, स्वास्थ्य सेवा केन्द्रहरू, वनजङ्गल, गाउपाँलिका तथा वडा भवन, बिजुली, खुला र सुरक्षित आश्रय स्थलहरू वा आश्रयस्थलका लागि उपयुक्त क्षेत्र, पक्की बाँध, वृक्षारोपण गरिएका क्षेत्र, खानेपानी स्पष्ट रूपमा देखाईएको

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

छ । नक्साको दायाँतफ पूर्व, बायाँतर्फ पश्चिम, माथितिर उत्तर र तलतिर दक्षिण पर्ने गरी नक्सा बनाइएको छ । संकटासन्न क्षेत्र (बाढी पहिरो) लाई रातो रंग वा रंगको घेराभित्र, नदीलाई निलो, बाटोलाई कालो, वनलाई हरियो आदि रंगले देखाइएको छ भने नक्सामा प्रयोग भएका सूचकहरुको विवरण पनि नक्सामा खुलाइएको छ । नक्सा तयार गर्दा वडा अध्यक्ष र प्रतिनीधीहरु, सबै क्षेत्र र वर्ग (महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू, दलित, आदिवासी, प्रकोप प्रभावित, जलवायुजन्य प्रभावित वा सङकटासन्न समुदाय तथा व्यक्तिहरू, बालबालिका एवं नेपाल सरकारले लक्षित समूह भनी परिभाषित गरेका वर्ग) को समानुपातिक सहभागिता सुनिश्चित गरिएको थियो ।

पहिरो

पहिरो जोखिम भन्नाले एक निश्चित समय र एक निर्दिष्ट क्षेत्र भित्र एक संभावित क्षतिग्रस्त पहिरोको घटनाको र सो ले गर्ने क्षतिको सम्भावना हो । जोखिम सामान्यतया नक्शामा देखाइन्छ, जसले जोखिम वर्गहरूको स्थानीय वितरण (Landslide hazard zonation) चित्रित गर्दछ । नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम २ को Hazard Atlas प्रतिवेदन अनुसार गत २० वर्षमा सिमकोट गाउँपालिकामा कूल १५३ वटा पहिरो गएको पाईन्छन् । यी पहिरोहरु ०.१५ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलमा फैलिएका छन् । सिमकोट गाउँपालिकाको ८ वडाहरु मध्ये वडा नं ७ मा सबैभन्दा धेरै र वडा नं. ५ मा सबैभन्दा कम रहेका छन् । सिमकोट गाउँपालिका पहाडी भूभागमा अवस्थित भएको हुनाले तथा यहाँको भूगर्भ कमजोर भएको कारण पहिरोको उच्च जोखिममा रहेको छ । यस गाउँपालिकाको कूल क्षेत्रफलको २१.२५% कम जोखिम, ३२.४१% मध्यम जोखिम र ४६.३४% उच्च जोखिम क्षेत्रमा पर्दछन् ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

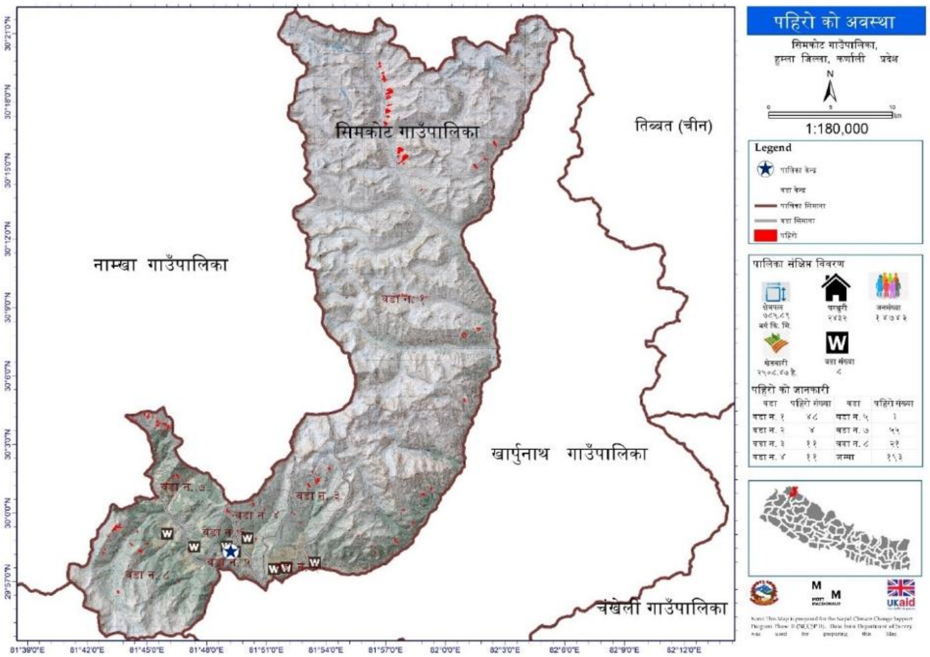

चित्र ११: सिमकोट गाउँपालिकामा रहेका पहिरोहरुको नक्सा

तालीका१२: गाउँ क्षेत्रमा भएका मुख्य पहिरो तथा प्रभावित समुदाय र घरधुरीको विवरण

क्र.स	सम्भावित जोखिम स्थल र जोखिमको अवस्था		
वडा	जोखिम स्थल	जोखिममा रहेका घरधुरी	जनसंख्या
१	दोजाम		
	रकार्बु		
	छान्मा थान		
२	स्यागरुक		
	ठेहे		
३	हुटिक		
	टल्की		
	टोर्पा		
	बरगाउँ		
४	गुम्बा		
	ख्यामसिला		
	मान्कि ज्युला		
	लाङदुक		
	हिल्दुम		
	बुरौंसे		
५	जेरे ओखर रुख		
	स्यामाने		
	ज्युला		

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

६	ग्वालदेव		
	माथिल्लो गाउँ		
	कडे वाडा		
७	शेरा		
	लामागाउँ		
	गढापरी		
	पानीमुल		
	ढिड्गा		
	चौगनफाया		
	सारिमा		
	लेक		
	ज्युला		
	नौला		
	पालतुलिङथाया		
८	टुलिङ		
	टिबुक		
	माछापानी		
	छाछुखेल्नाखक		
	स्याँडा		
	छौखे चौर		
	पाटेहाल्ना		
	सत गाउँ		
	थाङेखर्क		
	कान्ठा चौर		
	टोमबाबु		

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

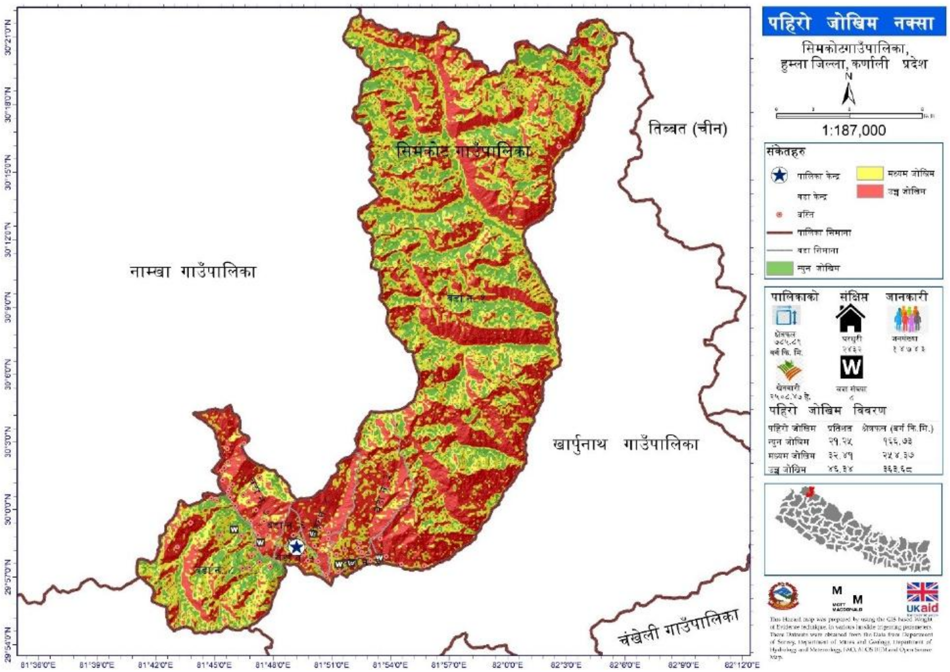

चित्र १२: सिमकोट गाउँपालिकाको पहिरो जोखिम नक्सा

बाढी

कुनै पनि नदी तथा खोलामा सामान्य अवस्था भन्दा पानीको स्तर उच्च हुँदाको अवस्थालाई बाढीको रुपमा लिइन्छ। यसै अनुरुप सिमकोट गाउँपालिकाको लागि बाढी जोखिम नक्सा तयार गरिएको छ। गाउँपलिकाको २.३ प्रतिशत न्युन जोखिम, २.२ प्रतिशत मध्यम जोखिम र ९५.५ प्रतिशत उच्च जोखिममा रहेको छ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

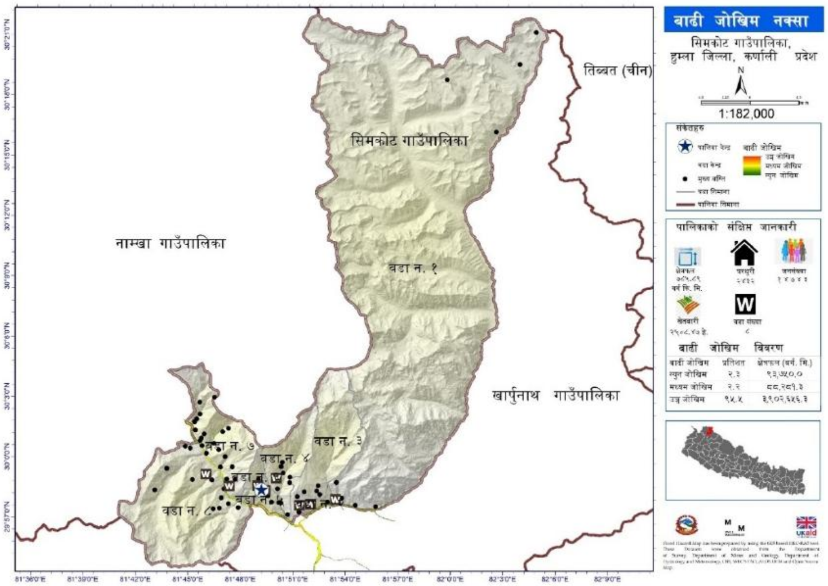

चित्र १३: सिमकोट गाउँपालिकाको बाढी जोखिम नक्सा

तालीका१३: गाउँ क्षेत्रमा भएका मुख्य बाढी तथा प्रभावित समुदाय र घरधुरीको विवरण

क.स	सम्भावित जोखिम स्थल र जोखिमको अवस्था			
वडा	जोखिम स्थल	जोखिममा रहेका घरधुरी	जनसंख्या	खेतबारी (हेक्टर)
१	बैजीवाडा	२	१०	०.७७
४	कुडिल्ला	७	३५	०.५९
५	स्याम्ने	५	२५	०
७	ज्युला	५	२५	०
	सुसुङ	७	३५	२.१९
८	टिबुक	५	२५	१.९३
	जम्मा	३१	१५५	५.४८

तालीका १४ : समग्र रुपमा सिमकोट गाउँपालिकाको जोखिम वस्तीहरु

वडा	जोखिम वस्ती	घरधुरी संख्या
१	बैजीवाडा	१७
	दोजाम	६८
२	ठेहे	
३	गुम्बा, टुल्की, तुम्पोत	
	लिमाटाङ	१५०
४	स्याम्ने	१७

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

	हिल्दुम	५०
५	तल्लो गाउँ	
६	माथिल्लो गाउँ	
७	डाँडाफाया, चुकेडी, दलित बस्ती, टुलिङ	
८	साता	११०
	चरी	९०

४.३.३ जोखिमको रुपरेखा

यस विधिको प्रयोगबाट सिमकोट गाउँपालिका क्षेत्रमा हाल विद्यमान प्रकोपहरु, ती प्रकोपहरुबाट भईरहेका र भविष्यमा हुन सक्ने समस्याको अवस्थाको विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालीका १५ : सिमकोट गाउँपालीकाको जोखिमको रुपरेखा

प्रकोप	जोखिमको अहिलेको अवस्था	भविष्यमा हुन सक्ने जोखिमको सम्भावना
खडेरी	बालीनाली सुख्ने, खेतीयोग्य जमीन सुख्खा हुने, उब्जनीमा कमी, रोगकीरा लागी बालीनाली उत्पादनमा ह्रास, वनमा आगलागी भएको, पानीको मुहान सुक्नु, पशु चौपायाहरुलाई घाँसपातको समस्या भएको, खेतीपाती, वन र पाटनमा नयाँ झार देखिन थालेको, कृषकहरुलाई बिउ बिजन जोगाउन समस्या भएको, पानीको समस्या भएर झाडापखला फैलीएको	माटोको उर्वरा शत्तीमा ह्रास भई उत्पादनमा कमी, पौष्टिक आहारामा कमी, भोकमरी हुन सक्ने, महामारी, पानीको हाहाकार बढ्नु, सिँचाईको समस्या बढ्नु, पशुपालनमा थप समस्या बढ्नु, आर्थीक संकट हुनु, महामारी फैलीएर मानविय संकट उत्पन्न हुन सक्ने
हिमपहिरो	मानव वस्ति जोखिम, आवतजावतमा समस्या, सञ्चार विहिन हुने, स्वास्थ्य तथा शिक्षा क्षेत्रमा असर, बालीनाली तथा पशु चौपायाहरुको विनाश, अत्याधिक जाडोले गर्दा मानव तथा पशु चौपायाहरुको मृत्यु	वस्ति विस्थापीत तथा बसाइसराई हुन सक्ने, खेतीयोग्य जमिन विनाश, पशु चौपायाहरुलाई आहाराको कमी, भौतीक संरचना नष्ट हुन सक्ने
वन डढेलो	वनजङ्गल, जडिबुटी तथा पशुपन्छीको विनाश, वातावरणमा ह्रास, पानीको मुहान सुक्ने, खडेरी पर्ने, काठ दाउरामा कमी, सोतर स्याउलामा कमी, गाईगोरुलाई आहाराको कमी, सानो सानो बोट बिरुवा नाश हुने	वातावरण प्रदुषण भई विभिन्न रोग व्याध फैलीनु, बोटबिरुवा, जडिबुटी, जनावर तथा चराचुरुङ्गी लोप हुन सक्ने, काठ दाउराको अभाव हुन सक्ने, पानीको मुहानहरु सुकेर हाहाकार हुन सक्ने, पशुपालनमा समस्या हुन सक्ने
पहिरो	आवतजावतमा समस्या भएको, भौतीक संरचना जस्तै खानेपानी, पुल, सिँचाइ, विद्युत, घट्ट, सडक नष्ट भएको, घरहरु जोखिममा रहेको, खेतीपाती, पशुपन्छी तथा वनजङ्गलको क्षती	वस्ति विस्थापीत तथा बसाइसराई हुन सक्ने, खेतीयोग्य जमिन विनाश, भौतीक संरचना नष्ट हुन सक्ने, मानवीय क्षती हुन सक्ने, वनजङ्गल विनाश भई आर्थीक तथा सामाजीक रुपमा समस्या हुने
चट्याङ	भिरको वस्तीलाई समस्या, पशु चौपायाहरुको क्षती	मानवीय तथा पशु चौपायाहरुको क्षती हुन सक्ने
रोगकीरा	केही वर्ष यता रोगकीराको प्रकोप झन बढेको, फेद तथा टुप्पो खाने दुई किसिमको किराले कोदो, चिनु, सिमि जस्ता बालीहरुलाई सखाप पारेको, उत्पादनमा कमी भएको, पशुको आहारामा कमी	रोगकीराको समस्या झन बढी भोकमरी हुन सक्ने, पशुपालनमा समस्या हुन सक्ने, आर्थीक अभाव बढ्ने
मिचाहा प्रजाती	विगत तीन वर्ष देखि केही वडामा नयाँ खालको झार देखिन थालेको जस्तै पँहेलो फुल फुल्ने र कुरो जसले बालीनाली, घाँसे मैदान तथा वनमा यस्ता झारको बिगबिगी बढेको र बालीनाली उत्पादनमा कमी	यसले झन ठूलो विपती ल्याउन सक्ने, बालीनाली तथा पशुको आहारामा समस्या भई खाद्य संकट हुन सक्ने
वन्यजन्तुको असर	बाँदर, दुम्सीले तरकारी तथा फलफुल जस्तै स्याउलाई सखाप पारेको	यसको संख्या बढेमा किसानहरुले बैकल्पीक उपाय सोच्नमा बाध्य हुने तथा खाद्यमा समस्या बढ्ने
हावाहुरी	बोट बिरुवा ढलेर नोक्सान हुने, घरको छानाहरु उडाउने, फलफूलहरुको फूल झार्ने, वडा ४ मा विशेष समस्या भएको	भौतीक संरचनाहरुको क्षती हुन सक्ने, मानवीय जोखिम बढ्ने, खेतीपाती तथा पशुपन्छीहरुमा नोक्सानी हुन सक्ने
असिना	बालीनाली तथा फलफूलमा असर भएको, पशुर्चापायालाई क्षती, टनेलको प्लाष्टिक नोक्सानी, वडा ४ मा विशेष समस्या भएको	कृषि उत्पादनमा कमी हुन सक्ने, भौतीक संरचना नष्ट हुने

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

महामारी	भाइरल ज्वरो, रुघाखोकी, आँखा पाक्ने समस्या देखि रहेता पनी मानवीय क्षती नभएको, स्वास्थ्य चौकी तथा औषधीका कारण सजिलै उपचार पाएको	स्वास्थ्य संस्था सुधार हुँदै जादाँ यस्ता खालका रोगहरु लाग्न नसक्ने तर कोभिड १९ जस्ता नयाँ महामारी हुन सक्ने, पशुचौपायामा पनी खोरीयात रोगले समस्या ल्याउन सक्ने
बाढी	घर, जग्गा, खानेपानी, पुलपुलेसा, सिँचाई, सडक आदी नष्ट तथा जोखिममा रहेको ।	मानवीय तथा पशु चौपायाहरुको क्षती हुन सक्ने, कृषिमा नोक्सानी भई आर्थीक संकट हुन सक्ने
हिमपात	आवतजावतमा समस्या, पशुचौपायाहरुको क्षती, अत्याधीक चिसोले गर्दा मानीसहरुलाई समस्या	बसाइसराई हुने सम्भावना, पशुचौपाया पालनमा कमी हुन सक्ने, वन विनाश, वैकल्पीक उर्जामा संकट आउन सक्ने
अत्याधिक वर्षा	बाढी पहिरो आएर बालीनालीलाई क्षती, घर बगाउने, पर्खाल भत्काउने, आवतजावतमा समस्या, ढलको व्यवस्था नभएकोले घरभित्रै पानी पस्ने, खोला तर्न असजिलो, पशुचौपाया चराउन जान नपाईने	खाद्य असुरक्षा, भौतिक संरचना जोखिममा हुने, पशुको आहारामा कमी, महामारी फैलन सक्ने

साथै यी प्रकोपहरुबाट प्रभावित भएका र प्रभावित हुन सक्ने संकटासन्न समुदायहरु महिला, बालबालिका तथा वृद्धवृद्धा, अपाङ्ग, गरिव तथा विपन्न वर्ग, कृषकहरु, पशु धनीहरु, वन उपभोक्ता समिति तथा उपभोक्ताहरु, पशु पंक्षी तथा वन्यजन्तुहरु, आदि हुन् ।

४.३.४ प्रकोपको प्राथमिकिकरण

यस विधिको प्रयोगबाट ऐतिहासिक घटनाक्रम तथा प्रकोप नक्शाकनबाट पहिचान गरिएका सिमकोट गाउँपालिका अर्न्तगतका ८ वडामा रहेका विभिन्न जलवायुजन्य प्रकोपहरु मध्ये सबैभन्दा बढी असर तथा प्रभाव पारेको प्रकोप कुन हो भनी जोडागत स्तरीकरण गर्दै विश्लेषण गरिएको थियो । प्रत्येक वडामा पनी प्रकोपहरु पहिचान तथा प्राथमीकीकरण गरीएको थियो जुन अनुसुची १ मा वृस्तीत रुपाम दिएको छ । वडाबाट आएको तथा पालिकामा गरीएको प्रकोप प्राथमीकीकरणलाई समायोजन गरी सिमकोट गाउँपालिकामा भएका प्रकोपहरुको प्राथमीकीकरण तलको तालीकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालीका १६: प्रकोपको प्राथमीकीकरण

प्रकोप	खडेरी	पहिरो	बाढी	रोग किरा	वन डढेलो	मिचाहा प्रजाती	असिना	चट्याङ	हिमपात	वन्यजन्तुको असर
खडेरी	X	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी	खडेरी
पहिरो	X	X	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो	पहिरो
बाढी	X	X	X	रोग किरा	वन डढेलो	बाढी	बाढी	बाढी	बाढी	वन्यजन्तुको असर
रोग किरा	X	X	X	X	रोग किरा	रोग किरा	रोग किरा	रोग किरा	रोग किरा	रोग किरा
वन डढेलो	X	X	X	X	X	वन डढेलो	वन डढेलो	वन डढेलो	वन डढेलो	वन्यजन्तुको असर
मिचाहा प्रजाती	X	X	X	X	X	X	असिना	मिचाहा प्रजाती	मिचाहा प्रजाती	वन्यजन्तुको असर
असिना	X	X	X	X	X	X	X	असिना	असिना	वन्यजन्तुको असर

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

चट्याङ	X	X	X	X	X	X	X	X	चट्याङ	वन्यजन्तुको असर
हिमपात	X	X	X	X	X	X	X	X	X	वन्यजन्तुको असर
वन्यजन्तुक ो असर	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
जम्मा	९	८	४	७	५	२	३	१	०	६
स्तर	पहिलो	दोश्रो	छैटौं	तेश्रो	पाचौं	आठौं	सातौं	नौवौं	दशौं	चौथौ

प्रकोपको एतीहासीक समयरेखाको नतीजा अनुसार १५ वटा प्रकोपहरु देखिएका थिए । ती मध्ये कम वडामा देखिएको र कम असर गरेका जस्ते तुँवाला, हावाहुरी, असिनालाई लिएको छैन् । त्यस्तै हिमपहिरोलाई पहिरोसँगै लिइएको छ । समग्र पालीकाको १० वटा प्रकोपहरुलाई मुख्य मानी जोडागत स्तरीकरण तथा वडाहरुबाट आएको नतीजाहरु आँकलन गर्दा खडेरी यो पालीकाको मुख्य प्रकोप रहेको छ । क्रमशै पहिरो, रोगकिरा, वन्यजन्तुको असर, वन डढेलो, बाढी, असिना, मिचाहा प्रजाती, चट्याङ, हिमपात रहेका छन् ।

४.३.५ संकटासन्न वर्ग तथा समुदाय पहिचान (Differnetial impact)

प्रकोपले सिर्जना गरेका असरहरु विश्लेषण गरी उमेर समुह, लिंग, सामाजिक स्तर, वर्ग र जातजाती अनुसार पर्ने र पारेको प्रभावहरुमा छलफल गरियो । भिन्न क्षमता भएको व्यत्तीहरुलई भिन्नै असर पर्ने भएकाले पनी यो औजार प्रयोग गरीएको हो । त्यस्तै प्रत्येक वडामा महिलाहरुसँग लक्षीत समुह छलफल पनी गरीएको थियो । वडा ८ मा अपाङ व्यत्तीको संख्या करिब १०० भन्दा बढी भएकाले उनीहरुसँग पनी छलफल गरीएको थियो ।

प्रकोपका असरहरुले समुदायका वर्ग, जातजातिमा कस्ता कस्ता प्रभाव पारेका छन् र ति प्रभावहरु कुन समुहमा बढि असर गर्दछन् भन्ने सवालहरुमा छलफल गरि सबै भन्दा उच्च असर पार्ने लाई ३, मध्यमलाई २ र न्युन असर गर्नेलाइ १ अंक दिएको थियो ।

तालीका १७: संकटासन्न वर्ग तथा सामाजिक समुहहरुको पहिचान

प्रकोप	प्रकोपको संकटासंन्न वर्ग														जम्मा
	उमेर समुह				लिंग		आर्थिक स्तर				सामाजिक स्तर		जातजाति		
	बालबालिका	युवा	बयस्क	बृद्ध	महिला	पुरुष	अति विपन्न	बिपन्न	मध्यम वर्ग	सम्पन्न वर्ग	अपांगता भएका व्यक्ति	एकल महिला	दलित	ब्राम्हण, क्षेत्रि	
खडेरी	३	२	२	३	३	२	३	३	१	१	३	३	३	२	३४
पहिरो	३	२	२	३	३	२	३	२	१	१	३	३	३	२	३३
रोग किरा	३	१	१	३	३	२	३	२	१	१	३	३	३	१	३०
वन्यजन्तुको असर	२	२	२	२	३	२	३	२	१	१	३				२३
वन डढेलो	३	२	२	३	३	२	३	२	१	०	३	३	३	१	३१

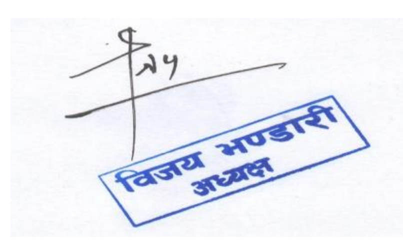

बाढी	२	१	२	२	३	२	३	२	२	१	३	३	३	१	३०
असिना	२	१	१	२	१	१	२	१	१	०	२	१	२	०	१७
मिचाहा प्रजाती	०	२	३	१	३	२	३	२	१	०	१	३	३	२	२६
चट्याङ	३	१	१	२	३	१	३	२	०	०	२	२	२	०	२२
हिमपात	३	२	२	३	२	२	३	२	१	०	३	३	२	१	२९
जम्मा	**२४**	**१६**	**१८**	**२४**	**२७**	**१८**	**२९**	**२०**	**१०**	**५**	**२६**	**२४**	**२४**	**१०**	

माथीको विश्लेषण गर्दा प्रकोपले सबैभन्दा बढी असर अती विपन्न परिवारलाई गर्दछ। त्यसपछि क्रमशै महिला, अपाङ्ग, बालबालीका, वृद्ध, एकल महिला, दलित, विपन्नलाई गर्दछ । सम्पन्न परिवार, मध्यम परिवार, ब्राहमण, क्षेत्री, पुरुष, व्यसक र युवालाई तुलनात्मक कम असर गरेको देखिन्छ ।

तालीका१८: भिन्न क्षमता भएको व्यत्ती तथा समुहहरुको माथीको असर विश्लेषण

प्रकोप	असर
खडेरी	घरघरमा पानीको सुविधा नभएकोले महिला, किशोरी तथा बालबालीकाको धेरै समय पानी ओसारनमै जाने, खडेरी परेको बेला टाढा सम्म पानी लिन जानु पर्ने, अफ्टेरो बाटोले गर्दा हिँड्न कठनाई तथा धेरै भारी बोक्दा पाठेघरमा समस्या बालीनाली नहुने भएकाले पौष्टिक आहार अपुग हुनु, अन्य सदस्यहरु पानी लीन जानु पर्ने भएकोले अपाङ्गता भएका व्यत्तीहरुको रेखदेखमा समस्या, पानीको कमीले गर्दा सरसफाईमा समस्या
वर्षाले तथा अव्यवस्थित बाटो, वस्ती भिरालो जग्गामा भएकाले	अपाङ्ग भएका व्यत्तीहरुलाई हिँड्नमा कठनाई, दृष्टिबिहिन तथा लङ्गडो व्यत्तीहरुलाई, घरमै बस्नु पर्ने समस्या, घरका अन्य व्यत्तीबाट यातना भोग्नु पर्ने जसले गर्दा थप मानसिक समस्या, बिरामी भएको बेला अस्पताल जान समस्या महिला तथा बालबालीकाहरुलाई हिँड्न समस्या
मिचाहा प्रजाती	पहिले एक दिन लाग्ने गोड्ने काम अहिले मिचाहा प्रजातीले गर्दा समय धेरै लाग्ने गरेको, दोजामको महिलाहरुलाई कुरोले गर्दा भेँडाको उन निकाल्न समस्या परेको र कुरोले गर्दा हिँड्दा बिझ्ने समस्या भएको
हिमपात	हिमपातले गर्दा हिँड्न समस्या, अत्याधीक चिसोले विशेष गरी महिलाहरुको शरीर दुख्ने, सुनीने समस्या
चट्याङ्ग	भिरालो क्षेत्रमा रहेको दोजामको बासीन्दालाई डर, त्रास । पशुचौपाया तथा बालीनाली नोक्सानी जसले गर्दा विपन्न तथा अति विपन्न घरधुरीलाई थप आर्थीक अभाव
हिँउ कम पर्नु	पशुचौपायाको आहारामा समस्या
पहिरो, बाढी	चरी टोल वडा ८ मा ठूलठूला ढुङ्गा भएकाले त्याहाँका ३५ घरधुरी (जसमा अपाङ्गता भएका व्यत्तीहरुको बसोबास) जोखिममा, बाढी पहिरोले गर्दा बारम्बार घट्ट बगाउने तथा पुरीनेले गर्दा महिलाहरुलाई हातले नै कुट्ने पिस्ने गर्नु पर्ने भएकाले शारीरीक समस्या आएको
महामारी	रुघा खोकी, झाडापखाला, आँखा पाक्ने समस्या बढ्नु, स्वास्थ्य कार्यालयमा औषधिको अभावले गर्दा सामान्य रोगको उपचार नभइ महामारीको रुप लिनु जसले गर्दा बालबालीका, वृद्धवृद्धा, अपाङ्गलाई थप समस्या

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

४.३.६ वडाहरुको संकटासन्नता स्तरीकरण

सिमकोट गाउँपालिका भित्र रहेका ८ वटै वडाहरु जलवायुजन्य प्रकोप तथा जोखिमको कुन स्तरमा रहेको छ भनेर निर्धारण गरिएको छ । वडाभित्र घटेका जलवायु जन्य प्रकोपको बारम्बारता, प्रकोपले ल्याएको असर, असरसँगको सम्मुखता, प्रकोपबाट अनुकुलित हुने सक्ने क्षमता, सडक तथा स्वास्थ्य लगायतका पूर्वाधारको पहुँच तथा तालिम प्राप्त जनशक्ति तथा मानवीय संसाधनको अवस्थालाई आधार बनाएर वडा जोखिमको स्तरीकरण गरिएको छ ।

तालीका १९: वडाहरुको संकटासन्नता स्तरीकरण

वडा	१	२	३	४	५	६	७	८
१	X	२	१	४	१	१	७	८
२	X	X	२	२	२	२	७	२
३	X	X	X	४	५	६	७	८
४	X	X	X	X	५	६	७	४
५	X	X	X	X	X	५	७	८
६	X	X	X	X	X	X	७	८
७	X	X	X	X	X	X	X	७
८	X	X	X	X	X	X	X	X
जम्मा	**३**	**६**	**०**	**३**	**३**	२	७	४
स्तर	**चौथो**	**दोस्रो**	**छैटौं**	**चौथो**	**चौथो**	पाचौं	पहिलो	तेस्रो

पालिका स्तरीय छलफल अनुसार जोडागत स्तरीकरण गरी वडा संकटासन्न मापन गार्दा माथीको तालिकाले देखाए अनुरुप वडा नं. ७ अति उच्च संकटासन्नमा परेको पाइएको छ । त्यसतै गरी उच्च संकटासन्न देखी मध्यम संकटासन्न वडा मापन गर्दा क्रमश: वडा २, ८, ५, ४, १, ३ र ६ परेको छन् । तुलनात्मक रुपमा वडाहरुलाई अति उच्च, उच्च र मध्यम संकटासन्नमा स्तरीकरण गरीएको छ ।

तुलनात्मक रुपमा अन्य वडाहरु भन्दा पहिरो बाहेक अन्य जलवायुजन्य प्रकोपहरुको असर कम भएको र सेवा, सुविधामा पँहुच भएको वडालाई मध्यम जोखिम, सबैखाले जलवायु जन्य प्रकोपहरुको असर परिरहको भएता पनि केही भौतिक पूर्वधार तथा सदरमुकामसँग अली नजीक भएको वडालाई उच्च जोखिम तथासबैखाले जलवायु जन्य प्रकोपहरुको असर परिरहेका बाढी तथा खोला कटान, पहिरो, आगलागी जस्ता प्रकोपहरु अन्य वडाहरुको तुलनामा बढि भएको साथै सडक तथा स्वास्थ्य लगायतका पूर्वाधारको तथा सेवा प्रदायक निकायहरुबाट टाढा भएको वडालाई अति उच्च जोखिम रहेको वडाको रुपमा स्तरीकरण गरिएको छ ।

वडा नं	संकटासन्नता स्तरीकरण	कारण
वडा न ७, २ र ८	अति उच्च संकटासन्नता	बाक्लो तथा अव्यवस्थीत बस्ती, पहिरो बाढी आदिको समस्या, भौतीक पूर्वधारको कमी, वडा नं. ८ सडकसँग नजोडिएको

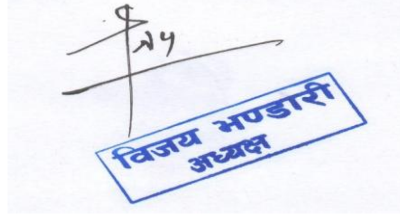

वडा नं ५, ४ र १	उच्च संकटासन्नता	पहिरो, बनडढेलोको समस्या, सदरमुकामसँग नजीक, वडा नं. ४ को स्याम्ने वस्ती पहिरोको जोखिमा भइ स्थानतरण गर्नु पर्ने
वडा नं ३ र ६	मध्यम संकटासन्नता	विकासको काम बढी भएको, मानवीय श्रोतमा धनी, बाटो निर्माणले गर्दा वस्तीमा पहिरोको जोखिम बढेको, वडा नं. ६ जिल्लाके सदरमुकाममा रहेकाले सबैस किसिमको सेवा सुविधा रहेको

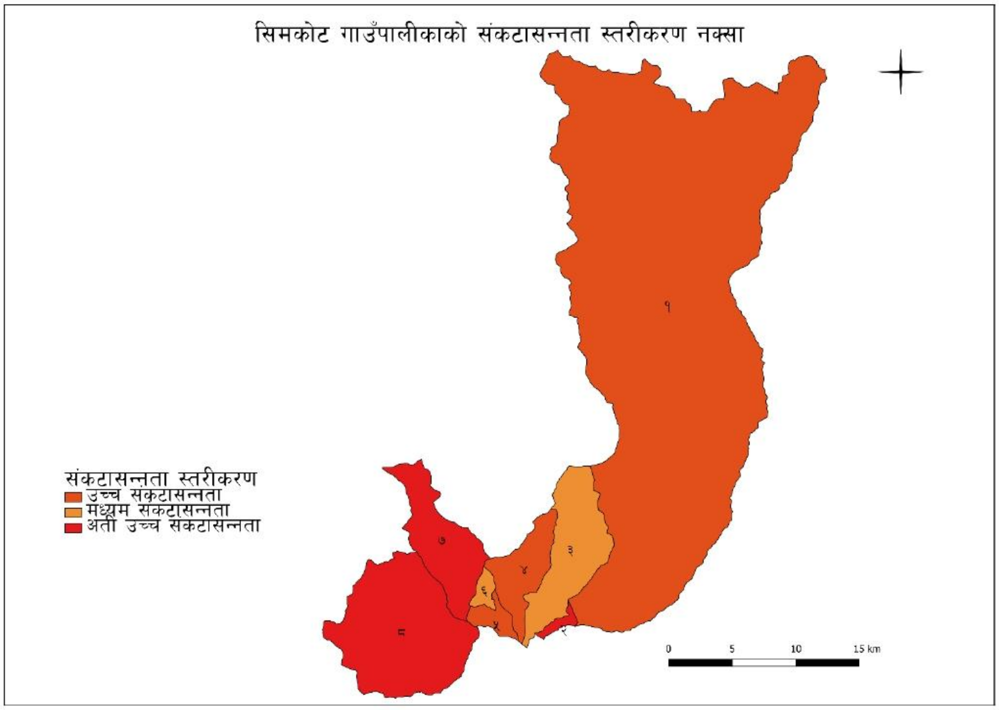

चित्र १४ : सिमकोट गाउँपालीकाको संकटासन्नता स्तरीकरण नक्सा

घरधुरी संकटासन्नताको विश्लेषण गर्दा हाल ८ वटै वडामा रहेका घरधुरी मध्ये अति उच्च, उच्च, मध्यम र न्युन जोखिममा रहेका घरधुरीहरुको पहिचान गरिएको छ । घरधुरी संकटासन्नता स्तरिकरण अनुसुचि २ मा समावेश गरिएको छ ।

क) अतिउच्च जोखिम : प्रकोप तथा जोखिमको असरबाट प्रत्यक्ष प्रभावित भएका, प्राकृतिक, सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक, मानविय सम्पत्तिमा अति नै कमजोर रहेका, ३ महिना मात्र आफ्नो जग्गाको आम्दानीले खाना पुग्ने, तथा

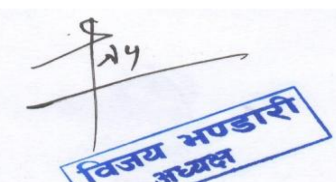

कुनै जोखिम तथा प्रकोप आएमा आफ्नो पहलमा अनुकूलन तथा न्यूनीकरणका लागि केही पनि गर्न नसक्ने अवस्था रहेका, शारिरिक रुपमा फरक क्षमता भएका, बसाई तथा जग्गाजमिन खोला नदिको किनारमा भएका ।

ख) उच्च जोखिम : प्रकोप तथा जोखिमको असरबाट प्रत्यक्ष प्रभावितमा परेका, प्राकृतिक, सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक, मानविय सम्पत्तिमा अति नै कमजोर रहेका, ६ महिना मात्र आफ्नो जग्गाको आम्दानीले खाना पुग्ने, तथा कुनै जोखिम तथा प्रकोप आएमा आफ्नो पहलमा अनुकूलन तथा न्यूनीकरणका लागि केही गर्न नसक्ने अवस्थामा रहेका, बसाई तथा जग्गाजमिन खोला नदिको किनार वा नजिकै भएका ।

ग) मध्यम जोखिम : प्रकोप तथा जोखिमको असरबाट प्रत्यक्ष प्रभावित, प्राकृतिक, सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक, मानविय सम्पत्तिमा ठिक ठिकै रुपमा पहुँच रहेको, ९ महिना मात्र आफ्नो जग्गाको आम्दानीले खाना पुग्ने, तथा कुनै जोखिम तथा प्रकोप आएमा आफ्नो पहलमा अनुकूलन तथा न्यूनीकरण केहि गर्न सक्ने अवस्थामा रहेका ।

घ) न्यून जोखिम : प्रकोप तथा जोखिमको असरबाट प्रत्यक्ष प्रभावित नभएका, प्राकृतिक, सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक, मानविय सम्पत्तिको अवस्था राम्रौ रहेको, वर्ष भरि आफ्नो जग्गाको आम्दानीले खाना पुग्ने, तथा कुनै जोखिम तथा प्रकोप आएमा आफ्नो पहलमा अनुकूलन तथा न्यूनीकरण गर्न सक्ने अवस्था रहेको ।

४.३.७ प्रकोप तथा जोखिम विश्लेषण

समग्र गाउँपालीकाको प्रकोपको प्रथमिकिकरण भन्दा वडाहरुमा भिन्न किसिमको प्राथमिकता तथा प्रभाव समेत हुन सक्छ भन्ने मान्यताका आधारमा निम्न तालिकाहरुमा ८ वटा वडाहरुमा रहेको प्रकोपको प्रभाव, प्रकोपको प्रभावित क्षेत्रहरु विश्लेषण गर्नुका साथै भविष्यमा प्रकोप हुन सक्ने जोखिम र प्रकोपले पार्न सक्ने जोखिमको विश्लेषण गरिएको थियो । यो विधि प्रयोग गर्दा प्रभावको स्तर, प्रकोप हुन सक्ने जोखिम र प्रभाव पार्न सक्ने जोखिमहरुको स्तर लाई १ देखी ४ अंक भार दिई विश्लेषण गरिएको थियो जसमा १ भन्नाले न्यून प्रभाव तथा प्रयास र ३ भन्नाले सबैभन्दा उच्च प्रभाव तथा प्रयास भन्ने बुझिन्छ । यसरी प्रभावको स्तर, प्रकोप हुन सक्ने जोखिम र प्रभाव पार्न सक्ने जोखिमहरुको अंक भारलाई गुणाकं गरी प्रकोपको जोखिमको स्तर तय गरिएको थियो ।

तालीका २०: प्रकोप तथा जोखिम विश्लेषण

वडा नं. १

प्रकोप	प्रभाव	प्रभावको स्तर	प्रकोप हुन सक्ने जोखिम	जोखिमले पार्न सक्ने प्रभाव	जोखिमको स्कोर
खडेरी	अन्नबाली विनास भएको	४	४	४	६४
	पशु चौपायाको लागि चरण क्षेत्रको घाँस कमी भएको	३		४	४८
	रुख बिरुवा सुकेको	२		४	३२
	अन्नबाली उब्जनी कमी भएको/खाद्यान्नको अभाव	४		४	६४
रोगकीरा	कृषि उत्पादनमा कमी	३	३	४	३६
	घाँस उत्पादनमा कमी	२		३	१८
	तरकारी उत्पादनमा कमी	३		३	२७
	फलफुल उत्पादनमा कमी	२		३	१८
वन डढेलो	वन विनाश	२	२	४	१६
	बस्ती तथा घरको क्षति	१		२	४
	वन्यजन्तु विनाश	१		२	४

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

प्रकोप	प्रभाव	प्रभावको स्तर	प्रकोप हुन सक्ने जोखिम	जोखिमले पार्न सक्ने प्रभाव	जोखिमको स्कोर
	घरपालुवा जनावरको क्षति	१		२	४
पहिरो	पशु चौपायाको मृत्यु	४	४	४	६४
	मानिसको मृत्यु	४		४	६४
	घर भत्काएको/बगाएको	३		२	२४
	बाटो पुरेको भत्काएको/बगाएको	४		३	४८
	खेतीयोग्य जमिन पुरेको/भत्काएको	४		४	६४
मिचाहा प्रजाती	अन्नबालीमा क्षती पुरयाएको	३	३	३	२७
	वनमा क्षती पुरयाएको	३	३	३	२७
	पशुको आहारामा कमी	३	३	३	२७
	हिँडडुलमा समस्या	२	३	२	१२
	भेँडापालनमा समस्या	२	३	२	१२
मानव वन्यजन्तु द्वन्द	अन्नबालीमा क्षती पुरयाएको	४	४	४	६४
	फलफुल खेतीमा क्षती पुरयाएका	४	४	४	६४
चट्याङ्ग	पशु चौपायाको मृत्यु	३	४	३	३६

वडा नं. २

प्रकोप	प्रभाव	प्रभावको स्तर	प्रकोप हुन सक्ने जोखिम	जोखिमले पार्न सक्ने प्रभाव	जोखिमको स्कोर
खडेरी	अन्नबाली उब्जनी कम भएर खाद्यान्नको अभाव, भोकमरी	४	४	३	४८
	रुख बिरुवा सुकेको र वन विनास,	४		३	४८
	पानीको मुहान सुकेको	४		३	४८
	रोगको महामारी बढेको	३		२	२४
पहिरो	पशु चौपायाको मृत्यु	४	४	४	६४
	घर भत्काएको/बगाएको	३		२	२४
	बाटो पुरेको भत्काएको/बगाएको	४		३	४८
	खेतीयोग्य जमिन पुरेको/भत्काएको	४		४	६४
रोगकीरा	कृषि उत्पादनमा कमी	३	३	४	३६
	घाँस उत्पादनमा कमी	२		३	१८
	तरकारी उत्पादनमा कमी	३		३	२७
	फलफुल उत्पादनमा कमी	२		३	१८
वन्यजन्तुको असर	अन्नबालीमा क्षती पुरयाएको	४	४	४	६४
	फलफुल खेतीमा क्षती पुरयाएका	४		४	६४
मिचाहा प्रजाती	अन्नबालीमा क्षती पुरयाएको	३	३	३	२७
	वनमा क्षती पुरयाएको	३	३	३	२७

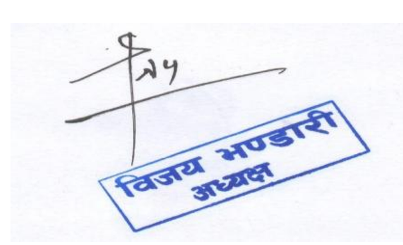

प्रकोप	प्रभाव	प्रभावको स्तर	प्रकोप हुन सक्ने जोखिम	जोखिमले पार्न सक्ने प्रभाव	जोखिमको स्कोर
	पशुको आहारामा कमी	३	३	३	२७
बाढी	खेती योग्य जमिन र बोट बिरुवा पुरेको र बगाएको	३	२	२	१२
	घर, घट्ट र पुल भत्काएको र बगाएका	३		३	१८
हिमपात	मानव स्वास्थ्यमा असर	३	२	२	१२
	पशु चौपायलाई असर गरेको	३		२	१२

वडा नं. ३

प्रकोप	प्रभाव	प्रभावको स्तर	प्रकोप हुन सक्ने जोखिम	जोखिमले पार्न सक्ने प्रभाव	जोखिमको स्कोर
खडेरी	कृषि उत्पादनमा कमी	४	३	३	३६
	पानी मुहान सुक्ने	३		४	३६
	घास तथा दुध उत्पादनमा कमी	२		३	१८
	विभिन्न रोगहरुको प्रकोप	१		२	६
	आगलागीका घटनामा वृद्धी	१		२	६
	फलफुल उत्पादनमा कमी	२		१	६
पहिरो	कृषियोग्य जमिनमा क्षति	२	२	३	१२
	घरबासमा क्षति	२		३	१२
	स्याउ खेतीमा क्षति	१		२	४
	बाटो पुरेको भत्काएको/बगाएको	३		२	१२
	पुल कुलेसामा क्षति	१		२	४
	सिचाईमा क्षति	१		२	४
	खानेपानी मुहानमा क्षति	३		४	२४
बाढी	घट्टमा क्षति	३	२	४	२४
	काठे पुल बगाएको	३		३	१८
	कृषियोग्य जमिनमा कटान	२		३	१२
रोग किराको महामारी	कृषि उत्पादनमा कमी	३	३	४	३६
	घाँस उत्पादनमा कमी	२		३	१८
	पशुहरुमा नया रोग देखा पर्ने	३		४	३६

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

प्रकोप	प्रभाव	प्रभावको स्तर	प्रकोप हुन सक्ने जोखिम	जोखिमले पार्न सक्ने प्रभाव	जोखिमको स्कोर
	फलफुल उत्पादनमा कमी	२		३	१८
	तरकारी उत्पादनमा कमी	३		३	२७
आगलागी	वन विनाश	२	२	४	१६
	बस्तीमा घरको क्षति	१		२	४
	वन्यजन्तु विनाश	१		२	४
	घरपालुवा जनावरको क्षति	१		२	४
असिना	कृषि उत्पादनमा कमी (फुल्ने र पाक्ने बेला)	१	२	२	४
	फलफुल उत्पादनमा कमी (स्याउ ,ओखर)	२		३	१२
हावाहुरी	फलफुल उत्पादनमा कमी	२	२	२	८
	अन्नबालीमा क्षती पुरयाएको	३		२	१२
	बिजुलीको खम्बा तथा तारमा क्षति	२		२	८
	घरको छतमा भएको घाँसको कुन्यू उडाएको	२		२	८

वडा नं. ४

प्रकोप	असर तथा प्रभाव	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुनसक्ने सम्भावना	जोखिमको सम्भाव्यता	जोखिमको अंक
वाढि पहिरो	भौतिक पूर्वाधारमा क्षती (घर, घट्ट, पुल...)	३	३	२	१८
	पशुचौपाया बगाएको/पुरेको (घोडा, भैसी)	२		२	१२
	खेतीयोग्य जमिन बगरमा परिणत गरेको	३		४	३६
	फलफुल वगैचा नष्ट पारेको	३		३	२७
	खानेपानीको समस्या (धारा नष्ट गरेको) स्रोत नष्ट	३		४	३६
	मानविय क्षती	२		१	६
खडेरी	वाली सखाप पारेको	३	३	४	३६
	पानीको मुहान सुकेको	३		३	२७
	महिलालाई कार्यवोझ	३		२	१८
	ताल सुकेको	२		३	१८
	नयाँ रोग देखा परेको / किराको प्रकोप	३		२	१८
	घाँस दाउरा कमी, रुख सुकेको	३		२	१८

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

	चरन क्षेत्र घटेको (पशुपछी, चौपायाको संख्या घटेको)	३		४	३६
	जडिबुटि कम हुदै गएको	३		४	३६
रोगकिरा	तरकारी फलफुल नष्ट	४	३	३	३६
	अन्नबालीमा ह्रास	३		३	२७
	घाँस पात मरेको	२		३	१८
वन डढेलो	वन विनाश	२	२	४	१६
	बस्ती तथा घरको क्षति	१		२	४
	वन्यजन्तु विनाश	१		२	४
	घरपालुवा जनावरको क्षति	१		२	४
महामारी	आर्थिक क्षती	२	२	२	८
	पशु चौपायाहरु मरेको	२		१	४
	रोगहरुको प्रकोप (पशु तथा मानिसमा)	३		२	१२
हावाहुरी	फलफुल उत्पादनमा कमी	२	२	२	८
	अन्नबालीमा क्षती पुर्‍याएको	३		२	१२
	बिजुलीको खम्बा तथा तारमा क्षति	२		२	८

वडा नं. ५

प्रकोप	**असर तथा प्रभाव**	**असरको गम्भिरता**	**प्रकोप हुनसक्ने सम्भावना**	**जोखिमको सम्भाव्यता**	**जोखिमको अंक**
वाढि पहिरो	खेतीयोग्य जमिन कटान	३	२	३	१८
	पानीको मुहान क्षती	२		१	४
	भौतिक क्षती	१		१	२
खडेरी	वाली उब्जनीमा कमी	४	३	४	४८
	पानीको मुल सुकेको	४		४	४८
	रोग व्यादि	२		१	६
	महिलामा कार्यबोझ	३		३	२७
	भूक्षय	२		३	१८
तुवालो	हवाइजहाज सञ्चालनमा समस्या	३	३	३	२७
	आँखामा समस्या	३		२	१८
वन्यजन्तुको असर	अन्नबालीमा क्षती पुर्‍याएको	४	४	४	६४

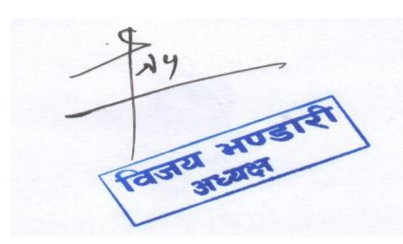

प्रकोप	असर तथा प्रभाव	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुनसक्ने सम्भावना	जोखिमको सम्भाव्यता	जोखिमको अंक
वाढि पहिरो	खेतीयोग्य जमिन कटान	३		३	१८
	पानीको मुहान क्षती	२	२	१	४
	भौतिक क्षती	१		१	२
	फलफुल खेतीमा क्षती पुर्याएका	४		४	६४
रोगकिराको प्रकोप	तरकारी/ फलफुल उत्पादनमा कमि	४		३	३६
	अन्नवालीमा ह्रास	३		२	१८
	भण्डारण गरेको वालीमा घुनको प्रकोप	२		१	६
	घाँसपात क्षती	१	३	१	३
मिचाहा प्रजाती	घाँसमा फैलीएका	३	२	२	१२
चट्याङ्ग	भौतीक पूर्वाधारहरु नष्ट	३	२	३	१८
हिमपात	गाइवस्तुको आहारामा समस्या	३		३	२७
	पानीको समस्या	२		३	१८
	हवाइजहाज बन्द	३	३	४	३६

वडा नं. ६

प्रकोप	असर	प्रभाव को असर	प्रकोप बाट हुन सक्ने जोखिम	जोखिम ले पर्न सक्ने प्रभाव	जोखिम को स्कोर
खडेरी	अन्न बाली उत्पादमा कमि भै भोकमरीको समस्या	३		३	३६
	जमिनको उर्वेरा शक्तिमा क्रमिक रुपमा काम हुदै जानु	३		३	२७
	मानब स्वास्थमा असर	२	३	३	१८
	पनि मुहान सुक्नु	३		४	३६
	आगोलागिको समस्या तथा बन जंगलमा क्षति	२		२	१२
	जडिबुटी उत्पादनमा कमि	२		३	१८
	पशु चौपायाको लागि चरण क्षेत्रको अभाब	३		४	३६
वन डढेलो	बाली नाली नस्ट	३		३	१८
	बन तथा जैविक बिबिधतामा हानी	४	२	२	१६
	घर गोठ नस्ट	२		२	८
रोग किरा	वर्षैभरी करेसाबारी, जौ, चिनो, कागुनो आदिमा क्षती	४	४	३	४८
पहिरो	खेति योग्य जमिनको नोक्सानी	३	३	३	२७

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

प्रकोप	असर	प्रभाव को असर	प्रकोप बाट हुन सक्ने जोखिम	जोखिम ले पर्न सक्ने प्रभाव	जोखिम को स्कोर
	बाटो घाटोको नोक्सानी	४		३	३६
	भौतिक सम्पतिको क्षति	२		३	१८
बाढी	घरहरुमा पानी पस्ने	४	४	४	६४
महामारी	मानविय क्षति	२	२	२	८
	पशु चौपायामा रोगब्याधी	२		१	४
	अन्न बालीको नोक्सानी (रोग किराको प्रकोप	३		२	१२
	फलफूलका बोटमा रोग किरा लाग्नु	३		२	१२
असिना	अन्न बलिको नस्ट	३	२	३	१२
	फलफूलको नस्ट र पशु पन्छीको बिनास	३		२	१२
	बन जंगल तथा जैबिउक बिबिधताको बिनास	२		२	८
मिचाहा प्रजाती	घाँसे मैदान, खेती, वनमा क्षती	३	३	२	१८

वडा नं. ७

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भीरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
खडेरी	कृषि उत्पादनमा कमी, माटोको उर्वराशक्ती ह्रास, भोकमरीको समस्या, रोगकिराको प्रकोप, स्थानीय जातका बाली लोप हुनु, चरन क्षेत्रको कमी, वन क्षेत्रको विनास, जिवजन्तुको बासस्थान नस्ट, वन्यजन्तुको आहाराको अभाव, मिचाहा प्रजातीको प्रकोप, रैथाने वनस्पती तथा जडिबुटी लोप हुनु, वन डढेलो, पानीको मुहानमा सुक्नु, हैजा, झाडापखाला जस्तो रोगका प्रकोपमा बृद्धि	४	४	३	४८
बाढी पहिरो	बालीनाली नष्ट हुनु, माटोको उर्वराशक्ती ह्रास चरन क्षेत्रको कमी, स्थानीय जातका बाली लोप हुनु भोकमरीको समस्या, भू क्षय तथा जमीन कटानी, वन क्षेत्रको विनास, जिवजन्तुको वास्थान नस्ट, झाडा पखाला, रुघाखोकी, जण्डिस जस्ता रोगको प्रकोपमा बृद्धि, भौतिक संरचनाको क्षति	३	४	३	३६
आगलागी	अन्न तथा बिउबिजन नष्ट हुनु, पशु चौपायाहरु मर्नु वन जंगल तथा वन्यजन्तुहरुको विनास वन्यजन्तुहरुको आहाराको अभाव, वन्यजन्तुहरुको बासस्थान नष्ट स्वासप्रस्वास सम्बन्धी रोगको प्रभाव, महामारीको प्रकाप	२	४	३	२४
नदी कटान	खेतीयोग्य जमीन कटान हुनु, चरन क्षेत्रको विनास, भौतिक पूर्वाधारहरुको विनास	२	३	२	१२

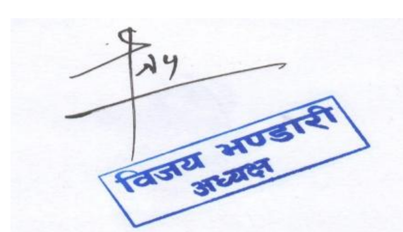

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भीरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
असिना	बालीनालीको नाश, भोकमरी हुन, पशु चौपायाहरुको बिनाश, वन जंगल तथा वन्यजन्तुहरुको विनास, जडिबुटी विनास	२	२	२	८

वडा नं. ८

प्रकोप	असर तथा प्रभावहरु	असरको गम्भिरता	प्रकोप हुन सक्ने सम्भावना	असरको सम्भावना	स्कोर
खडेरी	उत्पादनमा कमि (खाद्य असुरक्षा)	३	३	३	२७
	बनजंगल विनास	२		३	१८
	पानीका मुहान सुकेको	२		३	१८
	आगलागीका घटनामा वृद्धी	२		१	६
	कुपोषण	१		१	३
	रोगहरुको प्रकोप (झाडापखाला, टाइफाइड, भाइरल ज्वरो, घाँटी तथा स्वास प्रस्वास सम्बन्धि समस्या तथा पशु चौपायहरुमा अज्ञात रोगहरुको संक्रमण)	२		१	६
रोगकिरा	बालीनालीमा क्षती	३	४	४	४८
हिमपात	पशु चौपायाहरुको मृत्यु	३	४	४	४८
पहिरो	भौतिक संरचनाहरु (गारेटो बाटो, काठे पुलहरु, सिंचाई कुलोहरु, घरहरु)	२	३	२	१२
	मानविय क्षती (११ जनाको मृत्यु)	३		२	१८
	पशु चौपायाहरु बगाएको	३		२	१८
	खेती योग्य जमिन बगाएको	२		२	१२
बाढी	भौतीक संरचना नष्ट (घर, पुल, बाटो)	४	४	३	४८
	खेतीयाग्य नमीन नष्ट	४		३	४८
असिना	अन्न बाली तथा फलफूल नस्ट	२	२	२	८
	बन्य जन्तुको मृत्यु	१		१	२
	पशु चौपायहरुको मृत्यु	३		३	१८
	उत्पादनमा कमि (खाद्य असुरक्षा)	२		२	८
चट्याङ्ग	मानवीय क्षती	४	३	४	४८
	पशु चौपायहरुको मृत्यु	३		४	३६

माथिको तालिकाले सिमकोट गाउँपालिका क्षेत्रमा देखिएका जलवायु जन्य प्रकोप र तिनको जोखिमको विश्लेषण प्रस्तुत गरेको छ। मुख्य गरि सिमकोट गाउँपालिका क्षेत्रमा देखिएका जलवायु जन्य प्रकोप हरुमा खडेरी, पहिरो, बाढी, हावाहुरी, असिना, मानिसमा रोगको महामारी तथा कृषिमा रोग किराको प्रकोप आदि रहेका छन् । उक्त चित्रले माथि उल्लेखित प्रकोपहरुले असर पारेका क्षेत्रहरु जस्तै कृषि, पशुपालन, खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता, उर्जा तथा जलश्रोत, भौतिक पुर्वाधार तथा बसोबास, मानब स्वास्थ्य र जीविकोपार्जनको विश्लेषण गरेको छ। साथै, यी प्रकोपहरुले पारेका प्रभाव, भविश्यमा यस्ता प्रकोप हुन सक्ने जोखिम र त्यसले पार्न सक्ने प्रभावको जोखिमलाई विश्लेषण गरि समग्रमा प्रकोपको जोखिमको स्तर प्रस्तुत गरिएको छ। माथिको प्रकोप विश्लेषण चित्रका अनुसार सिमकोट क्षेत्रमा खडेरीको प्रकोप र भविस्यमा यसले पार्ने असर अरु प्रकोपको तुलनामा बढी देखिएको छ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

४.३.८ जोखिमको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयास विश्लेषण

यस विधिको प्रयोगबाट जोखिमको प्रभाव, प्रभावको मुख्य क्षेत्र विश्लेषण गर्नुका साथै जोखिमसँग जुध्नका लागि गरिने अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण गरिएको थियो । यो विधि प्रयोग गर्दा प्रभावको स्तर र अनुकूलनका प्रयासहरुको स्तर दुबैलाई १ देखी ३ अंक भार दिई विश्लेषण गरिएको थियो जसमा १ भन्नाले न्यून प्रभाव तथा प्रयास र ३ भन्नाले सबैभन्दा उच्च प्रभाव तथा प्रयास भन्ने बुझिन्छ ।

तालीका २१ : जोखिमको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयास विश्लेषण

क.सं.	जोखिम तथा प्रकोप	प्रभावको मुख्य क्षेत्र	प्रभावहरु	स्तर	अनुकूलनका प्रयासहरु	स्तर
१	खडेरी	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य, भौतिक पुर्वाधार, वन तथा जैविक विविधता, जलस्रोत तथा उर्जा	बालीनाली सुख्ने, खेतीयोग्य जमीन सुख्खा हुने, उब्जनीमा कमी, रोगकीरा लागी बालीनाली उत्पादनमा ह्रास, वनमा आगलागी भएको, पानीको मुहान सुक्नु, पशु चौपायाहरुलाई घाँसपातको समस्या भएको, खेतीपाती, वन र पाटनमा नयाँ झार देखिन थालेको, कृषकहरुलाई बिउ बिजन जोगाउन समस्या भएको, पानीको समस्या भएर झाडापखला फैलीएको	३	अन्य मुलहरुबाट खानेपानीको आवश्यकता पुर्ति गरेको, मुल संरक्षणका कार्यहरु गरेको, टनेल तथा थोपा सिँचाई बाट तरकारी खेति उत्पादन गर्न सुरुवात गरिएको	१
२	पहिरो	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य, भौतिक पुर्वाधार, वन तथा जैविक विविधता, जलस्रोत तथा उर्जा	आवतजावतमा समस्या भएको, भौतीक संरचना जस्तै खानेपानी, पुल, सिँचाइ, विद्युत, घट्ट, सडक नष्ट भएको, घरहरु जोखिममा रहेको, खेतीपाती, पशुपन्छी तथा वनजङ्गलको क्षती, सञ्चार विहिन हुने, स्वास्थ्य तथा शिक्षा क्षेत्रमा असर	३	पहिरो नियन्त्रणका लागि ग्यावियन पर्खाल निर्माण गरिएको भएपनि पर्यापत नभएको, वृक्षारोपण गरिएको, पहिरो क्षेत्रमा भएका घरहरु विस्थापित भई अन्यत्र बसाईसराई गरिएको	१
३	रोगकीरा	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता	केही वर्ष यता रोगकीराको प्रकोप झन बढेको, फेद तथा टुप्पो खाने दुई किसिमको किराले कोदो, चिनु, सिमि जस्ता बालीहरुलाई सखाप पारेको, उत्पादनमा कमी भएको, पशुको आहारामा कमी	३	किरा लागेको हाँगाहरु काट्ने गरेको, रासायनिक तथा जैविक विषादीको प्रयोग गरिएको,	१
४	वन्यजन्तुको असर	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता	बाँदर, दुम्सीले तरकारी तथा फलफुल जस्तै स्याउलाई सखाप पारेको	३	स्थानीयले धपाउने काम गरेको	१

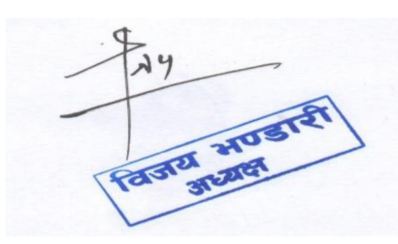

५	आगालागि/वन डढेलो	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य, भौतिक पुर्वाधार, वन तथा जैविक विविधता, जलस्रोत तथा उर्जा	वनजङ्गल, जडिबुटी तथा पशुपन्छीको विनाश, वातावरणमा ह्रास, पानीको मुहान सुक्ने, खडेरी पर्ने, काठ दाउरामा कमी, सोतर स्याउलामा कमी, गाईगोरुलाई आहाराको कमी, सानो सानो बोट बिरुवा नाश हुने	३	सामुदयिक वन उपभोक्ता समुहले जनचेतना जगाउने गरेको, सुकेका काठहरुलाई प्रयोग गरिएको, समुदाय मिलेर निभाउने कार्य गरेको तथा सेना र प्रहरीको मदत लिएको	१
६	बाढी	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य, भौतिक पुर्वाधार, वन तथा जैविक विविधता, जलस्रोत तथा उर्जा	घर, जग्गा, खानेपानी, पुलपुलेसा, सिँचाई, सडक आदी नष्ट तथा जोखिममा रहेको	२	नदी नियन्त्रणको लागी ग्याबिनको बाँध बाँधिएको	१
७	असिना	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य, भौतिक पुर्वाधार, वन तथा जैविक विविधता, जलस्रोत तथा उर्जा	बालीनाली तथा फलफूलमा असर भएको, पशुर्चापायालाई क्षती, टनेलको प्लाष्टिक नोक्सानी	२	चौपायलाई संरक्षित ठाउँमा राखिएको, अन्न तथा गेडागुडी बाहिरबाट खरिद गरी आफू तथा पशुपंक्षी पालेको, टनेलमा खेति गर्न सुरुवात गरिएपनि पर्याप्त नभएको र थप अनुकूलनका कार्यहरु गर्न नसकिएको	१
८	मिचाहा प्रजाती	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, वन तथा जैविक विविधता	नयाँ खालको झार देखिन थालेको जस्ते पँहेलो फुल फुल्ने र कुरो जसले बालीनाली, घाँसे मैदान तथा वनमा यस्ता झारको बिगबिगी बढेको र बालीनाली उत्पादनमा कमी	२	स्थानीयले उखालेर फाल्ने गरेको	१
९	चट्याङ्ग	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य, भौतिक पुर्वाधार, वन तथा जैविक विविधता, जलस्रोत तथा उर्जा	भिरको वस्तीलाई समस्या, पशु चौपायाहरुको क्षती	१	केही नगरेको	१
१०	हिमपात	कृषि तथा खाद्य सुरक्षा, स्वास्थ्य, भौतिक पुर्वाधार	आवतजावतमा समस्या, पशुचौपायाहरुको क्षती, अत्याधीक चिसोले गर्दा मानीसहरुलाई समस्या	१		१

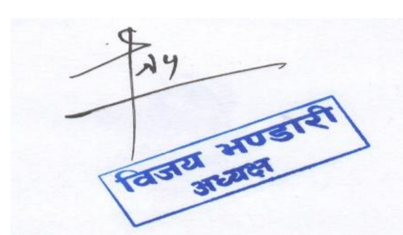

माथि उल्लेखित जोखिमको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण विधिबाट प्रकोपहरुको विश्लेषण गरी तिनको अनुकूलन क्षमताको पहिचान गरिएको छ । माथिको विश्लेषण अनुसार गाउँपालिका क्षेत्रमा खडेरी, पहिरो, रोगकिरा जस्ता प्रमुख प्रकोपहरुको रुपमा देखा परेको तर समुदायबाट उक्त प्रकोपहरुको असर कम गर्न केहि अनुकूलनका प्रयासहरु भएपनि ति पर्याप्त नभएको पाईएको छ । यस विश्लेषणले प्रकोपहरुसँग जुध्न सक्ने क्षमता कम भएकाले ती प्रकोपहरुसँग जुध्न तुरुन्तै अवलम्बन गर्न सकिने अल्पकालिन तथा दिर्घकालिन अनुकूलनका उपायहरु समावेश गरि यथाशिघ्र कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

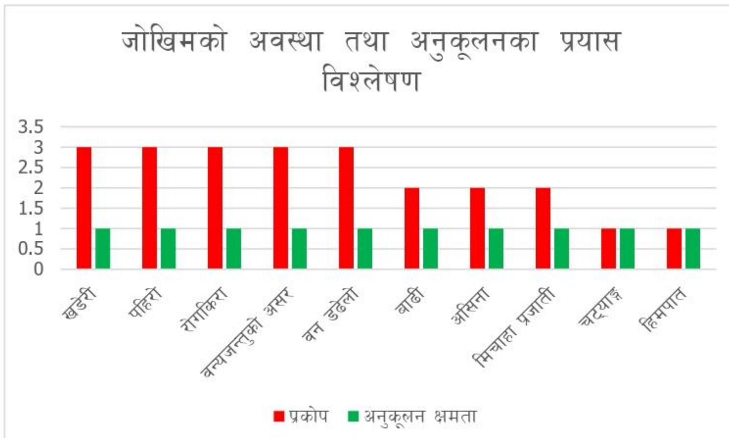

चित्र १५ : गाउँपालिकाको जोखिमको अवस्था तथा अनुकूलनका प्रयासहरुको विश्लेषण

४.३.९ जीविकोपार्जनका स्रोतहरु माथिको प्रभाव विश्लेषण

सिमकोट गाँउपालिकाको क्षमता पहिचान गर्न र जलवायुजन्य प्रकोपबाट समुदायमा परेको असरको विश्लेषणका लागी स्थानीय अनुकूलन योजनाका एक औजार, जीविकोपार्जनका सम्पत्तिहरुको विश्लेषण गरिएको थियो । उक्त विश्लेषणको लागी प्राकृतिक, भौतिक, सामाजिक, मानवीय र आर्थिक सम्पत्ति पहिचान गर्दै हालको अवस्था र गुणस्तर मापन गरिएको थियो । त्यसै गरी भविष्यमा उक्त सम्पत्तीहरुको अवस्था र गुणस्तरको परिदृश्यको बारेमा पनि छलफल एंव विश्लेषण गरियो । जलवायु परिवर्तनसँग जुध्नको लागि यस गाउँपालिका १ देखी ८ वडाहरुमा भएका विभिन्न जिविकोपार्जनका श्रोतहरु तलको तालिकामा उल्लेख गरिएको छ ।

यो विधि प्रयोग गर्दा हालको अवस्था र स्तर लाई मापन गर्न १ देखी ४ अंक भार दिई विश्लेषण गरिएको थियो जसमा ४ भन्नाले हालको अवस्थाको गुणस्तर राम्रा भएको भन्ने वुभिन्छ भने १ भन्नाले गुणस्तर सन्तोसजनक नभएको भन्ने बुभिन्छ ।

तालीका २२: जीविकोपार्जनका स्रोतहरुमा प्रभाव विश्लेषण

जिविकोपार्जनको सम्पती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	स्तर (१-४)
प्राकृतिक सम्पती			
वन	• २० वटा सामुदायिक वन र २६ वटा कवुलियति वन रहेका छन् • वन क्षेत्रमा भारल, कस्तुरी, नावर, भालु, च्याखु, ब्वाँसो र चराहरुमा डाँफे, च्याखुरा, कालिज,	• सामुदायिक वनले कडीकडाउ नगर्ने हो भने वनजंगलको क्षेत्रसँगै वन्यजन्तु, वन पैदावर र जडीबुटीका प्रकार र संख्यामा कमी आउन सक्ने	३

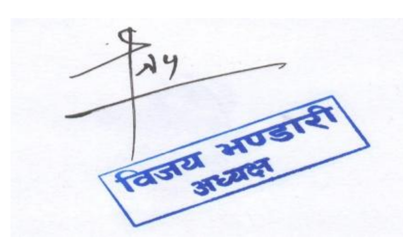

जिविकोपार्जनको सम्पती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	स्तर (१-४)
	मलेवा, ढुकुर पाइन्छन । त्यस्तै वनमा सल्लो, ठिङ्गो सल्ला, गोब्रे सल्ला, बैंस, बाँझ, चुली, धुपी, ओखर, खाँबु, उत्तिस, पिपल, मेल, तारुचुक, धुपी, ठिन्क जस्ता काष्ठजन्य बोट बिरुवाहरु, भोजपत्र, सेता गुराँस, चिमालो, लौंठ, चुम्ला, चुत्रो, ढँटेलो जस्ता बुट्यानहरु रहेका छन् । वन क्षेत्रका जस्ता जटामासी, कटुकी, बन लसुन, सेताक चिनी (खिराउला), गुच्छे च्याउ जस्ता जडिबुटिहरु पाइन्छन भने हालका बर्षहरुमा जडिबुटिहरुको उत्पादनमा कमि आएको छ । • दाउरा तथा घर निर्माणको लागी वन फडानी गर्ने गरेको साथै वन डढेलोका घटनाहरु बढने गरेको	• प्राकृतिक प्रकोपबाट वन क्षेत्र प्रभावित हुने (बाढी, आगलागी, खडेरी, हावाहुरी) • मिचाहा प्रवृत्तिका झारहरु अत्याधिक मात्रामा देखा पर्न सक्ने • पहिरो तथा नदि कटानले वन क्षेत्र घटने • वन क्षेत्रको संरक्षणका लागि गाउँ स्तरमा ऐन तथा कार्यविधिको निर्माण हुनेछ । नदी किनाराहरुमा र खाली ठाउँमा बृक्षारोपण गरी यसको गुणस्तर सुधार्न सकिने • जडिबुटी संकलन केन्द्रको स्थापना गरी रोजगारीको सृजना गर्न सकिने, वन्यजन्तुको संरक्षण गरी पर्यटकलाई आकर्षण गरी पर्यटन उद्योग विकास गर्न सकिने	
जलश्रोत	• कर्णाली, दोजाम कर्णाली, ग्याग्रु खोला, लुडफे खोला, फुने छहडा, हिल्दु खोला, चुकेडी खोला, धारापोरी खोला, घटटे खोला, मर्मे खोला, लाँगा खोला, मेलागाड, भेढीगाड जस्ता नदीनालाहरु छन् । • पानीका प्राकुतिक मूलहरु सुक्दै गएको • पानी पर्ने प्रवृत्तिमा फरकपन हुनाले खोलामा कहिले पानीको बहाव एक्कासी बढ्ने र कहिले पानीको मात्रा कम हुने गरेको • खडेरी तथा पहिरोका कारण खानेपानीका मुलहरु सुकेका साथै भासिएका	पानीका मूलहरु अझै सुक्न सक्ने, पानीको हाहाकार मच्चिन सक्ने पिउने पानी समेत नपाइने स्थिती हुने पानीका स्रोतहरु संरक्षणका लागि मुहान संरक्षण तथा पूर्नभरण पोखरीहरुको निर्माण हुनेछन् । पानीका मुहान क्षेत्र वरिपरि वृक्षारोपण हुनेछ । जंगल र जलाधारको संरक्षण गरेमा खानेपानी, सिँचाइको सुविधा हुन सक्छ ।	
माटो	कृषि योग्य भुमिको माटो पथ्थरिलो छ । यस माटोमा नाइट्रोजन र फोस्फोरस कमि भएता पनि पोटासको परिमाण भने औषतमा उल्लेखनीय भएको पाइन्छ । सेतो र कमेरो माटो पाइन्छ ।	• अन्य जिल्लासँग मोटर बाटोले जोडीएमा माटोमा रसायानिक मल तथ विषादीको प्रयोग बढ्न सक्ने • यहाँ पाइने विभिन्न खनिजहरुको अध्ययन तथा खोज अनुसन्धान गरे आर्थीक स्थिती बढ्न सक्ने	
भौतिक सम्पती			
पूर्वाधार	• भएका सडक सञ्जालको कुल लम्बाई ८७ किलोमिटर र वडा ८ बाहेक सबै वडासम्म मोटर बाटो पुगेको तर गुणस्तरीय नभएको • १८ वटा काठे पुल, झोलुगें पुल, १४२० कि.मि घोडेटो बाटो, ३८ वटा पानी घट्ट, २ वटा आधुनीक घट्ट, ५२६ किलो वाटको हिल्दुम लघु	• विद्यालय भवन, बाटोघाटो, पुलपुलेसा बनाउनुपर्ने • सडक कालोपत्रे हुने • कुलो कुलेसा र नहर बन्दै छन् भविष्यमा राम्रो र गुणस्तर हुनेछन्	१

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

जिविकोपार्जनको सम्पती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	स्तर (१-४)
	जल विद्युत, ५ वटा वडा भवन तथा २४ वटा विद्यालय भवन • १९ वटा ठूला र साना गरी सिंचाई आयोजना • संचारको क्षेत्रमा नेपाल टेलिकम र एनसेलले सेवा प्रदान गरिरहेका छन् भने स्थानीय एफएम तथा डिसहोम टेलिभिजनको सुविधा	• लोडसेडिङको अन्त्य हुनेछ र ठुला उद्योग संचालनका अवसर खुल्नेछन • ढल निकास भविष्यमा व्यवस्थित हुनेछ • स्वच्छ खानेपानीको बिस्तार हुनेछ • सरकारी भवनले गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्ने • अस्पताल पनि गुणस्तरीय हुने र ठुलो ठुलो रोगको उपचार हुने • भविष्यमा विद्यालयको गुणस्तर बढ्दै जाने उच्च तहका क्याम्पस स्थापना भइ विविध विद्याहरु संचालन भई गुणस्तरीय शिक्षाको अवसर प्राप्त हुने • पक्की पुलहरु निर्माण हुनेछ • विस्तारै शहरीकरण बढी यातायात, उद्योग, रोजगारीका अवसर खुल्नेछन् • संचार, सुचना प्रविधिको विकास हुनेछ र बाह्य संसारसँग घुलमिल हुनेछ , • सँगसँगै प्रदूषण पनि वृद्धि हुनेछ ।	
सुचना संचार	• प्रत्येक घरपरिवारको कम्तिमा एक जनासंग मोवाइल फोन भएको • नेटवर्कको पहुँचमा कमी • विद्युत आपुर्तिको व्यवस्था राम्रो नभएकाले सूचना, सञ्चार, उद्योग धन्दा सञ्चालन गर्न बाधा	• राष्ट्रिय प्रशारण लाइन मार्फत विद्युत सेवाको सहज पहुँच हुने • भविष्यमा सबै परिवार सहज नेटवर्कको पहुँचमा हुने	
आर्थिक सम्पती			
बैंक तथा वीत्तीय संस्था	• गाउँपालिकाको वडा न ५ मा र ाष्ट्रिय बाणिज्य बैंक, कृषि विकास बैक र नीजि क्षेत्रका बैंकहरु साथै केहि सहकारी संस्थाहरु पनि सञ्चालन भएका • सहकारी र समुहमा नियमित वचत संकलन गर्ने गरेको	• भविष्यमा सबै जनताहरु बैंक र सहकारीको पहुँचमा पुग्ने • विभिन्न लघु तथा साना उधोग संचालित भइ स्वरोजगार बढ्न सक्ने • बैंकहरु, सहकारी संस्था थप गर्ने र लगानी बढाउन सकिने • आमा समूह, कृषि समुह तथा शहकारीहरु थप सक्रिय हुनेछन् तथा समुहहरुको सामाजिक कार्यमा प्रभावकारिता बढने छ ।	१
सामाजिक सम्पती			
सेवा प्रदायक संघसंस्थाहरु	• वडा कार्यालय, स्वास्थ्य चौकी, इलाका प्रहरी, इलाका वन कार्यलाय रहेका र सो अनुरुप कार्य सम्पादन भएको,	• सेवा प्रदायक संघसंस्थाहरु संग समन्वय नगरे भविष्यमा सबै परियोजना नरहने अवस्था आउने	२

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

जिविकोपार्जनको सम्पती	हालको अवस्था र गुणस्तर	भविष्यको अवस्था (परिदृश्य) र गुणस्तर	स्तर (१-४)
	• हरेक वडामा आमा, युवा तथा टोल सुधार समितिहरु रहेको • १५ वटा प्रमुख मन्दि रहेको र सोही अनुसारका धार्मिक गुठी पनि रहेको • सेवा प्रदायक संघसंस्थाहरु पहिलेको तुलनामा कम लागू भएका		
राजनैतिक नेताहरुसंग सम्बन्ध	• राजनीतिक पहुचमा अभिवृद्धि भएको साथै नेतृत्व विकास भएको • महिलाहरुको निर्णय तहमा सम्मान जनक उपस्थिति रहेको	• राजनीतिक पहुँच अझ बढ्नेछ साथै निर्णय तहमा सबै समुदाय लिगं र जातजातिको सहभागितामुलक उपस्थिति रहने छ	
सामाजिक मुल्य मान्यता	• सामाजिक मुल्य मान्यतामा परिस्कृत हुँदै गएको • छुवाछुत, बहुपती तथा छौपडी प्रथा अझै चलीरहेको	• सामाजिक मुल्यमान्यतामा परिवर्तन हुने	
मानवीय सम्पती			
साक्षरता	• प्रत्येक घरमा सबै बालबालिकाहरु विद्यालय जाने गरेको	• साक्षरता प्रतिशत १०० पुग्ने	१
जनशक्ती उत्पादन तथा रोजगारी	• दक्ष जनशक्ती उत्पादन भएको तर बेरोजगार रहेका • स्नाकोत्तरसम्मको अध्ययन पुरा गरेका व्यक्तीहरु समेत बेरोजगार रहेका • प्राविधिक विद्यालय धेरै नभएकोले दक्ष जनशक्ति तथा दक्ष शिक्षक नभएको • सिकर्मी, डकर्मी, सिलाइ कटाइ, जाली बुनाइ जस्ता सिप भए पनि प्रायाप्त नभएको • गिट्टी कुट्ने जस्ता ज्यालादारी बाट गुजारा गर्ने धेरै रहेका • जलवायु परिवर्तनमा सचेतना एवं ज्ञानको अवस्था केही शिक्षित वर्ग सम्म मात्र रहेको	• दक्ष जनशक्ती उत्पादन हुने तर वेरोजगारीको समस्या रहने • प्राविधिक जनस्रोत बढेर स्वरोजगारको जनसंख्या बढ्ने • दक्ष जनशक्ति तयार गरी आर्थिक सहयोगको व्यवस्था हुने • युवा सशक्तिकरण अभियान हुने र कार्य सञ्चालन हुने • सिपमूलक तालिम संचालन हुने • क्षमता विकास कार्यक्रम गर्ने • सेवामुलक र व्यवसायिक कृषिमा जनस्रोत निर्माण भई बाहिर जाने युवाको संख्यामा कमी आउने	

४.२.१२ विषयगत क्षेत्रमा पारेको प्रभाव

परीमार्जीत स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजनाको खाका २०७६ ले दस वटा विषयगत क्षेत्र र यस विधिबाट सिमकोट गाउँपालिकामा विगत ३० वर्षमा जलवायुमा देखिएको परिवर्तनले विभिन्न क्षेत्रगत प्रभाव तथा हालको अवस्था र भविष्यको अनुमान प्रस्तुत गरिएको छ । पहिलेको अवस्थाबाट वर्तमान अवस्थामा भएको परिवर्तन र भविष्यमा पार्न सक्ने नकारात्मक असरको चित्रण गरिएको छ । जसले जलवायु परिवर्तनको असरबाट अनुकूलन हुन गर्नुपर्ने कामहरूको प्राथमिकीकरण र लेखाजोखा गर्न मद्दत भएको छ ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

तालीका २३ : विषयगत क्षेत्रमा परेको प्रभाव

३० वर्ष अगाडीको अवस्था	हाल सम्म महसुस गरेको प्रभाव	भविष्यको अनुमान	महिला तथा बालबालिकामा पर्न सक्ने प्रभाव
कृषि तथा खाद्य सुरक्षा			
समयमै पानी, वर्षा हुने भएकाले जनताहरुलाई कृषि प्रती उत्सुकता र खाना लाउन पुग्थयो तथा आत्मनिर्भरता, स्थानीय स्तरकै विउ प्रयोग गर्ने भएकाले उत्पादन राम्रो थियो	प्राकृतीक रुपले मौसममा परिवर्तन भइ उत्पादन राम्रो नभएको र कृषि प्रती आत्मनिर्भरता कम हुँदै गएको ।	स्थानीय स्तरमै बिउ उत्पादन गर्न नसकेको कारणले र जनघनत्तव वृद्धि दरले गर्दा खाद्य संकट तथा कृषिमा समस्या उतपन्न हुन सक्ने । अत: स्थानीय स्तरमा माटो परीक्षण गरी सुहाउँदो विउबिजन र मलको उपलब्ध गरीएको खण्डमा कृषि तथा खाद्य सुरक्षामा वृद्धि हुनसक्ने ।	आत्म निर्भर हुने, स्वास्थ्यमा सुधार, गुणस्तरीय पोषणमा पहुँच, रोजगारी वृद्धि तथा जीवीकोपार्जन सुधार
वन, जैविक विविधता तथा जलाधार संरक्षण			
वन जङ्गल कम भएको, वनमा प्रशस्त जडिबुटीहरु जस्तै कटुकी, जटामसी, पाँचऔने, गुच्छे च्याउ, उत्तीस, सेतो चिनी पाइन्थ्यो । शीकारी हुने गरेको थियो । थुप्रै वन्यजन्तु तथा चराचुरुङ्गी जस्तै घोरल, कस्तुरी, नाउर, डाँफे, चाकुरा देखिने गरेको थियो । स्थानीयहरु गैरकाष्ठ पैदावार तथा जडिबुटी विक्रि वितरण थिएन । ताल तलैया, खोलानालामा पर्याप्त पानी थियो ।	वृक्षरोपणले गर्दा वनको क्षेत्रमा वृद्धि, वन, जैविक विविधता तथा जलाधार सम्बन्धी अध्ययन भएको छैन् । चोरी निकासीका कारण वन्य जन्तु तथा पन्छीहरुको संख्यामा कमी, मिचाहा प्रजातिहरु जस्तै पँहेलो गन्धे फुल र कुरो देखिन थालेको र डढेलोको जोखिम बढ्दो कममा रहेको छ । सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति खासै क्रियशिल नरहेको । व्यापार तथा बजारीकरणका कारण जडिबुटी लोप हुने तर्फ लागेको । खडेरीका कारण जलाधार क्षेत्र सुक्दै गएको ।	वन जङ्गलको संरक्षण गर्न सके पर्याप्त मात्रामा क्षेत्र विस्तार हुन सक्ने । वन्य जन्तु तथा पन्छीहरुको चोरी निकासी तथा शिकारमा रोक लगाएमा आर्थीक वृद्धि हुने । जलाधार व्यवस्थापन गर्न सकेमा खडेरीबाट बच्न सक्ने ।	रोजगारीका सिलसिलाका पुरुषहरु घरमा नहुँदा महिलाहरुलाई दाउरा संकलनमा असहजता तथा वन्यजन्तुसँगको द्वन्द्वको जोखिम रहेको हुन्छ । आर्थीक रुपमा स्तरोन्नती, स्वच्छ खानेपानीको उपलब्धता ।
जल तथा उर्जा			
बिजुली नभएको, झरो बाल्ने गरेको, खाना पकाउन सबै परिवारहरुले दाउरा प्रयोग गर्ने गरेको, वैकल्पिक उर्जा सम्बन्धि ज्ञान नभएको, खानको लागी खोला तथा कुवाको पानी प्रयोग गर्ने गरेको । मुहान ठाउँठाउँमा फुट्ने । ती मुहानबाट घण्टौं पानी बोकेर धाउनुपर्ने अवस्था थियो ।	लघु जलविद्युत पुर्ण रुपमा संचालनमा आएपनि ग्रामिण विद्युतीकरणका लागि आवश्यक विजुलीका पोल र जलवायु जन्य प्रकोपका कारण जल विद्युतमा समस्या आइराख्ने । प्राय सबै घरमा सोलार बत्ती जडान गरीएको । खाना पकाउन अधिकाशं परिवार सुधारीएको चुल्हो र बजार क्षेत्रमा केही परिवारहरु एल. पि. जि ग्यासँ तथा विद्युतीय उपकरण प्रयोग गर्दैछन् ।	राष्ट्रिय प्रशारण लाइनमा जडान भई गाउँपालिकामा पुर्ण रुपमा विद्युतीकरण हुनेछ । एल. पि. जि ग्यास तथा विद्युतीय उपकरण र औजारको प्रयोग अधिक हुनेछ । जलको बहुउपयोग हुने र उद्योग कलकारखानाका लागि माग पनि बढ्दो हुनेछ र प्रति व्यक्ति जलको माग बढ्ने छ ।	खाना पकाउन अधिकाशं परिवारले दाउराको प्रयोग गर्ने हुँदा र स्वच्छ उर्जाको प्रयोग नहुँदा महिला, दुधे बालबालिका र वृद्धवृद्धाहरुमा श्वासप्रश्वासको जोखिम अधिक रहेको छ । विद्युतीकरण भएमा कामको चाप घट्ने तथा जीवनयापनमा सहजता आउने ।

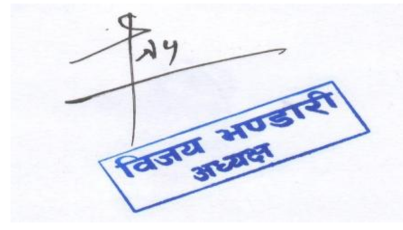

स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई			
कुवाको पानीको प्रयोग, स्वास्थ्य संस्थाहरु नभएको, सरसफाई सम्बन्धी जनचेतना नभएको	खानेपानीको गुणस्तरमा केही मात्रामा सुधार भएको, वडामा स्वास्थ्य केन्द्र तथा गाउँघर क्लीनीक स्थापना भएको, सरसफाईमा सुधार भएको ।	फिल्टर सहितको स्वच्छ खानेपानीको प्रयोग हुने, स्वास्थ्य संस्थाको स्तरोन्नती भई स्वास्थ्य क्षेत्रमा सुधार, सरसफाईमा वृद्धि हुने ।	वृद्धवृद्धाहरुको औसत आयुको वृद्धि, कुपोषणबाट उन्मुत्ती, पानीजन्य रोगबाट बचाउ
स्थानीय ग्रामिण तथा शहरी बस्ती			
पातलो वस्ती, गाउँ केन्द्रीत भएको, अप्ठेरा बाटाहरु, मोटर गाडी केही नभएको , परम्परागत घरहरु भएको	जनसंख्यामा वृद्धि भई वस्ती विस्तार, सबै वडामा मोटर बाटो पुगेको र गाडी, बाइक चल्न थालेको, बजारतिर बसाइ सराइ बढेको	सुविधा सम्पन्न सडकहरु हुने, परम्परागत घरहरुको स्तरोन्नती हुने	यातायात गर्न सहज, समयको बचत
जलवायुजन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन			
समयमै पानी, हिँउ पर्ने, खडेरी नहुने, पहिरो तथा बाढीको समस्या कम हुने, महामारी हुने	हिउँ तथा पानी समयमा नपर्ने जस्ले गर्दा लामा समय खडेरी भोग्नु पर्ने, अत्याधीक वर्षाले गर्दा बाढी पहिरोको प्रकोप बढेको, वन डढेलोको समस्या बढेको, तुँवालोको समस्या देखिन थालेको, कृषि, वन तथा पाटनमा नयाँ नयँ झार देखिन थालेको, खडेरीले गर्दा कृषिमा रोगकीराको प्रकोप बढेको, महामारी कम हुन थालेको	जलवायु परिवर्तनका कारण अनावृष्टि, अतीवृष्टि, अल्पवृष्टि हुन सक्ने, सिँचाईको व्यवस्थापन भएमा खडेरीको समस्याबाट बच्न सकिने, पहिरो नियन्त्रण गर्न वृक्षारोपण तथा तटबन्धनका संरचनाहरु निर्माण हुने, महामारी समस्यको रुपमा नरहन सक्ने	विपद तथा जोखिम न्युनीकरण भई जिवनयापन सरल हुने
उद्योग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार			
कुनै पनि किसिमको उद्योग, कलकारखाना नभएको, यातायात तथा अन्य सुविधाहरु नभएको,	कुटानी, पिसानी तथा पेलानी मिल तथा घट्टहरुको स्थापना भएको, फलफूल प्रशोधन केन्द्र स्थापना, यातायातको सुविधा भएको, विद्युत, सञ्चार, खानेपानी, सिँचाई जस्ता पूर्वाधारको विकास भएको	आवश्यक उद्योगहरुको स्थापना हुने, यातायातको सुविधा विस्तार तथा स्तरोन्नती हुने, अन्य पूर्वाधार तथा विकासको योजनामा स्तरोन्नती हुने	यातायातमा सुविधा भई पर्यटन विकास तथा महिलाहरुलाइ रोजगारीको अवस्था सिर्जना हुने
पर्यटन एंव प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदा			
पर्यटकहरुको आगमन थिएन, रितिरिवाज अनुसार साँस्कृतिक कार्यक्रमहरु मनाएको, गुम्बा, मठ मन्दिरहरु कम भएको तर आस्था धेरै भएको	स्थानीय तथा बाहिय पर्यटकको आगमन बढेको, हाल गुम्बा, मठ मन्दिरहरु बढी भएको तर जनमानसमा आस्था कम हुँदै गएको , होम स्टेको सेवा सुविधा भएको	पर्यटन एंव प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाको प्रबर्धन हुनेछ ।	स्थानीय मेला, चाडमा महिला तथा किशोरी माथिको सम्भावित यौनजन्य आक्रमणजस्ता अपराध कर्मको जोखिम रहने हुन्छ ।
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता, जीविकोपार्जन र सुशासन			

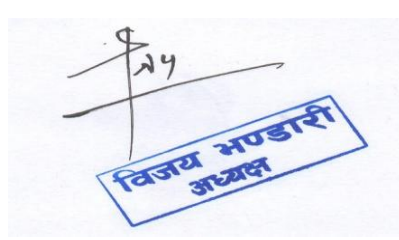

लैङ्गिक तथा सामाजिक विभेद थियो । अभिभावक नभएका बालबालिका, एकल महिला, ज्येष्ठ नागरिक, रोगी, सुत्केरी, गर्भवती, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, हेरचाह गर्ने कोही नभएका महिलाका लागि सङ्क्रमणकालीन पुर्नस्थापना केन्द्र स्थापना गरी राहत र पुर्नस्थापनाको कार्यक्रम सञ्चालन हुँदैन थियो । प्रभावितको समतामूलक पहुँच स्थापना हुँदैन थियो । कृषी तथा पशुपालनमा आधारित जीविकोपार्जन थियो ।	अभिभावक नभएका बालबालिका, एकल महिला, ज्येष्ठ नागरिक, रोगी, सुत्केरी, गर्भवती, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, हेरचाह गर्ने कोही नभएको, महिलाका लागि सङ्क्रमणकालीन पुर्नस्थापना केन्द्रको स्थापना भएको अवस्था छैन् । व्यापारी, व्यवसायी र उद्यमीहरूलाई जलवायुजन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनबारे प्रशिक्षण दिई उनीहरूको जवाफदेहिता, सहभागिता र जिम्मेवारीबोध बढाईएको छ । नेपाल सरकारको प्रचलित कानुनअनुसार विधिको शासन हुन्छ ।	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिताको पुर्ण सुनिश्चितता हुनेछ । अभिभावकविहीन बालबालिकाको खोजीनिती, संरक्षण; गर्भवती, सुत्केरी आमा, नवजात शिशु, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, एकल महिला, बिरामी, ज्येष्ठ नागरिकको आवश्यकीय हेरचाह भएको हुनेछ । प्रभावितको समतामूलक पहुँच स्थापना र सामुदायिक पुनर्निर्माण, स्रोत संरक्षण एवं सेवा सञ्चालनमा वृद्धि भएको हुनेछ । समुदायमा मनोविमर्श सहायता चाहिने प्रभावितहरुको पहिचान गरी उनीहरूको समूहहरूको मागपक्षीय जागृति (Demand-side awareness) उपयोगी कियाकलापहरु संचालन भएको हुनेछ । व्यापार, उद्योगमा आधारित जीविकोपार्जनका स्रोतहरुको पहिचान भएको छ ।	महिला तथा किशोरी माथिको सम्भावित यौनजन्य आक्रमण जस्ता अपराध कर्मको जोखिम रहने हुन्छ । विशेष गरी जीविकोपार्जनको अवसर पुनर्सिजना गर्ने गरी समूह, समिति, संस्थाका गतिविधिहरूको निरन्तरता, तीव्रता सबै वडामा भएको पाईदैन् । व्यापार, उद्योगमा आधारित जीविकोपार्जनका स्रोतहरुमा महिला, दलितको पहुँच कम हुन सक्नेछ ।
जनचेतना अभिवृद्धि तथा क्षमता विकास			
जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका सबालमा जनचेतना अभिवृद्धि तथा क्षमता विकासमा कमी थियो समुदायमा आधारित, तालिम प्राप्त, पूर्व अभ्यासशील स्वयंसेवकहरू थिएनन् ।	राजनीतिक दल तथा भातृ संगठनहरुका सदस्यहरु, निर्वाचित जनप्रतिनिधि, विषयगत निकायका सम्पर्क व्यक्ति, विपद जोखिम व्यवस्थापन क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्थाहरूलाई जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन ऐन, नियम, नीति, रणनीतिक कार्ययोजना बारे अभिमुखिकरण भएको छ। जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धमा सचेतना जगाउने कार्यक्रमहरूको विकास तथा संचालन गर्नका लागि समुदायमा आधारित संघ संस्था, गैरसरकारी सङ्गठन तथा अन्य	महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अपाङ्ग, आदिवासी, दलित, विपन्नको लागि पूर्वसूचना प्रणालीबारे जानकारीमूलक सामाग्रीहरूको तयारी हुनेछ । विद्यालयका पाठयक्रममा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापन सम्वन्धी पाठयक्रम निर्माण गरी अध्ययन, अध्यापनलाई संस्थागत भएको हुनेछ । दलित, महिला, बालबालिका, वृद्धवृद्धा, अपाङ्ग, संकटउन्मुख समुदायहरू र सरोकारवालाहरूका लागि जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी प्रशिक्षण	दलित, महिलाहरुले यस्ता जनचेतना अभिवृद्धि तथा क्षमता विकास कार्यक्रममा प्रतिनिधित्व गर्ने अवसर कम पाउने सक्ने संभावना हुन्छ ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

	सरोकारवालाहरूसँग सहकार्य भएको छ । जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी चेतना तथा प्रशिक्षणका लागि विस्तृत गाउँपालिका स्तरको कार्यक्रमको विकास गरी संचालन भएको छ । वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धि कानुनहरुको सचेतिकरण तथा क्षमता अभिवृद्धिका विशेष कार्यक्रमहरू संचालन भएको छैन । प्रकोप, संकटउन्मुखता तथा जोखिम आँकलन, व्याख्या र समय समयमा अद्यावधिक गर्ने, जोखिम संवेदनशील भू उपयोग योजना तयारी, विपद् प्रभाव मूल्याङ्कन सम्वन्धमा सरोकारवाला र पेशाकर्मीहरूको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम भएको छ । पालिकाले विपद व्यवस्थापन कोष स्थापना गरेको छ ।	कार्यक्रमहरू भएको हुनेछ । विद्यार्थी, अविभावक, शिक्षक, स्वास्थ्यकर्मी, खानेपानी सेवा प्रदायक, सामुदायिक संस्था तथा उपभोक्ताहरूका लागि जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनमा खेल्नुपर्ने भूमिकाबारे जानकारीमूलक सामग्री बनाई प्रचार प्रसार गर्ने, तालिम प्रदान भएको हुनेछ । वन तथा वन्यजन्तु संरक्षण सम्बन्धि कानुनहरुको सचेतिकरण तथा क्षमता अभिवृद्धिका विशेष कार्यक्रमहरू संचालन भएको हुनेछ । विपद् जोखिम न्यूनीकरण र जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका सवाल, समस्या र समाधान माथि अनुसन्धान भएको हुनेछ । तालिम प्राप्त, स्वयंसेवकहरूको प्रथम उद्धारक (First Responder) संयन्त्रको विकास र क्षमता अभिवृद्धि भएको हुनेछ ।	

४.२.१३ पारिस्थितिकीय प्रणालीको संकटासन्नता चित्रण तथा विश्लेषण

सिमकोट गाउँपालिकामा जलवायु परिवर्तनका प्रभाव तथा संभावित जोखिम र तिनीहरुले जैविक विविधता/वन जङ्गल, कृषि र जल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा कस्तो असर पारिरहेको छ भनी पत्ता लगाउनु यस विश्लेषणको उद्देश्य थियो ।

४.२.१३.१ वन जङ्गल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

यस गाउँपालिकामा जलवायु परिवर्तनका प्रभावहरु तथा संभावित जोखिमहरुले वनको अवस्था तथा जैविक विविधतामा के कस्तो असर पारिरहेको छ भनी पत्ता लगाउन यस विधिको प्रयोग गरीएको थियो । वन जङ्गलको पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको जानकारी समुह छलफल र अर्न्तक्रियाबाट संकलन गरिएको थियो । पत्ता लगाईएका जोखिमहरुलाई उच्च-३, मध्यम-२ तथा न्युन-१ वर्गमा विभाजन गरी वन प्रजातीमा परिवर्तन, जीवजन्तुका प्रजातीमा परिवर्तन, वनको अवस्था, यसका संयोजन तथा पारिस्थितिकिय प्रणलीको सेवामा कस्तो परिवर्तन आएको छ भनी विश्लेषण गरिएको थियो ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

तालीका २४ : वन जगंल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

क. सं.	जोखिमहरु	वन प्रजातीमा परिवर्तन	जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	वनको अवस्था/ गुणस्तर	संयोजन	वनको पारिस्थितिकिय प्रणाली सेवामा परिवर्तन	जम्मा
१	खडेरी	२	२	३	१	३	११
२	पहिरो	२	१	३	३	२	११
३	रोगकीरा	२	१	२	१	२	८
४	वन्यजन्तुको असर	२	१	१	१	२	७
५	आगलागी/वन डढेलो	२	३	३	३	३	१४
६	बाढी	१	१	२	३	२	९
७	असिना	१	१	१	१	१	५
८	मिचाहा प्रजाती	२	१	१	१	१	६
९	चट्याङ	१	१	१	१	१	५
१०	हिमपात	१	१	१	२	१	६
	जम्मा	**१६**	**१३**	**१८**	**१७**	**१८**	
	औसत	**१.६**	**१.३**	**१.८**	**१.७**	**१.८**	

४.२.१३.२ कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

जलवायु परिवर्तनका प्रकोपहरुले कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा पारेको प्रभाव विश्लेषण गर्नलाई यो विधि प्रयोग गरिएको थियो । समुहमा छलफल र अन्तर्क्रियाबाट जानकारी संकलन गरिएको थियो । पत्ता लगाईएका जोखिमहरुलाई उच्च-३, मध्यम-२ तथा न्युन-१ वर्गमा विभाजन गरी प्रमुख बालीहरुलाई आधारमानि विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालीका २५ : कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

क.सं.	जोखिमहरु	खेती प्रणालीमा परिवर्तन	कृषि भूमिमा बसोबास गर्ने जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	कृषिजन्य उत्पादन गुणस्तर	कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीको सेवामा परिवर्तन	जम्मा
१	खडेरी	३	२	३	३	११
२	पहिरो	२	१	२	२	७
३	रोगकीरा	३	२	३	२	१०
४	वन्यजन्तुको असर	२	१	३	२	८
५	आगलागी/वन डढेलो	२	३	३	२	१०
६	बाढी	२	१	१	१	५
७	असिना	१	१	१	१	४
८	मिचाहा प्रजाती	२	१	२	२	७
९	चट्याङ	१	१	१	१	४
१०	हिमपात	१	१	१	१	४
	जम्मा	१९	१४	२०	१७	
	औसत	**१.९**	**१.४**	**२.०**	**१.७**	

४.२.१३.३ जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

यस गाउँपालिकामा भएका खोलानाला, पानीका मुहानमा जलवायु परिवर्तनले पारेको असर विश्लेषण गर्न यो विधिको प्रयोग गरिएको थियो । एकातिर जोखिमहरु राखेर र अर्कोतिर पानीका स्रोतहरुमा रहेका वनस्पति र जीवजन्तुमा परिवर्तन,

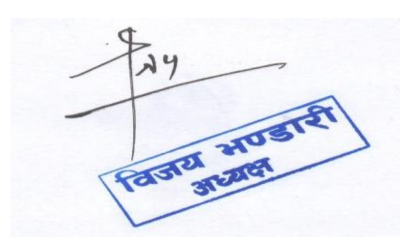

पानीको गुणस्तरमा परिवर्तन, पारिस्थितिकिय प्रणालीको संयोजन तथा तिनका सेवामा परिवर्तन राखी जोखिमको अवस्था विश्लेषण गरिएको थियो । समुहमा छलफल र अर्न्तक्रियाबाट जानकारी संकलन गरिएको थियो । पत्ता लगाईएका जोखिमहरुलाई उच्च-३, मध्यम-२ तथा न्युन-१ वर्गमा विभाजन गरी विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालीका २६: जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परेको जोखिमहरुको विश्लेषण

क.सं.	जोखिमहरु	वनस्पती जल प्रजातीमा परिवर्तन	जिवजन्तु प्रजातीमा परिवर्तन	पानीको अवस्था गुणस्तर	संयोजन	जल पारिस्थितिकिय प्रणालीको सेवामा परिवर्तन	जम्मा
१	खडेरी	२	२	२	३	३	१२
२	पहिरो	१	१	१	१	१	५
३	रोगकीरा	१	१	१	१	१	५
४	वन्यजन्तुको असर	१	१	१	१	१	५
५	आगलागी/वन डढेलो	१	१	१	१	१	५
६	बाढी	२	२	२	२	२	१०
७	असिना	१	१	१	१	१	५
८	मिचाहा प्रजाती	१	१	१	१	१	५
९	चट्याङ	१	१	१	१	१	५
१०	हिमपात	१	१	१	१	१	५
	जम्मा	**१२**	**१२**	**१२**	**१३**	**१३**	
	औसत	**१.२**	**१.३**	**१.२**	**१.३**	**१.३**	

४.२.१३.४ पारिस्थितिकय प्रणालीमा परेको तुलनात्मक रुपमा जोखिम विश्लेषण

विभिन्न पारिस्थितिकिय प्रणालीहरुको विश्लेषण गरे पश्चात निम्न बमोजिमको तालिकामा राखी तुलनात्मक जोखिम विश्लेषण गरिएको थियो ।

तालीका २७: पारिस्थितिकिय प्रणालीहरुको तुलनात्मक जोखिम विश्लेषण

क्र. सं	पारिस्थितिकिय प्रणाली	विविधता	अवस्था/ गुणस्तर	संयोजन	पारिस्थितिकिय प्रणालीमा परिवर्तन	जम्मा	औसत
१	वन पारिस्थितिकिय प्रणाली	१.६	१.३	१.८	१.७	१.८	**१.६४**
२	कृषि पारिस्थितिकिय प्रणाली	१.९	१.४	२.०	०	१.७	**१.७५**
३	जल पारिस्थितिकिय प्रणाली	१.२	१.३	१.२	१.३	१.३	**१.२६**

विभिन्न पारिस्थितिकिय प्रणालीहरुको विश्लेषण गरे पश्चात सबैभन्दा बढी जलवायुजन्य जोखिम कृषि पारिस्थितिकिय प्रणाली, त्यसपछि वन जङ्गल पारिस्थितिकिय र जल (खोला, ताल, नदी) पारिस्थितिकिय प्रणाली परेको पाईयो । कृषि पारिस्थितिकिय प्रणालीमा विविधतामा भन्दापनि अवस्था/ गुणस्तरमा धेरै प्रभाव परेको छ । खडेरी, रोगकिरा, मिचाहा प्रजाती, पहिरो, बाढीले कृषि उत्पादन र गुणस्तरमा ह्रास ल्याएको छ । त्यस्तै वन डढेलो, मिचाहा प्रजाती, पहिरोले वनको क्षेत्रफलका साथै उत्पादकत्व घटाको छ । सिमकोट गाउँपालिकामा पानी नहुनु भन्दा नि पानीको उचीत व्यवस्थापन नहुनु मुख्य समस्या हो । खोला नाला, ताल, मुल आदि पर्याप्त मात्रामा छ र अहिले सम्म यसको प्रयोग हुन नसकेर पनी जल पारिस्थितिकिय प्रणालीमा खासै असर छैन ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

४.३ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका रणनीतिहरुको पहिचान

४.३.१ अनूकुलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना

विपद् जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तनका असरहरूको सामना गरी परिवर्तित सहज जीवनयापन गर्न सक्ने अवस्थाको सृजना गर्ने प्रक्रिया, स्थानीय परिस्थिति अनुसार अल्पकालीन र दीर्घकालीन अनुकूलनका रणनीतिहरूको अवलम्बन गर्न सकिन्छ। यस रणनीति तथा उपायहरु अवलम्बन गरी गाउँपालिकाले तयार गरेको जलवायु परिवर्तन अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनमा सबै सरोकारवालाहरुको सहयोगमा सम्पन्न गरिने छ।

तालिका १ : अनूकुलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना

जलवायु जन्य प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपका असरहरू	समुदायले अपनाएका अनुकूलनका उपायहरू	के ती उपायहरूले काम गरेको छन् ?	के ती उपायहरू दिगो छन् ?	वैकल्पिक अनुकूलनका उपायहरू तथा विपद जोखिम न्यूनिकरण
खडेरी	प्राकृतिक सम्पति, भौतिक सम्पति, आर्थिक सम्पति तथा मानवीय सम्पति	बालीनाली सुख्ने, खेतीयोग्य जमीन सुख्खा हुने, उब्जनीमा कमी, रोगकीरा लागी बालीनाली उत्पादनमा ह्रास, वनमा आगलागी भएको, पानीको मुहान सुक्नु, पशु चौपायाहरुलाई घाँसपातको समस्या भएको, खेतीपाती, वन र पाटनमा नयाँ झार देखिन थालेको, कृषकहरुलाई बिउ बिजन जोगाउन समस्या भएको, पानीको समस्या भएर झाडापखला फैलीएको	सिंचाई कुलो बनाएर पानी लगाएको, पानी बोकेर सिंचाई, टाढाको पानीको मुहानबाट पानी ल्याएर खाएको, खानेपानीका मुहानहरुको संरक्षण, बाली लगाउने समय परविर्तन गरेको, खाद्यान्न किनेर खाएको	केहि काम गरेका छन्	केहि छन्	सिंचाइको लागि दिगो आयोजना व्यवस्था गर्ने, खडेरी प्रतिरोधी बिउबिजनको व्यवस्थापन, संरक्षण पोखरी तथा सिंचाई पोखरी निर्माण ,थोपा तथा फिरफिरे सिंचाई प्रवर्दन गर्ने, मुहान संरक्षण तथा वृक्षारोपण, कम पानीमा हुने बाली प्रवर्दन गर्ने
पहिरो	प्राकृतिक सम्पति, भौतिक सम्पति, आर्थिक सम्पति, सामाजिक सम्पति तथा मानवीय सम्पति	आवतजावतमा समस्या भएको, भौतीक संरचना जस्तै खानेपानी, पुल, सिँचाइ, विद्युत, घट्ट, सडक नष्ट भएको, घरहरु जोखिममा रहेको, खेतीपाती,	वृक्षारोपण, खेतीमा गह्रा बनाएको, ग्याबियन पर्खाल निर्माण गरी पहिरो रोकथामको प्रयास भएका	केहि काम गरेका छन्	केहि छन्	तटबन्धन, ढल निकाश, जनचेतना, कुलो निर्माण, वृक्षारोपण, बायो-इन्जिनीरिंग पद्दति द्वारा पहिरो नियन्त्रण

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

जलवायु जन्य प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपका असरहरू	समुदायले अपनाएका अनुकूलनका उपायहरू	के ती उपायहरूले काम गरेको छन् ?	के ती उपायहरू दिगो छन् ?	वैकल्पिक अनुकूलनका उपायहरू तथा विपद जोखिम न्यूनिकरण
		पशुपन्छी तथा वनजङ्गलको क्षती				
रोग किरा	प्राकृतीक, आर्थिक सम्पति	केही वर्ष यता रोगकीराको प्रकोप झन बढेको, फेद तथा टुप्पो खाने दुई किसिमको किराले कोदो, चिनु, सिमि जस्ता बालीहरुलाई सखाप पारेको, उत्पादनमा कमी भएको, पशुको आहारामा कमी	स्थानीय प्रविधि बाट किटनाशक औषधि बनाई प्रयोग, सलह किरालाई ढोल/झ्याली बजाएर धपाउने,	केहि काम गरेका छन्	छैनन्	एकीकृत शत्रुजीव व्यवस्थापन, जैविक किटनाशक औषधि, कृषि बिमा, रोगकिरा प्रतिरोधी बाली लगाउने, माटो सुधार तालिम दिने
वन्यजन्तुको असर	प्राकृतिक सम्पति, भौतिक सम्पति, आर्थिक सम्पति	बाँदर, दुम्सीले तरकारी तथा फलफुल जस्तै स्याउलाई सखाप पारेको	धपाउने गरेको	छैनन्	छैनन्	छेकबार लागाउने, बाली बीमा, मानव वन्यजन्तु द्धन्द सम्बन्धी सचेतीकरण तथा वडा स्तरमा कोष स्थापना
आगलागि/वन डढेलो	प्राकृतिक सम्पति, भौतिक सम्पति, आर्थिक सम्पति, सामाजिक सम्पति तथा मानवीय सम्पति	वनजङ्गल, जडिबुटी तथा पशुपन्छीको विनाश, वातावरणमा ह्रास, पानीको मुहान सुक्ने, खडेरी पर्ने, काठ दाउरामा कमी, सोतर स्याउलामा कमी, गाईगोरुलाई आहाराको कमी, सानो सानो बोट बिरुवा नाश हुने	समुदायको प्रयासमा निभाउने र नियन्त्रणमा लिने प्रयास भएको, खानेपानी मर्मत सम्भार	केहि काम गरेका छन्	केहि छन्	वृक्षारोपण गर्ने, जनचेतनामूलक कार्यक्रम गर्ने, संरक्षण पोखरी निर्माण गर्ने, अग्नि नियन्त्रण रेखा निर्माण गर्ने तथा अग्नि नियन्त्रण तालिम प्रदान गर्ने, अग्नि नियन्त्रण सामग्री वितरण गर्ने
बाढी	प्राकृतिक सम्पति, भौतिक सम्पति, आर्थिक सम्पति, सामाजिक सम्पति तथा मानवीय सम्पति	घर, जग्गा, खानेपानी, पुलपुलेसा, सिँचाई, सडक आदी नष्ट तथा जोखिममा रहेको	तटबन्धन निर्माण, सिंचाई मर्मत, जग्गा घेरबार, वृक्षारोपण, खाद्यान्न खरिद गरि आपुर्ति गरेको	केहि काम गरेका छन्	केहि छन्	बृहत तटबन्धन, बृक्षारोपण पक्कि सिचाई कुलो, नहर मर्मत, झोलुगे पुल तथा ट्रसपुल निर्माण, सुधारिएको घट्ट निर्माण

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

जलवायु जन्य प्रकोपहरू	प्रभावित जीविकोपार्जनका स्रोतहरू	प्रकोपका असरहरू	समुदायले अपनाएका अनुकूलनका उपायहरू	के ती उपायहरूले काम गरेको छन् ?	के ती उपायहरू दिगो छन् ?	वैकल्पिक अनुकूलनका उपायहरू तथा विपद जोखिम न्यूनिकरण
असिना	प्राकृतिक सम्पति, आर्थिक सम्पति, भौतीक सम्पत्ती	बालीनाली तथा फलफूलमा असर भएको, पशुचौपायालाई क्षती, टनेलको प्लाष्टिक नोक्सानी	खाद्यान्न खरिद गरि आपुर्ति गरेको	केहि छन्	छैनन्	प्लास्टिकको टनेल खेती प्रवर्दन गर्ने, असिना सहने खेती प्रवर्दन गर्ने, बाली तथा पशु बिमा
मिचाहा प्रजाती	प्राकृतिक सम्पति, आर्थिक सम्पति	नयाँ खालको झार देखिन थालेको जस्तै पँहिलो फुल फुल्ने र कुरो जसले बालीनाली, घाँसे मैदान तथा वनमा यस्ता झारको बिगबिगी बढेको र बालीनाली उत्पादनमा कमी	उखालेर फाल्ने गरेको	केहि हद सम्म	छैनन्	ब्रिकेट बनाउने तालीम
चट्याङ	प्राकृतिक सम्पति, आर्थिक सम्पति, मानवीय सम्पत्ती	भिरको वस्तीलाई समस्या, पशु चौपायाहरुको क्षती	केही नगरेको			स्वास्थ्य तथा पशु बिमा, चट्याङ सम्बन्धी सचेतीकरण तालीम
हिमपात	आर्थिक सम्पति, मानवीय सम्पत्ती	आवतजावतमा समस्या, पशुचौपायाहरुको क्षती, अत्याधीक चिसोले गर्दा मानीसहरुलाई समस्या	हिँउ फाल्ने गरेको, दाउराहरु व्यवस्थापन	छैनन्	छैनन्	स्वास्थ्य तथा पशु बिमा

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

४.३.२ अनूकुलन तथा विपद् जोखिम न्युनीकरणका कार्यहरूको प्राथमिकीकरण

पहिचान भएका जोखिम तथा प्रकोपहरूको प्रभावहरू तथा त्यसको लाभ लागत अनुपात लाभान्वित वर्ग आदिलाई मध्यनजर गरी अनुकूलनका उपायहरुको प्राथमिकिकरण तय गरिएको छ । प्राथमिकीकरण गर्ने क्रममा प्रभावकारिता, खर्चको मितव्ययीता, सम्भावना, महिलाप्रति संवेदनशिलता जस्ता उल्लेखित विषय वस्तुहरूलाई अङ्क १ देखि ३ निर्धारण गरिएको थियो जसमा अङ्क १ ले आधार राम्ररी पुरा गर्न नसक्ने तथा अङ्क ३ ले राम्ररी पुऱ्याउन सक्ने जनाउँछ । यस विधिमा खर्चको मितव्ययिता भने कम खर्चिलोलाई अङ्क ३ र धेरै खर्चिलोलाई अङ्क १ मानिएको छ । सबै विश्लेषणको नतिजालाई जोडेर आएको कुल अङ्कहरूलाई ३ भागमा विभाजन गरिएको थियो जसमध्ये १४-१५ अङ्क आएका उपायहरूलाई तत्काल र अत्यावश्यक अवलम्बन गर्नुपर्ने, १२-१३ अङ्कलाई उच्च आवश्यक र ११ भन्दा कमका अङ्क आएकाहरूलाई आवश्यक भनी वर्गीकरण गरिएको थियो । सोअनुसार प्राथमिकीकरण क्रमश: प्रथम, द्धितिय र तृतिय गरी क्रमश श्रेणीबद्ध गरिएको छ ।

तालीका २८: अनूकुलन तथा विपद् जोखिम न्युनीकरणका कार्यहरूको प्राथमिकीकरण

विषयगत क्षेत्र	अनुकुलनका उपायहरु	प्रभावकारिता	सम्भाव्यता	उपयोगिता द्धिगोपन तथा सान्दर्भिकता	मितव्ययिता	लैगिक सम्वेदशिलाता	जम्मा	स्तर
कृषि तथा खाद्य सुरक्षा	स्याउ तथा ओखर खेती प्रवर्दन	३	३	३	३	३	१५	प्रथम
	एकिकृत मिल स्थापना (तेल पेल्ने, कुटानी, पिसानी, थ्रेसर)	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	सिंचाइ कुलो मर्मत तथा स्तरउन्नती	३	३	३	२	२	१३	द्धितिय
	सम्भावीत जडिबुटी खेती प्रर्वद्धन	३	३	३	३	३	१५	प्रथम
	पशु विमा	२	२	३	३	२	१२	द्धितिय
	वाली विमा	२	१	३	२	२	१०	तृतिय
	सुख्खा सहने तथा रोग किरा प्रतिरोधी प्रजातिहरुका विउ वितरण	३	३	२	२	२	१२	द्धितिय
	प्रांगारिक मल तथा जैविक विषादी तयारी तालिम	२	३	३	२	२	१२	द्धितिय
	पशुपालन सम्वन्धि तालिम	२	३	२	२	२	११	तृतिय
	हाई टेक नर्सरीको स्थापना	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	चिस्यान केन्द्रको स्थापना	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	नश्ल सुधारका लागि उन्नत जातको बोका खरिद	३	३	३	२	२	१३	द्धितिय
	सिंचाई कुला मर्मत तथा स्तरउन्नती	३	३	३	१	३	१३	द्धितिय
	थोपा सिंचाईं	३	३	२	२	३	१३	द्धितिय
	फिरफिरे सिंचाई	३	३	२	२	३	१३	द्धितिय

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

	प्लास्टिक घरमा बेमौसमी तरकारी खेती	३	३	३	१	३	१३	द्धितिय
	कम पानी आवश्यक पर्ने नगदे बाली सम्वन्धि तालिम	२	३	२	२	२	११	तृतिय
	घर बगैंचा तालिम	२	३	३	२	२	१२	द्धितिय
	तरकारी खेतीका लागि नर्सरी स्थापना	२	३	३	२	२	१२	द्धितिय
	डाले घाँस रोपण	३	३	२	२	३	१३	द्धितिय
	कृषि उपज संकलन केन्द्रका स्थापना तथा सवलिकरण	२	३	३	१	३	१२	द्धितिय
	फलफुल खेती सम्वन्धि तालिम तथा विरुवा वितरण	३	३	२	१	२	११	तृतिय
	मौरीपालन तालिम तथा घार वितरण	३	३	२	१	२	११	तृतिय
	कृषि वन प्रणाली प्रवर्द्धन	२	३	३	१	२	११	तृतिय
	नर्सरी स्थापना	२	३	३	२	२	१२	द्धितिय
वन, जलाधार तथा जैविक विविधता खानेपानीका स्रोत तथा उर्जा	ढटेलो मार्फत घेरबार	२	३	३	२	३	१३	द्धितिय
	रिजार्ज पोखरी (स्नो फिड)	३	३	३	३	२	१४	प्रथम
	अग्नी नियन्त्रण सम्वन्धि तालिम तथा सामान खरिद	२	३	३	२	२	१२	द्धितिय
	वृक्षारोपण	३	३	३	२	२	१३	द्धितिय
	जडिबुटि भण्डार घर	३	३	३	२	२	१३	द्धितिय
	जडिबुटि पहिचान सम्बन्धि तालिम	२	२	२	२	३	१२	द्धितिय
	वन संरक्षण सम्बन्धि तालिम	२	२	२	२	३	१२	द्धितिय
	एन टि एफ पि संरक्षण तथा विस्तार	३	३	३	२	२	१३	द्धितिय
	खानेपानी मुहान संरक्षण (तारवार, वृक्षारापण, ट्याङ्कि निर्माण)	३	३	२	२	३	१३	द्धितिय
	सुधारिएका घट्ट	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	सुधारिएका चुलो	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	सोलार प्यानल खरिद तथा वितरण	३	३	२	२	३	१३	द्धितिय
	उत्थानशिल खानेपानी योजना निर्माण	३	३	३	२	२	१३	द्धितिय
ग्रामिण तथा शहरी बसोबास उद्योग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार	ढल निकाश तथा व्यवस्थापन	२	२	२	२	२	१०	तृतिय
	जलवायु मैत्रि गाउँ घोषणा	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	स्याउको जुश प्रशोधन केन्द्र	३	३	३	१	३	१३	द्धितिय
	तोरी पेल्ने मेशिन सहयोग	२	२	२	२	२	१०	तृतिय
	कुटानी पिसानी मेशिन	२	२	२	२	२	१०	तृतिय
	फर्निचर उधोग स्थापना	२	३	३	२	२	१२	द्धितिय
	आरन तालिम तथा सामाग्री सहयोग	२	३	२	२	२	११	तृतिय

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

	व्यवसायिक शिप विकास तालिम (सिलाई कटाई तालिम)	३	३	३	१	२	१२	द्धितिय
	पैदल मार्ग निर्माण	३	३	३	१	३	१३	द्धितिय
	अल्लो प्रशोधन केन्द्र स्थापना	२	३	२	२	२	११	तृतिय
पर्यटन एवं प्राकृतिक	पर्यटकीय पैदल मार्ग निर्माण	२	३	२	२	२	११	तृतिय
	ताल संरक्षण कार्यक्रम	२	३	२	२	२	११	तृतिय
स्वास्थ्य खानेपानी तथा सरसफाई	स्ट्रेचर खरिद	३	३	३	२	२	१३	द्धितिय
	प्राथमिक उपचार सम्बन्धि तालिम तथा प्राथमिक उपचार सामग्री खरिद	२	३	२	३	२	१२	द्धितिय
	स्वास्थ्य ईकाइको सबलिकरण	२	३	२	३	२	१२	द्धितिय
	स्वास्थ भवन निर्माण	३	३	३	२	२	१३	द्धितिय
	फोहर व्यवस्थापन केन्द्रको स्थापना	२	३	२	२	३	१२	द्धितिय
	सार्वजनिक शौचालय स्थापना	२	२	२	२	३	११	तृतिय
	महिला स्वयं सेविकालाई जलवायु तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम	२	२	३	२	२	१०	तृतिय
	स्वास्थ्य शिविर संचालन	२	२	२	२	२	१०	तृतिय
विपत जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन	खोज तथा उद्धार सम्बन्धि, विपद नियन्त्रण सम्बन्धि तालिम	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	बाढी, पहिरो नियन्त्रण, तटबन्धन तथा बायोइन्जिनियरिगं	२	२	२	२	२	१०	तृतिय
	वडा स्तरीय जलवायु परिवर्तन तथा विपद व्यवस्थापन कोष	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	जलवायु सूचना केन्द्र स्थापना पालिका स्तरिय	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	वातावरण मैत्री गाउँ निर्माण (घोषणा तथा कार्यविधि निर्माण)	३	३	३	२	३	१४	प्रथम
	जलवायु तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम	३	३	३	२	३	१४	प्रथम

४.३.३ अनुकूलन कार्ययोजनाको निर्माण

अघिल्ला खण्डहरुमा भएका प्राथमिकता अनुसार सहभागितामूलक खुल्ला छलफलको आधारमा र हालसम्म भएको प्रगति तथा बाँकी क्रियाकलापहरु समेतलाई ध्यानमा राखी निम्नानुसार योजना (२०७९/०८० देखि २०८३/८४सम्म) जलवायू परिवर्तन स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना, सिमकोट तयार गरिएको छ । यस योजनामा बजेट अनुमान गर्दा सहभागितामूलक छलफलबाट स्थानीय अनुभव तथा वर्तमान दररेटका आधारमा गरिएको छ ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

तालीका २९ : अनुकूलन कार्ययोजनाहरुको विस्तृत विवरण

क्र.स	क्रियाकलाप	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई लागत (	लाभान्वित घरधुरी	आर्थिक बर्ष (लाखमा) ०७९/८० परिमाण	०७९/८० बजेट	८० /८१ परिमाण	८० /८१ बजेट	८१ /८२ परिमाण	८१ /८२ बजेट	८२ /८३ परिमाण	८२ /८३ बजेट	८३ /८४ परिमाण	८३ /८४ बजेट	कुल अनुमानित बजेट	स्थान	सहकार्य , समन्वयत र जिम्मेवार निकाय	कैफियत
१	**कृषि तथा खाद्य सुरक्षा**																		
	बाली तथा तरकारी खेती																		
१.१	खेतीपातीमा लाग्ने रोगकिरा न्युनीकरणका लागी जैविक विषादी तालिम तथा सामग्री व्यवस्थापन	ल.स.	१	१०	२०	१	१०									१०	बैजीवाडा, वडा १	गा.पा	
१.२	रैथाने वाली जस्तै चिनो, आलु, कागुनो, आदि संरक्षण कार्यक्रम	ल.स.	१	३	५६	१	३									३	वडा ४ हिल्दुम	गा.पा, NCCSP	
१.३	कम पानी आवश्यक पर्ने नगदे बाली सम्बन्धि तालिम र बिउ सहयोग	पटक	१०	१	३००	२	२	२	२	२	२	२	२	२	२	१०	सबै वडा	गा.पा	
१.४	तेल पिसानी मेसिन सहयोग	संख्या	६	१.५	२०६	२	३	२	३	२	३					९	ठेहे, वडा १, वडा ७ ग्वालीखोर, वडा ८ याङगु, स्याँढा, साता	गा.पा	
१.५	IPM तालीम	पटक	८	५	२१९	२	१०	२	१०	२	१०	२	१०			४०	वडा १ दोजाम, वडा ३ तोर्पा, गुम्बा टल्की, वडा ४ स्याम्ने, वडा ६, वडा ८ याङगु, साता	गा.पा	
१.६	गहुँ, कोदो चुट्ने मेसिन	संख्या	४	१.५	२१०	२	३	२	३							६	ठेहे, वडा १, वडा ७ ग्वालीखोर, वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
१.७	रोगकीरा न्युनीकरण सम्बन्धी तालीम	तालीम	५	१	१५०	२	२	२	२	१	१					५	वडा २	गा.पा	
१.८	बाली विविधीकरण सम्बन्धी तालीम तथा सहयोग	तालीम	५	५	१५०	१	५	१	५	१	५	१	५	१	५	२५	वडा २	गा.पा	
१.९	प्राङगारीक खेती सम्बन्धी तालीम तथा सामग्री सहयोग	पटक	१	३	३६	१	३									३	वडा ३, तोर्पा	गा.पा	
१.१०	हाई टेक नर्सरी स्थापना, टनेल खेती तालीम तथा सामाग्री सहयोग	घरधुरी	३१	०.५	३१	१०	५	१०	५	११	५.५					१५.५	वडा ३, लिमाटाङ	गा.पा	
१.११	सम्भावीत जडिबुटी खेती प्रर्वद्धन	वर्गमि	९०	०.१७	१६	२०	३.४	२०	३.४	३०	५.१	२०	३.४			१५.३	वडा ३ गुम्बा टल्की	गा.पा	
१.१२	कम्पोष्ट मल बनाउने तालीम तथा सामग्री सहयोग	टोल	५	१.५	१५०	२	३	२	३	१	१.५					७.५	वडा ३ बरगाउँ, तोर्पा, गुम्बा टल्की, लिमाटाङ, वडा ८ साता	गा.पा	
१.१३	बुराँउसे तरकारी खेती प्रर्वद्धन	घरधुरी	५०	०.५	५०	२५	१२.५	२५	१२.५							२५	वडा ४ बुराउँसे	गा.पा, NCCSP	
१.१४	कृषि तथा भेटेरिनरी सेवा केन्द्र स्थापना	वटा	१	६०	१५०					१	६०					६०	वडा ४ बुराउँसे	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
१.१५	एकिकृत मिल स्थापना (तेल पेल्ने, कुटानी, पिसानी, थेसर)	स्थान	१	३०	२२०					१	३०					३०	वडा ४ बुराउँसे	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

१.१६	बेमौसमी तरकारी खेती तालीम तथा सामाग्री वितरण	घरधुरी	९७	०.२५	३७	१७	४.२५	२०	५	२०	५	२०	५	२०	५	२४.५	वडा ४ स्याम्ने, वडा ६, वडा ७ स्वालीखोर	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
१.१७	जैविक भोलमोल बनाउने तालीम तथा सामग्री सहयोग	पटक	२	१	४७	१	१	१	१							२	वडा ४ स्याम्ने, वडा ६	गा.पा, NCCSP	
१.१८	बाली विविधीकरण तथा बिउबिजन सहयोग	पटक	५	३	२५०	१	३	१	३	१	३	१	३	१	३	१५	वडा ५	गा.पा, NCCSP	
१.१९	उन्नत जातको तरकारीको बिउ वितरण (आलु, बन्दा, काउली)	ल.स.	१	५	२००	१	५									५	वडा ६	गा.पा	
१.२०	सुर्यमुखि खेती सम्बन्धी अध्ययन तथा प्रर्वद्धन कार्यक्रम	ल.स	१	५	२००			१	५							५	वडा ६	गा.पा	
१.२१	रैथाने बालीको बिउ बैंक व्यवस्थापन (जस्तै चिनो, कोइरा, मकै, कागुनो, फापर, भटमास, गुँरास, केराउ, कोदो आदि)	बिउ बैंक	१	१०	२००			१	१०							१०	वडा ६	गा.पा	
१.२२	थ्रेसर मेसिन खरिद तथा जडान	वटा	४	२	५५८	१	२	१	२	१	२	१	२			८	वडा १ दोजाम, वडा ६, वडा ७ स्वालीखोर, वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
१.२३	अल्लो व्यवसाय सम्बन्धी तालीम तथा मेशिन सहयोग	पटक	२	१	६०	१	१	१	१						७	९	वडा ७ स्वालीखोर	गा.पा	
१.२४	घाँस काट्ने मेसिन सहयोग	वटा	२	१	९०			१	१			१	१			२	वडा ७ स्वालीखोर	गा.पा	
१.२५	आधुनीक कृषि सम्बन्धी तालीम	पटक	४	१	१००	१	१	१	१	१	१	१	१			४	वडा ८ सेढा तल्लो	गा.पा	
१.२६	माटो परिक्षण सहित उपयुक्त जातको बाली प्रवर्द्धन	वडा	८	०.५०		८	४									४	सबै वडा	गापा	
१.२७	सामुदायिक बिउ बैंक केन्द्र निर्माण	वटा	१	३०	२६८									१	३०	३०	वडा ८ सेढा तल्लो	गा.पा	
१.२८	तेल प्रशोधन सम्बन्धी तालीम (चुली, ओखर, खाँबु) तथा सामग्री सहयोग	तालीम	२	१	६०	१	१			१	१					२	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
१.२९	चिनो कुट्ने मेसिन सहयोग	वटा	१	१.५	६८			१	१							१	वडा १ दोजाम	गा.पा	
१.३०	तरकारीको बिउ बिजन सहयोग	घरधुरी	६८	०.०५	६८	६८	३.४									३.४	वडा १ दोजाम	गा.पा	
१.३१	घाँस काट्ने मेसिन सहयोग	वटा	१	१.५	६८					१	१.५					१.५	वडा १ दोजाम	गा.पा	
१.३२	कृषि वन प्रणाली प्रवर्द्धन	वटा	८	१०	२४०	२	२०	२	२०	२	२०	२	२०			८०	सबै वडा	गा.पा	
	फलफूल																		
१.३३	स्याउ बगैंचा स्थापना	ल.स.	१	२०	५६			१	२०							२०	वडा ४ डिल्दुम	गा.पा, NCCSP	
१.३४	प्याम्फिक खोलामा स्याउ तथा ओखर खेतीको लागी सहयोग	पटक	२	२०	२००	१	२०	१	२०							४०	वडा २	गा.पा	
१.३५	स्याउको नर्सरी व्यवस्थापन तथा घेरबार	स्थान	१	१५	७०			१	१५							१५	वडा ३, बरगाउँ	गा.पा	
१.३६	स्याउको रोगकीरा नियन्त्रणको लागी प्राविधिक तालीम तथा सहयोग	पटक	३	३	९०	१	३	१	३	१	३					९	वडा ५	गा.पा, NCCSP	
१.३७	स्याउको चाना बनाउने मेसिन सहयोग	वटा	१	१	३६			१	१							१	वडा ३, तोर्पा	गा.पा	

१.३८	भुइ स्याउ खेती तालीम तथा प्रवर्द्धन	ल.स	१	५	२००					१	५					५	वडा ६	गा.पा	
१.३९	स्याउ र ओखर खेती प्रवर्द्धन	स्थान	४	१५	११७	१	१५	२	३०	१	१५					६०	वडा ३ लिमाटाङ, वडा ४ हिल्दुम, वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा	
१.४०	ओखर ब्लक निर्माण	वर्ग मि	१६	०.९४	१६	४	३.७६	४	३.७६	४	३.७६	४	३.७६			१५.०४	वडा ३ गुम्बा टल्की	गा.पा	
१.४१	स्याउ र ओखर सम्बन्धी नर्सरी स्थापना	वर्ग मि	४०	०.५५	३२			२०	११	२०	११					२२	वडा ३ गुम्बा टल्की, वडा ६	गा.पा	
१.४२	फलफूल उत्पादन तथा उत्पादित फलफुलको विविधिकरण सम्बन्धी तालीम तथा सहयोग	पटक	१	१५	१७०					१	१५					१५	वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा	
१.४३	नर्सरी तथा फलफूल जोन विस्तार योजना (स्याउ, ओखर, चुली, काँढे चुक)	ल.स	१	२००	२२०							१	२००			२००	वडा ४ बुराउंसे	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
१.४४	स्याउ तथा ओखर प्रशोधन केन्द्र स्थापना	स्थान	२	२५	२३७							१	२५	१	२५	५०	वडा ४ बुराउंसे र स्याम्ने	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
१.४५	ओखर नर्सरी सम्बन्धी तालीम तथा व्यवस्थापन	स्थान	१	३	१७			१	३							३	वडा ४ स्याम्ने	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
१.४६	गुम्जे स्याउ बगान निर्माण	स्थान	१	१०	२०			१	१०							१०	वडा ८ सेढा तल्लो	गा.पा	
	पशुपालन																		
१.४७	गाई फार्म प्रवर्द्धन कार्यक्रम	ल.स	१	२०	१७					१	२०					२०	वडा ४ स्याम्ने	गा.पा, NCCSP	
१.४८	मौरीपालन सम्बन्धी तालीम तथा सामग्री सहयोग	घरधुरी	४०	०.५	४०					२०	१०	२०	१०			२०	बैजीबाडा, ठेहे, वडा १	गा.पा	
१.४९	बाख्रा, कुखुरापालन सम्बन्धी तालीम तथा बाख्रा कुखुरा सहयोग	घरधुरी	१५	०.५०	१५	५	२.५०	५	२.५०	५	२.५०					७.५०	ठेहे, वडा १	गा.पा	
१.५०	माछापालन सम्बन्धी अध्ययन	अध्ययन	१	३	३००	१	३									३	वडा ४	गा.पा	
१.५१	पशुपालन सम्बन्धी तालीम	पटक	२	३	६०			१	३			१	३			६	वडा ५	गा.पा, NCCSP	
१.५२	गोठ सुधार कार्यक्रम	गोठ	१००	०.२	१००	२०	४	२०	४	२०	४	२०	४	२०	४	२०	वडा ६	गा.पा, NCCSP	
१.५३	नश्ल (भेडा च्याङग्रा) सुधार कार्यक्रम	घरधुरी	२००	०.०५	१००	४०	२	४०	२	४०	२	४०	२	४०	२	१०	वडा ६	गा.पा, NCCSP	
१.५४	खर्क व्यवस्थापन कार्यक्रम	स्थान	२	५	२००			१	५	१	५					१०	वडा ६	गा.पा	
१.५५	उन्नत जातको पशुपालन सम्बन्धी तालीम तथा आयआर्जन कार्यक्रम	पटक	३	३०	६०	१	३०	१	३०			१	३०			९०	वडा ६, वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा	
१.५६	भेँडापालन पकेट क्षेत्र प्रवर्द्धन कार्यक्रम	घरधुरी	४६८	०.१	४६८	१००	१०	१००	१०	१००	१०	१००	१०	६८	६.८	४६.८	वडा ८, सेढा तल्लो	गा.पा	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

१.५७	कुखुरा तथा बढुरपालन सहयोग	घरधुरी	२०	०.१	२०					२०	२					२	वडा ८ सेढा तल्लो	गा.पा	
१.५८	ऊन काट्ने मेसिन सहयोग	वटा	१	१.५	६८	१	१.५									१.५	वडा १ दोजाम	गा.पा	
१.५८	दुग्धजन्य पदार्थको व्यवस्थापनका लागी चिस्यान केन्द्र तथा डेरीको स्थापना	चिस्यान केन्द्र	१	१०				१	१०							१०	पालीका	गापा	
१.५९	खाद्य तथा सुरक्षित माछामासु बजार व्यवस्थापन	स्थान	१	५						१	५					५	वडा ५, ६	गापा	
	जम्मा						१७४		२६०		२५०		३३३		८३	११९०			
२	**वन, जै वक व वधता तथा जलाधार संरक्षण**																		
२.१	वृक्षारोपण (लावराङ) (सल्ला, धुपी, उत्तीस, पिपल, वैंस)	स्थान	१	१५						१	१५					१५	बैजीवाडा वडा १	गा.पा, डि.व.का.	
२.२	माद् पौरी मेला वृक्षारोपण (सल्ला, धुपी, उत्तीस, पिपल, बैंस)	स्थान	१	१५		१	१५									१५	वडा २	गा.पा, डि.व.का	
२.३	कर्णाली सामुदायीक वनमा वृक्षारोपण (सल्ला, धुपी, उत्तीस, पिपल, बैंस)	ब्लक	५	१	३००	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	५	वडा २	गा.पा, डि.व.का.	
२.४	कागशीलामा वृक्षारोपण (सल्ला, धुपी, उत्तीस, पिपल, बैंस)	ब्लक	३	१						१	१	१	१	१	१	३	वडा २	गा.पा, डि.व.का.	
२.५	कर्णाली सामुदायीक वनमा घेरवार	पटक	५	१२	१५०	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	६०	वडा २	गा.पा, डि.व.का	
२.६	पहिरो रोकथामको लागी विद्यालय र स्वास्थ्य चौकी वरपरको क्षेत्रमा वृक्षारोपण (सल्ला, धुपी, उत्तीस, पिपल, बैंस, ढटेलो)	स्थान	४	३.५	२००	१	३.५	१	३.५	१	३.५	१	३.५			१४	वडा २	गा.पा, डि.व.का.	
२.७	ठूलामेला वृक्षारोपण (सल्ला, धुपी, उत्तीस, पिपल, बैंस)	हेक्टर	२५	०.४	५०३	५	२	५	२	५	२	५	२	५	२	१०	वडा २	गा.पा, डि.व.का.	
२.८	स्याडट्याङ क्षेत्र घेरबार तथा वृक्षारोपण (सल्ला, धुपी, उत्तीस, पिपल, बैंस)	हेक्टर	३०	०.४		१५	६	१५	६							१२	वडा २	गा.पा, डि.व.का	
२.९	आगलागी सम्बन्धी जनचेतना कार्यकम तथा आगलागी नियन्त्रण सामग्री सहयोग	पटक	१८	१	५४०	४	४	४	४	४	४	३	३	३	३	१८	वडा ३ बरगाउँ, वडा ६, वडा ७ गवालीखोर	गा.पा, डि.व.का.	
२.१०	वन हेरालु व्यवस्थापन	वार्षिक	५	१	७०	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	५	वडा ३ बरगाउँ	गा.पा, डि.व.का.	
२.११	आगलागी नियन्त्रण सम्बन्धी तालीम तथा आगलागी नियन्त्रण सामग्री सहयोग	वटा	११	०.५	४२४	३	१.५	२	१	२	१	२	१	२	१	५.५	वडा ३ तोर्पा, लिमाटाङ, गुम्बा टल्की, वडा ४ स्याम्ने, बुराँउसे, वडा ६, वडा ८ स्याँडा	गा.पा, डि.व.का.	
२.१२	धोकाम ताल संरक्षण	वटा	१	२५	३१					१	२५					२५	वडा ३ लिमाटाङ	गा.पा, डि.व.का	
२.१३	आगलागी नियन्त्रण सम्बन्धी सामाग्री वितरण	सेट	२	१०	१८१			१	१०	१	१०					२०	वडा ३ लिमाटाङ, वडा ४ बुराँउसे	गा.पा, डि.व.का.	
२.१४	जोखिम क्षेत्र वरीपरी वृक्षारोपण	स्थान	१	६	१६			१	६							६	वडा ३ गुम्बा टल्की	गा.पा, डि.व.का.	
२.१५	चेला- तुडवुर वृक्षारोपण योजना	ल.स.	१	१५	१५०							१	१५			१५	वडा ४ बुराँउसे	गा.पा, डि.व.का	
२.१६	पोरी सा.व.मा वृक्षारोपण (सल्ला, धुपी, उत्तीस, पिपल, बैंस)	ल.स.	१	२	१७					१	२					२	वडा ४ स्याम्ने	गा.पा, डि.व.का.	
२.१७	वृक्षारोपण (सल्ला, धुपी, उत्तीस, पिपल, बैंस)	स्थान	२	१०	५६			१	१०	१	१०					२०	वडा ४ हिल्दुम	गा.पा, डि.व.का	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

२.१८	हिल्दुम चरन खर्क व्यवस्थापन	स्थान	१	२५	५६							१	२५			२५	वडा ४ हिल्दुम	गा.पा, डि.व.का	
२.१९	घाँस रोपण (रिङ्गरोड तथा अन्य सडकमा)	किमि	१०	५	४००	२	१०	२	१०	२	१०	२	१०	२	१०	५०	वडा ५	गा.पा, डि.व.का	
२.२०	पहिरो रोकथामको लागी शिव मन्दीर देखि गुम्बासम्म वृक्षारोपण (ओखर, स्याउ, आरु, चुली, खाँबो, हटेलो, ढालेचुक)	बिरुवा	६०००	०.००१	४००	१५००	१.५	१५००	१.५	१५००	१.५	१५००	१.५			६	वडा ५	गा.पा, डि.व.का	
२.२१	वन संरक्षण तथा संर्बद्धन कार्यक्रम	पटक	१०	०.५	३००	२	१	२	१	२	१	२	१	२	१	५	वडा ५ र ६	गा.पा, डि.व.का	
२.२२	सिमसार संरक्षण	स्थान	१	५	४००					१	५					५	वडा ५	गा.पा, डि.व.का	
२.२३	घिउडुङ्गा संरक्षण	स्थान	१	३	४००							१	३			३	वडा ५	गा.पा, डि.व.का	
२.२४	घाँसको लागी नर्सरी व्यवस्थापन	नर्सरी	१	५	२००	१	५									५	वडा ६	गा.पा, डि.व.का	
२.२५	सान्धारा छोपाखोर वृक्षारोपण (धुपी, भोजपत्र, चिमालो)	स्थान	१	५	२००			१	५							५	वडा ६	गा.पा, डि.व.का	
२.२६	ल्वासुर डाँडा घेरवार तथा वृक्षारोपण (चुली, खाँबु, ढडेलो)	स्थान	१	१०	२००					१	१०					१०	वडा ६	गा.पा, डि.व.का	
२.२७	हुमाने खोला देखि लाम्ना सम्म वृक्षारोपण (सल्लो, पिपल,अतीस)	हेक्टर	२३६	०.०२	२००	२३६	४.७२									४.७२	वडा ६	गा.पा, डि.व.का	
२.२८	लामाचेढा देखि लाम्ना सम्म वृक्षारोपण (सल्ला, तिखेकाँडा)	हेक्टर	६०	०.०२	९०	६०	१.२									१.२	वडा ७ जबाकु टुलीड	गा.पा, डि.व.का	
२.२९	चौखाधारा देखि नगेनी सम्म वृक्षारोपण (हुटेलो, खाँबु, सल्ला)	हेक्टर	३०	०.०२	९०					३०	०.६					०.६	वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा, डि.व.का	
२.३०	नलखोला वृक्षारोपण (बैंस, पिपल, ओखर)	स्थान	१	१	९०							१	१			१	वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा, डि.व.का	
२.३१	गुरगुरे सा.व वृक्षारोपण र घेरवार	ल.स.	१	६	४६८					१	६					६	वडा ८ सेढा तल्लो	गा.पा, डि.व.का	
२.३२	वन वाटिका चरीचौर	ल.स.	१	४	३५०							१	४			४	वडा ८ सेढा तल्लो	गा.पा, डि.व.का	
२.३३	हिँउ पोखरी निर्माण तथा मर्मत (मालीका)	वटा	१	८	४६८			१	८							८	वडा ८ सेढा तल्लो	गा.पा, डि.व.का	
२.३४	दुधकुण्ड सा.व.मा वृक्षारोपण (गोब्रे सल्ला, बाँझ, ठिङ्गे, निगालो)	स्थान	१	४	६५	१	४									४	वडा ८ याङगु	गा.पा, डि.व.का	
२.३५	सुनरवानी सा.व घेरवार (घट्ट खोला चिसयाल)	स्थान	१	१०	५१									१	१०	१०	वडा ८ साता	गा.पा, डि.व.का	
२.३६	खुल्ला जग्गामा वृक्षारोपण (सल्ला, बैंस, निगालो, रैस)	बिरुवा	२००	०.०१	५१	१००	१	१००	१							२	वडा ८ साता	गा.पा, डि.व.का	
२.३७	सुनखानी सा.व. मा वृक्षारोपण (गोब्रे सल्ला, बाँफ, ठिङ्गे, निगालो)	बिरुवा	१०००	०.०१	५१	२००	२	२००	२	२००	२	२००	२	२००	२	१०	वडा ८ साता	गा.पा, डि.व.का	
२.३८	जडिबुटि भण्डार घर	वडा	८	२		२	४	२	४	२	४	२	४			१६	सबै वडा	गा.पा, डि.व.का	

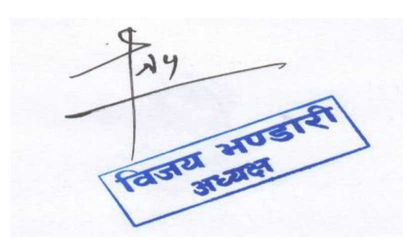

२.३९	गैर काष्ठ वन पैदावार संरक्षण तथा विस्तार	पटक	८	०.५०	२४०	२	१	२	१	२	१	२	१			४	सबै वडा	गा.पा, डि.व.का	
२.४०	जडिबुटि पहिचान सम्बन्धि तालिम	वटा	८	१	२४०	२	२	२	२	२	२	२	२			८	सबै वडा	गा.पा, डि.व.का.	
२.४१	जैविक विविधता संरक्षण तथा डढेलो नियन्त्रणको सुचना सहितको होडिंग बोर्ड स्थापना	वटा	२०	०.१०		१०	१	१०	१							२	सबै वडा	गा.पा, डि.व.का	
२.४२	डढेलो नियन्त्रण सामाग्री वितरण तथा जनशक्ती उत्पादन	वडा	४	१.५		१	१.५	१	१.५	१	१.५	१	१.५			६	वडा ४,५,६,७	गा.पा, डि.व.का	
	जडिबुटी (पाँचऔले, जटामसी, कुटकी, वन लसुन, पदमचाल आदी) प्रशोधन केन्द्र स्थापना																		
	जम्मा						७२		८८		१२५		८९		४४	४१८			
३	**जल तथा उर्जा**																		
	वडा १																		
३.१	बैजीवाडा खानेपानी योजना निर्माण	योजना	१	५०	२०	१	५०									५०	बैजीवाडा वडा १	गा.पा., प्रदेश, गै.स.स	
३.२	बैजीवाडा सिंचाई कुलो निर्माण	कुलो	१	६०	२०	१	६०									६०	बैजीवाडा वडा १	गा.पा., प्रदेश, गै.स.स	
३.३	आधुनीक घट्ट निर्माण	संख्या	१	१०	२०					१	२०					२०	बैजीवाडा वडा १	गा.पा	
३.४	ज्याक्रु कुम्लीक जिउला खानेपानी योजना (एक घर एक धारा)	योजना	१	४०										१	४०	४०	स्यारु वडा १	गा.पा., प्रदेश, गै.स.स	
३.५	गुनढुस्का भल देखि गाउँसम्मको खानेपानी योजना निर्माण (एक घर एक धारा)	स्थान	१	४०				१	४०							४०	ठेहे वडा १	गा.पा., प्रदेश, गै.स.स	४००० मिटर
३.६	गुदुम खानेपानी योजना निर्माण (एक घर एक धारा)	योजना	१	२५		१	२५									२५	ठेहे वडा १	गा.पा., प्रदेश, गै.स.स	
३.७	चौर खानेपानी योजना निर्माण (एक घर एक धारा)	योजना	१	२५						१	२५					२५	ठेहे वडा १	गा.पा., प्रदेश, गै.स.स	
३.८	रातोपानी खानेपानी योजना निर्माण (निमतल देखि स्यागोस सम्म) (एक घर एक धारा)	योजना	१	४५	८०			१	४५							४५	दोजाम वडा १	गा.पा., प्रदेश, गै.स.स	
	वडा २																		
३.९	रलीङ खोला देखि चिचेरेनी सम्म सिंचाई कुलो निर्माण	योजना	१	१२	२००			१	१२							१२	वडा २	गा.पा., प्रदेश,	९० रोपनी खेतीयोग्य जमीन सिंचाई हुने
३.१०	ढाढ खोला देखि मेला सम्मको सिंचाई कुलो निर्माण	योजना	१	४०	३५०					१	४०					४०			
३.११	ठूलामेले देखि खौलेढी हुँदै ठेहे सम्मको खानेपानी योजना निर्माण	योजना	१	१५०				१	१५०							१५०	वडा २	गा.पा., प्रदेश	
३.१२	ढोरा देखि ठेह गाउँमुनी सम्म सिंचाइ कुलो निर्माण	योजना	१	५	३००	१	५									५	वडा २	गा.पा	
३.१३	सापचेटा कुनाउटी सिंचाई कुलो निर्माण	योजना	१	५	१००			१	५							५	वडा २	गा.पा	
३.१४	पाइरीक खोला देखि पहीरपोढी सम्म सिंचाइ कुलो निर्माण	पटक	५	३०	३५०	१	३०	१	३०	१	३०	१	३०	१	३०	१५०	वडा २	गा.पा, प्रदेश	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

३.१५	करला आधुनीक घट्ट मर्मत	संख्या	१	५	४५०	१	५									५	वडा २	गा.पा	
३.१६	टोपेढुङ्गा खानेपानी योजना निर्माण	योजना	१	२०	४५०					१	२०					२०	वडा २	गा.पा, प्रदेश	
३.१७	विद्यालय तथा स्वास्थ्य चोकीमा खानेपानी टयाङ्की निर्माण	टयाङ्की	२	५	२००			१	५	१	५					१०	वडा २	गा.पा, प्रदेश	
३.१८	विद्यालयमा बाल तथा अपाङ्गमैत्री धारा निर्माण	धारा	५	१	२००	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	५	वडा २	गा.पा, प्रदेश	
३.१९	रातामुल सिंचाई निर्माण	कि.मि	१	३०	५०३					१	३०					३०	वडा २	गा.पा, प्रदेश	
३.२०	स्याडटयाड देखि ठेहे सम्म खानेपानी विस्तार	कि.मि	४	५०	५०३			१	५०	१	५०	१	५०	१	५०	२००	वडा २	प्रदेश	
३.२१	स्याडटयाड देखि पाइरीक खोला सम्म सिंचाइ कुलो निर्माण	पटक	२	८०	४५०	१	४०	१	४०	१	४०	१	४०			१६०	वडा २	गा.पा, प्रदेश	
	वडा ३																		
३.२२	गुम्बा टल्की खानेपानी मुहान सरक्षण	संख्या	१	५	६०			१	५							५	वडा ३	गा.पा	
३.२३	गुम्बा टल्की सिंचाई कुलो निर्माण	मिटर	१.७	२५	६०	०.५	१२.५	०.५	१२.५	०.५	१२.५	०.२	५			४२.५			
३.२४	मन्की देवि बरगाउँ सम्म सिंचाइ कुलो मर्मत	कि.मि	४	५	७०	१	५	१	५	१	५	१	५			२०	वडा ३ बरगाउँ	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय	
३.२५	घट्ट मर्मत	संख्या	१	५		१	५									५	वडा ३ बरगाउँ	गा.पा	
३.२६	छोकाम मुहान सिंचाइ कुलो निर्माण	कि.मि	४	१०	१००	१	१०	१	१०	१	१०	१	१०			४०	वडा ३ तोर्पा	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय	
३.२७	सिंचाइ पोखरी निर्माण (जिज्यान र सर्मुथाङ)	वटा	२	२	१००	१	२	१	२							४	वडा ३ तोर्पा	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, गैसस	
३.२८	खानेपानी मुहान संरक्षण (स्यारिक र छुसिल)	स्थान	२	०.५	४०	१	०.५	१	०.५							१	वडा ३ तोर्पा	गा.पा	
३.२९	थोपा सिंचाइ सम्बन्धी सामाग्री सहयोग	वटा	३६	०.१५	३६	१८	२.७	१८	२.७							५.४	वडा ३ तोर्पा	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, गैसस	
३.३०	घट्ट निर्माण (यारछा र लुडबा)	वटा	२	५	३६	१	५	१	५							१०	वडा ३ तोर्पा	गा.पा	
३.३१	मिघक्दुङ देखि वजिङ सम्म सिंचाई कुलो निर्माण	स्थान	१	७५	३१					१	७५					७५	लिमाटाङ वडा ३	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय	
३.३२	आधुनीक घट्ट निर्माण	वटा	३	३०	४७			१	३०	१	३०	१	३०			९०	लिमाटाङ, गुम्बा टल्की वडा ३	गा.पा	
३.३३	रलीङ खोला देखि गुम्बा टल्की गाउँसम्म सिंचाई कुलो निर्माण	कि.मि	१.७	२६.५	६०	०.५	१३.२५	०.५	१३.२५	०.५	१३.२५	०.२	५.३			४५.०५	गुम्बा टल्की वडा ३	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय	
३.३४	गुम्बा टल्की खानेपानी मुहान मर्मत	स्थान	३	१.५	१६	१	१.५	१	१.५			१	१.५			४.५	गुम्बा टल्की वडा ३	गा.पा	
३.३५	थोपा सिंचाइ सम्बन्धी सामाग्री सहयोग	घरधुरी	१६	०.५	१६	५	२.५	५	२.५	६	३					८	गुम्बा टल्की वडा ३	गा.पा	
	वडा ४																		
३.३६	बुराँउसे सिंचाइ कुलो निर्माण	ल.स.	१	२०	१५०			१	२०							२०	वडा ४ बुराँउसे	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

३.३७	स्यालुड्वा धारा व्यवस्थापन योजना	स्थान	१	५	१५०	१	५									५	वडा ४ बुराँउसे	गा.पा, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.३८	बाँडपाल माडु देखि भदउरे सम्म सिंचाई कुलो निर्माण	स्थान	१	२००	१७					१	२००					२००	वडा ४ स्याम्ने	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	
३.३९	स्याम्ने खानेपानी मर्मत	वटा	१	५	१७	१	५									५	वडा ४ स्याम्ने	गा.पा, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.४०	स्याम्ने खोला पँधेरो निर्माण	वटा	१	१२	१७			१	१२							१२	वडा ४ स्याम्ने	गा.पा, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.४१	हिल्दुम सिंचाई योजना निर्माण	ल.स.	१	२००	५६					१	२००					२००	वडा ४ हिल्दुम	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	
३.४२	हिल्दुम खानेपानी योजना निर्माण	वटा	१	१००	५६	१	१००									१००	वडा ४ हिल्दुम	गा.पा, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
	वडा ५																		
३.४३	पँधेराको मुल संरक्षण तथा इन्टेक निर्माण	वटा	२	२०	३५०	१	२०	१	२०							४०	वडा ५ खाद्य टोल	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.४४	सिमको मुल संरक्षण (धारा मर्मत र छाना राख्ने)	वटा	१	५०	१८०									१	५०	५०	वडा ५ तल्लो बजार	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.४५	बरुन्देउको मुल संरक्षण (खानेपानी तथा गाइवस्तुको लागी)	वटा	१	४०	३५०							१	४०			४०	वडा ५ खाद्य टोल	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.४६	सुन्दरी खानेपानी योजना	वटा	१	४०	३५०					१	४०					४०	वडा ५ खाद्य टोल	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.४७	चुकेनी खोला मुल संरक्षण	वटा	१	१०	३५०					१	१०					१०	वडा ५	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.४८	थोपा सिंचाइ सम्बन्धी सामाग्री सहयोग	घरधुरी	२००	०.२५	२००	४०	१०	४०	१०	४०	१०	४०	१०	४०	१०	५०	वडा ५	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	
३.४९	बजारको पानी संकलन धरी सिचाइ टयाङ्की निर्माण मार्फत सिचाँइ गर्ने	टयाङ्की	२	४५	४००			१	४५			१	४५			९०	वडा ५ मैनगाढा छात्रावास वरीपरी	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	
३.५०	विद्युतीय चुल्हो वितरण	घरधुरी	४००	०.१	४००	८०	८	८०	८	८०	८	८०	८	८०	८	४०	वडा ५	गा.पा., प्रदेश	
	वडा ६																		
३.५१	सोलार बत्ती सहयोग कार्यक्रम	घरधुरी	१००	०.२	१००	२०	४	२०	४	२०	४	२०	४	२०	४	२०	वडा ६	गा.पा., प्रदेश	
३.५२	पोखरी निर्माण (जाडवाटा, ग्यामचौडा, धीवस्ने डुङ्गा)	संख्या	३	२	२००	१	२	१	२	१	२					६	वडा ६	गा.पा., प्रदेश	
३.५३	थोपा सिंचाइ सम्बन्धी सामाग्री सहयोग	घरधुरी	२००	०.२५	२००	४०	१०	४०	१०	४०	१०	४०	१०	४०	१०	५०	वडा ६	गा.पा., प्रदेश	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

३.५४	१ घर १ धारा व्यवस्थापन	घरधुरी	२००	०.४	२००	४०	१६	४०	१६	४०	१६	४०	१६	४०	१६	८०	वडा ६	गा.पा., प्रदेश	
३.५५	कालढाँडी खोलाबाट लाम्ना, स्यामचउर, लामपाटी, गढ, चिसामूलसम्म सिंचाई कुलो निर्माण	स्थान	१	१००	२००					१	१००					१००	वडा ६	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	
	वडा ७																		
३.५६	ग्वालीखोर पोखरी निर्माण	वटा	१	५	१७०			१	५							५	वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा., प्रदेश	
३.५७	पानीनउलन पोखरी निर्माण	वटा	१	३.५	१७०	१	३.५									३.५	वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा., प्रदेश	
३.५८	उँधेरा खोला पानी मुहान संरक्षण	वटा	१	०.५	१७०	१	०.५									०.५	वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा., प्रदेश	
३.५९	सिमाने खोला खानेपानी ट्याङ्की निर्माण तथा वितरण	वटा	१	१००	९०			१	१००							१००	वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा., प्रदेश	
३.६०	होमने खोला सिंचाइ कुलो निर्माण	वटा	१	८०	९०					१	८०					८०	वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा., प्रदेश	
३.६१	घट्टे खोला देखि तिबुकसम्म सिंचाई	वटा	१	३०	१७०							१	३०			३०	वडा ७ जबाकु टुलीह	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	
३.६२	आयांरुख छोपाखोर देखि सान्दरा हुँदै ग्वालेखोर खानेपानी योजन	वटा	१	४०	९०			१	४०							४०	वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा., प्रदेश	
३.६३	घट्ट सञ्चालन सम्बन्धी तालीम	व्यक्ती	२	१	९०	१	१	१	१							२	वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा., प्रदेश	
	वडा ८																		
३.६६	दुल्बी, पिसला, राइथाड सिंचाई कुलो निर्माण	स्थान	१	२००	२५०									१	२००	२००	वडा ८ सेढा तल्लो	गापा, प्रदेश	
३.६७	सेढा तल्लो घारघट्ट जलविद्युत मर्मत	स्थान	१	३५	२५०			१	३५							३५	वडा ८ सेढा तल्लो	गापा, प्रदेश	
३.६८	रछ, खाट्टेदुगा खानेपानी योजना	वटा	१	२	२५०									१	२	२	वडा ८ सेढा तल्लो	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.६९	घट्ट खोला घट्ट निर्माण	वटा	१	५	६५	१	५									५	वडा ८ याङगु	गापा, प्रदेश	
३.७०	काठायउर खानेपानी योजना	वटा	१	३०	६५			१	३०							३०	वडा ८ याङगु	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.७१	सुधारिएको फलामे चुलो सहयोग	घरधुरी	६५	०.५	६५	१५	७.५	१०	५	१५	७.५	१५	७.५	१०	५	३२.५	वडा ८ याङगु	गापा, प्रदेश	
३.७२	मुके धारा सिंचाई कुलो निर्माण	स्थान	१	६०	६५					१	६०					६०	वडा ८ याङगु	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	
३.७३	स्वास्थ्य इकाइ खानेपानी योजना	स्थान	१	९	६५	१	९									९	वडा ८ याङगु	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.७४	कुमे खोला देखि लासा सम्म सिंचाई कुलो निर्माण	कि.मि	१०	५	४००	२	१०	२	१०	२	१०	२	१०	२	१०	५०	वडा ८ स्याँढा	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	
३.७५	धारा व्यवस्थापन (पायक पर्ने घरमा मात्र)	घरधुरी	२०	०.५	२०	५	२.५	५	२.५	५	२.५	५	२.५			१०	वडा ८ स्याँढा	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

३.७६	खोले घट्ट देखि हरिचउर सम्म सिंचाई कुलो निर्माण	स्थान	१	३०	२७०	१	३०										३०	वडा ८ स्याँडा	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	
३.७७	गाहेमुज देखि गहिरा चला सम्म खानेपानी योजना	स्थान	१	५५	१७५			१	५५								५५	वडा ८ स्याँडा	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.७८	भिटा खोला देखि चउर सम्म खानेपानी योजना	स्थान	१	४	२५०			१	४								४	वडा ८ स्याँडा	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.७९	कुउरी पँधेरा देखि तिसिरि जिउला सिंचाई कुलो निर्माण	स्थान	१	३	२५०					१	३						३	वडा ८ स्याँडा	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	
३.८०	सेपा र धारा खानेपानी योजना (लेख खानेपानी)	स्थान	१	१०	५१	१	१०										१०	वडा ८ साता	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.८१	बायो ब्रिकेट बनाउने तालीम तथा सामग्री सहयोग	तालीम	१	१.५	३०					१	१.५						१.५	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
३.८२	सिंचाइ कुलो मर्मत (साता र लिगुरेखेत)	वटा	२	१५	५१			१	१५			१	१५				३०	वडा ८ स्याँडा	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	
३.८३	हिमपोखरी निर्माण	वटा	१	२०	५१					१	२०						२०	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
३.८४	पानी घट्ट मर्मत	वटा	१	३	५१	१	३										३	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
३.८५	तली घट्ट देखि तल्लो मल्लो सिंचाई कुलो निर्माण	स्थान	१	५०	९६	१	५०										५०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गा.पा	
३.८६	नुन्पीना देखि कुदुवासम्म सिंचाई कुलो निर्माण	स्थान	१	३०	९६	१	३०										३०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गापा, प्रदेश	
३.८७	लामेला मुहान देखि खोल्सी गाउँ खानेपानी योजना	स्थान	१	७०	९६			१	७०								७०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गापा, प्रदेश	
३.८८	लिर्वाङ बस्ती खानेपानी योजना	धारा	१०	२	९६	२	४	२	४	२	४	२	४	२	४		२०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गापा, प्रदेश	
३.८९	सिनामाई खानेपानी ट्याङ्की निर्माण	स्थान	१	३०	२७५	१	३०										३०	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
३.९०	Metallic Improved Cooking stove निर्माण	वटा	६८	०.५	६८	२५	१२.५	२५	१२.५	१८	९						३४	वडा १ ढोजाम	गा.पा	
३.९१	घट्ट निर्माण	वटा	४	१५	४२०	१	१५	१	१५	१	१५	१	१५				६०	वडा ७ स्वालीखोर, धारापुरी, थाया, चौगनफाया	गा.पा	
३.९२	पाङ्लातम खानेपानी योजना	वटा	१	९०	१००					१	९०						९०	वडा ७ स्वालीखोर	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.९३	टुलीङ सिचाइ कुलो निर्माण	मिटर	५००	०.०९	४०			५००	४५								४५	वडा ७ टुलीङ	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	
३.९४	ठूलो गाउँ तिबुक सिंचाई विस्तार	मिटर	६००	०.०९	४००			२००	१८	४००	३६						५४	वडा ७	गा.पा, सिंचाइ डिभिजन कार्यालय, NCCSP	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

३.९५	चोगनफाया खानेपानी योजना	स्थान	१	४५	८०							१	४५			४५	वडा ७	गा.पा, प्रदेश, खानेपानी तथा सरसफाई डिभिजन कार्यालय	
३.९६	सोलार बत्ती खरिद तथा वितरण	वटा	३००	०.२०	३००	५०	१०	५०	१०	१००	२०	५०	१०	५०	१०	६०	आवश्यकता अनुसार	गापा, नेपाल विद्युत प्राधीकरण	
	जम्मा						६३०		१०४४		१३३१		४३३		४५०	३८८८			
४	स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई																		
४.१	सुरक्षीत डम्पिङ्ग साईटको सम्भाव्यता अध्ययन	अध्ययन	१	५		१	५									५	पालीका	गापा	
४.२	महामारी समबन्धी सचेतना कार्यकम	पटक	४	१	१२५	१	१	१	१	१	१	१	१			४	वडा २, वडा ८ याङगु	गा.पा	
४.३	विद्यालयमा चर्पी निर्माण	संख्या	५	३	२००	१	५	१	५	१	५					१५	वडा २	गा.पा	
४.४	मौसमी रोगको उपचारको लागी आवश्यक औषधी तथा उपकरणको व्यवस्थापन	ल.स	१	१०	४५०			१	१०							१०	वडा २	गा.पा	
४.५	स्वास्थ्यको लागी आवश्यक भवनको निर्माण	भवन	४	३०	५५६					१	३०	१	३०	२	६०	१२०	वडा २, ३ गुम्बा टल्की, ४ स्याम्ने र हिल्दुम	गा.पा, प्रदेश	
४.६	स्वास्थ्य संस्थामा आवश्यक औजार उपकरणको व्यवस्थापन	पटक	२	१	६०	१	१			१	१					२	वडा ३ गुम्बा टल्की	गा.पा	
४.७	स्वास्थ्य चोकी व्यवस्थापन तथा स्तरोन्नती	ल.स	१	५०	१५०									१	५०	५०	वडा ३, बुराँउसे	गा.पा, प्रदेश	
४.८	सार्वजनीक शौचालय निर्माण	वटा	३	३	७५६			१	३	१	३			१	३	९	वडा ४ स्याम्ने र हिल्दुम, वडा ६	गा.पा	
४.९	स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन	पटक	५	१०	६७०	१	१०	१	१०	१	१०	१	१०	१	१०	५०	वडा ४ र ६, वडा ७ स्वालीखोर	गा.पा, प्रदेश	
४.१०	सार्वजनीक शौचालय निर्माण	वटा	२	५		१	५	१	५							१०	वडा ५	गा.पा, प्रदेश	
४.११	सार्वजनीक शौचालय मर्मत	वटा	४	३				१	३	१	३	१	३	१	३	१२	वडा ५	गा.पा, प्रदेश	
४.१२	स्ट्रेचर वितरण	वटा	१०	०.२	६००	५	१	५	१							२	वडा ५	गा.पा, प्रदेश	
४.१३	पूर्ण सरसफाइको लागी सचेतना कार्यकम	पटक	७	१.५	३५०	२	३	२	३	१	१.५	१	१.५	१	१.५	१०.५	वडा ५ र वडा ७ स्वालीखोर	गा.पा, प्रदेश	
४.१४	टोल सरसफाई कार्यकम	पटक	१०	०.२	३००	२	०.४	२	०.४	२	०.४	२	०.४	२	०.४	२	वडा ५	गा.पा	
४.१५	बाल क्लवद्धारा सरसफाइको लागी सचेतना कार्यकम	पटक	१०	०.५	३००	२	१	२	१	२	१	२	१	२	१	५	वडा ५	गा.पा	
४.१६	महिला स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन	पटक	५	१	३००	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	५	वडा ५	गा.पा	
४.१७	फोहोर व्यवस्थापन	स्थान	१	१०	२००					१	१०					१०	वडा ६	गा.पा, प्रदेश	
४.१८	आधारभुत स्वास्थ्य चौकीको स्तरोन्नती	भवन	१	१५	२००							१	१५			१५	वडा ६	गा.पा, प्रदेश	
४.१९	आधारभुत पोषण कार्यकम	वार्षिक	५	१	२००	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	५	वडा ६	गा.पा, प्रदेश	

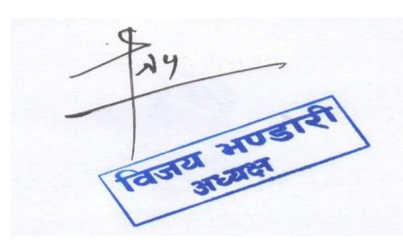

४.२०	घर घरमा शौचालय व्यवस्थापन	वटा	९०	०.३५	९०	१०	३.५	२०	७	२०	७	२०	७	२०	७	३१.५	वडा ७ खालीखोर	गा.पा, प्रदेश	
४.२१	स्याँढा गाउँमा फोहोर व्यवस्थापन	स्थान	१	४	४००	१	४									४	वडा ८ स्याँढा	गापा, प्रदेश	
४.२२	बजार क्षेत्र केन्द्रित सुरक्षीत डम्पिङ्ग साईटको स्थापना	स्थान	१	२५				१	२५							२५	पालीका	गापा	
४.२३	जलको बहुउपयोग Multiple Water Use Scheme (MWUS) योजनाहरुको प्रवर्धन	पटक	८	२	२४०	२	४	२	४	२	४	२	४			१६	सबै वडा	गापा	
	जम्मा						४२		८०		७७		७३		१३६	४०८			
५	**स्थानीय ग्रामिण तथा शहरी बस्ती**																		
५.१	झोलुङ्गे पुल निर्माण	संख्या	१	१००	२०			१	१००						१००	१००	बेजीवाडा वडा न १	गा.पा., प्रदेश, गै स स	
५.२	निलीकांदा पुल निर्माण, तुङ्गलीङ	संख्या	१	१०	२०							१	१०			१०	बेजीवाडा वडा न १	गा.पा.	
५.३	ज्याक्रु कुलीक जिउला बस्तीमा ढल निर्माण	स्थान	१	३०						१	३०					३०	स्यास्रु वडा नं १	गा.पा., प्रदेश, गै स स	
५.४	ठेहे बस्तीमा ढल निर्माण	स्थान	१	५०				१	५०							५०	ठेहे वडा न १	गा.पा.	
५.५	झाटोट पुल निर्माण	स्थान	१	५०						१	५०					५०	ठेहे वडा नं १	गा.पा	
५.६	ठेहे बस्ती बिस्तार गुरुयोजना निर्माण	योजना	१	२०		१	२०									२०	ठेहे वडा नं १	गा.पा., प्रदेश, गै स स	
५.७	बागचाल्न देखि छिन्छेरानी सम्म सडक ढल निर्माण	कि.मि	३	३३	७०					१	३३	१	३३	१	३३	९९	बरगाउँ वडा न ३	गा.पा., प्रदेश, गै.स.स, सडक डिभिजन कार्यालय	
५.८	समुदायमा उत्पादन भएको तरकारी तथा फलफूलको व्यवस्थापन तथा बजारीकारण (भण्डार स्थल)	स्थान	३	१०	४६६			२	२०	१	१०					३०	लाङ्डु, बुराँउसे वडा ३, वडा ४, वडा ६	गा.पा., प्रदेश, गै.स.स	
५.९	पारिदगरा देखि खोला सम्म ढल निर्माण	स्थान	१	५०	१७									१	५०	५०	वडा ४ स्याम्ने	गा.पा., प्रदेश, गै स स	
५.१०	ढल निर्माण	स्थान	१	५०	५६							१	५०			५०	वडा ४ हिल्दुम	गा.पा., प्रदेश	
५.११	शिव मन्दिर नजीक बाल उद्यान निर्माण	वटा	१	३०	६००							१	३०			३०	वडा ५	गा.पा., प्रदेश	
५.१२	कोसेली घरको व्यवस्थापन	संख्या	१	१५	२००					१	१५					१५	वडा ६	गा.पा., प्रदेश	
५.१३	फोहोर व्यवस्थापन	वार्षिक	५	५	२००	१	५	१	५	१	५	१	५	१	५	२५	वडा ६	गा.पा., प्रदेश	
५.१४	बारा देखि जोगी पीनारासम्मको ढल निर्माण	स्थान	१	५०	२००							१	५०			५०	वडा ६	गा.पा., प्रदेश	
५.१५	बारा देखि जोगी मुग्राधारा सम्मको ढल निर्माण	स्थान	१	३०	२००			१	३०							३०	वडा ६	गा.पा., प्रदेश	
५.१६	मानसरोवर विद्यालय देखि रेलिम सम्म ढल निर्माण	स्थान	१	३०	२००					१	३०					३०			
५.१७	दलित बस्तीमा ढल निर्माण	स्थान	१	३०	२००							१	३०			३०			

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

५.१८	गाउँ देखि टिवुकसम्म ढल निकासा	मि.	३००	०.२	१७०	१५०	३०	१५०	३०							६०	वडा ७ स्वालीखोर	गापा, प्रदेश	
५.१९	ढल निकासा निर्माण	स्थान	१	१००	६५			१	१००							१००	वडा ८ याङगु	गापा, प्रदेश	
५.२०	स्याँडा गाउँमा ढल व्यवस्थापन	कि.मि	२०	०.४	४००	५	२	५	२	५	२	५	२			८	वडा ८ स्याँडा	गापा, प्रदेश	
५.२१	कुउरी खोला देखि खोले घट्ट सम्म ढल व्यवस्थापन	कि.मि	३	०.४	२५०	३	१.२									१.२	वडा ८ स्याँडा	गापा, प्रदेश	
५.२२	माज साङगु गारघट्ट फलामे पुल निर्माण	मि.	१००	०.१	४००									१००	१०	१०	वडा ८ स्याँडा	गापा, प्रदेश	
५.२३	सिनामाई देखि चिनचेनी सम्म ढल निमार्ण	स्थान	१	२	२००					१	२					२	वडा ८ स्याँडा	गापा, प्रदेश	
५.२४	साता ढल निकास र वर्षायामको पानी नियन्त्रण	कि.मि	३	१५	५१	१	१५	१	१५	१	१५					४५	वडा ८ स्याँडा	गापा, प्रदेश	
५.२५	खोल्सी गाउँ ढल निर्माण	स्थान	१	५०	९६							१	५०			५०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गापा, प्रदेश	
५.२६	स्वालीखोर ढल निर्माण	मि.	६००	०.०९	८०					३००	२७	३००	२७			५४	वडा ७ स्वालीखोर	गापा, प्रदेश	
	जम्मा						७२		३५२		२१९		२८७		१९८	११२८			
६	**जलवायुजन्य प्रकोप न्यूनीकरण तथा विपद जोखिम व्यवस्थापन**																		
६.१	सडक व्यवस्थापनको लागी तारभाली निर्माण	मि.	६००	०.१०		६००	६०									६०	ठेहे वडा न १	गा.पा	
६.२	चाइला जाने सडक व्यवस्थापनको लागी तारभाली निर्माण (तल्लो सड्ड	स्थान	१	५०	८०			१	५०							५०	दोजाम टोल वडा नं १	गा.पा, प्रदेश	
६.३	च्याँकाइ पहिरो नियन्त्रण	स्थान	१	२०	८०			१	२०							२०		गा.पा, प्रदेश	
६.४	भाड घट्ट देखि मोहापोल्न सम्म नदि नियन्त्रण	पटक	५	४०	३००	१	४०	१	४०	१	४०	१	४०	१	४०	२००	वडा २	गा.पा, प्रदेश	
६.५	रम्पादेव मन्दिर र पँधेरी खोला पहिरो नियन्त्रण	पटक	२	७	३५०					१	७	१	७			१४	वडा २	गा.पा, प्रदेश	
६.६	भार टोट देखि कुनाउटी सम्म तटबन्धन निर्माण	कि.मि.	३	८०	५०३					१	८०	१	८०	१	८०	२४०	वडा २	गा.पा, प्रदेश	
६.७	वडा कार्यालय देखि खिउसे सम्म तटबन्धन निर्माण	मि.	६००	०.१	७०	३००	३०	३००	३०							६०	बरगाउँ वडा ३	गा.पा, प्रदेश, सघ, गैसस	
६.८	अल्छीक देखि ताक्चीरीक सम्म तटबन्धन निर्माण	कि.मि	१	४०	२८					१	४०					४०	तोर्पा वडा ३	गा.पा, प्रदेश	
६.९	छिफलुवा देखि अल्छीकसम्म तटबन्धन निर्माण	कि.मि	१	३०	९							१	३०			३०	हुटिक वडा ३	गा.पा, प्रदेश	
६.१०	पहिरो नियन्त्रणको लागी सडक तल माथी तटबन्धन निर्माण	कि.मि	२	१२.५	१६	१	१२.५	१	१२.५							२५	लाङ्दु, वडा ३	गा.पा, सडक डिभिजन कार्यालय	

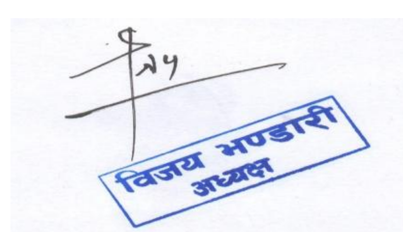

६.११	लिमाटाङ गाउँ देखि गारसिङ सम्म पहिरो नियन्त्रण	स्थान	१	८०	३१					१	८०					८०	लिमाटाङ गाउँ वडा ३	गा.पा, प्रदेश	
६.१२	गुम्बा टल्की जाने बाटो तलमाथी तटबन्धन	मि.	२००	०.१२५	२०			१००	१२.५	१००	१२.५					२५	गुम्बा टल्की, वडा ३	गा.पा, प्रदेश	
६.१३	टाकमोड जोड देखि स्यालुडवा सम्म पहिरो नियन्त्रण	घ.मि	६००	०.०९२	१५०	२००	१८.४	२००	१८.४	२००	१८.४					५५.२	वडा ४ बुराँउसे	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
६.१४	लाङ पहिरो नियन्त्रण	घ.मि	३०	०.१	१५०	३०	३									३	वडा ४ बुराँउसे	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
६.१५	रलीङ सुरका पहिरो नियन्त्रण	घ.मि	५०	०.१	१५०			२५	२.५	२५	२.५					५	वडा ४ बुराँउसे	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
६.१६	कोडदाङ पहिरो नियन्त्रण	घ.मि	१२०	०.१	१५०			४०	४	४०	४	४०	४			१२	वडा ४ बुराँउसे	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
६.१७	मन्की खोला देखि टालाप पहिरो नियन्त्रण	घ.मि	२५०	०.१	२००			१००	१०	१००	१०	५०	५			२५	वडा ४ बुराँउसे	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
६.१८	बुराँउसे ढल व्यवस्थापन तथा बाढी नियन्त्रण योजना	ल.स.	१	१२०	१५०			१	१२०							१२०	वडा ४ बुराँउसे	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
६.१९	घट्टे खोला बाढी नियन्त्रण	ल.स	१	१००	१५०	१	१००									१००	वडा ४ बुराँउसे	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
६.२०	स्यामने खोला तटबन्धन	ल.स	१	१००	१७					१	१००					१००	वडा ४ स्याम्ने	गा.पा, प्रदेश, NCCSP	
६.२१	रागलङना बाढ देखि हिल्दिम छड्डा सम्म पहिरो नियन्त्रण	ल.स.	१	१००	५६	१	१००									१००	वडा ४ हिल्दुम	गा.पा, प्रदेश	
६.२२	हुमाने खोला देखि हिल्दुम छड्डा सम्म पहिरो नियन्त्रण	ल.स.	१	१००	५६			१	१००							१००	वडा ४ हिल्दुम	गा.पा, प्रदेश	
६.२३	पहिरो नियन्त्रणको लागी तटबन्धन निर्माण	कि.मि.	२	५०	६००	१	५०	१	५०							१००	वडा ५	गा.पा, प्रदेश	
६.२४	आलेखोला नदी नियन्त्रण कार्यक्रम	मि.	२०००	०.१	६००	४००	४०	४००	४०	४००	४०	४००	४०	४००	४०	२००	वडा ५	गा.पा, प्रदेश	
६.२५	चौबा देखि शिव मन्दिर सम्म पहिरो नियन्त्रण तथा गोरेटो बाटो मर्मत	मि	१०००	०.०९	६००	३००	२७	३००	२७	४००	३६					९०	वडा ५	गा.पा, प्रदेश	
६.२६	चौतारा मन्दिर पहिरो नियन्त्रण	कि.मि.	१०	१०	१७०	२	२०	२	२०	२	२०	२	२०	२	२०	१००	वडा ७ मानुधारा	गापा, प्रदेश	
६.२७	नलखोला पहिरो नियन्त्रण	कि.मि	७	१०	९०			२	२०	२	२०	२	२०	१	१०	७०	वडा ७ स्वालीखोर	गापा, प्रदेश	
६.२८	खाप्यता भुवानी पहिरो नियन्त्रण	कि.मि.	१०	१०	९०	२	२०	२	२०	२	२०	२	२०	२	२०	१००	वडा ७ स्वालीखोर	गापा, प्रदेश	

६.२९	सेढा तल्लो खोला तटबन्धन	स्थान	१	६	२५०					१	६					६	वडा ८ सेढा तल्लो	गापा, प्रदेश	
६.३०	याङगु गाउँ माथीको पहिरो नियन्त्रण (सल देखि सुम सम्म)	स्थान	१	९	६५			१	९							९	वडा ८ याङगु	गापा, प्रदेश	
६.३१	घट्टेखोला तटबन्धन निर्माण	स्थान	१	४	६५					१	४					४	वडा ८ याङगु	गापा, प्रदेश	
६.३२	गारघट्ट साना जलविद्युत बाढी पहिरो नियन्त्रण	कि मि	५	१०	४००	१	१०	१	१०	१	१०	१	१०	१	१०	५०	वडा ८ स्याँढा	गापा, प्रदेश	
६.३३	चउके ढुङ्गा देखि गुम्मा सम्म पहिरो नियन्त्रण	स्थान	१	६५	२७०							१	६५			६५	वडा ८ स्याँढा	गापा, प्रदेश	
६.३४	बटुम ढाढोकुलो र लागामाडु घट्ट डाँडा पहिरो नियन्त्रण	स्थान	३	१५	६			१	१५	१	१५	१	१५			४५	वडा ८ साता	गापा, प्रदेश	
६.३५	सबुधारा पहिरो नियन्त्रण	स्थान	१	४०	५१					१	४०					४०	वडा ८ साता	गापा, प्रदेश	
६.३६	छिल्सा धारा सरक्षण (स्याबीयन निर्माण)	स्थान	१	१५	५१			१	१५							१५	वडा ८ साता	गापा, प्रदेश	
६.३७	लागामाडु बाटो पहिरो मर्मत	स्थान	१	१०	५१	१	१०									१०	वडा ८ साता	गापा, प्रदेश	
६.३८	लिवाड खर्क बाढी पहिरो नियन्त्रण	स्थान	१	२.५	९६	१	२.५									२.५	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गापा, प्रदेश	
६.३९	मालीका पहिरो नियन्त्रण (२ किमि गेबियन तारभ्काली तथा वृक्षारोपण)	कि मि	२	५	२००			१	५	१	५					१०	वडा ८ स्याँढा	गापा, प्रदेश	
६.४०	स्यालीखोर सनसाइन बाडिँड देखि साप्चाटा पहिरो नियन्त्रण	मि.	४००	०.०९	४००	४००	३६									३६	वडा ७	गापा, प्रदेश	
६.४१	डाँडाफाया वस्ती पहिरो नियन्त्रण	मि.	१००	०.०९	३००	१००	९									९	वडा ७	गापा, प्रदेश	
६.४२	चुर्कढी खोला पहिरो नियन्त्रण	मि	५०	०.२०	३५					५०	१०					१०	वडा ७	गापा, प्रदेश	
६.४३	पालिका स्तरीय विपद पूवतयारी तथा प्रतीकार्य योजना	योजना	१	१०		१	१०									१०	पालीका	गापा	
६.४४	खोज तथा उद्धार सम्बन्धि, विपद नियन्त्रण सम्बन्धि तालिम	तालीम	१६	०.५०	४८०	४	२	३	१.५	३	१.५	३	१.५	३	१.५	८	सबै वडा	गापा, NCCSP	
६.४५	वडा स्तरीय जलवायु परिवर्तन तथा विपद व्यवस्थापन कोष सञ्चालन	कोष	८	१०		८	८०									८०	सबै वडा	गापा	
६.४६	माध्यमीक विद्यालय स्तरीय जलवायु परिवर्तन तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी तालीम	तालीम	०.२५	५	१५०	१	०.२५	१	०.२५	१	०.२५	१	०.२५	१	०.२५	१.२५	विद्यालय	गापा, NCCSP	
६.४७	पालिका स्तरिय जलवायु सूचना केन्द्र तथा विपद सिकाई केन्द्र स्थापना	केन्द्र	१	१०				१	१०							१०	पालीका	गापा, NCCSP	
६.४८	जलवायु तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम	पटक	२५	०.२५	७५०	५	१.२५	५	१.२५	५	१.२५	५	१.२५	५	१.२५	६.२५	जोखिम बस्तीमा	गापा, NCCSP	
६.४९	सबै सार्वजनिक भवनहरू, विद्यालयहरू, अस्पतालहरू तथा महत्वपूर्ण पूर्वाधारहरूमा धुँवा डिटेक्टर र आगलागी अलामंको विकास र जडान	वटा	५०	०.१०						५०	५					५	पालीका	गापा	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

६.५०	गाउँपालिकाका आपत्कालिन उद्धार सामाग्री भण्डारण गृहको स्थापना	भवन	१	१०		१	१०									१०	पालीका	गापा	
६.५१	स्थानीय विद्यालयहरुका विपद जोखिम व्यवस्थापन योजना (SDRMP) निर्माण	योजना	२०	१		४	४	४	४	४	४	४	४	४	४	२०	सबै विद्यालय	गापा, शिक्षा सान्वय इकाई	
६.५२	पहिरोको पुर्वसुचना प्रणाली स्थापना	स्थान	१	१०				१	१०							१०	पालीका	गापा	
६.५३	मौसम सम्वन्धि जानकारी तथा स्टेसन स्थापना	स्थान	१	५						१	५					५	पालीका	गापा	
	जम्मा						६६१		६२९		६०१		३६०		२२४	२४७५			
७	**उधोग, यातायात तथा भौतिक पूर्वाधार**																		
७.१	खलेवुङ्ग देखि घारेन्ढी सम्मको खेतबारी घेरबार	स्थान	१	४०	२०			१	४०							४०	बैजीवाडा वडा १	गा.पा , प्रदेश, गै स स.	
७.२	प्रहरी चौकी घेरबार	स्थान	१	१०										१	१०	१०	स्यारु वडा १	जिल्ला प्रहरी कार्यालय	
७.३	कुल्लीक जिउला घेरबार	स्थान	१	२०								१	२०			२०	स्यारु वडा १	गा.पा	
७.४	वडा कार्यालय भवन निर्माण	भवन	१	२५		१	२५									२५	वडा १	गा.पा	
७.५	धारापारा देखि गाउँ सम्म सडक निर्माण	स्थान	१	५०								१	५०			५०	ठेहे वडा १	गा.पा , प्रदेश	६००० मि
७.६	उदारी खोला देखि कङ्गेघर सम्म सडक निर्माण	स्थान	१	३५						१	३५					३५	ठेहे वडा १	गा.पा	
7.8	टकरीमा देखि ब्याकाङ सम्म घेरबार	स्थान	१	४०	८०									१	४०	४०	दोजाम टोल वडा न १	गा.पा., प्रदेश	
7.9	तुल्लीन गउढाँ देखि भयन गउढाँ, पारमासाङ सम्मको रातोपानी जाने बाटो निर्माण	स्थान	१	९०	८०									१	९०	९०	दोजाम टोल वडा नं १	गा.पा., प्रदेश	
7.10	खेलकुद मैदान निर्माण	स्थान	३	८०	३३६					१	८०	१	८०	१	८०	२४०	दोजाम टोल वडा न १, हिल्दुम वडा ४, वडा ६	गा.पा., प्रदेश	
7.11	पोल्कोन देखि बिफयारको लागी काठे पुल निर्माण	पुल	१	३०	८०					१	३०					३०	दोजाम टोल वडा नं १	गा.पा., प्रदेश	
7.12	पिन्चार देखि नरेजैक सम्मको गोरेटो बाटो मर्मत	स्थान	१	५०	७२							१	५०			५०	वडा २	गा.पा., प्रदेश	
7.13	चौथ देखि चिचरेनी सम्मको स्याउ खेती घेरबार	पटक	५	२०	१५०	१	२०	१	२०	१	२०	१	२०	१	२०	१००	वडा २	गा.पा., प्रदेश	
7.14	गुम्बा देखि कागशीलासम्म सडक निर्माण	पटक	५	१६	५००	१	१६	१	१६	१	१६	१	१६	१	१६	८०	वडा २	प्रदेश	
7.15	मुहेनी खोला देखि धामीन हुँदै स्यारु सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	पटक	५	२०	५००	१	२०	१	२०	१	२०	१	२०	१	२०	१००	वडा २	प्रदेश	
7.16	धुसे माठा देखि सेरा सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	पटक	५	१२	३५०	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	१	१२	६०	वडा २	गा.पा., प्रदेश	
7.17	पंधेरी खोला देखि कैलाश सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	पटक	५	१८	४००	१	१८	१	१८	१	१८	१	१८	१	१८	९०	वडा २	गा.पा., प्रदेश	
7.18	वर्पक विसुन हुँदै वपेक र फुने छढा सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	पटक	५	७	३००	१	७	१	७	१	७	१	७	१	७	३५	वडा २	गा.पा., प्रदेश	
7.19	स्वास्थ्य चौकी तथा विद्यालय जाने गोरेटो बाटो निर्माण	स्थान	२	६	२००							१	६	१	६	१२	वडा २	गा.पा., प्रदेश	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

7.20	स्वास्थ्य चौकी तथा विद्यालय वरवर घेरवार निर्माण	स्थान	३	१०	२००					१	१०	१	१०	१	१०	३०	वडा २	गा.पा., प्रदेश	
7.21	मुरेनी खोला देखि स्याउरु घट्ट सम्म घेरबार	कि.मि	१.५	६०	५३०					०.५	३०	०.५	३०	०.५	३०	९०	वडा २	गा.पा., प्रदेश	
7.22	तोक्रा रिलिङ धरमशाला निर्माण	भवन	१	४०	१२०									१	४०	४०	वडा २	गा.पा., प्रदेश	
7.23	मोढा पोल्ना देखि खाल्पटा पुल निर्माण	पुल	१	५०										१	५०	५०	वडा २	गा.पा., प्रदेश	
7.24	श्री रलीङ मा.वि जाने गोरेटो बाटो मर्मत	स्थान	१	२	३००	१	२									२	वडा ३ बरगाउँ	गा.पा	
7.25	काइनी देखि मानरिडम् सम्म गोरेटो बाटो मर्मत	कि.मि	१	२०	३६			१	२०							२०	वडा ३ तोर्पा	गा.पा., प्रदेश	
7.26	छुलोसोल्छा देखि टिन्मुसाङघरसम्म घेरबार निर्माण	कि.मि	०.५	२०	३६					०.५	१०					१०	वडा ३ तोर्पा	गा.पा., प्रदेश	
7.27	आइदाङ वरीपरी घेरबार निर्माण	कि.मि	२	५	९							१	५	१	५	१०	वडा ३ हुटिक	गा.पा., प्रदेश	
7.28	चक्लाबन्दी स्याउ खेती वरीपरी मर्मत तथा घेरवार	कि.मि	२	५	३६			१	५	१	५					१०	वडा ३ तोर्पा	गा.पा., प्रदेश	
7.29	खेतीयोग्य जग्गामा घेरबार निर्माण	स्थान	१	७	१६			१	७							७	लाइदु वडा ३	गा.पा, प्रदेश	
7.30	वजीड क्षेत्र घेरवार निर्माण	स्थान	१	६०	३१			१	६०							६०	लिमाटाङ वडा ३	गा.पा, प्रदेश	
7.31	लिमाटाङ देखि गुम्वा टल्की सम्म सडक निर्माण	कि.मि	१	६०	१६					१	६०					६०	गुम्वा टल्की वडा ३	गा.पा, प्रदेश	
7.32	फलफुल खेती घेरवार	वर्ग मि.	१२	०.८३	१६	४	३.३२	४	३.३२	४	३.३२					९.९६	गुम्वा टल्की वडा ३	गा.पा, प्रदेश	
7.33	महिला भवन निर्माण सम्पन्न गर्ने	भवन	१	१०	५००					१	१०					१०	बरगाउँ वडा ३	गा.पा, प्रदेश	
7.34	स्यामने खोला देखि डाँडा सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	ल.स.	१	८०	२००									१	८०	८०	वडा ४ स्याम्ने	गा.पा, प्रदेश	
7.35	स्याम्ने खोला काठे पुल निर्माण	पुल	१	५	१०००					१	५					५	वडा ४ स्याम्ने	गा.पा, प्रदेश	
7.36	बाल विकास केन्द्र सञ्चालन	वार्षिक	१०	५	८२	२	१०	२	१०	२	१०	२	१०	२	१०	५०	वडा ४ स्याम्ने, वडा ८ याङग्	गा.पा, प्रदेश	
7.37	विद्यालय घेरबार	ल.स.	१	२०	५६					१	२०					२०	वडा ४ हिल्दुम	गा.पा, प्रदेश	
7.38	हिल्दुम सडक निर्माण	ल.स.	१	२००	५६									१	२००	२००	वडा ४ हिल्दुम	गा.पा, प्रदेश	
7.39	खाद्यकदेखि स्याम्ने ज्युला सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	कि.मि	२	२०	६००	१	२०	१	२०							४०	वडा ५	गा.पा, प्रदेश	
7.40	शिव मन्दिर देखि थलाहाल्न चौतारा सम्म गोरेटो बाटो मर्मत	मिटर	१०००	०.१	६००							५००	५०	५००	५०	१००	वडा ५	गा.पा, प्रदेश	
7.41	थलाहाल्न देखि खेत सम्म गोरेटो बाटो मर्मत	कि.मि	२	१५	३००			१	१५	१	१५					३०	वडा ५	गा.पा, प्रदेश	
7.42	गुग्राधारा देखि लासनसम्मको बाटो मर्मत	स्थान	१	५०						१	५०					५०	वडा ६	गा.पा, प्रदेश	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

7.43	मैठा माढु देखि लेखा चउरसम्म बाटो निर्माण (ग्याबीयन वाल)	स्थान	१	३५				१	३५							३५	वडा ६	गा.पा, प्रदेश	
7.44	लदिवाडा देखि राउते स्वाडा, जारवारा सम्म बाटो निर्माण	स्थान	१	५०								१	५०			५०	वडा ६	गा.पा, प्रदेश	
7.45	चौथ देखि टेलीकम सम्मको मोटर बाटो निर्माण	स्थान	१	५०										१	५०	५०	वडा ६	गा.पा, प्रदेश	
7.46	नानाखुटकीला देखि मन्दिर सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	मिटर	१५०	०.०५	१७०					५०	२.५	५०	२.५	५०	२.५	७.५	वडा ७ पारीमान्डु	गापा	
7.47	पानढुङ्गा स्याउ फार्म घेरवार	हेक्टर	२	०.५	९०			१	०.५	१	०.५					१	वडा ७ स्वालीखोर	गापा	
7.48	चोखेचोर कृषि बाली सामुहीक घेरबार	स्थान	१	०.५	२५०	१	०.५									०.५	वडा ८ सेढा तल्लो	गापा	
7.49	पर्यटकको लागी धर्मशाला निर्माण (पाखुरे, टसि खर्क, मूरेली	वटा	३	२५	४६८					१	२५	१	२५	१	२५	७५	वडा ८ सेढा तल्लो	गा.पा	
7.50	कोल्ड स्टोर भवन निर्माण	वटा	१	४०	४६८					१	४०					४०	वडा ८ सेढा तल्लो	गा.पा	
7.51	रोट बाटो निर्माण	पटक	५	२०	६५	१	२०	१	२०	१	२०	१	२०	१	२०	१००	वडा ८ थाडगु	गा.पा	
7.52	भेढीगाढ, मेल गाढ फलामे पुल निर्माण	स्थान	१	५०	६५	१	५०									५०	वडा ८ थाडगु	गा.पा	
7.53	कृषि उत्पादनका लागी घला देखि कादेउ सम्म घेरबार	कि.मि	३	१०	४००			१	१०	१	१०	१	१०			३०	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
7.58	चरीपानी देखि ठूलामादु सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	कि.मि	३०	०.४	४००	६	२.४	६	२.४	६	२.४	६	२.४	६	२.४	१२	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
7.59	कुउरी पनेरा देखि चनचेनी सम्म गोरेटो बाटो व्यवस्थापन	कि.मि	१	०.४	२००	१	०.४									०.४	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
7.60	धर्मशाला निर्माण (टसी खर्क)	वटा	१	१०	४००					१	१०					१०	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
7.61	चुमागुउढा देखि उनबुन्ना सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	स्थान	१	३०	२७०			१	३०							३०	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
7.62	चरीचउर देखि गुरगुरे सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	स्थान	१	३	१२०							१	३			३	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
7.63	चोखेचउर देखि रलिङ मालीका सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	स्थान	१	२०	२७०			१	२०							२०	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
7.64	मुन्दीरे पुलदेखि गाउँ सम्म गोरेटो बाटो निर्माण तथा घेरबार	स्थान	१	४०	९६	१	४०									४०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गा.पा	
7.65	हपिघट्ट तथा तलीघट्ट पुल निर्माण	स्थान	१	६०	९६					१	६०					६०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गा.पा	
7.66	तल्ला कालेचौर देखि लिर्वाङ सम्म गोरेटो बाटो निर्माण	स्थान	१	३०	९६			१	३०							३०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गा.पा	
7.67	पातेल्ना देखि साइमल्या हपल्लो रमन सम्म घेरबार	स्थान	१	३०	९६	१	३०									३०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गा.पा	
7.68	चच्चुखेल्ना र ढाढे काठेपुल निर्माण	वटा	२	५	९६							१	५	१	५	१०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गा.पा	
7.69	चरी देखि सैपाल माध्यमीक विद्यालयसम्मको गोरेटो बाटो स्तरोन्नती	स्थान	१	२०	१५०	१	२०									२०	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
7.70	लसा देखि सैपाल माध्यमीक विद्यालयसम्मको गोरेटो बाटो स्तरोन्नती	स्थान	१	२०	१५०	१	२०									२०	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

	जम्मा						३३०		४१५		६२८		५१७		८९४	२७८४			
८	पर्यटन एवं प्राकृतिक तथा साँस्कृतिक सम्पदा																		
8.1	माङ्ह (मन्दीर) घेरबार	संख्या	२	२०	८०							१	२०	१	२०	४०	दोजाम टोल वडा १	गापा	
8.2	गुफा मन्दिर निर्माण	संख्या	१	३०	१२०									१	३०	३०	ठेहे वडा १	गा.पा., प्रदेश	
8.3	होम स्टे प्रवर्द्धन	ल.स.	१	२०	१६			१	२०							२०	लाङ्गदु, वडा ३	गा.पा., प्रदेश	
8.4	पर्यटन विकासको लागी सिमसार क्षेत्र विकास	स्थान	१	५०	३१					१	५०					५०	लिमाटाङ वडा ३	गा.पा., प्रदेश	
8.5	दुधे काँढो- राकजीङ जोड पर्यटन पदमार्ग निर्माण	स्थान	१	५०	१५०									१	५०	५०	बुराँउसे वडा न ४	गा.पा., प्रदेश	
8.6	दुधे काँढो- रिसाख्वा-रलिङ पर्यटन पदमार्ग निर्माण	स्थान	१	९०	१५०									१	९०	९०	बुराँउसे वडा न ४	गा.पा., प्रदेश	
8.7	होम स्टे सञ्चालन व्यवस्थापन योजना तयार	योजना	१	१०	१५०	१	१०									१०	बुराँउसे वडा न ४	गा.पा	
8.8	होम स्टे सञ्चालन	घरधुरी	३०	२	१५०			१०	२०	१०	२०	१०	२०			६०	बुराँउसे वडा न ४	गा.पा., प्रदेश	
8.9	स्याम्ने हिल्सा माङ्ह निर्माण (मन्दिरु)	वटा	१	३	१७							१	३			३	वडा ४ स्याम्ने	गा.पा., प्रदेश	
8.10	सांस्कृतिक सङ्ग्राहलय निर्माण	वटा	१	३०	५६							१	३०			३०	वडा ४ हिल्दुम	गा.पा., प्रदेश	
8.11	नौमती बाजा सरक्षण	ल.स.	१	५						१	५					५	वडा ५	गा.पा., प्रदेश	
8.12	देउढा नाँच संरक्षण कार्यकम	वार्षिक	५	०.५	१५०	१	०.५	१	०.५	१	०.५	१	०.५	१	०.५	२.५	वडा ५	गा.पा., प्रदेश	
8.13	सांस्कृतिक भेष, भाषा, भुषा सरक्षण कार्यकम	ल.स.	१	१०	३००			१	१०							१०	वडा ६	गा.पा., प्रदेश	
8.14	पुरात्वत्तीक ढुङ्गको धाराको निर्माण तथा मर्मत (जोगी पिनारा)	वटा	१	५	२००					१	५					५	वडा ६	गा.पा., प्रदेश	
8.15	होमस्टे सञ्चालनको लागी अध्ययन	अध्ययन	१	५	२००	१	५									५	वडा ६	गा.पा., प्रदेश	
8.16	रानीओढार (गुम्बा) भवन निर्माण)	भवन	१	८०	४६८									१	८०	८०	वडा ८ सेढा तल्लो	गा.पा., प्रदेश	
8.17	मालीका पर्यटक मार्ग निर्माण	स्थान	१	४	४६८							१	४			४	वडा ८ सेढा तल्लो	गा.पा., प्रदेश	
8.18	चोखेचोर साँस्कृतीक मेला व्यवस्थापन	पटक	५	१	४००	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	५	वडा ८ स्याँढा	गा.पा., प्रदेश	
8.19	गुम्बा निर्माण (ढुङ्गे, खोलदेली, ढाँडीयाको, खराको गुम्बा०	वटा	४	१०	९६			१	१०	१	१०	१	१०	१	१०	४०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गा.पा., प्रदेश	
8.20	कालीका मन्दिर देखि मदनपाल मन्दिर सम्म सिंढी निर्माण	स्थान	१	३०	९६									१	३०	३०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गा.पा., प्रदेश	
8.21	खोल्सी गाउँको किया भवन निर्माण	भवन	१	३०	९६							१	३०			३०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गा.पा., प्रदेश	
8.22	दुल्जाङ आर्यघाट निर्माण	वटा	१	१०	९६							१	१०			१०	वडा ८ खोल्सी गाउँ	गा.पा., प्रदेश	

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

	जम्मा						१६		६१		९१		१२८		३११	६०७			
९	**लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकता, जीविकोपार्जन तथा सुशासन**																		
9.1	विपन्न महिलाहरुको लागी सिपमुलक तालीम तथा सामान सहयोग	तालीम	२	५	४०	१	५	१	५							१०	वडा २	गा.पा	
9.2	दलित वर्गको रैथाने पेशा आधुनीकीकरण जस्तै आरण	घरधुरी	६२	०.५	६२	१२	६	१२	६	१२	६	१२	६	१४	७	३१	वडा २	गा.पा	
9.3	दलित वस्तीमा बालशीक्षा कार्यकम	वार्षिक	५	६	६२	१	६	१	६	१	६	१	६	१	६	३०	वडा २	गा.पा	
9.4	महिलालाई सिप विकास तालीम	पटक	८	१	२४०	२	२	२	२	२	२	२	२			८	वडा २, वडा ३ बरगाउ	गा.पा	
9.5	एकल महिला आयआर्जन कार्यकम	पटक	४	१०	१२०	२	२०	२	२०							४०	वडा २, वडा ६	गा.पा	
9.6	अपाङलाई रोजगारीको सिर्जना	घरधुरी	५०	०.५	५०	१०	५	१०	५	१०	५	१०	५	१०	५	२५	वडा २	गा.पा	
9.7	महिलालाई बेमौसमी तरकारी खेती तालीम	पटक	५	१	१५०	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	५	वडा ३ बरगाउँ	गा.पा	
9.8	सिलाई, कटाई, बुनाई तालीम	वटा	८	१	२१७	२	२	२	२	२	२	२	२			८	वडा ४ स्याम्ने, वडा ६, वडा ७ ग्वालीखोर, वडा ८ याङगु, स्याँडा	गा.पा	
9.9	महिलाहरुको सशक्तीकरण तालीम	वटा	२	०.५	३०	१	०.५			१	०.५					१	वडा ५	गा.पा	
9.10	महिला हिंसा सम्बन्धी तालीम	वटा	२	०.५	६०			१	०.५			१	०.५			१	वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा	
9.11	राढीपाखि गलैंचा बुन्ने तालीम	पटक	१	३	३०							१	३			३	वडा ७ ग्वालीखोर	गा.पा	
9.12	छाउपडि सम्बन्धी जनचेतना कार्यकम	पटक	१०	०.४	५२०	४	१.६	४	१.६	२	०.८					४	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
9.13	सुत्केरी परामर्श तथा आवश्यक औषधी, सामाग्री सहयोग	पटक	५	१	२००	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	५	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
9.14	तान बुन्ने, धागो काल्ने सामाग्री सहयोग	वटा	६	१.५	२०	२	३	२	३	२	३					९	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
9.15	साबुन बनाउने तालीम	पटक	३	०.५	९०	१	०.५	१	०.५	१	०.५					१.५	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
9.16	जोडी तालीम	पटक	३	०.६	९०	१	०.६	१	०.६	१	०.६					१.८	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
9.17	पशुपालन व्यवसाय तालीम	पटक	२	१	६०			१	१	१	१					२	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
9.18	थ्रेसर मर्मत तथा थ्रेसर सञ्चालन तालीम	ल.स.	१	२	२५०	१	२									२	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
9.19	वैसाखी सहयोग	व्यक्ति	१०	०.१५	१०	१०	१.५									१.५	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
9.20	विद्यालय तथा वडालाई अपाङ्ग मैत्री बनाउने	वटा	२	३०	३००	१	३०	१	३०							६०	वडा ८ स्याँडा, सैपाल माध्यमीक विद्यालय	गा.पा	
9.23	लठ्ठी सहयोग (दृष्टिविहिन)	व्यक्ति	३०	०.०५	३०	३०	१.५									१.५	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	
9.24	अपाङ्गमैत्री शिक्षा सुविधाको व्यवस्था	वार्षिक	५	३	१५०	१	३	१	३	१	३	१	३	१	३	१५	वडा ८ स्याँडा	गा.पा	

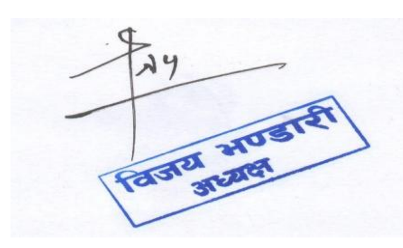

9.25	जिविकोपार्जन सहयोग (बाख्रा, मौरी, जर्सि गाई, कुखुरा पालन) अपाङलाई	घरधुरी	१५०	०.१	१५०	५०	५	५०	५	५०	५					१५	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
9.26	अपाङ्गहरुलाइ स्याउ, ओखर फार्म	घरधुरी	१०	२	१०	२	४	२	४	२	४	२	४	२	४	२०	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
9.27	अपाङ्गहरुलाई पसल व्यवसायीमा सहयोग	घरधुरी	३०	१	३०			१०	१०	१०	१०	१०	१०			३०	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
9.28	बैहिराहरुलाई hearing machine सहयोग	व्यक्ती	३०	०.२	३०	३०	६									६	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
9.30	अपाङ्गहरुलाई स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन	पटक	२	५	१५०	१	५			१	५					१०	वडा ८ स्याँढा	गा.पा	
9.31	विद्यालयमा महिलामैत्री शौचालयको निर्माण	वटा	२०	३		४	१२	४	१२	४	१२	४	१२	४	१२	६०	पालीका	गापा	
9.32	घरेलु सुरक्षीत महिनावारी प्याड बनाउने तालीम	तालीम	२	२				१	२			१	२			४	पालीका	गापा	
	जम्मा						११८		११८		६६		५७		३९	३९८			
१०	**जनचेतना अभिवृद्धि तथा क्षमता विकास तालीम**																		
१०.१	फर्नीचर सम्बन्धी तालीम	तालीम	१	३	२०					१	३					३	बैजीबाढा, वडा १	गा.पा	
१०.२	श्री रलीइ मा.वि मा शैक्षीक सामाग्री व्यवस्थापन	पटक	१	१	३००			१	१							१	वडा ३, अरगाउँ	गा.पा	
१०.३	कृषकहरुलाई थोपा सिंचाइ सम्बन्धी तालीम	पटक	२	०.५	३६	१	०.५	१	०.५							१	वडा ३, तोर्पा	गा.पा, गैसस	
१०.४	कमप्युटर सम्बन्धी तालीम	पटक	२	१.५	६०			१	१.५			१	१.५			३	वडा ५	गा.पा, गैसस	
१०.५	स्थानीय परम्परालाई आधुनीकीकरण गर्दै सिप विकास कार्यक्रम (गलैंचा, लिउ फेरिवा, कोट पेन्ट)	पटक	२	३	६०			१	३					१	३	६	वडा ६	गा.पा, गैसस	
१०.६	ड्राइभर, कमप्युटर, विद्युत अपरेटर सम्बन्धी तालीम	पटक	१	१०	२५					१	१०					१०	वडा ८, सेढा तल्लो	गा.पा, गैसस	
१०.७	शिक्षा तथा पठनपाठन सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम	वटा	३	०.५	२००	१	०.५	१	०.५	१	०.५					१.५	वडा ८, स्याँढा	गा.पा, गैसस	
१०.८	मादक पदार्थ तथा लागु औषधी सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम	पटक	५	०.४	२७०	२	०.८	२	०.८	१	०.४					२	वडा ८, स्याँढा	गा.पा, गैसस	
१०.९	कृषि र पशु बिमा बारे जनचेतना गोष्ठी	पटक	८	०.२५	२४०	४	१	४	१							२	वडाहरु	गा.पा, गैसस	
१०.१०	खाद्य तथा पोषण व्यवहार परिवर्तन तालिम	पटक	८	०.५०	२४०	२	१	२	१	२	१	२	१			४	वडाहरु	गा.पा, गैसस	
१०.११	एग्रोभेट क्षमता अभिवृद्दि तालिम	पटक	२	१	६०	१	१	१	१							२	वडा ५, ६	गापा	
१०.१३	घरेलु फोहोमैला कम गर्न र व्यवस्थापनका लागि 3R तालिम	पटक	८	०.५०	२४०	२	१	२	१	२	१	२	१			४	सबै वडा	गापा	
१०.१४	सरसफाई सम्बन्धि सडक नाटक	पटक	८	०.२५		४	१	४	१							२	वडा २, ५, ६, ८	गापा	
१०.१५	बच्चा, सुत्केरी तथा गर्भवतिहरुका लागि पोषण तालिम	तालीम	५	०.५०	२४०	१	०.५०	१	०.५०	१	०.५०	१	०.५०	१	०.५०	२.५	सबै वडा	गापा	

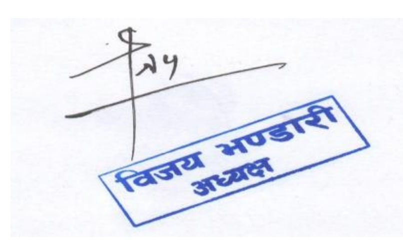

१०.१६	स्टेचर बनाउने तालीम (वडा नं ८) का मोटर बाटो नपुगेका बस्तीहरु।	तालीम	२	१	२०	१	१	१	१							२	वडा ८	गापा	
१०.१७	प्राथामिक उपचार तालिम	तालीम	८	०.५०	४०	२	१	२	१	२	१	२	१			४	सबै वडा	गापा	
१०.१८	स्वयमसेविकाहरुलाई जलवायु परिवर्तन तथा विपद सम्बन्धी तालिम	तालीम	५	०.२५	२००	१	०.२५	१	०.२५	१	०.२५	१	०.२५	१	०.२५	१.२५	सबै वडा	गापा	
१०.१९	स्वस्थ्य आमा समुह तालिम	समुह	१०	०.२५	३००	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२.५०	सबै वडा	गापा	
१०.२०	वृद्ध वृद्धालाई स्वास्थ्य तथा सरसफाई सम्बन्धि चेतनामुलक कार्यक्रम	गोष्ठी	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.२१	झाडापखलाको समयमा ORS (जिवनजल), जिङ्क चक्की तथा साबिकभन्दा बढी तरल पदार्थ प्रयोग सम्बन्धि चेतनामुलक कार्यक्रम	गोष्ठी	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.२२	स्तनपान र बच्चा ६ महिना हुदाँसम्म स्तनपान मात्रै गराउनुपर्ने सम्वन्धि चेतनामुलक कार्यक्रम	गोष्ठी	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.२३	दैनिक ६ सवेदनशील समयमा हात धुन चेतनामुलक कार्यक्रम	गोष्ठी	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.२४	सुरक्षीत गर्भाधान, आधुनिक परिवार नियोजन सम्वन्धि चेतनामुलक कार्यक्रम	गोष्ठी	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.२५	जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धि तालीम	तालीम	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.२६	स्थानिय शैक्षिक कार्यक्रमको पाठ्यक्रममा समावेश गर्न तालिम	तालीम	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.२७	लापाका योजनाहरु मुलप्रभाविकरण कार्यशाला	गोष्ठी	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.२८	लापाका सचेतीकरण कार्यशाला	गोष्ठी	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.२९	स्थानिय निर्वाचित प्रतिनिधिहरुका लागि फरक प्रभाव मुल्याङ्कन (Differential Impact Assessment DIA) सचेतीकरण कार्यशाला	गोष्ठी	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.३०	खोज तथा उद्दार तालिम	तालीम	८	०.५०	२४०	२	१	२	१	२	१	२	१			४	सबै वडा	गापा	
१०.३१	खोज तथा उद्धार सामग्री वितरण तथा व्यवस्थापन	वडा	८	२		२	४	२	४	२	४	२	४			१६	सबै वडा	गापा	

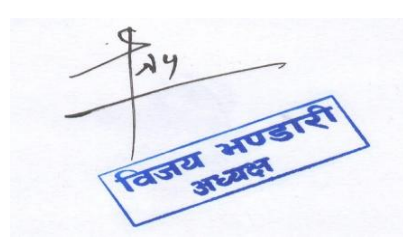

१०.३२	जोखिम क्षेत्रमा टि भि. रेडियो, जिङ्गल, होर्डीग वोर्डमार्फत सुचना प्रवाह	पटक	१	०.१०		१	०.१०	१	०.१०	१	०.१०	१	०.१०	१	०.१०	०.५०	सबै वडा	गापा	
१०.३३	विपदको समयमा र विपद पश्चात गर्नुपर्ने कार्य सम्वन्धी पुर्व अभ्यास, ड्रिल तालिम, मक तालिम	पटक	५	१		१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	५	पालीका	गापा	
१०.३४	महत्वपूर्ण फोन नम्वरहरु विभिन्न स्थानमा टाँस्न होर्डीग वोर्ड	वडा	८	०.१०		८	०.८०									०.८०	पालीका	गापा	
१०.३५	विपद को समयमा र विपद पश्चात गर्नुपर्ने कार्य सम्वन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रम	गोष्ठी	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.३६	क्षति विवरण संकलन तालिम	गोष्ठी	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.३७	राहत सामाग्री वितरण तालिम	गोष्ठी	८	०.२५	२४०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०	२	०.५०			२	सबै वडा	गापा	
१०.३८	डकर्मी तालिम	तालीम	८	०.५०	२४०	२	१	२	१	२	१	२	१			४	सबै वडा	गापा	
१०.३९	विपद् प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायहरूलाई लघुवित्त, निर्ब्याजी ऋण, ससर्त नगद स्थानान्तरण आदिको व्यवस्था स्थापित गर्न सचेतना कार्यक्रम	तालीम	८	०.५०	२४०	२	१	२	१	२	१	२	१			४	सबै वडा	गापा	
१०.४०	व्यवसायिक सामाजिक जिम्मेवारी (Corporate Social Responsibility) कार्यक्रम मार्फत विपद पश्चातको पुनर्लाभ र पुर्ननिर्माणमा निजी लगानी बृद्धि गर्न सचेतना कार्यक्रम	तालीम	८	०.५०	२४०	२	१	२	१	२	१	२	१			४	सबै वडा	गापा	
१०.४१	विपद पश्चात हुने मनोविज्ञान सम्वन्धी परामर्श तालिम	तालीम	८	०.५०	२४०	२	१	२	१	२	१	२	१			४	सबै वडा	गापा	
१०.४२	प्रथम उद्धारकहरू तथा स्थानिय विपद व्यवस्थापन समितिहरुलाई प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Initial Rapid Assessment IRA), बहुक्षेत्रगत प्रारम्भिक द्रुत लेखाजोखा (Multi Sector Initial Rapid Assessment MIRA) सम्वन्धि तालिम	तालीम	८	०.५०	२४०	२	१	२	१	२	१	२	१			४	सबै वडा	गापा	
१०.४३	विपद्बाट प्रभावित व्यक्ति तथा समुदायलाई मानवीय सहायता उपलब्ध गराउँदा स्पेयर (Sphere) अवधारणा अन्तर्गतका आधारभूत मानवीय मापदण्ड (Core Humanitarian Standard) सम्वन्धि तालिम	तालीम	८	०.५०	२४०	२	१	२	१	२	१	२	१			४	सबै वडा	गापा	
१०.४४	सुरक्षित वसोवास तथा निमार्ण सम्वन्धि जनचेतनामुलक कार्यक्रम	तालीम	८	०.५०	२४०	२	१	२	१	२	१	२	१			४	सबै वडा	गापा	
	जम्मा						२०		२४		२९		१६		४	९३			
	जम्मा						२१३५		३०७१		३४१७		२२९३		२३८३	१३२९९			
११	**अनुगमन तथा मूल्यांकन र समीक्षा**																		

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

११.१	अनुगमन तथा मूल्यांकन र समीक्षा (१ प्रतीशत)						21.35	0	30.71	0	34.17	0	22.93	0	23.83	132.99			
	कुल जम्मा						२१५६		३१०२		३४५१		२३१६		२४०७	१३४३२			

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

परिच्छेद ५: जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण मुलप्रवाहिकरण

जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद जोखिम न्युनिकरणका सवालहरुलाई निति, नियम, आवधिक योजनामा र वार्षिक योजना तर्जुमा मुलप्रवाहिकरण गर्न विभिन्न तहमा भएका तहगत संरचना, मन्त्रालय, स्थानीय सरकार र सरोकारवालाहरुको ठाडो र तेर्सो समन्वयन हुनुपर्ने देखिन्छ।

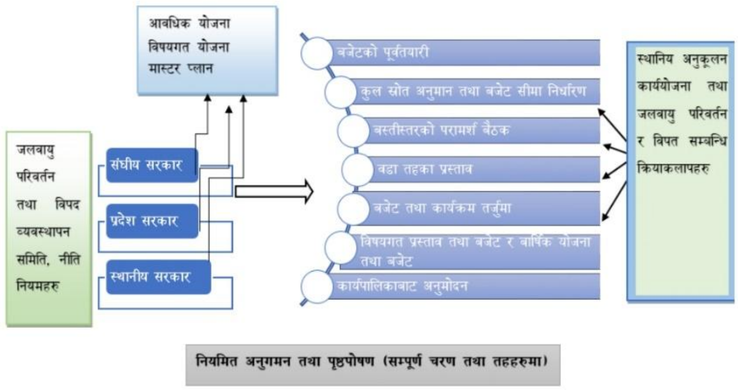

चित्र १६: जलवयु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण मुलप्रवाहीकरण

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना प्रक्रियामा छनौटमा परेका तर स्थानीय सरकारले लगानी गर्न नसक्ने, बहुवर्षे योजनाहरुलाई समेत प्रदेश र सघंबाट विनियोजन हुने बजेटहरुबाट विनियोजित गर्ने साथै विभिन्न तहबाट नियमित अनुगमन तथा पृष्ठपोषण गरेमा वस्ति वा वडा स्तरमा समेत जलवायु र विपद सम्बन्धिका योजनाहरुले प्राथामिकता पाउनेछन् । योजना तथा विकासका नीतिहरुमा मूलप्रवाहीकरण र स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण ६.१ र ६.२ अनुसार हुनेछ ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

५.१ आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरुमा मूलप्रवाहीकरण

जलवायु परिवर्तन सम्वन्धी स्थानीय सूचना, जोखिमको अवस्था, श्रोत साधनको उपलब्धता, गुणस्तर तथा त्यस माथिको पहुँच र अनुकूलन तथा जोखिम न्यूनीकरणको आवश्यकता पहिचानको आधारमा जलवायु परिवर्तनलाई सिमकोट गाउँपालिकाका आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरुमा मूलप्रवाहीकरण गरी जलवायु परिवर्तन व्यवस्थापनलाई संस्थागत गरिनेछ । जलवायु परिवर्तनको जोखिममा रहेका परिवार, समुदाय, वडालाई आफ्ना अनुकूलन प्राथमिकताबारे प्रष्टसँग अभिव्यक्त गर्न र प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सरकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रका श्रोत परिचालन गरिनेछ। जलवायु परिवर्तन सम्वन्धी विश्लेषण, अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरणका रणनीतिहरु स्थानीय आवधिक योजना अथवा दिर्घकालिन योजनामा समावेश गरिनेछ ।

राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक योजना आयोगहरुको आधार पत्र तथा आवधिक विकास योजनालाई प्रस्थान बिन्दु बनाएर जलवायु उत्थानशीलताका दीर्घकालीन लक्ष्य तथा सोचहरु आवधिक योजनामा समायोजन गरिनेछ। प्राविधिक रुपले कार्यान्वयन गर्न कठिन तथा धेरै श्रोत लाग्ने अनुकूलनका योजनाहरु बहुवर्षीय, दीर्घकालीन तथा आवधिक योजनामा समायोजन गरेर कार्यान्वयन गर्ने । स्थानीय तह बीच वा स्थानीय तह र प्रदेश एवं संघसँग समन्वय गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्ने प्रकृतिका जलवायु परिवर्तन अनुकूलनका आयोजनाहरु आवधिक योजनामा एकीकरण गरी कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने । स्थानीय आवधिक योजना तथा विकासका नीतिहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि सरकारी निकाय, गैरसरकारी संघ संस्था, विकास साझेदार र निजी क्षेत्रका श्रोत परिचालन गर्न मार्गचित्र तथा खाका तयार गरिनेछ ।

५.२ स्थानीय तहको वार्षिक योजना, बजेट तर्जुमा र अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रियामा मूलप्रवाहीकरण

अनुकूलन योजनालाई विकास र विषयगत योजनामा साथै स्थानीय सेवा प्रदान गर्ने निजी तथा गैर सरकारी संस्थाहरुको योजना प्रक्रियामा समायोजन गर्नका लागि वडा एवं गाउँपालिकाको जनप्रतिनिधि, राजनैतिक दलहरु, अन्य बहुसरोकारवालाहरु र एकीकृत योजना तर्जुमा समितिसँग यस अनुकूलन योजना तर्जुमा प्रक्रिया देखि नै छलफल र समन्वय गरिएको छ। यसरी नै पालिका स्तरमा अनुकूलन कार्ययोजनाका र प्रक्रियाको सम्बन्धमा प्रस्तुतिकरण गरी पालिकाका सेवा प्रदायक निकायहरुसंग छलफल गरियो। सिमकोट गाउँपालिकाको हरेक वडा स्तरका स्थानीय राजनीतिक दल, सामाजिक संस्थाहरु, सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहहरु संग विस्तृत छलफल तयार गरी अनुकूलन कार्ययोजन तयार गरिएको छ र गाउँपालिकाबाट अनुमोदन भए पश्चात यो लागु हुनेछ। यसरी नै गाउँपालिकाको वार्षिक योजनामा समावेश नभएका योजनाहरुलाई नियमित योजना तर्जुमा प्रक्रिया मार्फत जिल्ला समन्वय समिति तथा सम्बद्ध विषयगत कार्यालयहरु तथा अन्य सरोकारवाला निकायमा पनि पेश गरी मूलप्रबाहिकरणको लागि पहल हुनेछ। भविष्यमा गाउँपालिकाले तयार गर्ने आवधिक तथा बार्षिक योजना तथा रणनीतिहरुमा यस अनुकूलन योजनालाई उच्च प्राथमिकताका साथमा समायोजन गरिनेछ। यस योजनाका प्राथमिकताहरुलाई केन्द्रिय स्तरमा वन तथा वातावरण मन्त्रालय मार्फत राष्ट्रिय योजना आयोगबाट तयार गरिने रातो किताब मार्फत राष्ट्रिय विकास योजनामा समायोजन गर्न समेत आवश्यक पहल गरिनेछ। योजना समायोजनका लागि निम्नानुसार कार्यहरु समेत पहिचान गरिएका छन् ।

क) तत्काल गर्नूपर्ने

- योजनाका बारेमा सचेतना जागरण गर्ने र अपनत्वको विकास गर्ने ।

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

- योजना पुस्तिका वा सो अन्तर्गत प्राथमिकतामा परेका क्रियाकलापहरु आवश्यक प्रक्रिया पुऱ्याई सम्बन्धित विषयगत तथा अन्य सरोकारवालाहरु समक्ष पेश गरी सहयोगको लागि पहल र पैरवी गर्ने ।

तालीका ३०: योजना तर्जुमा प्रक्रियाको समयमा समायोजन गर्नूपर्ने

योजना तर्जुमाको स्तर	आवश्यक तयारी	जिम्मेवारी
टोल बस्ती स्तर	यस योजना बमोजिम आ-आफनो टोल बस्तीमा प्राथमिकतामा परेका योजनाहरु निर्धारित ढाँचामा पेश गर्ने ।	सम्बन्धित टोल बस्तीबाट पालिकामा प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्ति - पालिका सभा सदस्य) वा प्रभावित समुदाय वा सम्बन्धित बिषयगत क्षेत्रको व्यक्ति
वडा स्तर	वडा स्तरमा गनुपर्ने कार्यहरु बिभिन्न वडासँग सम्बन्धित कार्यक्रम भए सबैसँग समन्वय गर्नुपर्ने	वडा अध्यक्ष, सचिब वा तोकिएको व्यक्ति, वडा समितिका सदस्यहरु
गाउँपालिका स्तरमा	गाउँसभा अनुमोदन गराउन पहल गर्ने ।	गाउँ कार्यपालिका सदस्यहरु, वन, बातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समितिका सदस्यहरु राजनितिक दलका प्रतिनिधि
बिषयगत क्षेत्रका योजनाहरु	वन संग सम्बन्धित योजनाहरु सामुदायिक वन उपभोक्ता समूहको साधारणसभा पूर्व नै कार्यसमितिमा पेश माथिल्लो स्तरमा लैजानु पर्ने योजना भएपनि सम्बन्धित निकायको तल्लो तह (जस्तै: सब डिभिजन वन कार्यालय) को सिफारिस सेक्टर स्तरको योजना तर्जुमा प्रक्रियामा योजना पेश	सम्बन्धित विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धित तथा अनुभवी व्यक्ति भएमा राम्रो
विभिन्न परियोजनाहरु	परियोजनाका तल्लो तहका योजना तर्जुमा प्रक्रियामा वा सोझै परियोजनाको पायकको कार्यालयमा निर्धारित ढाँचामा कार्यक्रम पेश	परियोजनाका स्थानीय सामाजिक परिचालक तथा कर्मचारी मार्फत गर्दा राम्रो

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

परिच्छेद ६: अनुगमन तथा मुल्याङ्कन योजना

सिमकोट गाउँपालिका अर्न्तगत अनुकूलन योजनामा समेटिएका सबै घरधुरी तथा सरोकारवालाहरुको प्रत्यक्ष सहभागिता तथा गाउँपालिकाको विद्यमान वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति, कार्यपालिका सदस्यहरु र खासगरी पालिका स्तरिय अनुगमन मूल्यांकन समितिको अगुवाईमा अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको अनुगमन अर्धवार्षिक रुपमा गरिनेछ । अभिलेखिकरणमा उल्लेखित आवश्यक सूचनाहरुलाई ध्यान दिई अनुगमन गर्नुपूर्व अनुगमनको खाका तयार गरी सोही अनुसार अनुगमन र प्रतिवेदन तयार गरिनेछ । अनुगमनको लागि समितिका पदाधिकारीहरु अनुगमन सम्बन्धि अभिमुखीकरणमा सहभागि भएर मात्र अनुगमन कार्यमा संलग्न हुनेछन् जसबाट गरिएका प्रभावकारिताको लेखाजोखा गर्न सहज हुनेछ । त्यसैगरी वार्षिक रुपमा मूल्याङ्कन गरिनेछ भने योजनाको अन्तमा अन्तिम मूल्याङ्कन गरी पुन:आगामी दिनको मुल्याङ्कन योजना तयार गरिनेछ। यसरी नै अनुकूलन कार्ययोजनालाई सघाउन अनुगमन तथा मूल्याङ्कनले सिकाइ, चिन्तन-मनन र पृष्ठपोषणका लागि अवसर प्रदान गर्दछ ।

कार्यक्रम सञ्चालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्य मुलक बनाउन सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरुको सुझावलाई सम्बोधन गरिने छ । साथै गाउँपालिका तथा सम्बन्धित समूहले स्व अनुगमन मुल्याङ्कन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरुसंग संयुक्त रुपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मूल्याङ्कन गरिनेछ । कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परिक्षण गरिने छ ।

तालिका नं २ अनूगमन तथा मुल्याङ्कन योजना

तालीका ३१ : योजना तर्जुमा प्रक्रियाको समयमा समायोजन गर्नूपर्ने

अनुगमनका तहहरु	किन	कसले	कहिले	कसरी
वडा तहको अनुगमन (क्रियाकलापहरुको तहमा)	• पारदर्शीता र अपनत्व कायम गर्न • अनुकूलन कार्यहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन	• वडा समिति • वडा स्तरिय अनुगमन समिति	कार्यक्रम सञ्चालन पूर्व, सञ्चालनको क्रममा र सम्पन्न भएको १ महिनाभित्र (हरेक कार्यक्रममा)	सार्वजनिक लेखा परिक्षण, स्व: अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, होर्डिंग बोर्ड अवलोकन
गाउँपालिका तहको अनुगमन (प्रक्रिया र प्रगतिहरु तहमा)	• कार्यक्रमको गुणस्तर कायम गर्न । • योजना र प्रगतिको लेखाजोखा गर्न । • कार्यक्रमको प्रभावकारीता वृद्धि गर्दै समयमा कार्य सम्पन्न गर्न ।	• कार्यपालिका सदस्य • पालिका स्तरिय अनुगमन समिति • वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति • स्थानीय पत्रकार • गाउँपालिकाका कर्मचारी तथा सहयोगी निकायहरु	अर्धवार्षिक रुपमा (पौष र असारमा) त्रैमासिक त्रैमासिक नियमित वार्षिक	समिक्षा तथा योजना तर्जुमा वैठक तथा गोष्ठी फिल्ड अनुगमन भ्रमण संकटासन्न वर्गहरुसँग अन्तरक्रिया फोटो तथा घटना अध्ययनको संकलन वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन
जिल्ला तहको अनुगमन	अन्तर पालिका समन्वय तथा राम्रा अभ्यासहरुको सिकाई आदान प्रदान गर्न पारदर्शिता र प्रभावकारिता अभिवृद्वि गर्न	समन्वयन समितिका पदाधिकारीहरु	अर्धवार्षिक वा वार्षिक	फिल्ड अनुगमन भ्रमण
प्रदेश तथा संघिय मन्त्रालय	पारदर्शिता र प्रभावकारिता अभिवृद्दि गर्न, कार्यक्रम संचालको प्रभावकारिता आवश्यता औल्याउन	प्रदेश :- सामाजिक विकास, उधोग पर्यटन वन वातावरण र र सम्बन्धित मन्त्रालय सघं :- वन तथा वातावरण र सम्बन्धित मन्त्रालय	वार्षिक	फिल्ड अनुगमन भ्रमण

कार्यक्रम संचालनको क्रममा कार्यक्रम गुणस्तरीय तथा उद्देश्य मुलक बनाउन सम्बन्धित लाभान्वित वर्ग तथा सम्बन्धित सरोकारवाला संस्थाहरुको सुझावलाई सम्बोधन गरिनेछ। साथै वडा, गाउँपालिका तथा सम्बन्धित समूहले स्व अनुगमन

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

मूल्याङ्कन गरिनुका साथै सहयोगी निकायहरुसंग संयुक्त रुपमा समेत कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मूल्याङ्कन गरिने छ । कार्यक्रम सम्पादन पश्चात सम्बन्धित क्रियाकलापको सार्वजनिक लेखा परीक्षण गरिने छ ।

परिच्छेद ७ : अनुकूलन तथा विपद् जोखिम व्यवस्थापनका कार्यहरुको तर्जुमा र कार्यान्वयन

अनुकूलन योजनाको तर्जुमा तथा कार्यान्वयनको नेतृत्व गाउँपालिकाले गर्नेछ। गाउँपालिकाले योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन बाहेक स्थानीय स्तरमा घरधुरी, स्थानीय समुदाय र परियोजनाहरुले स्थानीय अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन कार्य, समुदायमा आधारित अनुकूलन कार्यक्रम, पारस्थितिकीय प्रणाली, संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन र विषयगत क्षेत्रसँग सम्बन्धि र समूहको योजनामा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन तथा विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका कार्यहरु समायोजन गर्नेछ । जोखिम तथा संकटासन्नता र यसका अन्तरनिहित कारणहरु व्यक्ति, घरधुरी र समुदाय स्तरमा फरक फरक भएका कारण स्थानीय योजना तर्जुमा प्रकृयामा जलवायु परिवर्तनबाट बढी प्रभावित महिला तथा संकटासन्न घरधुरीको विशिष्ट समस्यालाई समाधान गर्ने अनुकूलनका कार्यक्रमहरू समावेश गरिनेछ । अनुकूलन र जोखिम न्यूनीकरणका योजनाहरु घरधुरी, स्थानीय समुदाय, उपभोक्ता समूह, संघ-संस्था र परियोजना स्तरमा निर्माण र कार्यान्वयन गर्नलाई प्रोत्साहन गरिनेछ । जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापनका कार्यहरु व्यक्ति, घरधुरी, स्थानीय समुदाय र उपभोक्ता समूहको जीविकोपार्जन तथा परिस्थितिकीय प्रणालीमा आधारित हुन सक्नेछ ।

यस योजनाको सफल तर्जुमा तथा कार्यान्वयन र समन्वयात्मक भुमिकाका लागि वडा समिति तथा कार्यपालिका समिति क्रियाशिल रहनेछ। पालिकाले प्रदेश, संघिय सरकार, गै.स.स को सहयोग तथा समन्वयनमा क्रियाकलापहरुको कार्यन्वयन गर्ने छ । जलवायु वित्तका लागि पनि स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना महत्वपुर्ण दस्ताबेज हुनेछ । अनुकूलन योजनामा उल्लेखित कार्यहरुलाई गाउँपालिका, विषयगत शाखा, समुदायमा स्थापित भई क्रियाशील रहेका विद्यमान समुह, संस्था, क्लब तथा उपभोक्ता समितिहरु मार्फत कार्यान्वयन गरिनेछ । भौतिक पूर्वाधार सम्बन्धि कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा आवश्यकता अनुरुप प्राविधिक तथा उपलब्ध अन्य विज्ञहरुबाट विस्तृत लागत अनुमान (इष्टिमेट) गराउनुका साथै कार्यान्वयनमा समेत सहयोग लिईनेछ । अनुकूलन कार्ययोजना कार्यान्वयनको सहजिकरण वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति (विद्यमान समितिले) गर्ने छ । जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यक्रमहरुलाई थप प्रभावकारी बनाउने, स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना कार्यन्वयनलाई थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक पृष्ठपोषण गर्ने काम वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति मार्फत गरिने छ । वार्षिक बजेट तर्जुमा तथा जलवायु परिवर्तन, विपद् जोखिम न्युनीकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्यक्रमहरुलाई मुलप्रवाहिकरण गर्न आवश्यक सहजिकरण गर्ने तथा बजेट विनियोजनका लागि कार्यपालिकामा पैरवि समेत यस समिति मार्फत गरिने छ । यस समितिको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने आवश्यक क्रियाकलापहरु समेत समावेश गरिने छ ।

यस योजनामा अन्य सरोकारवाला निकायहरुको सहयोग पनि आवश्यक पर्ने हुनाले सो कार्यक्रमहरुका लागि सरोकारवाला निकायको वार्षिक योजनामा समावेश गर्नका लागि वडा एवं गाउँपालिकाले पहल गर्नेछ । प्राथमिकतामा परेका हरेक क्रियाकलापहरुको विस्तृत कार्यान्वयन योजना र जिम्मेवारी तय गरी सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था निकायहरुसँगको समन्वय र सहकार्यमा स्रोत तथा सेवा जुटाई कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ। योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि व्यक्तिगत बानी व्यवहार देखि नै परिवर्तनको खाँचो देखिएको छ । त्यसैगरी यस योजनाको कार्यान्वयनमा नीजि क्षेत्रको भूमिका अहम् हुन सक्छ । नीजि क्षेत्रको संभावित भूमिका यसै योजनामा उल्लेख गरिएको छ । यसका लागि वडा तथा गाउँपालिकाले सम्बन्धित नीजि क्षेत्र, व्यवसायिक क्षेत्र एवं स्थानीय उद्योग वाणिज्य संघ मार्फत समेत पहल गर्नेछ ।

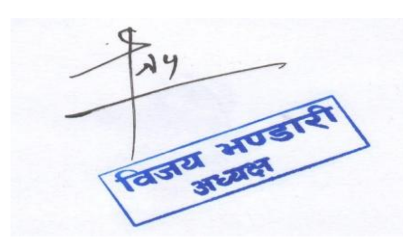

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

अनुसुचि १ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माणमा सहभागिहरुको विवरण

स्तरीय प्रमाणीकरण (अन्तिम) कार्यशाला गोष्ठिका सहभागीहरु तथा निर्णय

अनुसुचि २ स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना निर्माणका फोटाहरु

अनुसुचि ३ घरधुरी संकटासन्नताको स्तरीकरण

विजय भण्डारी
अध्यक्ष

सन्दर्भ सामग्री

राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन नीति, २०७६

स्थानीय अनुकूलन योजनाको राष्ट्रिय संरचना (Revised LAPA Framework) २०७६

विपद् जोखिम न्यूनीकरण राष्ट्रिय रणनीतिक कार्ययोजना २०१८-२०३०

विपद् जोखिम न्यूनीकरण नीति २०७५

सिमकोट गाउँपालिकाको बस्तुस्थिति विवरण, २०७६

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४

स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना २०६८

केन्द्रिय तथांक विभाग (२०६८) राष्ट्रिय जनगणना

राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम (National Adaptation Programme of Action-NAPA), २०६६

सेन्डाइ कार्यढाँचा २०१५-२०३०

बाढी तथा पहिरो जोखिम चित्रावली, सिमकोट गाउँपालिका, हुम्ला जिल्ला, २०२१

हुम्ला जिल्लाको वस्तुस्थिती विवरण, २०७१

Vulnerability and Risk Assessment and identifying adaptation measures, Summary for Policy Makers, 2021, MoFE

विजय भण्डारी
अध्यक्ष